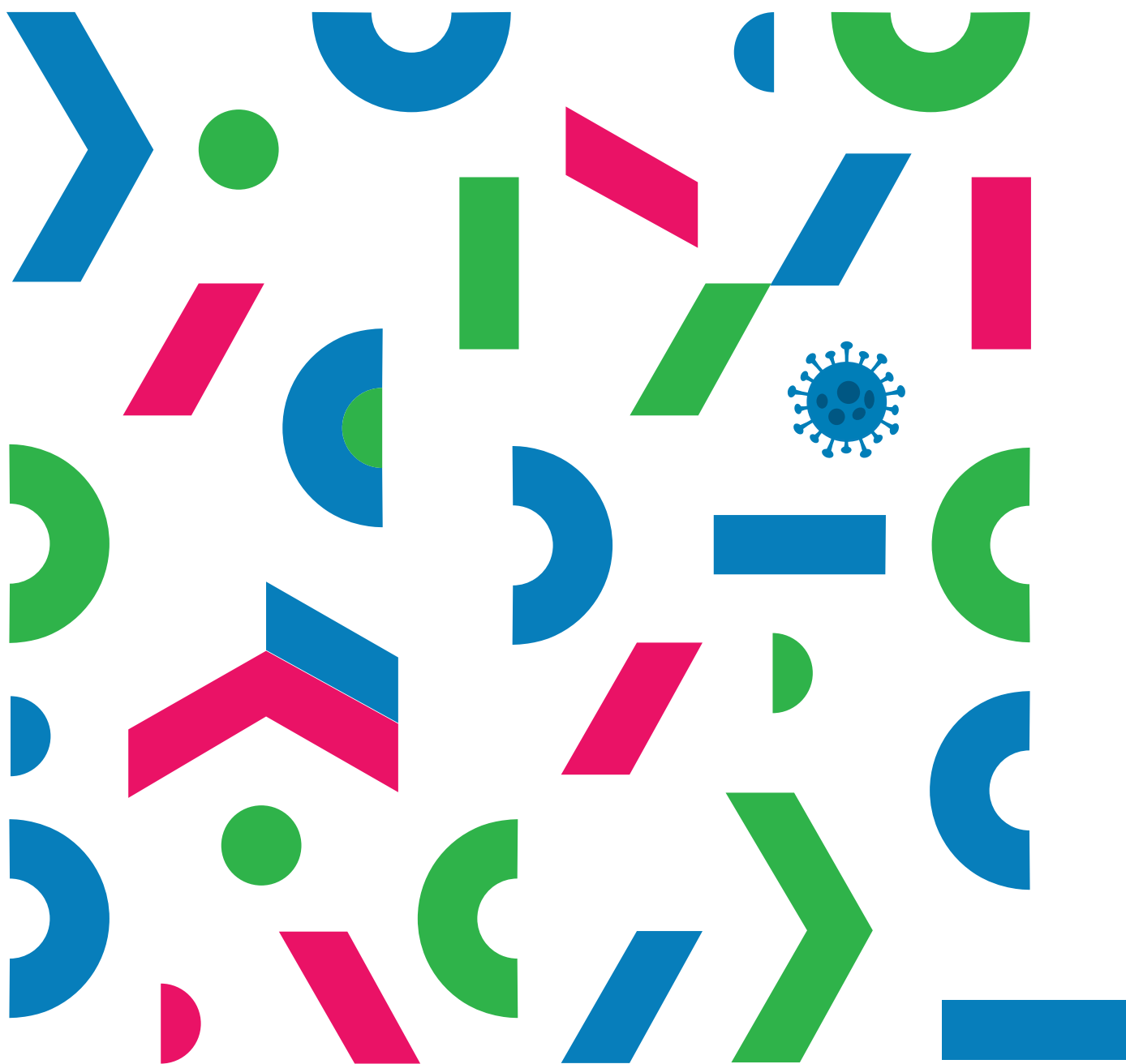

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Sprawozdanie z działalności UOKiK – rok 2020

Sprawozdanie z działalności
UOKIK – rok 2020

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Warszawa 2021

Słowo wstępne 4

UOKiK – kluczowe informacje 6

Kalendarium wydarzeń 10

Ochrona konkurencji

- 1.1 Praktyki ograniczające konkurencję 20
- 1.2 Kontrola koncentracji 37
- 1.3 Pomoc publiczna 44
- 1.4 Przewaga kontraktowa 52
- 1.5 Zatory płatnicze 56
- 1.6 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji 60

Ochrona konsumentów

- 2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów i niedozwolone postanowienia wzorców umów 64
- 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową 88
- 2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku 92
- 2.4 Laboratoria 97
- 2.5 System kontroli jakości paliw 98
- 2.6 System pozasądowego rozwiązywania sporów 100
- 2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi 102
- 2.8 Europejskie Centrum Konsumenckie 104
- 2.9 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów 106

**Działalność informacyjno-
-edukacyjna** 110

Prace legislacyjne

- 3.2.1 Krajowa legislacja 118
- 3.2.2 Międzynarodowa legislacja 126
- 3.2.3 Sprawy prejudycjalne 128

Badania społeczne i analizy rynku 134

Współpraca międzynarodowa 136

Zakończenie 142

Tomasz Chróstny

Prezes Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów

Rok 2020 miał być rokiem szczególnym dla Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jeszcze w styczniu wydawało nam się, że jego niezwykłość będzie związana z jubileuszem 30-lecia działalności UOKiK. Szybko okazało się jednak, że ten rok okazał się wyjątkowy ze względu na sytuację, która dotknęła niemal każdego człowieka na świecie – pandemię COVID-19.

Rzeczywistość, w której się znaleźliśmy, wymagała od nas niestandardowych działań. Od razu aktywnie włączyliśmy się w rządowe prace nad przepisami dotyczącymi tarcz anty kryzysowych. Przygotowaliśmy pakiet zmian chroniących konsumentów, a także uzyskaliśmy nowe kompetencje.

Z naszej inicjatywy uchwalono przepisy ograniczające pozaodsetkowe koszty kredytów konsumenckich. Rozwiązanie zostało przyjęte, aby chronić przed pułapką nadmiernego zadłużenia konsumentów, dla których pandemia oznaczała obniżenie lub utratę dochodów. Ulgą dla osób w trudnej sytuacji finansowej były również wakacje kredytowe, dzięki którym kredytobiorcy mogli zawiesić spłatę rat na 3 miesiące, jeżeli stracili w wyniku pandemii główne źródło dochodów. Nowe kompetencje Prezesa Urzędu dotyczyły kontroli inwestycji, które chronią strategiczne polskie przedsiębiorstwa przed wrogimi przejęciami ze strony podmiotów spoza Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

Okres pandemii to również czas wyjątkowej pracy w dziedzinie pomocy publicznej. UOKiK na niespotykaną dotąd skalę współpracował z innymi resortami przy tworzeniu 20 rządowych projektów programów pomocowych przewidujących warunki udzielania pomocy publicznej. Do końca 2020 r. pomocy udzielono ponad 8,5 mln razy, z czego ponad 7,5 mln to przypadki związane z kryzysem wywołanym epidemią koronawirusa.

Zdawaliśmy sobie również sprawę, że wyjątkowa sytuacja może być pokusą dla dużych podmiotów do działań na niekorzyść mniejszych kontrahentów. Dlatego, w oparciu o przepisy dotyczące przewagi kontraktowej, sprawdziliśmy, czy 100 największych podmiotów w branży rolno-spożywczej płaci na czas swoim partnerom handlowym oraz czy nie zmieniło wobec nich polityki handlowej. Dzięki tej interwencji większość przedsiębiorców zapłaciła zaległości i wycofała się z niekorzystnych dla drugiej strony zmian w umowach. Do dostawców trafiło ponad pół miliarda zł zaległych należności, co nie byłoby możliwe bez interwencji Urzędu.

Działania, które wynikały z trwającej pandemii, nie przeszkodziły nam w codziennej pracy i realizowaniu misji ochrony konkurencji i konsumentów. Widać to choćby po wydawanych decyzjach. Głośnym echem odbiło się rozstrzygnięcie dotyczące podmiotów, które zdecydowały się na budowę gazociągu Nord Stream 2 bez wymaganej zgody Prezesa UOKiK. W pionie ochrony konkurencji warto wspomnieć o pierwszych decyzjach z karami dla menadżerów osobiście odpowiedzialnych za praktyki ograniczające konkurencję. 2020 r. to również pierwsze działania dotyczące zatorów płatniczych – aż 100 postępowań wobec dużych spółek, które nie płaciły na czas. Byliśmy również aktywni w walce z nieuczciwym wykorzystywaniem przewagi kontraktowej w sektorze rolno-spożywczym. W roku 2020 szczególną uwagę poświęciliśmy relacjom dużych sieci handlowych z dostawcami. Prezes UOKiK wydał m.in. decyzję, w której stwierdził stosowanie nieuczciwych rabatów przez właściciela sieci Biedronka, a także wszczął postępowania wyjaśniające dotyczące praktyk 19 innych sieci.

W obszarze ochrony konsumentów zintensyfikowaliśmy nasze działania w walce z systemami promocyjnymi typu piramida. Prezes UOKiK wydał pierwszą decyzję wobec przedsiębiorcy, który nakłaniał konsumentów do udziału w nielegalnym systemie. Byliśmy również aktywni na rynku finansowym. Efektem były decyzje wobec banków dotyczące m.in. stosowanych klauzul niedozwolonych w umowach dotyczących kredytów hipotecznych odnoszących się do walut obcych. Ponadto w wyniku interwencji Prezesa UOKiK 14 banków jeszcze w 2020 r. zobowiązało się do proporcjonalnego zwrotu opłat za wcześniej spłacony kredyt konsumencki lub pożyczkę.

Wspomniane rozstrzygnięcia to tylko wybrane przykłady. Łącznie w 2020 r. Prezes UOKiK wydał aż 1 087 decyzji, z czego 273 w obszarze ochrony konkurencji, 814 w obszarze ochrony konsumentów. 2020 r. był ponadto rekordowy pod względem nałożonych sankcji pieniężnych – łącznie wyniosły one ponad 30 mld zł.

Działania UOKiK koncentrują się nie tylko na egzekwowaniu prawa. Naszą misją jest również edukacja konsumentów i przedsiębiorców. W tym kontekście warto wspomnieć o naszej kampanii „Sprawdzaj, czytaj, pytaj”, która przestrzegała m.in. przed lokowaniem pieniędzy w systemy promocyjne typu piramida czy inwestycje alternatywne. Rozpoczęliśmy również cykl „UOKiK testuje”. Nasze laboratoria zbadały i porównały jakość różnych produktów codziennego użytku. Dzięki wynikom tych testów konsumenci mogą w bardziej świadomy sposób dokonywać zakupów.

Decyzje, prowadzone postępowania oraz aktywność legislacyjna Prezesa UOKiK są na bieżąco komunikowane opinii publicznej. Ważne jest również to, co dzieje się wewnątrz Urzędu. W 2020 r. UOKiK zmienił swoją strukturę, dostosowując ją do nowych kompetencji. Pomimo pandemii pozyskaliśmy specjalistów – z dziedziny prawa, ekonomii i informatyki – budujemy zespół ekspertów, aby jeszcze efektywniej wykonywać powierzone obowiązki.

Jak wspominałem, 2020 r. był także rokiem jubileuszu działalności Urzędu. Odbył się pod hasłem „30 lat dla przedsiębiorców, dla konsumentów”, które przyświecało nam we wszystkich działaniach. Zapraszam do lektury sprawozdania, aby dokładnie zapoznać się z tym, czego dokonaliśmy w tym trudnym roku.

Tomasz Chróstny

UOKiK – kluczowe informacje

Kim jesteśmy?

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest centralnym organem administracji rządowej odpowiedzialnym za kształtowanie i realizację polityki ochrony konkurencji i konsumentów w Polsce¹. Działalność organu finansowana jest z budżetu państwa.

Misją Urzędu jest podnoszenie poziomu dobrobytu konsumentów poprzez skuteczną ochronę ich interesów oraz wspieranie rozwoju konkurencji, z poszanowaniem zasad otwartości i dialogu w relacjach z uczestnikami rynku.

Co robimy?

Zadania UOKiK koncentrują się na zapewnieniu odpowiednich warunków dla funkcjonowania konkurencji, a także ochronie interesów i bezpieczeństwa konsumentów.

Kierownictwo

Prezes UOKiK

Tomasz Chrósty (funkcję pełni od 27 stycznia 2020 r.)

Dyrektor Generalny

Katarzyna Prus-Stachyra (funkcję pełni od 1 września 2020 r.)

Obszary działania Prezesa UOKiK

Ochrona konkurencji

zwalczanie antykonkurencyjnych praktyk stosowanych przez przedsiębiorców	kontrola koncentracji przedsiębiorców	monitorowanie pomocy publicznej udzielanej przez państwo	eliminowanie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową	przeciwdziałanie zatorom płatniczym (nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych)
--	---------------------------------------	--	--	--

Ochrona konsumentów

eliminowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów	eliminowanie niedozwolonych postanowień wzorców umów	nadzór nad Inspekcją Handlową	nadzór rynku oraz zapewnienie bezpieczeństwa produktów nieżywnościowych	monitorowanie systemu polubownego rozwiązywania sporów konsumenckich	poradnictwo w sprawach transgranicznych świadczone w ramach Europejskiego Centrum Konsumentckiego	finansowanie poradnictwa dla konsumentów w ramach infolinii i systemu e-porad
--	--	-------------------------------	---	--	---	---

Pozostałe obszary

działalność informacyjno-edukacyjna	działalność legislacyjna	badania społeczne oraz analizy rynku	współpraca międzynarodowa
-------------------------------------	--------------------------	--------------------------------------	---------------------------

¹ Prezes UOKiK działa na podstawie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów („ustawą okik”). (Dz. U. z 2021 r. poz.275), zwanej dalej

UOKiK w liczbach – 2020 r.

93,7

mln zł BUDŻETU²

30,9

mld zł KAR PIENIĘŻNYCH nałożonych na przedsiębiorców, w tym:

187,2 mln zł za praktyki ograniczające konkurencję

315 mln zł za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów

129,3 mln zł w związku z uznaniem postanowień wzorca umowy za niedozwolone

29,3 mld zł za niezgłoszenie zamiaru koncentracji lub dokonanie koncentracji bez uzyskania wymaganej zgody Prezesa UOKiK

725,1 mln za nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej

646 tys. zł za naruszenia w związku z ustawą o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku

316,2 tys. zł w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

213,6 mln zł za nieudzielenie informacji/udzielenie nieprawdziwych/wprowadzających w błąd informacji

50 tys. zł za brak współdziałania w toku kontroli/przeszukania

31,1 tys. zł za niewykonanie/zwłokę w wykonaniu decyzji

535

PRACOWNIKÓW

1087

DECYZJI, w tym:

273 w obszarze ochrony konkurencji

814 w obszarze ochrony konsumentów

² Budżet wykonany w 2020 r.

Zmiany organizacyjne w UOKiK

W 2020 r. wprowadzono zmiany organizacyjne w strukturze UOKiK³, których celem było dostosowanie do nowych zadań oraz wzmocnienie efektywności działania Urzędu.

Najważniejsze zmiany objęły

utworzenie:

- komórek organizacyjnych związanych z nowym obszarem kompetencji Prezesa UOKiK – zatorami płatniczymi: **Departamentu Rozwoju Analiz, Departamentu Postępowania w Sprawach Zatorów Płatniczych**, a także **Departamentu Wsparcia Postępowania w Sprawach Zatorów Płatniczych**,
- **Departamentu Przeciwdziałania Zmowom Przetargowym** – jego zadania koncentrują się na przeciwdziałaniu zmomom przetargowym, co pozwoli na skuteczniejsze ich wykrywanie i zwalczanie,
- **Departamentu Przewagi Kontraktowej** – powołanie departamentu (obok funkcjonującego już zespołu w Delegaturze UOKiK w Bydgoszczy) wzmocni zasoby przeznaczone do zwalczania niedozwolonych praktyk na rynku rolno-spożywczym,
- **Biura Współpracy Międzynarodowej** – biuro przejęło zadania dotyczące współpracy międzynarodowej, dotychczas realizowane przez Biuro Prezesa; zmiana służy zintensyfikowaniu współpracy z KE, grupami roboczymi i państwami członkowskimi UE,

- **Departamentu Komunikacji** – nowa komórka organizacyjna przejęła zadania związane z polityką medialną oraz edukacją realizowane dotychczas przez Biuro Prezesa i Biuro Prasowe; wprowadzone rozwiązanie pozwala na efektywniejszą koordynację działań informacyjno-edukacyjnych Urzędu,
- **Biura Informatyki i Ochrony** – to rozwiązanie przyczyniło się do wzrostu poziomu cyberbezpieczeństwa oraz zmodernizowania struktury IT, także w związku z koniecznością pracy zdalnej wynikającej z pandemii koronawirusa,

likwidację:

- Delegatury UOKiK w Warszawie, której zadania przejęły komórki centrali – Departament Ochrony Konkurencji oraz Departament Ochrony Zbiorowych Interesów Konsumentów,
- Departamentu Analiz Konsumentkich i przejęcie jego zadań przez Departament Analiz Rynku – zmiana miała na celu stworzenie w Urzędzie jednolitego pionu analitycznego, którego zadaniem będzie analiza zachowań rynkowych przedsiębiorców pod kątem ich zgodności zarówno z prawem antymonopolowym, jak i regulacjami dotyczącymi ochrony konsumentów.

³ 3 stycznia 2020 r. weszło w życie zarządzenie nr 272 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie nadania statutu UOKiK

(M.P. 2019 poz. 1198); natomiast 17 czerwca 2020 r. weszło w życie Zarządzenie nr 77 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2020 r. zmieniające za-

rzędzenie w sprawie nadania statutu UOKiK (M.P. poz. 498).

Struktura organizacyjna (stan na 31 grudnia 2020 r.)

Biura

Biuro Prezesa
Biuro Kadr, Szkolenia i Organizacji
Biuro Budżetu i Administracji
Biuro Współpracy Międzynarodowej
Biuro Informatyki i Ochrony

Delegatury

Delegatura w Bydgoszczy
Delegatura w Gdańsku
Delegatura w Katowicach
Delegatura w Krakowie
Delegatura w Lublinie
Delegatura w Łodzi
Delegatura w Poznaniu
Delegatura we Wrocławiu

Departamenty

Departament Komunikacji
Departament Prawny
Departament Analiz Rynku
Departament Ochrony Konkurencji
Departament Przeciwdziałania Zmowom Przetargowym
Departament Kontroli Koncentracji
Departament Monitorowania Pomocy Publicznej
Departament Przewagi Kontraktowej
Departament Postępowania w Sprawach Zatorów Płatniczych
Departament Wsparcia Postępowania w Sprawach Zatorów Płatniczych
Departament Rozwoju Analiz
Departament Ochrony Zbiorowych Interesów Konsumentów
Departament Inspekcji Handlowej
Departament Nadzoru Rynku
Departament Laboratoriów

1

STYCZEŃ

01.01

Nowe uprawnienia Prezesa UOKiK w zakresie zatorów płatniczych

Na mocy nowych przepisów (ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych) Prezes UOKiK uzyskał kompetencje polegające na prowadzeniu postępowań i nakładaniu kar pieniężnych na największych dłużników na rynku. Celem tych zmian jest poprawa płynności finansowej polskich przedsiębiorstw.

14.01

Ponad 120 mln kary dla Volkswagen Group Polska Sp. z o.o.

To do tej pory najwyższa kara nałożona przez Prezesa UOKiK za praktyki naruszające interesy konsumentów (decyzja DOZIK-2/2020). Volkswagen wprowadzał konsumentów w błąd co do poziomu emisji spalin w samochodach (tzw. *dieselgate*). Działania wobec koncernu podejmowały także inne organy kompetentne w krajach UE.

17.01

Jedyna w 2020 r. zgoda warunkowa na koncentrację

Vectra uzyskała zgodę Prezesa UOKiK (decyzja DKK-25/2020) na przejęcie Multimedia Polska, ale na spółkę nałożono określone warunki, których spełnienie pozwoli uniknąć ograniczenia konkurencji na lokalnych rynkach telewizji kablowej oraz dostępu do Internetu. Przedsiębiorca został zobowiązany do sprzedania sieci w 8 miastach, a w 13 innych do umożliwienia konsumentom zmiany operatora bez ponoszenia kosztów.

27.01

Powołanie Tomasza Chróstnego na Prezesa UOKiK

Tomasz Chróstny został powołany na Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przez Prezesa Rady Ministrów. Wcześniej pełnił funkcję Wiceprezesa UOKiK.

2

LUTY

03.02

Obligacje GetBack – nakaz rekompensaty dla poszkodowanych klientów Idea Banku SA

W 2020 r. Prezes UOKiK kontynuował działania w sprawie obligacji GetBack. Oprócz decyzji wobec Idea Banku (RBG-1/2020), wydał kolejne 4 decyzje w tej sprawie. Zarzuty wobec przedsiębiorców dotyczyły sposobu informowania o ich ryzyku związanym z obligacjami i sprzedażą produktów finansowych niedostosowanych do potrzeb konsumentów (*misselling*).

12.02

Rozpoczęcie działań kontrolnych – oznakowanie warzyw i owoców krajem pochodzenia

Kontrole realizowano w trzech etapach między lutym a czerwcem. Łącznie w I półroczu sprawdzono 395 placówek handlowych w ramach programu kontroli i doraźnych zleceń Prezesa UOKiK. Inspektorzy IH zakwestionowali 358 partii (10,2 proc. sprawdzonych) ze względu na błędne wskazanie kraju pochodzenia lub niepodanie go wcale.

3

MARZEC

02.03

Stanowisko Prezesa UOKiK w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim

Stanowisko wydano w kontekście wyroku TSUE z 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 (Lexitor). Prezes UOKiK wskazał, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, instytucje pożyczkowe i banki powinny stosować metodę liniową przy wyliczeniu zwrotu kosztów kredytu. W 2020 r. 14 banków zobowiązało się do stosowania metody wskazanej przez Prezesa Urzędu.

11.03

Podpisanie porozumienia UOKiK z Allegro Sp. z o. o. – kotły na paliwa stałe

Współpraca miała na celu przeciwdziałanie obrotowi kotłami na paliwo stałe niespełniającymi wymagań określonych przez przepisy. W efekcie porozumienia w 2020 r. z portalu Allegro usunięto blisko 300 ofert kotłów, niespełniających wymogów.

31.03

Niższe koszty pozaodsetkowe kredytów wchodzą w życie

Czasowe obniżenie pozaodsetkowych kosztów kredytów to rozwiązanie przygotowane przez Prezesa UOKiK w związku z pandemią COVID-19. Zostało ono przyjęte w ramach rządowego pakietu tzw. tarczy antykryzysowej, aby pomóc kredytobiorcom znajdującym się w trudnej sytuacji.

4

KWIECIEŃ

02.04

Pierwsza z serii decyzji w 2020 r. dotyczących systemów typu piramida

Global I Gold Online Limited z siedzibą w Londynie oferował korzyści konsumentom w zamian za zachęcenie innych do przystąpienia do systemu lub jego promocji. W wydanej decyzji (RWR-3/2020) Prezes UOKiK zakazał prowadzenia tego typu praktyk. To pierwsza z 5 decyzji wydanych w tym zakresie w 2020 r.

13.04

30-lecie powstania UOKiK

13 kwietnia 1990 r. powstał Urząd Antymonopolowy, który od 1996 r. funkcjonuje pod obecną nazwą. W ciągu kolejnych lat Prezes UOKiK uzyskiwał nowe kompetencje w obszarze ochrony konkurencji i konsumentów. Jubileusz odbywał się pod hasłem „30 lat dla przedsiębiorców, dla konsumentów”.

17.04

Podpisanie pierwszej umowy na badania laboratoryjne kotłów na paliwa stałe

W ramach umowy z akredytowanym laboratorium, UOKiK przebadał od maja do grudnia 48 modeli kotłów, pod kątem spełniania obowiązujących poziomów emisji szkodliwych substancji. Badania laboratoryjne były częścią prowadzonych w 2020 r. kontroli, które łącznie objęły 658 modeli kotłów oferowanych konsumentom na rynku.

21.04

Pierwsze postępowania wyjaśniające w ramach akcji „COVID-100”

Prezes UOKiK wszczął pierwsze z serii postępowań wyjaśniających, w ramach których analizowano, czy najwięksi producenci żywności i sieci handlowe płacą na czas swoim dostawcom. Łącznie o wyjaśnienia w tym zakresie zwrócono się do blisko 100 przedsiębiorców. Na skutek działań podjętych przez Urząd większość z nich spłaciła ponad 500 mln zł zaległych należności.

23.04

Stanowisko Prezesa UOKiK w sprawie aneksów do komercyjnych wakacji kredytowych

Stanowisko odnosiło się do skutków i okoliczności zawierania aneksów dotyczących komercyjnych wakacji kredytowych. Prezes Urzędu wskazał m.in., że niezasadne jest stosowanie postanowień dotyczących potwierdzenia salda zadłużenia w aneksach lub wnioskach o odroczenie spłaty rat kredytów. W efekcie banki, które stosowały tego typu postanowienia w aneksach, jeszcze w kwietniu zadeklarowały ich usunięcie. Jednocześnie zobowiązały się do ich nieegzekwowania, w przypadku aneksów już zawartych.

27.04

Zgoda Komisji Europejskiej na udzielenie pomocy w ramach Tarczy Finansowej dla MŚP

Komisja zatwierdziła rządowy program pomocy w formie subwencji zwrotnych dla małych i średnich przedsiębiorstw, realizowany przez Polski Fundusz Rozwoju o łącznej, szacowanej wartości 75 mld zł. UOKiK notyfikował tę sprawę KE 23 kwietnia 2020 r.

MAJ

11.05

Publikacja raportu z badań rynku odpadów

Badanie dotyczyło sytuacji rynku w latach 2014-2019 i objęło wszystkie instalacje stosujące najpopularniejszą w Polsce mechaniczno-biologiczną metodę przetwarzania odpadów. W raporcie przedstawiono problemy i przyczyny podwyżek cen przetwarzania śmieci, a także rekomendacje w celu podniesienia efektywności funkcjonowania tego rynku.

25.05

Zgoda Komisji Europejskiej na udzielenie pomocy w ramach Tarczy Finansowej dla dużych przedsiębiorstw

Sprawa była notyfikowana Komisji przez UOKiK 18 maja 2020 r. Dotyczyła rządowego programu pomocy dla dużych przedsiębiorstw w formie pożyczek płynnościowych, realizowanego przez Polski Fundusz Rozwoju o łącznej, szacowanej wartości 10 mld zł.

CZERWIEC

17.06

Zmiany organizacyjne UOKiK

Wchodzi w życie nowy statut UOKiK, który uwzględnił istotne zmiany organizacyjne. Miały one na celu wzmocnienie efektywności działania Urzędu. Objęły m.in. utworzenie Departamentu Przeciwdziałania Zmowom Przetargowym oraz Departamentu Przewagi Kontraktowej.

17.06

Wszczęcie pierwszych postępowań w sprawie zatorów płatniczych

Prezes UOKiK wszczął 51 postępowań w sprawie zatorów płatniczych wobec przedsiębiorców, u których mogą występować największe zaległości w regulowaniu płatności na rzecz kontrahentów. Są to m.in. producenci artykułów motoryzacyjnych, sprzętu AGD, firmy logistyczne oraz spółki handlowe. Podmioty te zostały wytypowane po analizie danych uzyskanych z Krajowej Administracji Skarbowej.

24.06

„Wakacje kredytowe” wchodzi w życie

„Wakacje kredytowe” umożliwiają w określonych sytuacjach czasowe zawieszenie spłaty kredytu przez konsumentów. Rozwiązanie to zostało przygotowane przez Prezesa UOKiK w ramach rządowej tarczy antykryzysowej dotyczącej COVID-19.

LIPIEC

01.07

Przekazanie kontroli jakości żywności do IJHARS

Od 1 lipca za kontrolę jakości żywności na wszystkich etapach obrotu odpowiedzialna jest Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów-Rolno Spożywczych (IJHARS). Do IJHARS przeszli pracownicy wojewódzkich inspektoratów IH, którzy do tej pory specjalizowali się w kontroli żywności. Ponadto UOKiK przekazał 5 laboratoriów żywnościowych.

15.07

UOKiK inicjuje kampanię „Sprawdź, czytaj, pytaj!”

Celem kampanii było ostrzeżenie konsumentów przed zagrożeniem związanym z alternatywnymi inwestycjami finansowymi, a także produktami lub usługami, które fałszywie obiecują ochronę zdrowia lub leczenie. W kampanię na zasadach niekomercyjnych włączyło się ponad 80 stacji radiowych i telewizyjnych oraz 35 podmiotów publicznych.

24.07

Wejście w życie nowych przepisów dotyczących kontroli inwestycji

Prezes UOKiK zyskał nowe uprawnienia polegające na ochronie polskich przedsiębiorstw o strategicznym znaczeniu dla porządku, bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego. Zgłoszeniu ma podlegać każda inwestycja polegająca na nabyciu, objęciu znaczącego uczestnictwa lub nabyciu dominacji w podmiotach objętych ochroną, dokonana przez podmioty spoza UE, EOG oraz OECD. Przepisy dotyczące kontroli inwestycji to część rządowej Tarczy Antykryzysowej 4.0.

24.07

3,5 mln kary za nieuczciwą sprzedaż na pokazach handlowych

Spółka Comfort Med+ (decyzja RPZ-4/2020) ukrywała sprzedażowy charakter spotkań, na które zapraszała konsumentów. Przekazywała także nieprawdziwe informacje w trakcie pokazu oraz ograniczała prawo do odstąpienia od umowy. To najwyższa kara nałożona przez Prezesa UOKiK w 2020 r. za łamanie praw konsumentów na pokazach handlowych.

SIERPIEŃ

05.08

115 mln zł kary za nieprawidłowe uwidacznianie cen w sklepach Biedronka

Decyzja Prezesa UOKiK (RBG-6/2020) została wydana na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową. Liczne nieprawidłowości dotyczyły m.in. wyższej ceny w kasie niż umieszczonej na półce, a także braku informacji o cenie produktu.

WRZESIEŃ

04.09

Najwyższa w 2020 r. kara za zмовę przetargową

Blisko 13,5 mln zł wyniosły kary finansowe nałożone przez Prezesa UOKiK na 6 producentów drewnianych podkładów kolejowych (decyzja DOK-2/2020). Zawarli oni zмовę przetargową na dostawę produktów dla PKP PLK w ramach której m.in. dokładnie ustalili między sobą zasady składania ofert oraz ich wartość.

11.09

Nieruchomości na wynajem – wszczęcie kolejnego postępowania

W 2020 r. Prezes UOKiK wszczął 4 postępowania będące efektem badania rynku nieruchomości na wynajem. Zarzuty postawiono: CGA Invest Sp. z o.o., Gent Holding SA, Infinity Zieloniec Ski & Spa Sp. z o.o. sp. k. oraz Seaside Park Sp. z o.o. Zakwestionowano przede wszystkim sposoby informowania konsumentów o stopie zwrotu. W trzech przypadkach zarzuty dotyczą także nieudzielenia albo udzielania mylnych informacji w zakresie finansowania inwestycji.

16.09

Rekompensaty dla konsumentów na rynku telekomunikacyjnym

W wydanej decyzji (RBG-9/2020) Prezes UOKiK przyjął zobowiązanie UPC Polska Sp. z o.o. Spółka informowała konsumentów o zmianie warunków świadczenia usług, mimo że umowy nie przewidywały tego typu możliwości. Rekompensata dla konsumentów przyjęła formę produktową (pakiety usług UPC Polska) oraz pieniężną (upusty w fakturach, częściowy zwrot środków lub rabaty).

28.09

Zobowiązanie do zmiany antykonkurencyjnych praktyk

Stowarzyszenie Komunikacji Marketingowej wpływało na samodzielność swoich członków w zakresie udziału w przetargach oraz organizowało niedozwoloną wymianę informacji. Prezes UOKiK zobowiązał SAR (decyzja DOK-3/2020) do zmiany praktyk naruszających konkurencję oraz usunięcia ich skutków.

PAŹDZIERNIK

06.10

Decyzja w sprawie Nord Stream 2 – rekordowa kara dla 6 spółek

Ta precedensowa decyzja (DKK-178/2020) to efekt trwającego ponad 2,5 roku postępowania przeciwko Gazpromowi i 5 międzynarodowym podmiotom odpowiedzialnym za finansowanie gazociągu Nord Stream 2. Potwierdziło ono, że przedsiębiorcy zawarli szereg umów dotyczących finansowania NS2 pomimo sprzeciwu Prezesa UOKiK na wspólną transakcję. Prezes UOKiK nałożył na spółki maksymalne sankcje finansowe – ponad 29 mld zł na Gazprom oraz ponad 234 mln zł na pozostałych uczestników konsorcjum.

08.10

Kontrola inwestycji – pierwsza decyzja Prezesa UOKiK

Fundusz H&F z Kajmanów uzyskał zgodę Prezesa UOKiK na przejęcie Centrum Rozliczeń Elektronicznych Polskie ePłatności (decyzja DKK-179/2020). Transakcja nie wzbudziła zastrzeżeń organu pod kątem ewentualnych zagrożeń w zakresie dostępu do szczególnych technologii lub oprogramowania.

12.10

Pierwszy raport w ramach „UOKiK testuje”

Raport dotyczący proszków do prania tkanin kolorowych jest pierwszym w ramach nowej inicjatywy edukacyjnej Prezesa Urzędu – „UOKiK testuje”. Projekt ma na celu dostarczanie konsumentom rzetelnej informacji na temat jakości oferowanych na rynku produktów, aby mogli świadomie podejmować decyzje zakupowe. W listopadzie i grudniu UOKiK opublikował kolejne 2 raporty dotyczące przebadanych tabletek do zmywarek i płynów do mycia naczyń.

16.10

40,7 mln kary dla PKO BP SA za stosowanie niedozwolonych postanowień umownych

W wydanej decyzji (DOZIK-16/2020) Prezes UOKiK stwierdził, że bank PKO BP stosował nieprecyzyjne i niejednoznaczne postanowienia dotyczące ustalania wysokości kursów walut obcych, w oparciu o które przeliczał raty kredytów. W 2020 r. Prezes UOKiK nałożył sankcje pieniężne na 6 banków za stosowanie niedozwolonych postanowień we wzorcach aneksów do umów kredytów hipotecznych odnoszących się do walut obcych. Łączna suma kar wyniosła ponad 122 mln zł.

28.10

Wykorzystanie w praktyce programów leniency i dobrowolnego poddania się karze

Yamaha Music Europe ustalała z dystrybutorami minimalne ceny odsprzedaży sprzętu muzycznego w sklepach internetowych w Polsce (decyzja DOK-4/2020). Ostateczna kara dla spółki wyniosła ponad 0,5 mln zł. Sankcja byłaby dużo wyższa, ale przedsiębiorca skorzystał z programu łagodzenia leniency. Współpracował z UOKiK i przedstawił ważne dowody na istnienie zмовy, które pomogły w wydaniu decyzji. Yamaha Music Europe uzyskała również dodatkowe obniżenie sankcji, ponieważ dobrowolnie poddała się karze.

11

LISTOPAD

16.11 Zgoda Komisji Europejskiej na przedłużenie programów pomocowych

UOKiK, który koordynował na poziomie krajowym proces uzgadniania programów pomocowych przewidujących wsparcie w związku z epidemią COVID-19, przekazał Komisji notyfikację grupową przedłużającą okres ich stosowania. Dzięki zgodzie KE polscy przedsiębiorcy mogli ubiegać się o środki w ramach programów rządowych do 30 czerwca 2021 r.

12

GRUDZIEŃ

03.12 Pierwsza kara Prezesa UOKiK dla osoby zarządzającej

Prezes UOKiK po raz pierwszy nałożył karę finansową w wysokości 200 tys. zł na osobę zarządzającą Veolia Energia Warszawa za umyślne doprowadzenie do ograniczenia konkurencji na warszawskim rynku ciepła (decyzja DOK-5/2020). Sankcje pieniężne otrzymały również spółki z grupy Veolia.

11.12 Najwyższa dotychczas kara Prezesa UOKiK za wykorzystywanie przewagi kontraktowej

Ponad 723 mln zł kary otrzymał Jeronimo Martins Polska – właściciel sklepów Biedronka – za stosowanie w latach 2018-2020 praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową w relacjach z dostawcami produktów rolno-spożywczych. Polegały one na jednostronnym ustalaniu przez spółkę wysokości rabatów już po dostawie towarów.

15.12 Orange Polska SA zobowiązane do zwrotu środków z konta pre-paid

Decyzja wobec Orange (DOZiK-18/2020) kończy serię postępowań Prezesa UOKiK przeciwko 4 największym operatorom sieci komórkowych w Polsce. Oprócz Orange Polska, także operatorzy sieci T-Mobile i Play zobowiązali się do zwrotu konsumentom niewykorzystanych środków z kart *pre-paid*.

22.12 Zgoda Komisji Europejskiej na pomoc publiczną dla PLL „LOT” SA

KE zatwierdziła 2 środki pomocowe na łączną kwotę ok. 650 mln euro (2,9 mld zł), których celem jest wsparcie PLL „LOT” w związku z pandemią COVID-19. Postępowanie przed Komisją zostało zainicjowane przez UOKiK w październiku 2020 r. poprzez prenotyfikację projektu.

30.12 Pierwsza decyzja Prezesa UOKiK w sprawie tzw. naganiaczy promujących systemy typu piramida

Decyzja (RGD-12/2020) dotyczyła youtubera, który namawiał konsumentów do uczestnictwa w trzech różnych systemach promocyjnych typu piramida. To jednocześnie pierwsza kara nałożona przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorcę nieprowadzącego formalnie zarejestrowanej działalności gospodarczej.

30.12 Największe sieci fitness w Polsce ukarane za podział rynku

16 przedsiębiorców i 6 osób zarządzających zawarło niedozwolone porozumienie polegające na podziale rynku fitness w Polsce (decyzja DOK-6/2020). W efekcie konsumenci mieli ograniczoną możliwość wyboru sieci, z usług której mogli skorzystać w swoim mieście. Prezes UOKiK nałożył kary na 8 spółek w łącznej wysokości ponad 32 mln zł, natomiast sankcje dla 6 osób fizycznych bezpośrednio zaangażowanych w porozumienie wyniosły ok. 800 tys. zł.

Ochrona konkurencji

Kluczowym zadaniem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest dbanie o właściwe funkcjonowanie konkurencji na rynku. W tym celu organ wykrywa i zwalcza praktyki, które ograniczają uczciwą rywalizację pomiędzy przedsiębiorcami. Prezes UOKiK interweniuje również na rynku rolno-spożywczym, eliminując nieuczciwe praktyki handlowe w relacjach między jego uczestnikami. Organowi przysługuje ponadto prawo do kontroli koncentracji oraz monitorowania pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom. Nowymi kompetencjami od 2020 r. są przeciwdziałanie zatorom płatniczym w transakcjach handlowych oraz kontrola inwestycji w celu ochrony polskich przedsiębiorstw o kluczowym znaczeniu dla porządku, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego.

1.1 Praktyki ograniczające konkurencję

Praktyki ograniczające konkurencję mogą przybrać formę **niedozwolonych porozumień** lub **nadużywania pozycji dominującej**. Prowadzą one do zakłócenia mechanizmów wolnorynkowych. Dla konsumentów oznacza to wyższe ceny, mniejszy wybór oraz gorszą jakość oferowanych produktów i usług. Dla przedsiębiorców – trudności z wejściem na rynek lub dystrybucją swoich towarów i usług.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów¹ zakazuje przedsiębiorcom zawierania wszelkich porozumień, których celem lub skutkiem jest eliminowanie, ograniczenie lub zniekształcenie konkurencji. Takie uzgodnienie może polegać m.in. na zawarciu **zmowy cenowej**, **zmowy podziałowej** (podzielenie się rynkiem) lub **zmowy przetargowej**, a także na uzgadnianiu wielkości produkcji, ograniczeniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z niego innych podmiotów².

Wyróżnia się dwa rodzaje porozumień ograniczających konkurencję:

- **horyzontalne (poziome)** – dotyczące bezpośrednio warunków konkurencji między konkurentami,
- **wertykalne (pionowe)** – dotyczące relacji między przedsiębiorcami, funkcjonującymi na różnych szczeblach obrotu, np. producentem i dystrybutorem.

Istotą praktyki polegającej na **nadużyciu pozycji dominującej** jest jednostronne działanie przedsiębiorcy (lub kilku przedsiębiorców), które może polegać m.in. na utrudnianiu rywalizacji rynkowej konkurentom lub

narzucaniu kontrahentom mniej korzystnych zasad współpracy niż miałyby to miejsce w warunkach efektywnej konkurencji.

Zgodnie z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów **posiadanie pozycji dominującej nie jest zabronione**. Domniemywa się, że taką pozycję posiada przedsiębiorca, którego udział w rynku wynosi co najmniej 40 proc. W praktyce każda sprawa podlega indywidualnej ocenie organu, a decydującym kryterium jest faktyczna siła rynkowa, jaką dysponuje podmiot gospodarczy, a nie wyłącznie jego procentowy udział w rynku.

Niedozwolone jest nadużywanie pozycji dominującej poprzez m.in. bezpośrednio lub pośrednio narzucanie nieuczciwych cen (w tym cen nadmiernie wygórowanych lub rażąco niskich), stosowanie przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści, a także działania mające na celu nieuzasadnione niedopuszczanie do wejścia na rynek nowych podmiotów gospodarczych bądź rozwoju już działających³.

W związku z podejrzeniem naruszenia zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję, Prezes UOKiK może prowadzić dwa rodzaje postępowań: wyjaśniające oraz antymonopolowe.

Postępowanie wyjaśniające wszczynane jest w przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że mogło dojść do naru-

szenia przepisów antymonopolowych. Prowadzone jest „w sprawie”, a nie przeciwko konkretnemu podmiotowi. Jeżeli z ustaleń organu wynika, że mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po postępowaniu wyjaśniającym wszczyna się postępowanie antymonopolowe przeciwko konkretnemu podmiotowi.

Prezes UOKiK może kierować do przedsiębiorców **wystąpienia miękkie** bez wszczynania postępowania. Mają one na celu uzyskanie od podmiotów wyjaśnień lub wskazanie im na konieczność zmiany działań rynkowych w kontekście ich możliwej bezprawności. W 2020 r. Prezes UOKiK skierował **63 wystąpienia miękkie** z zakresu ochrony konkurencji. Dotyczyły przedsiębiorców działających m.in. w branżach:

- opróżniania przydomowych oczyszczalni ścieków,
- wodociągowo-kanalizacyjnej,
- administrowania cmentarzami komunalnymi,
- rynku usług lokalizacji i odzyskiwania pojazdów w oparciu o technologię radiową,
- usług reklamowych w wyszukiwarkach internetowych,
- utylizacji odpadów medycznych,
- serwisowania samochodów ciężarowych oraz sprzedaży hurtowej artykułów spożywczych.

Postępowanie antymonopolowe w sprawie praktyk ograniczających konkurencję prowadzone jest w związku z podejrzeniem naruszenia reguł konkurencji przez konkretny podmiot. Przed wydaniem decyzji Prezes UOKiK przedstawia stronie lub stronom postępowania **szczegółowe uzasadnienie zarzutów**. W przypadku uznania danej praktyki za ograniczającą konkurencję, Prezes UOKiK wydaje **decyzję** stwierdzającą naruszenie, a jeżeli w chwili wydawania decyzji dana praktyka nadal trwa – również nakazującą jej zaniechania. W takich przypadkach istnieje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary finansowej w wysokości do 10 proc. obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok wydania decyzji.

W toku postępowania wyjaśniającego lub antymonopolowego Urząd może przeprowadzić kontrolę lub przeszukiwanie u przedsiębiorcy⁴, które służą uzyskaniu informacji mogących stanowić dowód w sprawie. W 2020 r. przeprowadzono **7 kontroli** oraz **2 przeszukania**.

Istnieje możliwość wydania **decyzji zobowiązującej**⁵, gdy materiał zebrany w toku postępowania pozwala na uprawdopodobnienie naruszenia prawa. Inicjatywa w takim przypadku leży po stronie przedsiębiorcy, który może przedstawić Urzędowi propozycję konkretnych rozwiązań służących zakończeniu naruszenia lub zmierzających do usunięcia jego skutków. Po zaakceptowaniu treści zobowiązania przez Prezesa UOKiK wydawana jest decyzja, w której na przedsiębiorcę nakładane są określone warunki, do wykonania których się zobowiązał. Podstawową korzyścią dla przedsiębiorcy jest to, że nie stwierdza się wówczas stosowania przez niego zarzucanej mu praktyki i nie jest nakładana kara finansowa.

¹ Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 275), zwana dalej

„ustawą okik”.
² Art. 6 ust. 1 ustawy okik zawiera przykładowy katalog porozumień ogra-

niczających konkurencję.
³ Przykładowy katalog praktyk polegających na nadużyciu pozycji dominu-

jącej zawiera art. 9 ust. 2 ustawy okik.

⁴ Kontrole i przeszukiwanie prowadzone są na podstawie ustawy o ochronie

konkurencji i konsumentów: kontrole – art. 105a, przeszukiwania – art. 105n.

⁵ Takie rozwiązanie znajduje się w art. 12 ustawy okik.

W związku z postępowaniem antymonopolowym przeciwko przedsiębiorcy Prezes UOKiK może również prowadzić **postępowanie przeciwko osobom zarządzającym**⁶. Dotyczy to zarówno obecnych, jak i byłych pracowników przedsiębiorcy. Osoby te ponoszą odpowiedzialność, o ile przez swoje umyślne działanie lub zaniechanie dopuściły do zawarcia niedozwolonych porozumień. Prezes UOKiK może nałożyć na nie karę finansową w wysokości **do 2 mln zł**. W celu objaśnienia zasad dotyczących sposobu ustalania wysokości sankcji, Urząd opublikował w lipcu 2020 r. „Wyjaśnienia w sprawie sposobu wymierzania kar pieniężnych dla osób zarządzających na podstawie art. 106a i 111 u.o.k.”⁷

Zawiadomienia i sygnały

UOKiK pozyskuje informacje o praktykach ograniczających konkurencję przede wszystkim z analizy zawiadomień i sygnałów płynących od konsumentów, przedsiębiorców, instytucji publicznych czy organów ścigania. O podejrzeniu stosowania niedozwolonych praktyk na rynku można powiadomić Urząd poprzez **pisemne zgłoszenie** lub całkiem anonimowo, przy wykorzystaniu **programu dla sygnalistów**.

Za sygnalistę uznaje się przede wszystkim obecnych i byłych pracowników przedsiębiorcy, którzy posiadają informacje niedostępne publicznie, mogące służyć jako dowód naruszeń. Szczególnie cenne dla UOKiK są informacje o nielegalnych zмовach między konkurentami. Urząd można również powiadomić o przypadkach nadużywania pozycji dominującej przez przedsiębiorcę. Materiałem do analizy mogą być odręczne notatki ze spotkań, wszelka korespondencja (mailowa, pocztowa, sms-owa), dane z kalendarza o planowanych lub odbytych spotkaniach. W celu lepszej ochrony sygnalistów UOKiK prowadzi **platformę zgłoszeniową, za pomocą której można anonimowo i bezpiecznie poinformować o podejrzeniu naruszenia prawa konkurencji**. Wszystkie

uzyskane w ten sposób informacje są szczegółowo analizowane i na ich podstawie Urząd może podjąć dalsze działania.

Sygnaliści mogą skorzystać ze specjalnego formularza online dostępnego pod adresem: <https://report.whistleb.com/pl/uokik>. Więcej informacji o programie Sygnalista można znaleźć na <https://konkurencja.uokik.gov.pl/sygnalista/>.

W 2020 r. UOKiK otrzymał **686 zawiadomień** oraz **506 anonimowych powiadomień w ramach programu pozyskiwania informacji od sygnalistów**. Choć w porównaniu z 2019 r. spadła o ok. 1 000 liczba sygnałów, te otrzymane stanowiły bardziej wartościowy materiał dowodowy. Platforma ułatwia bowiem sygnalistom uporządkowanie przekazywanych informacji i wskazuje, jakiego rodzaju dane są istotne dla Urzędu. Otrzymane sygnały dotyczyły przede wszystkim podejrzenia nadużywania pozycji dominującej, ale również możliwości zawarcia niedozwolonych porozumień. Zgłoszenia dokonane za pośrednictwem platformy dotyczyły przede wszystkim działań przedsiębiorców świadczących usługi: e-commerce, telekomunikacyjne i transportowe.

Dodatkowa wiedza Urzędu o potencjalnie antykonkurencyjnych praktykach przedsiębiorców pochodzi z obserwacji własnych, np. wniosków płynących z prowadzonych badań rynku (więcej informacji w części 3.3 Badania społeczne i analizy rynku) i ustaleń zgromadzonych w ramach tzw. białego wywiadu⁸.

Współpraca z UOKiK

Wszczęcie postępowania przez Prezesa UOKiK może skutkować dotkliwą karą finansową, jednak przepisy antymonopolowe dają przedsiębiorcy szansę jej uniknięcia. Warunkiem jest podjęcie współpracy z Urzędem. **Program łagodzenia kar (leniency)** dotyczy podmiotów uczestni-

czących w niedozwolonych porozumieniach i umożliwia przedsiębiorcom oraz osobom zarządzającym całkowite zwolnienie z kary lub jej znaczne obniżenie. **Dobrowolne poddanie się karze** dotyczy z kolei wszystkich rodzajów naruszeń (antykonkurencyjne porozumienia, nadużywanie pozycji dominującej) i pozwala na uzyskanie obniżki wysokości kary. Współpraca przynosi realne korzyści zarówno wnioskującemu, jak i rynkowi, z którego szybciej eliminowana jest niedozwolona praktyka.

Program łagodzenia kar (leniency)

Porozumienia między przedsiębiorcami mają często tajny charakter, ponadto ich uczestnicy starają się ukryć wszelkie ślady wzajemnych ustaleń. **Instrumentem zwiększającym skuteczność wykrywania najpoważniejszych dla rynku przypadków zмов jest program łagodzenia kar (leniency)**.

Przedsiębiorca lub osoba zarządzająca uczestnicząca w porozumieniu ograniczającym konkurencję (zarówno horyzontalnym, jak i wertykalnym), może ubiegać się o całkowite zwolnienie z sankcji lub redukcję jej wymiaru. Warunkiem jest zaniechanie bezprawnej praktyki i podjęcie współpracy z UOKiK, która polega na dostarczeniu dowodów lub informacji wskazujących na istnienie niedozwolonych uzgodnień. Uzyskanie całkowitego zwolnienia z kary jest szczególnie ułatwione w przypadku, gdy podmiot składa tzw. wniosek *leniency* jeszcze zanim Urząd samodzielnie podejmie działania w związku z podejrzeniem, że mogło dojść do naruszenia prawa.

Program łagodzenia kar dotyczy zarówno przedsiębiorców, jak i osób zarządzających, które poprzez swoje działanie lub zaniechanie związane z pełnioną funkcją umyślnie dopuściły do naruszenia przepisów antymonopolowych. W tym drugim przypadku, osoby zarządzające w samodzielnie złożonym wniosku przedstawiają wymagane informacje i dowody w takim zakresie, w jakim dysponują nimi ze względu na pełnioną u przedsiębiorcy funkcję i swoją rolę w antykonkurencyjnym porozumieniu.

Jedynie pierwszy wnioskodawca w sprawie może ubiegać się o zwolnienie z kary pieniężnej. Pozostałe podmioty

Serwis konkurencja.uokik.gov.pl prezentuje najważniejsze zagadnienia dotyczące działań podejmowanych przez Prezesa UOKiK w zakresie ochrony konkurencji:

- charakterystyka praktyk ograniczających konkurencję,
- przebieg typowej sprawy z zakresu ochrony konkurencji,
- kary nakładane przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorców i osoby fizyczne,
- program łagodzenia kar (*leniency*), w tym „Wyjaśnienia Prezesa UOKiK w sprawie programu łagodzenia kar” oraz wzór pełnego wniosku *leniency*,
- program Sygnalista, w tym adres platformy służącej anonimowym powiadomieniom,
- zawiadamianie UOKiK o możliwości naruszenia reguł konkurencji,
- zgłaszanie zмов przetargowych do Urzędu,
- przydatne akty prawne i wyjaśnienia UOKiK, adresy baz decyzji i wyroków z zakresu prawa ochrony konkurencji.

mogą uzyskać jej obniżenie, a wysokość redukcji zależy od kolejności złożonego wniosku oraz jakości informacji i dowodów dostarczonych do UOKiK.

Wniosek *leniency* złożony przez osobę zarządzającą w jej własnym imieniu nie obejmuje przedsiębiorcy. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że wniosek złożony przez przedsiębiorcę obejmuje również osoby nim zarządzające.

Dodatkową zachętą dla uczestników zмовy może być tzw. *leniency plus*. Polega ono na tym, że wnioskodawca ubiegający się o obniżenie kary finansowej może uzyskać jej dodatkową redukcję, jeśli przedstawi nieznanne fakty dotyczące innego antykonkurencyjnego porozumienia. Warunkiem jest, by w tej nowej sprawie nie toczyło się jeszcze postępowanie wyjaśniające lub antymonopolowe.

W 2020 r. do UOKiK wpłynęły **3 wnioski *leniency***, wydano natomiast **4 decyzje** uwzględniające wnioski złożone w latach wcześniejszych.

⁶ Za osoby zarządzające przedsiębiorstwem można uznać osoby kierujące przedsiębiorstwem, np. osoby wchodzące w skład organu zarządzającego, a także osoby faktycznie określające kierunki działań przedsiębiorcy, ale

niezasiadające w jego organach zarządzających ani niepełniące funkcji kierowniczych. Kwestia uznania danej osoby fizycznej za zarządzającą przedsiębiorstwem odbywa się każdorazowo na podstawie analizy indywidualnych

okoliczności sprawy.

⁷ Dokument dostępny jest w wersji online pod adresem: <https://konkurencja.uokik.gov.pl/ramy-prawne-i-decyzje-uokik/>.

⁸ Biały wywiad polega na gromadzeniu informacji pochodzących z ogólnie

dostępnych źródeł, np. reklam, forów internetowych, doniesień medialnych.

Dobrowolne poddanie się karze⁹

Od 2015 r. prawo antymonopolowe daje przedsiębiorcy, przeciwko któremu prowadzone jest postępowanie, możliwość uzyskania obniżki kary o 10 proc. Dzieje się tak w procedurze zainicjowanej przez UOKiK lub na wniosek strony pod warunkiem, że złoży ona **oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się karze**, potwierdzi jej wysokość określoną przez Prezesa UOKiK oraz fakt, że została poinformowana przez organ o zarzutach i miała możliwość ustosunkowania się do nich. W przypadku tych podmiotów, które jednocześnie uczestniczą w programie łagodzenia kar i uzyskują na jego podstawie obniżenie kary, możliwe jest skumulowanie obu obniżek. Procedura ta zakłada, że przedsiębiorca rezygnuje z odwołania się od decyzji do sądu, dzięki czemu postępowanie szybciej się kończy. **W 2020 r. Prezes UOKiK wydał 3 decyzje z uwzględnieniem procedury dobrowolnego poddania się karze, z czego skorzystało 6 przedsiębiorców i jedna osoba zarządzająca.**

Zmiany organizacyjne w UOKiK służące skuteczniejszemu egzekwowaniu prawa konkurencji:

- utworzenie nowego Departamentu Przeciwdziałania Zmowom Przetargowym,
- wzmocnienie funkcji analitycznych oraz śledczych – prace nad wdrożeniem narzędzi służących analizie postępowań przetargowych przy wykorzystaniu metod analizy statystycznej w celu wczesnego wykrywania symptomów zmów przetargowych; prace w tym zakresie prowadzone są we współpracy z Urzędem Zamówień Publicznych – budującym, w ramach projektu e-Zamówienia, repozytorium informacji dotyczących postępowań przetargowych,
- prace nad narzędziami służącymi analizie sytuacji na poszczególnych rynkach celem wczesnego wykrywania potencjalnych antykonkurencyjnych porozumień.

Polityka transparentności UOKiK

Jednym z istotnych elementów działań Urzędu jest realizacja polityki transparentności wobec wszystkich uczestników rynku.

Polega ona na zwiększeniu przejrzystości podejmowanych działań. Służą temu m.in.:

- publikacja wyjaśnień i wytycznych przybliżających sposób działania polskiego organu antymonopolowego (np. „Wyjaśnienia w sprawie sposobu wymierzania kar pieniężnych dla osób zarządzających na podstawie art. 106a i 111 u.o.k.k.”),
- działania ułatwiające realizację uprawnień stron postępowania – udostępnienie pełnomocnikom przedsiębiorców specjalnego pokoju do przeglądania akt sprawy.

Nowe postępowania z zakresu ochrony konkurencji w 2020 r.

64
wyjaśniające

7
antymonopolowych

w sprawach praktyk ograniczających konkurencję – wszystkie dotyczące porozumień horyzontalnych i zmów przetargowych

11

postępowań wszczętych również w związku z podejrzeniem naruszenia art. 101 i 102 TFUE – **10** wyjaśniających i **1** antymonopolowe

2
w sprawie kontroli wykonania decyzji

6
w sprawie nałożenia kary¹⁰

¹⁰ Postępowania w sprawie nałożenia kary za nieudzielenie lub udzielenie nieprawdziwych bądź wprowadzających

w błąd informacji oraz za brak współdziałania w toku kontroli.

¹¹ Sankcja finansowa nakładana jest

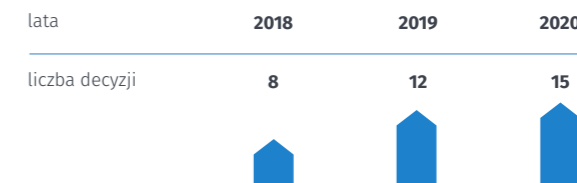
Decyzje z zakresu ochrony konkurencji wydane w 2020 r.

Decyzje w sprawach praktyk ograniczających konkurencję, w tym: **15**

- decyzje dotyczące porozumień horyzontalnych 12
- decyzje dotyczące porozumień wertykalnych 2
- decyzje w sprawie nadużywania pozycji dominującej 1
- decyzje nakładające na przedsiębiorcę karę finansową (40 kar finansowych o łącznej wysokości 187,2 mln zł)¹¹ 13
- decyzje wydane na podstawie przepisów krajowych i unijnych 4
- decyzje uwzględniające zastosowanie procedury *leniency* 4
- decyzje z wykorzystaniem procedury dobrowolnego poddania się karze 3
- decyzje zobowiązujące 1
- decyzje dotyczące zmów przetargowych 6

Decyzje w sprawie nałożenia kary za nieudzielenie lub udzielenie nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd informacji **5**

Decyzje z zakresu ochrony konkurencji wydane w latach 2018-2020

za daną praktykę, zatem w ramach jednej decyzji może zostać nałożona więcej niż jedna kara pieniężna.

⁹ Procedurę dobrowolnego poddania się karze zawiera art. 89a ustawy okik.

1.1 Praktyki ograniczające konkurencję

1.2 Kontrola koncentracji

1.3 Pomoc publiczna

1.4 Przewaga kontraktowa

1.5 Zatory płatnicze

1.6 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji

Wnioski leniency

lata	2018	2019	2020
liczba wniosków	7	7	3

Pozostałe działania w 2020 r.

484

rozpatrzonych zawiadomień dotyczących praktyk antykonkurencyjnych

504

rozpatrzonych anonimowych powiadomień w ramach programu Sygnalista

63

nowe wystąpienia miękkie do przedsiębiorców¹²

2

przeprowadzone przeszukania¹⁴ u 6 przedsiębiorców

7

przeprowadzonych kontroli¹³ u 13 przedsiębiorców

12

szczegółowych uzasadnień zarzutów

¹² Prezes UOKiK może wystąpić do przedsiębiorcy w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów na podstawie art. 49a ustawy okik.

¹³ Oznacza liczbę postępowań, w ramach których przeprowadzono kontrole u przedsiębiorców.

¹⁴ Oznacza liczbę postępowań,

w których zastosowano przeszukiwanie. W 2020 r. liczba przeszukań była niższa niż w poprzednich latach ze względu na ograniczenia wynikające z pandemii

COVID-19. Czynności w terenie przeprowadzono jedynie przed wybuchem pandemii oraz w okresie, gdy obstrzeżenia zostały poluzowane.

Decyzje z najwyższą łączną kwotą kar nałożonych na przedsiębiorców w 2020 r. w sprawach praktyk ograniczających konkurencję

Łączna kwota kar: **187,2 mln zł**

DOK-5/2020

120 mln zł

(łącznie 3 kary)

Veolia Energia Warszawa SA, Veolia Energia, Jacky Lacombe – osoba zarządzająca Veolia Energia Warszawa SA – za podział rynku, zmonopolizację i przetargową na rynku ciepła w Warszawie

RBG-7/2020

17,1 mln zł

(łącznie 4 kary)

Polmass SA, Ekoplon Sp. z o.o. Sp. k. – za podział rynku pasz dla zwierząt hodowlanych

DOK-6/2020

32,6 mln zł

(łącznie 14 kar)

Bartosz Gibała prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Bartosz Gibała Platinum, Benefit Systems SA, Platinum Wellness Sp. z o.o., Yes to Move Sp. z o.o., Baltic Fitness Center Sp. z o.o., Calypso Fitness SA, EFC Fitness SA, Fitness MCG Sp. z o.o., Bartosz Konrad Gibała – osoba zarządzająca Platinum Wellness Sp. z o.o., Adam Kędzierski – osoba zarządzająca Benefit Systems SA, Mikołaj Nawacki – osoba zarządzająca Calypso Fitness SA, Jakub Mateusz Raniszewski – osoba zarządzająca Zdrofit Sp. z o.o., Ireneusz Sęk – osoba zarządzająca Fabryki Formy SA, Izabela Walczewska-Schneider – osoba zarządzająca Benefit Systems SA – za podział rynku fitness

DOK-2/2020

13,5 mln zł

(łącznie 6 kar)

Trade-Port Sp. z o.o., Track Tec SA, ThyssenKrupp GfT Polska Sp. z o.o., Nasycalnia Podkładów SA, Nasycalnia Podkładów w Czeremsku Sp. z o.o., Kolejowe Zakłady Nawierzchniowe „Bieżanów” Sp. z o.o. – za zmonopolizację na dostawy drewnianych podkładów kolejowych

Przegląd działań

Postępowania na podstawie krajowych i unijnych przepisów

Prezes UOKiK może prowadzić postępowania na podstawie przepisów unijnych (art. 101 i 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej)¹⁵, jeśli **badana praktyka może mieć wpływ na handel między państwami członkowskimi UE**. W tego rodzaju sprawach stosowane są równoległe polskie i unijne przepisy prawa konkurencji. W 2020 r. Prezes UOKiK wszczął **11 postępowań** w tym zakresie – 10 wyjaśniających oraz jedno antymonopolowe. Ponadto wydał **4 decyzje** na podstawie art. 101 TFUE.

Będąc członkiem Europejskiej Sieci Konkurencji (ECN), tworzonej przez Komisję Europejską oraz krajowe organy ochrony konkurencji państw członkowskich UE, Prezes

UOKiK może liczyć na wielostronną współpracę przy wydawaniu decyzji w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów unijnych. Planowane rozstrzygnięcia notyfikowane są KE, dzięki czemu możliwe jest konsekwentne i jednolite stosowanie prawa konkurencji w UE.

Przykładem takiego współdziałania była wydana w 2020 r. decyzja¹⁶ dotycząca spółki Yamaha Music Europe (z siedzibą w Rellingen, Niemcy). Przedsiębiorca został ukarany **za ustalanie z dystrybutorami minimalnych cen odsprzedaży sprzętu muzycznego w sklepach internetowych w Polsce**. Postępowanie w tej sprawie było prowadzone na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz Rozporządzenia Rady UE 1/2003¹⁷, a ostateczne rozstrzygnięcie konsultowane było z Komisją Europejską. Praktyki Yamaha Music Europe znalazły się również pod lupą urzędów antymonopolowych z Austrii i Wielkiej Brytanii. W 2020 r. wydały one decyzje

¹⁵ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) (Dz. Urz. UE C 326/47).

¹⁶ Decyzja DOK-4/2020.

¹⁷ Rozporządzenie Rady UE nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania reguł konkurencji określonych

w art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE L 1 z 4.12.2003 r., wersja skonsolidowana

Dz. Urz. UE L 148 z 11.6.2009 r.).

1.1 Praktyki ograniczające konkurencję

dotyczące ustalania przez spółkę w niedozwolony sposób cen odsprzedaży sprzętu muzycznego.

Yamaha Music Europe jest producentem sprzętu muzycznego sprzedawanego pod markami Yamaha, Line 6 oraz Steinberg, który wprowadza do obrotu m.in. na polski rynek. Jak wykazało postępowanie antymonopolowe, przedsiębiorca ten ustalał minimalne ceny, po których jego produkty miały być sprzedawane przez dystrybutorów w Internecie. Początkowo uzgadniano stawki przy zastosowaniu określonego wzoru matematycznego, następnie wyznacznikiem cen minimalnych był cennik dostępny online. Ponadto przedstawiciele Yamaha Music Europe wskazywali bezpośrednio sklepom internetowym, jakie minimalne ceny powinny stosować. Spółka nie tylko narzucała ceny, ale również monitorowała ich stosowanie. Interweniowano, gdy któryś z jej kontrahentów próbował sprzedawać sprzęt taniej i wyciągano wobec niego konsekwencje, np. odbierając przyznane wcześniej preferencyjne warunki handlowe. Niedozwolone porozumienie trwało 13 lat – od 2004 do 2017 r. W celu uzyskania dowodów Urząd przeprowadził przeszukania u przedsiębiorców zajmujących się dystrybucją instrumentów muzycznych.

Prezes UOKiK nałożył na spółkę karę w wysokości ponad 0,5 mln zł. Sankcja byłaby dużo wyższa, ale przedsiębiorca aktywnie współpracował z Urzędem. **Yamaha Music Europe złożyła wniosek w ramach programu leniency.** Nie mogła ona liczyć na całkowite zwolnienie z kary, ponieważ zgromadzony materiał dowodowy wykazał, że nakłaniała swoich partnerów handlowych do udziału w zмовie. Spółka uzyskała natomiast obniżkę kary o 50 proc., ponieważ przedstawiła ważne dowody na istnienie zмовy, które pomogły w wydaniu decyzji. Przedsiębiorca uzyskał również dodatkowe obniżenie kary o 10 proc., ponieważ **dobrowolnie poddał się karze.**

Decyzja jest prawomocna, Yamaha Music Europe nie złożyła odwołania do sądu i opłaciła karę pieniężną.

1.2 Kontrola koncentracji

1.3 Pomoc publiczna

Egzekwowanie prawa konkurencji na drodze cywilnoprawnej, czyli *private enforcement*

Każdy, kto poniósł szkodę wskutek naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów prawa konkurencji, **może domagać się odszkodowania za poniesione straty na drodze sądowej.** Pozew do sądu cywilnego (właściwy w tym zakresie jest sąd okręgowy) może złożyć kontrahent lub konkurent podmiotu, który stosował antykonkurencyjne praktyki, a także konsumenci, którzy zakupili produkty objęte takim naruszeniem. Poszkodowani mogą również wystąpić z powództwem za pośrednictwem swoich reprezentantów, np. organizacji zrzeszających przedsiębiorców lub konsumentów.

Pozwy mogą dotyczyć m.in. praktyk uznanych w decyzjach Prezesa UOKiK lub Komisji Europejskiej za porozumienia ograniczające konkurencję, nadużywanie pozycji dominującej, a także naruszeń, w stosunku do których nie było prowadzone postępowanie i nie została wydana decyzja organu ochrony konkurencji.

Co istotne, do polskiego sądu można zgłaszać się w przypadku każdej szkody poniesionej w Polsce, nawet wówczas, gdy siedziba przedsiębiorcy znajduje się w innym państwie członkowskim UE.

W toczących się już postępowaniach o odszkodowanie Prezes UOKiK może przedstawić **istotny pogląd w sprawie**, np. dotyczący właściwości sądów polskich przy naruszeniach stwierdzanych przez Komisję Europejską.

Dochodzenie roszczeń umożliwia ustawa o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji¹⁸ (tzw. *private enforcement*), która weszła w życie w 2017 r.

Pomocne w szacowaniu wysokości szkody będą **Komunikat¹⁹** oraz **Praktyczny Przewodnik²⁰** wydane przez Komisję Europejską.

¹⁸ Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji (Dz. U. 2017 poz. 1132).

¹⁹ Komunikat Komisji w sprawie ustalania wysokości szkody w dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia art. 101 lub 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dostępny jest pod adresem: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XC0613\(04\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XC0613(04)&from=PL).

²⁰ Praktyczny przewodnik towarzyszący Komunikatowi Komisji dostępny jest pod adresem: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_pl.pdf.

1.4 Przewaga kontraktowa

1.5 Zatory płatnicze

Pierwsze kary dla osób zarządzających

W 2020 r. Prezes UOKiK **po raz pierwszy nałożył kary na osoby zarządzające** bezpośrednio odpowiedzialne za udział w antykonkurencyjnym porozumieniu. Decyzje w tym zakresie zapadły w sprawach zмов na warszawskim rynku ciepła oraz podziału rynku przez największe sieci fitness.

W grudniu 2020 r. Prezes UOKiK nałożył blisko 120 mln zł kar na spółki z grupy Veolia Polska za porozumienie ze spółkami z grupy PGNiG dotyczące **podziału rynku ciepła, zмовy cenowej i przetargowej**, czego efektem były wyższe ceny za ogrzewanie w Warszawie²¹. PGNiG Termika to spółka zajmująca się wytwarzaniem i sprzedażą ciepła, natomiast Veolia Energia Warszawa – jego dostawcą oraz sprzedawcą do odbiorców końcowych, np. spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot, firm, szkół i urzędów. Geneza niedozwolonej współpracy sięga lat 2012-2013, gdy Veolia zapowiedziała budowę własnej elektrociepłowni w Warszawie, a PGNiG Termika zaczęła aktywnie działać na rynku sprzedaży ciepła, odbierając klientów Veolii. Z ustaleń Urzędu wynika, że w 2014 r. spółki zawarły antykonkurencyjne porozumienie, na mocy którego postanowiły podzielić między siebie rynek i ze sobą nie rywalizować. W efekcie tych ustaleń Veolia zrezygnowała z budowy elektrociepłowni w Warszawie, a PGNiG Termika zobowiązała się do zaprzestania dostawy energii cieplnej do odbiorców końcowych. Spółki ustalały również swoją strategię cenową i przetargową. Brak konkurencji był korzystny dla obydwu podmiotów, ponieważ nie musiały obawiać się utraty silnej pozycji na rynkach, na których dominowały. Choć bezpośrednich ustaleń dokonywały PGNiG Termika i Veolia Energia Warszawa, to w zмовie brały udział spółki-matki obydwu przedsiębiorców – PGNiG oraz Veolia Polska. To one zainicjowały porozumienie, wiedziały również o późniejszych niedozwolonych ustaleniach i je akceptowały. **Po raz pierwszy w historii UOKiK kary finansowe zostały nałożone na osobę zarządzającą przedsiębiorstwem, odpowiedzialną za zawarcie niedozwolonych ustaleń.** Prezes UOKiK uznał, że ówcześni prezesi zarządów Veolia

²¹ Decyzja DOK-5/2020.

²² W decyzji zostały nałożone kary

na spółki z grupy Veolia: Veolia Energia Warszawa – 92 208 077, 56 zł oraz Veolia

Polska 27 546 221,35 zł, a także na osobę zarządzającą z grupy Veolia w wysokości

200 tys. zł.

²³ Decyzja DOK-6/2020.

kara finansowa dla osoby zarządzającej przedsiębiorstwem

Energia Warszawa i PGNiG Termika umyślnie doprowadzili do ograniczenia konkurencji na rynku, m.in. aktywnie uczestnicząc w ustaleniach zakresu i realizacji niedozwolonych działań. Karę finansową nałożono na spółki z grupy Veolia oraz osobę zarządzającą Veolia Energia Warszawa²². **Sankcji uniknęły podmioty grupy PGNiG, które zdecydowały się na współpracę z organem w ramach programu leniency**, przyznając się do zмовy i dostarczając cennych dowodów w sprawie. Informacje pozwoliły m.in. na przeprowadzenie przeszukania w siedzibie Veolia Energia Warszawa. W ten sposób przedsiębiorcy uniknęli kar w łącznej wysokości ponad 486 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna, spółki z grupy Veolia oraz osoba zarządzająca złożyli odwołanie do SOKiK.

Druga decyzja²³ uwzględniająca karę dla menedżerów bezpośrednio zaangażowanych w antykonkurencyjną praktykę dotyczyła **rynku świadczenia usług fitness w Polsce** i została wydana na podstawie polskich i unijnych przepisów. W grudniu 2020 r. Prezes UOKiK stwierdził **zawarcie niedozwolonego porozumienia przez 16 przedsiębiorców i 6 osób zarządzających**. Wszczęte w 2018 r. postępowanie antymonopolowe wykazało, że porozumienie trwało ok. 5 lat, a przedsiębiorcy podzieliли rynek tak, by ze sobą nie konkurować. Stronami ograniczających konkurencję uzgodnień były wiodące sieci fitness w Polsce, m.in. Calypso Fitness, Fitness Platinum, Fabryka Formy, Zdrofit, Fitness Academy oraz operator kart Multisport Benefit Systems SA. Kontrolę nad realizacją postanowień porozumienia i jednocześnie rolę koordynatora oraz rozjemcy między interesami klubów

pełnił Benefit, który zarazem intensywnie budował swoją pozycję rynkową. Pozostałym spółkom zależało na zachowaniu silnej pozycji w miastach, w których rozwijały dotąd swoją działalność i osiągały korzyści z uczestnictwa w programie Multisport oferowanym na rynku przez Benefit. W ramach zмовы uczestniczące w niej podmioty podejmowały ze sobą różne kontakty w sprawie podziału rynku: korespondowały, prowadziły rozmowy telefoniczne, spotykały się. Firmy wymieniały się informacjami co do swoich działań dotyczących otwierania klubów i nowych lokalizacji, którymi były zainteresowane. Jeśli miały plany dotyczące tego samego rejonu, wówczas uzgadniały, że jedna z nich się z niego wycofa. Nie walczyły zatem o nowych klientów zakresem oferty, standardem obsługi czy ceną. Prezes UOKiK uznał, że indywidualną odpowiedzialność za udział w zмовie ponosiło również 6 menedżerów z Platinum Wellness, Benefit Systems, Calypso Fitness, Zdrofit i Fabryki Formy. Decydowali oni o charakterze podziału rynku i dokonywali między sobą wszelkich ustaleń w tym zakresie. Łączna kara nałożona na przedsiębiorców wyniosła ponad 32 mln zł²⁴, natomiast na osoby zarządzające – ok. 800 tys. zł. Przy nakładaniu sankcji Prezes UOKiK uwzględnił fakt, że branża fitness została szczególnie dotknięta obostrzeniami wynikającymi z pandemii COVID-19, w związku z czym jej wysokość została odpowiednio obniżona. Ponadto spółki z grupy Calypso i osoba zarządzająca z tej grupy współpracowały z organem w ramach procedury leniency oraz dobrowolnie poddały się karze. Dzięki temu sankcje na nie nałożone były niższe o 60 proc. Decyzja nie jest prawomocna, przedsiębiorcy złożyli odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK).

Zobowiązanie do zmiany kwestionowanych praktyk

Prawo antymonopolowe zakazuje zawierania porozumień, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji. Za tego typu porozumienia uważa się również uchwały lub inne działania związku przedsiębiorców, ich organów

statutowych czy samorządów zawodowych. W grudniu 2019 r. Prezes UOKiK wszczął postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem stosowania antykonkurencyjnych praktyk przez Stowarzyszenie Komunikacji Marketingowej SAR²⁵. Podmiot ten to związek zrzeszający ponad 120 agencji zajmujących się tworzeniem i dostarczaniem usług związanych z promocją lub reklamą. Zastrzeżenia organu wzbudziły ustalenia dotyczące udziału tych agencji w konkursach oraz organizowanie przez SAR nielegalnej wymiany informacji. W toku postępowania przeprowadzono przeszukania w siedzibach przedsiębiorców, które dostarczyły dowodów uprawdopodobniających obydwie zarzuty. SAR wpływało na samodzielność swoich członków, obligując ich do rezygnacji z udziału w tych konkursach (przetargach), w których nie zostało przewidziane wynagrodzenie, tzw. *rejection fee*, za przygotowanie koncepcji kreatywnej. Ponadto Stowarzyszenie stworzyło specjalną platformę elektroniczną, dzięki której informowano się wzajemnie o udziale w przetargach, monitorowano liczbę podmiotów rywalizujących o kontrakt oraz obserwowano, czy członkowie SAR nie biorą udziału w przetargach bez *rejection fee*. Praktyki tego rodzaju stanowiły formę porozumienia, które mogło wpływać na warunki konkurencji. Ostatecznie Prezes UOKiK zobowiązał SAR do zmiany zakwestionowanych praktyk oraz usunięcia ich skutków²⁶. Stowarzyszenie miało podkreślić w oficjalnych dokumentach, że zasady i sposób uczestnictwa w przetargach są indywidualną decyzją każdego uczestnika oraz wycofać lub uchylić do tymczasowe dokumenty zawierające zakwestionowane rozwiązania. Ponadto SAR zobowiązał się nie udostępniać swoim członkom lub innym podmiotom platformy elektronicznej, dzięki czemu informacje dotyczące postępowań przetargowych lub konkursowych zostały ograniczone do publicznie dostępnych źródeł. Realizacja zobowiązania oznacza, że od tej pory podmioty przynależące do SAR samodzielnie i autonomicznie mają prawo decydować o przystąpieniu do konkursów. Żaden członek SAR nie będzie mógł również powoływać się na jakikolwiek dokument organizacji wskazujący na obowiązkowe stosowanie *rejection fee*.

²⁴ W decyzji Prezes UOKiK nałożył kary na 8 przedsiębiorców. Już po otwarciu postępowania większość pozostałych przedsiębiorców zakończyła swoją działalność i została przejęta przez Benefit

Systems. Podmiot ten poniósł dodatkowy ciężar kar w związku z dokonanymi przez nie naruszeniami. Łączna kara nałożona na spółkę wyniosła ponad 26 mln zł i była najwyższą spośród nałożonych przez Pre-

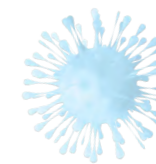
zesa UOKiK w tej sprawie.

²⁵ Ponieważ praktyka SAR mogła mieć wpływ na handel między krajami UE, Prezes UOKiK prowadził postępowanie w związku z naruszeniem przepisów

polskich oraz unijnych.

²⁶ Decyzja DOK-3/2020.

COVID-19 – monitoring rynku i kontakt mailowy dla przedsiębiorców

W związku z pojawieniem się w 2020 r. pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 Urząd podjął działania polegające na monitorowaniu rynku pod kątem nowych naruszeń oraz uruchomieniu nowego kanału komunikacji z przedsiębiorcami.

Prezes UOKiK prowadził postępowania na rynkach produktów mających istotne znaczenie dla zapobiegania rozprzestrzenianiu się koronawirusa, tj. testów, odczynników do badań laboratoryjnych, elementów zaopatrzenia medycznego (maski), a także alkoholi służących do dezynfekcji. Miały one na celu m.in. ustalenie, czy w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na środki ochrony medycznej nie dochodziło do antykonkurencyjnych praktyk w postaci niedozwolonego porozumienia lub nadużywania pozycji dominującej. Przykładowo w ramach jednej ze spraw weryfikowano, czy hurtownie wypowiadały umowy lub ograniczały dostawy tych środków do szpitali w celu zmuszenia ich do zakupu asortymentu po wyższych cenach. Ostatecznie postępowanie nie dostarczyło dowodów na stosowanie przez przedsiębiorców antykonkurencyjnej praktyki. Kolejne postępowanie wyjaśniające dotyczyło dostarczania tlenu medycznego wykorzystywanego przez placówki medyczne w procesie leczenia COVID-19. W UOKiK uruchomiono specjalną infolinię, gdzie dyrektorzy szpitali mogą zgłaszać przypadki łamania prawa. Urząd wyjaśniał również zasady współpracy między przedsiębiorcami prowadzącymi internetowe serwisy do zamawiania jedzenia wraz z dostawą a podmiotami świadczącymi usługi gastronomiczne. Jednym z ważnych aspektów, które analizowano, była wysokość prowizji pobieranych w okresie pandemii.

Wychodząc naprzeciw potrzebom przedsiębiorców, Urząd uruchomił na czas trwania pandemii specjalny adres mailowy: covid-konkurencja@uokik.gov.pl. Służy on uzyskaniu nieformalnej opinii od UOKiK, czy planowane

przez przedsiębiorców tymczasowe działania spowodowane koronawirusem są zgodne z prawem konkurencji. W swojej opinii Urząd ocenia przede wszystkim, czy pozytywne skutki współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi przeważają nad ich ewentualnymi antykonkurencyjnymi konsekwencjami. Analizowane są również środki zastosowane przez przedsiębiorców pod kątem tego, czy są one niezbędne do walki ze skutkami epidemii oraz czy rzeczywiście służą osiągnięciu założonych celów, np. zwiększeniu produkcji, optymalizacji dostaw.

Na stronie internetowej Urzędu uruchomiono podstronę z informacjami dla przedsiębiorców dotyczącymi warunków prowadzenia działalności gospodarczej w czasie epidemii, np. COVID-19 a pomoc publiczna, koronawirus a prawo konkurencji – wytyczne dla przedsiębiorców, nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej w czasie COVID-19. Sekcja ta jest dostępna pod adresem: www.uokik.gov.pl/dla_przedsiębiorcow.php. Więcej informacji: 1.3 Pomoc publiczna, 1.4 Przewaga kontraktowa, 3.1 Działalność informacyjno-edukacyjna.

Inicjatywa uruchomienia specjalnego kanału komunikacji z przedsiębiorcami wyszła od Europejskiej Sieci Konkurencji (European Competition Network, ECN), której Prezes UOKiK jest członkiem od 2004 r. Krajowe organy ochrony konkurencji państw członkowskich UE oraz Komisja Europejska ogłosiły wspólne stanowisko dotyczące stosowania prawa konkurencji podczas kryzysu spowodowanego pandemią. Zadeklarowano w nim gotowość udzielania przedsiębiorcom nieformalnych wskazówek w przypadku wątpliwości co do zasadności podejmowania przez nich skoordynowanych działań. Więcej informacji: 3.4 Współpraca międzynarodowa.

Działania na rynku farmaceutycznym

W 2020 r. działania Prezesa UOKiK koncentrowały się również na **podmiotach sektora farmaceutycznego**. Kontynuowano postępowanie antymonopolowe dotyczące Solgar Polska – krajowego dystrybutora suplementów diety, m.in. witamin, ziół i mikroelementów. Urząd podejrzewa, że **przedsiębiorca mógł ustalać z dystrybutorami detalicznymi minimalne ceny odsprzedaży** suplementów diety marki Solgar. W konsekwencji konsumenci nie mogli tych produktów kupić taniej niż w odgórnie ustalonej cenie. Naruszenie mogło obejmować sprzedaż w sklepach stacjonarnych oraz za pośrednictwem Internetu. Zarzuty skierowano również wobec osób zarządzających spółką Solgar Polska, które mogły bezpośrednio odpowiadać za antykonkurencyjne ustalenia. Za udział w porozumieniu ograniczającym konkurencję przedsiębiorcy grozi kara do 10 proc. obrotu, a menadżerom zaangażowanym w naruszenie – kara do 2 mln zł. Z uwagi na to, że praktyka mogła mieć wpływ na handel między krajami UE, Prezes UOKiK prowadzi postępowanie na podstawie polskich i unijnych przepisów.

We wrześniu 2020 r. Urząd przeprowadził przeszukania w 4 hurtowniach farmaceutycznych oraz kontrole u 2 dostawców oprogramowania informatycznego. Sprawdzał, czy pomiędzy przedsiębiorcami doszło do zakazanego przez prawo ochrony konkurencji porozumienia polegającego na **wymianie informacji handlowych**, m.in. w zakresie stosowanych cen leków. Praktyka ta może wykraczać poza zwykły monitoring działań konkurencji i dostosowywanie do nich swojej strategii. Z zebranych przez UOKiK informacji wynika, że wzajemne ustalenia hurtowni mogły odbywać się poprzez specjalne oprogramowanie, które umożliwiało np. weryfikację cen stosowanych przez konkurencyjne podmioty. Na podstawie analizy zebranych informacji Prezes UOKiK podejmie w 2021 r. decyzję o ewentualnym wszczęciu postępowania antymonopolowego.

Działania UOKiK na rynkach cyfrowych

Rok 2020 przyniósł dalsze **działania Prezesa UOKiK na dynamicznie rozwijających się rynkach cyfrowych, w szczególności w odniesieniu do platform internetowych**. Rozwój tych serwisów przynosi duże korzyści społeczne i gospodarcze, ale wiąże się również z ryzykiem nadużywa-

nia przez przedsiębiorców cyfrowych ich rosnącej pozycji rynkowej. Działania koncentrowały się z jednej strony na prowadzeniu postępowań i przeciwdziałaniu szkodliwym praktykom na gruncie prawa konkurencji, z drugiej – na zaangażowaniu w prace legislacyjne nad regulacją dotyczącą platform cyfrowych.

Prezes UOKiK kontynuował wszczęte w 2019 r. postępowanie antymonopolowe przeciwko Allegro.pl – właścicielowi najpopularniejszej platformy handlu elektronicznego w Polsce oraz jednocześnie największemu przedsiębiorcy segmentu e-commerce w Polsce. Główny zarzut dotyczy **faworyzowania własnej działalności sprzedażowej Allegro.pl** kosztem innych sprzedawców obecnych na platformie. Może to stanowić przejaw nadużywania pozycji dominującej na krajowym rynku usług pośrednictwa w sprzedaży internetowej oferowanej na platformach handlu internetowego. Przyglądano się kwestii podwójnej roli, jaką pełni w tym przypadku Allegro.pl – jest kontrahentem świadczącym innym przedsiębiorcom usługi pośrednictwa, ale również ich konkurentem, ponieważ prowadzi sprzedaż swoich produktów w ramach tzw. Oficjalnego Sklepu Allegro. Będąc właścicielem serwisu, spółka mogła wykorzystywać dostępne sobie informacje na temat jego funkcjonowania oraz zachowań konsumentów do lepszego pozycjonowania własnych ofert. W konsekwencji produkty niezależnych sprzedawców mogły być rzadziej wybierane przez kupujących. W 2020 r. weryfikowano zarzuty postawione spółce.

We wrześniu 2020 r. Prezes UOKiK zainicjował kolejne działanie w sprawie Allegro.pl. Wszczęto **postępowanie wyjaśniające dotyczące zasad współpracy tego przedsiębiorcy z użytkownikami – sprzedawcami profesjonalnymi i incydentalnymi**. Zgodnie z nowymi zasadami naliczania opłat zawartymi w regulaminie, prowizją objęta została cała transakcja dokonana na platformie, tj. cena towaru oraz koszty przesyłki opłacone przez kupującego. Zmiany te spotkały się z negatywnymi reakcjami użytkowników serwisu, którzy kierowali do Urzędu liczne skargi. W ramach postępowania Prezes UOKiK zbada również warunki pobierania i zwrotu opłat w sytuacji, gdy kupujący odstępuje od umowy zawartej za pośrednictwem Allegro.pl. Przeanalizowane zostaną także zasady funkcjonowania usługi Allegro Smart²⁷.

W ubiegłym roku Urząd zaangażowany był również w prace legislacyjne Komisji Europejskiej nad Kodeksem Usług Cyfrowych. Dotyczyły one m.in. propozycji rozporządzenia skierowanego ściśle do dużych platform internetowych pełniących rolę „strażników rynku” (*Digital Market Act*) oraz tzw. nowego narzędzia konkurencji (*New Competition Tool*). Więcej informacji: 3.2.2 Międzynarodowa legislacja.

Porozumienia polegające na podziale rynku

Równie groźną jak zmony cenowe praktyką ograniczającą konkurencję może być **porozumienie polegające na podziale rynku**. Przedsiębiorcy zamiast uczciwie ze sobą rywalizować ustalają, że na wybranym obszarze nie będą konkurować i dzielą między siebie terytorium, towary lub grupy klientów. W efekcie kontrahenci tracą możliwość zakupu produktu u wybranego sprzedawcy lub otrzymują droższe oferty.

Przykładem takiej praktyki były 2 porozumienia zawarte pomiędzy producentami i sprzedawcami pasz przemysłowych dla zwierząt – spółki Polmass oraz jej konkurentów: Ekoplone i osobno Agro-Netzwerk Polska. Polegały one na **podziale krajowego rynku sprzedaży preparatów mlekozastępczych dla bydła**. Są to specjalistyczne produkty używane przez hodowców we wczesnej fazie odchowu cieląt. W obu przypadkach przedsiębiorcy zobowiązali się do wzajemnego niekonkurowania o tych odbiorców, którym produkty dostarczał drugi z kooperantów. W tym czasie monitorowali, czy druga strona dotrzymuje ustalonych warunków i reagowali w sytuacji, gdy zmawiający się do nich nie stosował. Sytuacja ta mogła ograniczyć możliwość wyboru środków żywienia zwierząt przez m.in. hodowców bydła, dystrybutorów pasz i mleczarnie oraz wpływać na poziom cen tych produktów. Dowodów na istnienie obydwu antykonkurencyjnych porozumień dostarczyły przeszukania w siedzibach 3 spółek. W przypadku pierwszej zmony, pomiędzy Polmass i Ekoplone, ustalenia dotyczyły 2 grup produktów paszowych stosowanych przy odchowieniu bydła – preparatów mlekozastępczych oraz mieszanek mineralno-witaminowych i trwały odpowiednio w latach 2008-2016 oraz 2008-2015. Z kolei w ramach trwającej

7 lat współpracy Polmass i Agro-Netzwerk Polska podzieliły między siebie rynek preparatów mlekozastępczych. W decyzjach kończących postępowanie Prezes UOKiK stwierdził zawarcie przez przedsiębiorców porozumień ograniczających konkurencję i nałożył na nich wysokie kary finansowe. Łączna sankcja dla Polmass i Ekoplone wyniosła ponad 17 mln zł²⁸, natomiast w drugim przypadku karę w wysokości ponad 2,5 mln zł poniosła tylko spółka Polmass²⁹. Odstąpiono od ukarania firmy Agro-Netzwerk Polska, ponieważ skorzystała ona z programu łagodzenia kar *leniency* i dostarczyła cennych dowodów na istnienie porozumienia. Decyzje nie są prawomocne, spółki Ekoplone i Polmass odwołały się do SOKiK.

Ustaień dotyczących podziału rynku mogli dokonać między sobą 3 dealerzy samochodów ciężarowych marki DAF: Wanicki z Mogilan, DBK z Olsztyna i WTC z Długołęki. Na niedozwolone działania wskazują dowody uzyskane przez Urząd m.in. podczas przeszukań w siedzibach przedsiębiorców. Prezes UOKiK wszczął względem nich postępowanie antymonopolowe w marcu 2020 r. w związku z podejrzeniem istnienia antykonkurencyjnego porozumienia w latach 2017-2018. Polegało ono na przypisaniu podmiotom określonych terytoriów i ustaleniu, że każdy z nich będzie startował w przetargach publicznych na sprzedaż samochodów marki DAF jedynie na swoim obszarze i zrezygnuje ze złożenia oferty na terenie „przypisanym” do innego dealera. Nie była to pierwsza interwencja Prezesa UOKiK w związku z możliwą zmoną dealerów ciężarówek DAF. Spółki DBK i WTC są również jedną ze stron innego postępowania antymonopolowego prowadzonego przeciwko 5 przedsiębiorcom sprzedającym samochody ciężarowe tej marki. Istnieje podejrzenie, że przedsiębiorcy mogli działać jednocześnie w dwóch zmonach z różnymi podmiotami.

²⁷ W ramach odrębnego postępowania Prezes UOKiK analizuje również nowy regulamin Allegro.pl pod kątem

stosowania klauzul niedozwolonych (więcej informacji: 2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów

i niedozwolone postanowienia wzdawców umów).
²⁸ Decyzja RBG-7/2020.

²⁹ Decyzja RBG-14/2020.

Zmowa cenowa na rynku detalicznej sprzedaży kompresorów

Walter Kompressortechnik Polska to spółka produkująca kompresory, czyli maszyny i urządzenia do wytwarzania i obróbki sprężonego powietrza. Produkty tej marki mają zastosowanie w wielu gałęziach przemysłu i usługach, np. w warsztatach samochodowych, większych zakładach jako stanowiskowe źródło powietrza, a także w mniejszych firmach produkcyjnych i usługowych. Przedsiębiorca sprzedaje je za pośrednictwem niezależnych dystrybutorów działających na terenie całego kraju i prowadzących stacjonarne i internetowe sklepy z maszynami, urządzeniami pneumatycznymi oraz elektronarzędziami. Dystrybutorzy sprzedają produkty marki Walter bezpośrednio do odbiorców końcowych lub do pośredników zajmujących się ich dalszą odsprzedażą.

Z ustaleń wynika, że od połowy 2016 r. do maja 2017 r. spółka Walter była organizatorem porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku detalicznej sprzedaży kompresorów. **Narzuciła ona dystrybutorom minimalne ceny odsprzedaży swoich produktów w Internecie.** Nie można więc było oferować urządzeń po cenach niższych niż te ustalone przez Walter. Przedsiębiorca dyscyplinował partnerów handlowych, którzy nie realizowali uzgodnień. Sami dystrybutorzy również monitorowali wzajemnie swoje działania i informowali Walter o odstępstwach od zмовy. W spółce sporządzono „Regulamin współpracy dealerskiej przy sprzedaży internetowej z asortymentem marki Walter Kompressortechnik Polska”. Rozesłano go elektronicznie do wszystkich dystrybutorów i współpracujących z nimi pośredników prowadzących sprzedaż detaliczną przez Internet. W dokumencie, oprócz minimalnych cen odsprzedaży produktów marki Walter w Internecie, ustalono m.in. maksymalny rabat, jaki może zostać udzielony przy sprzedaży internetowej. Regulamin zakazywał ponadto oferowania klientom bezpłatnych, dodatkowych towarów lub usług (tzw. gratisów). Za nieprzestrzeganie zasad współpracy przewidywano kary polegające na pomniejszeniu posiadanych przez dealera lub pośrednika rabatów.

Na etapie postępowania wyjaśniającego Urząd **przeprowadził przeszukanie** w siedzibie Walter Kompressortechnik i zebrał m.in. dzięki niemu niezbędne dowody pozwalające na stwierdzenie niedozwolonego porozumienia. W toku postępowania spółka **zaniechała praktyk oraz aktywnie współpracowała** z organem. Ostateczna sankcja wyniosła ponad 129 tys. zł³⁰. **Przedsiębiorca dobrowolnie poddał się karze i nie złożył odwołania od decyzji.**

Zmowy przetargowe

Zwalczanie zмов przetargowych stanowi przedmiot szczególnego zainteresowania Prezesa UOKiK, ponieważ **należą one do jednych z najcięższych naruszeń prawa konkurencji.** Prowadzą do zniekształcenia rywalizacji między uczestnikami postępowania przetargowego i ograniczają możliwość wyboru najkorzystniejszej oferty przez zamawiającego. W konsekwencji środki publiczne nie są racjonalnie wydatkowane, a ceny ustalane są powyżej poziomu, jaki istniałby w warunkach efektywnej konkurencji.

Zmowa przetargowa to uzgadnianie warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny, przez przedsiębiorców przystępujących do postępowania przetargowego lub przez tych przedsiębiorców i jego organizatora.

W celu pozyskania dowodów w sprawach zмов przetargowych, Prezes UOKiK prowadzi postępowania (wyjaśniające i antymonopolowe) oraz dokonuje w ich trakcie kontroli i przeszukań. Cennym źródłem informacji są także badania rynku i biały wywiad. Ponadto sygnałów o nieprawidłowościach dostarczają organy ścigania, instytucje odpowiedzialne za kontrolę zamówień publicznych oraz sami uczestnicy przetargów – zamawiający i przedsiębiorcy.

W 2020 r. Prezes UOKiK prowadził **38 postępowań** mających na celu ustalenie, czy doszło do zawarcia zмовy przetargowej i wydał **6 decyzji** w tym zakresie. Ponadto

zrealizował **16 badań rynku** polegających na monitoringu przetargów publicznych związanych z wydatkowaniem środków z funduszy UE³¹ (więcej informacji: 3.3 Badania społeczne i analizy rynku).

We wrześniu 2020 r. Prezes UOKiK stwierdził³², że doszło do zawarcia **zмовy w przetargu zorganizowanym przez PKP TLK na dostawy drewnianych podkładów kolejowych w latach 2014-2015.** Stronami niedozwolonego porozumienia było 6 producentów tych produktów, którzy jako jedyni w Polsce mogli dostarczyć je zamawiającemu – Kolejowe Zakłady Nawierzchniowe Biezańów wraz ze spółkami zależnymi – Trade-Port i Nasycalnią Podkładów w Czeremsze, a także ThyssenKrupp GFT Polska, Track Tec oraz Nasycalnia Podkładów w Koźminie Wielkopolskim. Celem zмовy było uniknięcie rywalizacji o zamówienie oraz zapewnienie wyższej ceny za jego realizację³³. Przetarg podzielony został na dwa zadania, a **przedsiębiorcy dokładnie ustalili między sobą, kto ma w nich złożyć ofertę oraz jaką cenę w niej zaproponować.** Pierwsze zadanie wygrał Track Tec, a drugie konsorcjum ThyssenKrupp-KZN Biezańów. Łączna liczba podkładów dostarczanych w obu tych zadaniach miała zostać podzielona w stosunku: 45 proc. dla Track Tec i 55 proc. dla konsorcjum ThyssenKrupp-KZN Biezańów. Ponadto ceny podkładów w składanych ofertach miały wzrosnąć w stosunku do cen z 2013 r. o 3 proc. dla dostaw w 2014 r. i o 5 proc. w 2015 r. Podmioty, które nie wystartowały w przetargu, miały uczestniczyć w realizacji zamówienia jako podwykonawcy. Ustalenia były dokonywane w latach 2013-2014 w trakcie spotkań w hotelach i restauracjach w Katowicach, Krakowie i Warszawie oraz podczas rozmów telefonicznych. Inicjatorami zмовy byli Track Tec i KZN Biezańów. Początkowo porozumienie dotyczyło tylko tych podmiotów, potem nakłonili oni do udziału innych przedsiębiorców. Prezes UOKiK nałożył na uczestników zмовy przetargowej kary w łącznej wysokości blisko 13,5 mln zł. Przedsiębiorcy złożyli odwołanie od decyzji do SOKiK.

Pozostałe decyzje dotyczące zмов przetargowych:

- RLU-5/2020 – przetarg na usługi remontowo-budowlane na obszarze województw lubelskiego i mazowieckiego,
- RKR-3/2020 – przetarg na zakup maszyn i sprzętu rolniczego dla podmiotów instytucjonalnych.

Branże i rynki, których dotyczyły postępowania prowadzone w sprawie zмов przetargowych:

- zimowe utrzymanie oraz letnie oczyszczanie ciągów komunikacyjnych, placów i schodów poza pasem drogowym (roboty budowlane, leśnictwo),
- dostawa towarów i usług związanych z budową i utrzymaniem dróg,
- usługi geodezyjne i kartograficzne,
- usługi remontowo-budowlane (w tym np. wyburzenie obiektów pokopalnianych),
- usługi leśne,
- usługi wycinki, nasadzeń i pielęgnacji drzew,
- programowanie i usługi informatyczne,
- organizacja dowozu dzieci szkolnych do placówek oświatowych,
- sprzedaż wyrobów medycznych,
- utylizacja wyrobów medycznych.

30 Decyzja RŁO-11/2020.

31 Badania rynku prowadzone były w formie postępowań wyjaśniających.

32 Decyzja DOK-2/2020.

33 Ostatecznie ten plan się nie po-

wiódł, ponieważ PKP PLK unieważnił przetarg w związku z podejrzeniem zмовy.

1.1
Praktyki ograniczające konkurencję

1.2
Kontrola koncentracji

1.3
Pomoc publiczna

1.4
Przewaga kontraktowa

1.5
Zatory płatnicze

1.6
Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji

W ramach kolejnych dwóch postępowań Prezes UOKiK badał kwestię zastosowania **mechanizmu rozstawiania i wycofywania ofert** przez przedsiębiorców – uczestników przetargów. Pierwsza sprawa dotyczyła zamówienia publicznego zorganizowanego przez gminę Tarnobrzeg w 2014 r. Dotyczyło ono dostawy i montażu ścianek aranżacyjnych na potrzeby projektu Tarnobrzanski Park Przemysłowo-Technologiczny realizowanego ze środków unijnych. Najtańszą ofertę złożył podmiot działający pod nazwą Janusz Kurek Firma Budowlana J&S z Kazimierzy Wielkiej, ale po ogłoszeniu wyników zrezygnował z podpisania umowy. Tym samym gmina wybrała spółkę Brimat Rzeszowa, która zaoferowała prawie dwukrotnie wyższą cenę. Organ ustalił, że między przedsiębiorcami doszło do antykonkurencyjnego porozumienia, którego celem był wybór droższej oferty. Na uczestników z umowy przetargowej nałożono więc karę w łącznej wysokości blisko 375 tys. zł³⁴. Była to pierwsza decyzja Prezesa UOKiK wydana w związku z **programem badania przetargów współfinansowanych ze środków funduszy unijnych**. Przedsiębiorcy odwołali się od decyzji do SOKiK.

W drugiej sprawie postępowanie zostało wszczęte na skutek sygnałów otrzymanych od przedsiębiorców konkurujących z 3 firmami z Małopolski, które startowały w przetargach na dowóz uczniów do szkół. Z zebranych informacji wynika, że Firma Transportowo Turystyczna „Jakubas” Krystyna Jakubas, Firma Transportowo Usługowa Magdalena Jakubas i Euro Bus Marek Jakubas w niedozwolony sposób próbowali wpłynąć na wynik 10 zamówień publicznych, z czego w 6 przypadkach udało im się osiągnąć zamierzony cel. Zamawiającymi były małopolskie gminy i placówki edukacyjne. Zgodnie z mechanizmem rozstawiania i wycofywania ofert **zwycięzca przetargu rezygnował z podpisania umowy, jeśli jego propozycja była najkorzystniejsza**. Nie dostarczał brakujących dokumen-

tów, np. licencji przewoźnika czy zaświadczenia z CEIDG. W ten sposób wybierana była druga, droższa oferta innego uczestnika z umowy. Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorców kary w łącznej wysokości prawie 200 tys. zł³⁵. Tylko jeden uczestnik porozumienia odwołał się od tej decyzji do SOKiK.

Przedsiębiorcy mogą startować w przetargu jako **konsorcjum** złożone z różnych firm. Prawo antymonopolowe dopuszcza taką formę współdziałania, jednak jeśli uczestnicy konsorcjum mają możliwość samodzielnej realizacji zamówienia, powinni je przeprowadzić bez współpracy ograniczającej konkurencję. Podobnie jest w sytuacji, w której możliwe jest wykonanie usług z mniejszą liczbą partnerów niż ta, która należy do konsorcjum. Do kwestii tej odniósł się Prezes UOKiK w postępowaniu antymonopolowym wszczętym w kwietniu 2020 r. przeciwko **7 przedsiębiorcom biorącym udział w przetargach zorganizowanych przez wielkopolskie gminy**. W większości z 15 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych wygrało konsorcjum 7 przedsiębiorców: Remondis Sanitech Poznań, SUEZ Zachód, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Artur Zys, KDS, EKO-TOM Turguła, ORDO Poznań i Przedsiębiorstwo Usług Komunalno-Transportowych Vikom. Urząd podejrzewa, że jego utworzenie było jedynie pretekstem do zawarcia z umowy przetargowej i uniknięcia rywalizacji o zamówienia. Tworzą je bowiem w większości duże spółki, które mogłyby wystartować w przetargu samodzielnie lub w konsorcjum z mniejszą liczbą podmiotów. Po wygraniu przetargów firmy, co do zasady, działały samodzielnie na terenie, który był przez nie obsługiwany w poprzednich latach. To również może potwierdzać, że były w stanie zrealizować zamówienie bez pomocy innych podmiotów. Postępowanie było kontynuowane w 2021 r.

1.2 Kontrola koncentracji

Prezes UOKiK ma za zadanie przeciwdziałać nadmiernej konsolidacji przedsiębiorców, która mogłaby doprowadzić do trwałych zmian w strukturze rynku. W tym celu organ ocenia największe transakcje, które wywierają lub mogą wywierać wpływ na konkurencję na terytorium Polski.

Koncentracja może przybrać formę połączenia (fuzja), przejęcia kontroli nad innym podmiotem, utworzenia wspólnego przedsiębiorcy (*joint-venture*) oraz nabycia części mienia innego przedsiębiorcy.

Obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji dotyczy przedsiębiorców, których łączny obrót w roku poprzedzającym zgłoszenie przekroczył **1 mld euro na świecie lub 50 mln euro w Polsce**.

Prezes UOKiK **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, jeżeli w jej wyniku konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona. W przeciwnym wypadku – decyduje o **zakazie koncentracji**. Dopuszczalne jest również **zewolnienie na koncentrację pod pewnymi warunkami** (np. odsprzedaż części majątku), jeśli po ich spełnieniu nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów pozwala ponadto na wydanie tzw. **zgody nadzwyczajnej** na transakcję mimo jej antykonkurencyjnego skutku, jeśli przyczyni się ona w szczególności do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego albo będzie miała pozytywny wpływ na gospodarkę narodową³⁶.

W przypadku gdy przedsiębiorcy, choćby nieumyślnie, dokonają koncentracji bez uzyskania wcześniejszej zgody Prezesa UOKiK, mogą zostać ukarani finansowo w wysokości do 10 proc. ubiegłorocznego obrotu. Jeśli nie udzielił informacji w toku prowadzonego postępowania, zagrożeni są karą w wysokości do 50 mln euro. **W 2020 r. nałożono kary w łącznej wysokości ponad 29 mld zł**.

Postępowania w sprawie kontroli koncentracji mogą przebiegać dwuetapowo. W I etapie finalizowana jest większość transakcji – nie wymagają one pogłębionej analizy i nie budzą wątpliwości co do ich wpływu na konkurencję. Prezes UOKiK ma miesiąc na zakończenie takich spraw. Do II etapu procedury przechodzą bardziej złożone przypadki, wymagające przeprowadzenia dalszej analizy rynku lub sprawy, co do których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo ograniczenia konkurencji w wyniku koncentracji. O tym fakcie Prezes UOKiK informuje w postanowieniu strony postępowania i ma kolejne 4 miesiące na zakończenie sprawy.

Zastrzeżenia wobec koncentracji

W sprawach, w których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo istotnego ograniczenia konkurencji w wyniku dokonania koncentracji, Prezes UOKiK przedstawia stronom zastrzeżenia wobec planowanej transakcji (tzw. *competition concern*). Zawierają one uzasadnienie i nie przesądzają o rozstrzygnięciu sprawy. Dzięki temu, jeszcze w toku trwającego postępowania, przedsiębiorca może zapoznać się z kierunkiem rozstrzygnięcia i odnieść się do stanowiska Prezesa UOKiK przed wydaniem ostatecznej decyzji. W 2020 r. zastrzeżenia zostały wydane w jednej sprawie.

Do oceny rynkowych skutków transakcji uprawnione są krajowe organy antymonopolowe i Komisja Europejska. Prezes UOKiK, co do zasady, jest właściwy w sprawach koncentracji, których planowane efekty wystąpią na terytorium Polski i jednocześnie nie mają **wymiaru wspólnotowego**. Jego wyznacznikiem jest wysokość obrotu osiąganego przez uczestników dokonujących transakcji. KE analizuje, co do zasady, transakcje, w których łączny światowy obrót wszystkich zainteresowanych przedsiębiorców wynosi ponad 5 mld euro, a łączny obrót przypadający na Unię, każdego z co najmniej dwóch uczestników koncentracji, wynosi więcej niż 250 mln euro. Przedsiębiorcy dokonujący transakcji, która ma wymiar wspólnotowy, mogą złożyć do KE wniosek o zbadanie jej skutków przez kraj członkowski, jeżeli może wywierać ona znaczący wpływ

34 Decyzja RKR-11/2020.

35 Decyzja RKR-1/2020.

36 Art. 18-20 ustawy oklik opisują poszczególne rodzaje decyzji kończących postępowania Prezesa UOKiK w sprawach kontroli koncentracji.

1.1
Praktyki ograniczające konkurencję

1.2
Kontrola koncentracji

1.3
Pomoc publiczna

1.4
Przewaga kontraktowa

1.5
Zatory płatnicze

1.6
Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji

na konkurencję w danym państwie³⁷. W takim przypadku Komisja może przekazać sprawę do krajowego organu antymonopolowego, jeżeli ten wyrazi zgodę na ocenę skutków danej transakcji.

Ponadto w 2020 r. Prezes UOKiK analizował 337 koncentracji zgłoszonych do KE pod kątem ich wpływu na rynek polski i ewentualnego złożenia wniosku o przejęcie takiej sprawy do prowadzenia.

Działania UOKiK z zakresu kontroli koncentracji w 2020 r.

Nowe postępowania w sprawie kontroli koncentracji	264
Łączna liczba decyzji, w tym:	243
zgoda na dokonanie koncentracji	242
zgoda warunkowa	1
Decyzje kończące postępowania prowadzone w I fazie	233
Decyzje kończące postępowania prowadzone w II fazie	10
Decyzje nakładające karę za niezgłoszenie zamiaru koncentracji	3
Decyzje nakładające karę za nieudzielenie informacji	2
Łączna kwota kar pieniężnych	29,29 mld zł

Zgody na koncentrację w latach 2017-2019

lata	2018	2019	2020
zgody na koncentrację	228	261	242
zgody warunkowe	0	5	1

³⁷ Podobne uprawnienie przysługuje w określonych przypadkach krajowemu organowi konkurencji.

³⁸ Podano faktyczny czas rozpatrywania sprawy, wliczając terminy objęte wyłączeniem wynikającym z art. 96 ust. 2 ustawy okik.

³⁹ Podano faktyczny czas rozpatrywania sprawy, wliczając terminy objęte wyłączeniem wynikającym z art. 96a ust. 8 ustawy okik.

⁴⁰ W 2020 r. Prezes UOKiK nie prowadził żadnego badania stanu koncentracji gospodarki.

Działania UOKiK z zakresu kontroli koncentracji w 2020 r.

W 2020 r. Prezes UOKiK prowadził 264 nowe postępowania w sprawie kontroli koncentracji, w wyniku których wydano 243 decyzje, w tym 242 zgody zwykłe oraz jedną warunkową. Nie zakazano żadnej koncentracji.

Pozostałe dane	
zwrot zgłoszenia zamiaru koncentracji	22
postępowania, które przeszły do II fazy	11
średni czas postępowania w I fazie	33 dni ³⁸
średni czas postępowania w II fazie	190 dni ³⁹
sprawy opiniowane pod kątem wpływu koncentracji na polski rynek w związku z postępowaniami przed KE	337
nowe postępowania wyjaśniające w sprawie ustalenia istnienia obowiązku zgłoszenia ⁴⁰	2

Przegląd działań

Kara za powołanie Nord Stream 2 bez zgody Prezesa UOKiK

Ta precedensowa decyzja Prezesa UOKiK⁴¹ to efekt trwającego ponad 2,5 roku postępowania przeciwko Gazpromowi i 5 międzynarodowym podmiotom odpowiedzialnym za finansowanie gazociągu Nord Stream 2 (NS2): francuskiemu Engie Energy (kraj rejestracji: Szwajcaria), niemieckiemu Uniper, austriackiemu OMV, holendersko-brytyjskiemu Shell oraz niemieckiemu Wintershall (te 4 spółki są zarejestrowane w Holandii). Kwestią było ustalenie, czy przedsiębiorcy wspólnie założyli spółkę odpowiedzialną za budowę i eksploatację gazociągu NS2 bez wymaganej zgody Prezesa UOKiK.

Sprawa budowy Nord Stream 2 była analizowana przez Prezesa UOKiK w 2016 r. Wówczas uznano, że planowana koncentracja między Gazpromem oraz 5 spółkami międzynarodowymi mogłaby doprowadzić do ograniczenia konkurencji. Ich wspólna spółka miała zaprojektować, finansować, budować oraz zajmować się eksploatacją gazociągu Nord Stream 2, biegnącego z rosyjskiego wybrzeża Morza Bałtyckiego do punktu wyjścia niedaleko Greifswald w Niemczech. Wobec zastrzeżeń polskiego organu uczestnicy wycofali wniosek o koncentrację, co w praktyce oznaczało zakaz dokonania połączenia. W 2017 r. Prezes UOKiK wrócił do sprawy po tym, jak w mediach pojawiły się informacje o nowych ustaleniach uczestników konsorcjum Nord Stream 1. Przeprowadzone postępowanie potwierdziło, że 6 spółek zawarło wówczas szereg umów dotyczących finansowania NS2 pomimo sprzeciwu Prezesa UOKiK na utworzenie wspólnej spółki. Zarówno bowiem utworzenie joint venture, na które nie zgodził się organ, jak i zawarcie późniejszych umów miało ten sam cel – sfinansowanie budowy gazociągu Nord Stream 2.

Oceniając stopień naruszenia przepisów, Prezes UOKiK uznał, że spółki nigdy nie zrezygnowały z zamiaru dokonania koncentracji, ale zrealizowały go w innej formie. Żaden z przedsiębiorców nie zawiadomił o tych działaniach polskiego organu antymonopolowego. Realizacja projektu stanowiła tym samym złamanie przepisów

prawa konkurencji, czego skutkiem jest zwiększenie uzależnienia odbiorców gazu na rynku wewnętrznym od jednego dostawcy – Gazpromu. Taka sytuacja może skutkować poważnymi konsekwencjami dla gospodarki Polski i Unii Europejskiej, w szczególności poprzez terytorialne ograniczenia w dostawach gazu ziemnego oraz wzrost cen gazu dla odbiorców finalnych, w szczególności polskich konsumentów.

Spółki finansujące gazociąg działały umyślnie, dlatego zostały ukarane maksymalnymi sankcjami finansowymi wynoszącymi w każdym przypadku 10 proc. rocznego obrotu. Prezes UOKiK nałożył ponad 29 mld zł kary dla Gazprom i ponad 234 mln zł na pozostałych uczestników konsorcjum. Ponadto nakazał stronom rozwiązanie umów zawartych na finansowanie gazociągu NS2. Pozwoli to na przywrócenie stanu konkurencji sprzed dokonania koncentracji.

Historia sprawy Nord Stream 2 w UOKiK

Grudzień 2015	6 spółek składa do Prezesa UOKiK wniosek o zgodę na utworzenie wspólnej spółki odpowiedzialnej za budowę i eksploatację gazociągu Nord Stream 2
Lipiec 2016	Prezes UOKiK wydaje zastrzeżenia do koncentracji, ponieważ może ona doprowadzić do ograniczenia konkurencji
Sierpień 2016	Uczestnicy transakcji wycofują wniosek po zastrzeżeniach Prezesa UOKiK – umorzenie postępowania
Kwiecień 2017	Prezes UOKiK wszczyna postępowanie wyjaśniające na podstawie informacji w mediach
Kwiecień 2018	Początek postępowania przeciw Gazpromowi i 5 międzynarodowym podmiotom o dokonanie transakcji bez zgody Prezesa UOKiK
Listopad 2019	Kara finansowa dla Engie Energy za brak współdziałania z UOKiK
Lipiec 2019	212,9 mln zł kary dla Gazprom za nieudzielenie informacji w postępowaniu w sprawie utworzenia konsorcjum (decyzja DKK-141/2020)
Październik 2020	Maksymalne kary dla 6 spółek za koncentrację bez zgody Prezesa UOKiK, nakaz rozwiązania zawartych umów (decyzja DKK-178/2020)

⁴¹ Decyzja DKK-178/2020.

1.1
Praktyki ograniczające konkurencję

1.2
Kontrola koncentracji

1.3
Pomoc publiczna

1.4
Przewaga kontraktowa

1.5
Zatory płatnicze

1.6
Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji

Kara za brak współpracy

W związku z postępowaniem prowadzonym w sprawie utworzenia konsorcjum finansującego budowę gazociągu Nord Stream 2 bez wymaganej zgody, Prezes UOKiK **zwrócił się do Gazprom o dokumenty istotne dla sprawy** – przede wszystkim umowy przesyłu, dystrybucji, sprzedaży, dostaw i magazynowania paliw gazowych. Spółka odmówiła jednak udzielenia tych informacji⁴². W efekcie Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorcę blisko 213 mln zł kary za brak współpracy⁴³. To maksymalna wysokość sankcji przewidziana przepisami prawa za nieudzielenie informacji na żądanie organu antymonopolowego, stanowiąca równowartość 50 mln euro.

Kolejna decyzja Prezesa UOKiK nakładająca karę finansową za brak współpracy dotyczy spółki Linde Gaz Polska w Krakowie⁴⁴. Oceniając jedną ze zgłoszonych spraw z zakresu koncentracji na rynku ciekłego dwutlenku węgla, Prezes UOKiK zdecydował o przeprowadzeniu badania rynku i skierował pytania do wszystkich przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność w tym obszarze. Zgodnie z prawem są oni zobowiązani do przekazania wszelkich koniecznych informacji i dokumentów, w przeciwnym razie narażają się na sankcję finansową. **Linde Gaz nie udzieliło odpowiedzi w wyznaczonym terminie**, wpłynęła ona dwa miesiące później. Sankcja nałożona na przedsiębiorcę wyniosła 120 tys. zł.

Nowe uprawnienia Prezesa UOKiK do ochrony spółek o strategicznym znaczeniu

Od lipca 2020 r. Prezesowi UOKiK powierzono **nowe zadania w zakresie ochrony polskich przedsiębiorstw o strategicznym znaczeniu dla porządku, bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego**. Wynikają one ze znowelizowanych przepisów ustawy o kontroli inwestycji⁴⁵, stanowiących część rządowej Tarczy Antykryzysowej 4.0. Ich przyjęcia wymagała pogarszająca się sytuacja gospodarcza wynikająca z pandemii koronawirusa i ryzyko przejścia krajowych spółek przez inwestorów spoza krajów będących członkami UE, EOG oraz OECD.

Nadzorem Prezesa UOKiK objęta została każda inwestycja skutkująca nabyciem, objęciem znaczącego uczestnictwa lub nabyciem dominacji w podmiotach objętych ochroną dokonana przez podmioty⁴⁶ spoza UE, EOG oraz OECD. Ochrona dotyczy przedsiębiorców mających siedzibę w Polsce, których przychód ze sprzedaży i usług przekroczył na terytorium Polski równowartość 10 mln euro w jednym z dwóch lat obrotowych poprzedzających chęć przejścia.

Jednocześnie podmioty te spełniają jeden z warunków przewidzianych w ustawie o kontroli inwestycji:

- są spółką publiczną bez względu na rodzaj i branżę prowadzonej działalności,
- posiadają mienie, które zostało ujawnione w wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej lub opracowują lub modyfikują oprogramowanie w obszarach wskazanych przez ustawę,
- prowadzą działalności gospodarczej w jednej z branż określonych w ustawie, w szczególności dotyczy to spółek energetycznych, paliwowych, chemicznych, zbrojeniowych, telekomunikacyjnych, świadczących określone usługi w branży IT, medycznych czy zajmujących się przetwórstwem mięsnym, mleka, zbóż oraz owoców i warzyw.

Podmiot dokonujący transakcji ma obowiązek powiadomić o tym Prezesa UOKiK, który po otrzymaniu zgłoszenia przeprowadza **postępowanie sprawdzające**. Jeśli transakcja nie wzbudza zastrzeżeń pod kątem porządku, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego, Prezes UOKiK wydaje decyzję o braku sprzeciwu. W przypadku, gdy zgłoszenie lub inwestycja wymagają dokładniejszego

sprawdzenia, wszczęte zostaje postępowanie kontrolne. Nabycie przedsiębiorstwa podlegającego ochronie bez złożenia zawiadomienia lub pomimo sprzeciwu Urzędu jest nieważne.

Do końca 2020 r. do UOKiK wpłynęły **4 wnioski na podstawie nowych przepisów**. W dwóch przypadkach odmówiono wszczęcia postępowania sprawdzającego ze względu na fakt, że zgłoszone transakcje nie podlegały regulacji dotyczącej kontroli inwestycji. Kolejna sprawa zakończyła się wydaniem decyzji o braku sprzeciwu wobec dominacji nad polską spółką⁴⁷. Czwarte postępowanie było kontynuowane w 2021 r.

Wyjaśnienia UOKiK dotyczące kontroli inwestycji

W celu ułatwienia przedsiębiorcom złożenia wniosku o zgodę na transakcję, Urząd opublikował „Wyjaśnienia proceduralne w sprawie składania Prezesowi UOKiK zawiadomień oraz prowadzenia postępowań objętych zakresem ustawy o kontroli inwestycji”. Publikacja zawiera przydatne informacje dotyczące procedury zgłaszania transakcji oraz przybliża zasady prowadzenia postępowań. Jest dostępna online pod adresem: https://www.uokik.gov.pl/wyjasnienia_i_wytyczne.php.

Przykłady postępowań zakończonych w I fazie

Koncentracja na rynku udostępniania i najmu powierzchni handlowej

Prezes UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez Przedsiębiorstwo Państwowe Porty Lotnicze (PPL) kontroli nad PHZ Baltona⁴⁸. PPL zarządza lub współkontroluje 7 lotnisk w Polsce, a jego spółki zależne świadczą usługi m.in. w zakresie obsługi naziemnej czy kontroli bezpieczeństwa podróży i bagaży. Z kolei Baltona zajmuje się przede wszystkim wynajmem i prowadzeniem sklepów i restauracji w portach lotniczych. Pomiędzy przedsiębiorcami zachodzą powiązania wertykalne, ponieważ PPL wynajmuje Baltonie powierzchnie handlowe na lotniskach. Przeprowadzone postępowanie wykazało, że **koncentracja obydwu podmiotów nie stanowi zagrożenia dla konkurencji**. Rynki, na których działają przedsię-

biorcy – udostępniania i najmu powierzchni handlowej – mają wymiar co najmniej europejski. Wynika to m.in. z faktu, że operatorzy sklepów czy restauracji w portach lotniczych konkurują ze sobą w skali globalnej, ubiegając się o wynajem powierzchni handlowej w różnych krajach. Również lotniska, podpisując umowy z najemcami sklepów, nie ograniczają się do przedsiębiorców z jednego państwa. Oznacza to, że po dokonaniu transakcji PPL nadal będzie rywalizował o najemców z innymi portami lotniczymi w Europie lub na świecie. Udziały rynkowe Baltony również nie są na tyle duże, żeby koncentracja ograniczyła rywalizację najemców sklepów i restauracji na lotniskach.

Koncentracje o wymiarze wspólnotowym

W 2020 r. Prezes UOKiK wnioskował do KE lub zgadzał się z wnioskiem stron o odesłanie poniższych spraw o wymiarze wspólnotowym do rozpatrzenia przez polski organ antymonopolowy:

- koncentracja polegająca na przejęciu przez Polski Koncern Naftowy Orlen kontroli nad spółką Ruch,
- koncentracja polegająca na utworzeniu przez Discovery Communications Europe Limited oraz Cyfrowy Polsat wspólnego przedsiębiorcy,
- koncentracja polegająca na przejęciu przez Salling Group kontroli nad spółką Tesco Polska.

We wszystkich przypadkach KE zgodziła się na przekazanie spraw do oceny Prezesa UOKiK.

Koncentracja na rynku świadczenia usług dializacyjnych i nefrologicznych

Transakcja polegała na przejęciu przez DaVita Sp. z o.o. kontroli nad Dravis Sp. z o.o. Uczestnicy koncentracji świadczą w Polsce usługi dializacyjne oraz nefrologiczne

⁴² W analogicznym postępowaniu w sprawie nieudzielenia informacji Prezes UOKiK ukarał innego uczestnika konsorcjum – spółkę Engie Energie – sankcją wyniosła w tym przypadku

172 mln zł (decyzja DKK-217/2019).

⁴³ Decyzja DKK-141/2020.

⁴⁴ Podano faktyczny czas rozpatrzenia sprawy, wliczając terminy objęte wyłączeniem wynikającym z art. 96a

ust. 8 ustawy okik.

⁴⁵ Ustawa z 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji (Dz. U. z 2020 r. poz. 117).

⁴⁶ Tj. osoby fizyczne nieposiadające

obywatelstwa państwa członkowskiego UE, EOG lub OECD oraz podmioty niebędące osobami fizycznymi, nieposiadające siedziby na terytorium tych państwa członkowskiego.

⁴⁷ Decyzja DKK-179/2020. Dotyczy zgody na przejęcie Centrum Rozliczeń

Elektronicznych Polskie ePłatności przez Fundusz H&F Corporate Investors

VIII z Kajmanów.

⁴⁸ Decyzja DKK-59/2020.

w poradniach nefrologicznych. Prezes UOKiK analizował ich działalność zarówno na krajowym rynku świadczenia usług dializacyjnych w Polsce (z perspektywy relacji między dostawcami tych usług i płatnikiem, tj. NFZ), jak i na lokalnych rynkach świadczenia usług dializacyjnych obejmujących obszar poszczególnych województw (z perspektywy relacji między dostawcami tych usług a pacjentami), a także alternatywnie na lokalnym rynku świadczenia usług dializacyjnych obejmującym obszar aglomeracji poznańskiej (w wąskim ujęciu geograficznym z perspektywy relacji między dostawcami tych usług a pacjentami). Ponadto Prezes UOKiK ocenił działalność przedsiębiorców na lokalnym rynku świadczenia usług nefrologicznych w poradniach nefrologicznych obejmującym obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Prezes UOKiK wydał zgodę na transakcję⁴⁹, uznając, że nie spowoduje ona istotnego ograniczenia konkurencji na analizowanych rynkach, w szczególności poprzez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej.

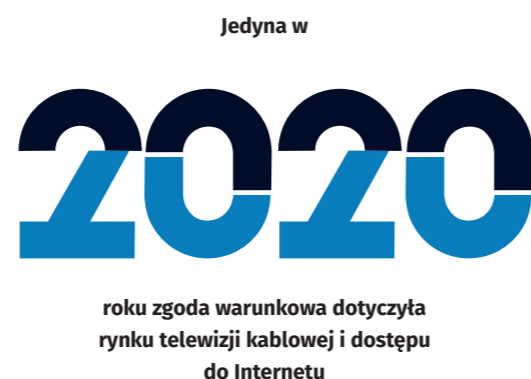
Przykłady postępowań prowadzonych w II fazie

Zgoda warunkowa na transakcję na rynku telewizji kablowej oraz dostępu do Internetu

Zgłoszona do UOKiK (w sierpniu 2018 r.) transakcja polegała na przejęciu przez Vectrę kontroli nad spółką Multimedia Polska. Obydwaj przedsiębiorcy działają m.in. na rynku telewizji kablowej oraz dostępu do Internetu. Przeprowadzone badanie rynku wykazało, że wydanie zgody na koncentrację doprowadziłoby do ograniczenia konkurencji na lokalnych rynkach. Prezes UOKiK nałożył więc na Vectrę określone warunki, których spełnienie pozwoliłoby wyeliminować zagrożenia dla równej rywalizacji przedsiębiorców. Dotyczyły one 21 miejscowości i polegały na sprzedaży sieci lub umożliwieniu klientom zmiany operatora bez ponoszenia kosztów.

Vectra będzie musiała sprzedać sieć należącą do niej lub Multimediów Polska w 8 miejscowościach – Gorzowie Wielkopolskim, Kwidzynie, Łowiczu, Olsztynie, Ostródzie, Pogórze, Pruszczu Gdańskim i Stargardzie. Ponadto utwo-

rzy nowe spółki, do których przeniesie mienie z każdego z wymienionych miast, m.in. umowy z abonentami, infrastrukturę telekomunikacyjną, umowy z pracownikami, dokumentację księgową i techniczną oraz bazy abonentów. Następnie te spółki zostaną sprzedane niezależnemu inwestorowi, przy czym kupujący nie będzie mógł należeć do grupy kapitałowej Vectry ani być współkontrolowany przez żaden podmiot z tej grupy. Będzie musiał również zostać zaakceptowany przez Prezesa UOKiK. Do czasu sprzedaży nowe spółki będą musiały świadczyć usługi dostępu do płatnej telewizji oraz szerokopasmowego Internetu stacjonarnego na poziomie nie gorszym niż wcześniej Vectra lub Multimedia Polska. Do czasu sprzedaży Vectra nie będzie prowadzić aktywnych działań marketingowych w celu pozyskania nowych abonentów korzystających z tych sieci. Kolejnym warunkiem jest umożliwienie abonentom z 13 pozostałych miejscowości swobodnej zmiany przedsiębiorcy świadczącego usługi. Będzie to możliwe w Barcinie, Inowrocławiu, Kruszwicy, Lubiczu Dolnym, Łęczycy, Mogilnie, Nakle nad Notecią, Piechcinie, Słubicach, Strzelnie, Suwałkach, Szubinie i Świnoujściu. W ciągu siedmiu miesięcy od uprawomocnienia się decyzji Vectra musi poinformować klientów, że w czasie kolejnych dziewięciu miesięcy mogą bezpłatnie rozwiązać umowę dostępu do płatnej telewizji i/lub szerokopasmowego stacjonarnego dostępu do Internetu. Dotyczyć to będzie umów z Vectrą i jej spółkami zależnymi, w tym z Multimediami Polska. Decyzja jest prawomocna⁵⁰ – zgłaszająca koncentrację Vectra nie odwołała się od decyzji do SOKiK.

Koncentracja na rynku mydeł

Spółka Sarantis złożyła do UOKiK wniosek o zgodę na przejęcie części mienia dwóch przedsiębiorców: PZ Cussons International oraz PZ Cussons Polska, związanego z marketingiem i sprzedażą produktów Luksja. Grupa Sarantis sprzedaje produkty należące do 80 marek, a wśród nich m.in. STR8, Kolastyna, Jan Niezbędny. W Polsce oferuje ona przede wszystkim mydła w kostce, żele pod prysznic, dezodoranty, perfumy, a także detergenty oraz artykuły gospodarstwa domowego. Natomiast PZ Cussons International oraz PZ Cussons Polska znane są na polskim rynku głównie z marek Luksja, Carex oraz Morning Fresh. W celu wydania decyzji Prezes UOKiK przeprowadził badanie polskiego rynku sprzedaży mydła w kostce i zweryfikował dane przedstawione przez Sarantis. Ponadto przeprowadził ankietę wśród konkurentów i kontrahentów uczestników koncentracji na tym rynku. Postępowanie wykazało, że transakcja nie doprowadzi do ograniczenia konkurencji, więc Prezes UOKiK wydał na nią zgodę.

Koncentracja na rynku marketów spożywczych

Kaufland Polska Markety uzyskał zgodę Prezesa UOKiK na przejęcie części mienia spółek Snowfinch, Zodiac, BTN oraz Tesco. W wyniku koncentracji Kaufland nabył prawa do czterech powierzchni handlowych aktualnie użytkowanych przez Tesco Polska – są to sklepy w Lublinie, Ostrołęce, Wrocławiu i Warszawie. Transakcja wywierała wpływ na kilka lokalnych rynków HSD (hipermarkety, supermarkety i dyskonty), dlatego została skierowana do II fazy postępowania. Według zgłaszającego szacunkowe, łączne udziały uczestników transakcji na poszczególnych rynkach wynosiły od ok. 20 proc. do ponad 30 proc. W celu zweryfikowania tych informacji Prezes UOKiK przeprowadził badanie rynku. Postępowanie antymonopolowe wykazało m.in., że uczestnicy koncentracji spotykają się z silną konkurencją ze strony innych dużych sieci handlowych, takich jak: Biedronka, Leclerc, Piotr i Paweł, Stokrotka, Carrefour, Auchan. Dlatego Prezes UOKiK uznał, że transakcja nie spowoduje istotnego ograniczenia konkurencji.

Przykłady decyzji Prezesa UOKiK dotyczących kontroli koncentracji w 2020 r. – najczęstsze branże

Branża	Liczba spraw	Przykłady decyzji
nieruchomości (m.in. rynek deweloperski i sprzedaży mieszkań, wynajem powierzchni)	43	<p>DKK-39/2020 – zgoda na przejęcie przez MIRELF VII S.à r.l. z siedzibą w Luksemburgu kontroli nad European Logistics Investment B.V. z siedzibą w Amsterdamie, która będzie sprawowana wspólnie z Redefine Europe B.V. z siedzibą w Amsterdamie</p> <p>DKK-49/2020 – zgoda na przejęcie przez CRCC International Investment Group Limited z siedzibą w Hong Kongu kontroli nad Grupo Aldesa SA z siedzibą w Madrycie</p> <p>DKK-139/2020 – zgoda na utworzenie wspólnego przedsiębiorcy przez PG Dutch Holding I B.V. z siedzibą w Amsterdamie, KAP IN Sp. z o.o. z siedzibą w Nowym Sączu oraz Focal Point Invest Sp. z o.o. One sp.k. z siedzibą w Poznaniu</p>
usługi finansowe (m.in. usługi bankowe, działalność funduszy inwestycyjnych, płatności)	33	<p>DKK-128/2020 – zgoda na przejęcie przez Rementi Investments SA z siedzibą w Warszawie kontroli nad Centrum Rozliczeń Elektronicznych Polskie ePłatności SA z siedzibą w Tajemnicy</p> <p>DKK-197/2020 – zgoda na przejęcie przez BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA z siedzibą w Warszawie kontroli nad EOS 1 Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym Niestandaryzowanym Funduszem Sekurytyzacyjnym z siedzibą w Warszawie</p> <p>DKK-107/2020 – zgoda na utworzenie wspólnego przedsiębiorcy przez R+V Service Holding GmbH z siedzibą w Wiesbaden, Vereinigte Hagelversicherung VVaG z siedzibą w Gießen oraz Gartenbau-Versicherung VVaG z siedzibą w Wiesbaden</p>
handel	32	<p>DKK-113/2020 – zgoda na przejęcie przez Eurocash SA z siedzibą w Komornikach kontroli nad FHC-2 Sp. z o.o. z siedzibą w Krośnie oraz Madas Sp. z o.o. z siedzibą w Krośnie</p> <p>DKK-122/2020 – zgoda na nabycie przez PKN Orlen SA z siedzibą w Płocku części mienia PPUH SAREL – Ryszard Sabik w spadku z siedzibą w Jelczu-Laskowicach</p> <p>DKK-182/2020 – zgoda na nabycie przez Kaufland Polska Markety Sp. z o.o. sp. k. z siedzibą we Wrocławiu części mienia Pearl Jewel Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie</p>

⁴⁹ Decyzja DKK-34/2020.

⁵⁰ Decyzja DKK-25/2020.

1.3 Pomoc publiczna

Wszyscy przedsiębiorcy powinni konkurować na unijnym rynku na równych zasadach, a państwo powinno ingerować w te procesy jedynie w najbardziej uzasadnionych przypadkach. **Udzielenie pomocy publicznej**, czyli selektywnego wsparcia stanowiącego dla przedsiębiorcy korzyść ekonomiczną, indywidualnego lub na podstawie programu pomocowego, **wymaga, co do zasady, uzyskania zgody Komisji Europejskiej**. Jest to konieczne, aby zapewnić efektywne funkcjonowanie rynku wewnętrznego w UE.

Istnieje więc **generalny obowiązek zgłaszania KE wszelkich planów przyznania lub zmiany wsparcia ze środków publicznych**. Wyjątkiem jest pomoc udzielana w ramach wyłączeń grupowych, czyli na podstawie szczegółowych przepisów uznających pewne kategorie wsparcia za zgodne z rynkiem wewnętrznym (np. pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw). Wymogiem notyfikacji nie jest również objęta pomoc *de minimis*, czyli wsparcie niewielkich rozmiarów⁵¹, które nie powoduje naruszenia konkurencji na rynku.

Przedsiębiorca może uzyskać **pomoc publiczną w różnych formach** – subwencje i dotacje, ulgi i zwolnienia podatkowe, dokapitalizowanie przedsiębiorstwa na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku, preferencyjne pożyczki lub kredyty, poręczenia i gwarancje kredytowe.

Opiniowanie projektów pomocowych

Jednym z głównych zadań Prezesa UOKiK w zakresie pomocy publicznej jest **opiniowanie projektów programów**

pomocowych oraz przypadków wsparcia indywidualnego pod kątem ich zgodności z prawem unijnym oraz obowiązku zgłoszenia KE. Organ pełni zatem funkcję doradczą wobec instytucji udzielających pomocy publicznej w Polsce⁵². W 2020 r. wydano **16 opinii w sprawie projektów pomocy publicznej**, w tym 11 opinii dotyczących programów pomocowych i 5 opinii dotyczących pomocy indywidualnej.

Notyfikowanie projektów Komisji Europejskiej⁵³

W procesie notyfikacyjnym Prezes Urzędu zawiadamia KE o każdym zamiarze udzielenia pomocy publicznej przez polski organ administracji lub inny podmiot publiczny. Do czasu rozstrzygnięcia przez Komisję Europejską kwestii zgodności notyfikowanego wsparcia z prawem wspólnotowym państwo członkowskie ma obowiązek wstrzymać się z jego udzieleniem. Za pośrednictwem Prezesa UOKiK w 2020 r. **notyfikowano Komisji 52 projekty przewidujące udzielenie pomocy publicznej**, w tym 47 dotyczących programów pomocowych i 5 dotyczących pomocy indywidualnej. **KE zaakceptowała 38 projektów pomocowych**.

Prenotyfikacja

Prenotyfikacja to postępowanie w sprawach dotyczących pomocy publicznej, **prowadzone niezależnie od standardowej procedury kontroli pomocy państwa**. Państwa członkowskie i KE mają możliwość nieformalnego i poufnego przedyskutowania prawnych i ekonomicznych aspektów dotyczących projektu przyznania wsparcia. Prenotyfikacja nie jest niezbędnym etapem kontroli pomocy państwa, niemniej jest zalecana w celu ułatwienia i przyspieszenia procesu rozpatrywania środków zgłaszanych KE, zwłaszcza w bardziej skomplikowanych sprawach. **W 2020 r. Prezes UOKiK zgłosił Komisji 21 prenotyfikacji projektów pomocowych**.

⁵¹ To pomoc, która dla jednego beneficjenta nie przekracza 200 tys. euro brutto w ciągu 3 lat kalendarzowych, a w przypadku sektora transportu drogowego – 100 tys. euro.

⁵² Kompetencje Urzędu reguluje ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 708, 2377).

⁵³ Procedurę notyfikacyjną szcze-

gółowo określa Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 248 z 24.09.2015 r., s. 9).

UOKiK notyfikował
Komisji Europejskiej

52

projekty pomocowe

Monitorowanie wsparcia udzielanego polskim przedsiębiorcom

Do zadań Prezesa UOKiK należy również monitorowanie wsparcia udzielanego polskim przedsiębiorcom, którego elementem jest zbieranie informacji o pomocy publicznej na podstawie **sprawozdań instytucji udzielających pomocy**. Wszystkie dane są przekazywane i gromadzone w specjalnym systemie SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy). Na bazie tych informacji Urząd opracowuje i przedstawia coroczne sprawozdania Radzie Ministrów i Komisji Europejskiej o pomocy publicznej przyznanej w Polsce.

W 2020 r. Urząd opracował raporty, analizy i sprawozdania dotyczące pomocy publicznej, w tym:

dla Kancelarii Prezesa Rady Ministrów:

- Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2019 r.,
- Raport o pomocy de minimis udzielonej przedsiębiorcom w Polsce w 2019 r.

dla Komisji Europejskiej:

- Sprawozdanie o pomocy publicznej udzielonej w Polsce w 2019 r. – sporządzone i przekazane za pomocą systemu elektronicznego raportowania SARI,

Udział w postępowaniach przed TSUE

W 2020 r. UOKiK brał udział w postępowaniach przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) w sprawach, w których Polska była **stroną** – sprawa dotycząca polskiego podatku od sprzedaży detalicznej, oraz **interwenientem** – sprawa pomocy dla Autostrady Wielkopolskiej SA.

COVID-19 – pomoc publiczna

UOKiK pod adresem https://www.uokik.gov.pl/covid19_a_pomoc_publiczna.php na bieżąco udostępniał informacje o zgłoszonych programach pomocowych oraz decyzjach Komisji Europejskiej w sprawach polskich. Umieszczano również wyjaśnienia i dokumenty związane z pomocą kryzysową. Były one pomocne zarówno podmiotom udzielającym pomocy, jak i przedsiębiorcom, którzy w związku z kryzysem doświadczyli jego negatywnych konsekwencji i oczekiwali wsparcia. Liczba odstępów zakładek w 2020 r. wyniosła blisko 380 tys., co stanowi ¼ wszystkich odwiedzin sekcji „pomoc publiczna” w serwisie UOKiK. Więcej informacji: 3.1 Działalność informacyjno-edukacyjna.

- Sprawozdanie za lata 2018-2019 z zakresu pomocy publicznej udzielanej z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (UOiG),
- Półroczna analiza „Wyniki monitorowania pomocy publicznej udzielonej spółkom motoryzacyjnym prowadzącym działalność na terenie specjalnych stref ekonomicznych”,
- Sprawozdanie o pomocy publicznej udzielonej w związku z kryzysem wywołanym COVID-19 w ramach programów pomocowych przyjętych na podstawie Komunikatu Komisji – „Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 z dnia 19 marca 2020 r. i jego zmian”.

Zmiany w aplikacji SUDOP (System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej)

W 2020 r. wiele podmiotów udzielających pomocy kryzysowej po raz pierwszy zobowiązanych było do sporządzenia i przesłania sprawozdania o pomocy publicznej. W celu usprawnienia tego procesu znowelizowano rozporządzenie sprawozdawcze⁵⁴, wprowadzając kody nowych ustaw i nowe przeznaczenia pomocy, ułatwiające sprawozdawanie oraz monitorowanie pomocy kryzysowej. Miało to istotne znaczenie szczególnie dla pomocy objętej limitem kwotowym.

Wychodząc naprzeciw tym zmianom, UOKiK wprowadził **nowe funkcjonalności w aplikacji SUDOP** dostępnej pod adresem <https://sudop.uokik.gov.pl>. Ułatwiają one instytucjom udzielającym wsparcia oraz ubiegającym się o niego przedsiębiorcom **wyszukiwanie pomocy kryzysowej objętej limitem 800 tys. euro na przedsiębiorstwo**. Ponadto wiele podmiotów (m.in. instytuty naukowe, banki, firmy doradcze i consultingowe, instytucje prywatne i państwowe) występowało do UOKiK z prośbą o pełny dostęp do bazy aplikacji SUDOP w celu prowadzenia badań, tworzenia analiz, zestawień i raportów nt. pomocy publicznej udzielanej w Polsce.

W najbliższych latach planowana jest dalsza optymalizacja działania i rozbudowa aplikacji. Ma to zapewnić jej prawidłowe działanie i dostępność, a także sprostać oczekiwaniom wynikającym z projektowanych zmian legislacyjnych w zakresie udostępniania danych⁵⁵.

Opiniowanie i notyfikowanie projektów pomocowych

Prezes UOKiK w 2020 r. przede wszystkim **współpracował przy opracowywaniu i opiniował programy pomocowe mające na celu przeciwdziałanie skutkom pandemii COVID-19**. Działania te służyły zapewnieniu, by projek-

towane rozwiązania odzwierciedlały unijne warunki dopuszczalności pomocy i uzyskały akceptację Komisji Europejskiej.

Ponadto **Urząd prowadził 38 postępowań prenotyfikacyjnych i notyfikacyjnych** związanych z pomocą antykryzysową. W odniesieniu do tych spraw KE wydała **30 decyzji**, zatwierdzając w nich **44 środki pomocowe**. Postępowania prowadzone były w sposób bezprecedensowy, ponieważ niektóre z nich trwały zaledwie kilka dni. Dotychczasowa formalna komunikacja została zastąpiona komunikacją elektroniczną oraz konsultacjami w formie telekonferencji.

W związku z kolejnymi obostrzeniami wprowadzonymi jesienią 2020 r. Prezes UOKiK notyfikował zmiany i przedłużenia niektórych programów pomocowych, które początkowo miały obowiązywać do końca 2020 r. Było to możliwe dzięki kolejnym zmianom regulacji unijnych, odnoszących się do warunków dopuszczalności pomocy związanej z wystąpieniem kryzysu wywołanego przez pandemię.

Programy pomocy zgłoszone do KE dotyczyły w szczególności następujących kwestii:

- tarczy finansowej dla przedsiębiorstw – czyli podstawowego programu wsparcia dla przedsiębiorców dotkniętych skutkami pandemii,
- pomocy na działalność badawczo-rozwojową związaną z wystąpieniem pandemii COVID-19,
- pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę służącą do testowania i przygotowania do masowej produkcji produktów służących zwalczaniu pandemii COVID-19,
- pomocy inwestycyjnej na produkcję produktów służących zwalczaniu pandemii COVID-19,
- dopłat do oprocentowania kredytów,

⁵⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu

takiej pomocy oraz sprawozdań o zależnościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz. U. z 2016 r.

poz. 1871, zmienione Dz. U. z 2020 r. poz. 1023).

⁵⁵ Projekt ustawy o otwartych danych i ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego (UC47).

- pożyczek umarzalnych na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla mikroprzedsiębiorców,
- zwolnień z podatku od nieruchomości,
- dotacji dla instytucji kultury,
- zwrotu kosztów przystosowania stanowiska pracy do potrzeb pracowników niepełnosprawnych oraz miesięczne dofinansowanie do ich wynagrodzeń dla pracodawców w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- dotacji lub pomocy zwrotnej w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020,
- pomocy w formie gwarancji kredytowych,
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników i składek na ubezpieczenia społeczne dla organizacji pozarządowych i organizacji pożytku publicznego,
- pomocy dla PLL „LOT” SA.

Tarcze finansowe dla polskich przedsiębiorców

W 2020 r. prowadzone były prace nad programami pomocowymi: Tarcza Finansowa dla Firm i Pracowników oraz Tarcza finansowa dla Dużych Firm realizowanymi przez Polski Fundusz Rozwoju w ramach Tarczy Antykryzysowej. **UOKiK był zaangażowany w opracowanie, notyfikację oraz rozwiązywanie problemów pojawiających się na etapie wdrażania tych programów**.

Tarcza Finansowa PFR dla Firm i Pracowników jest programem wsparcia o wartości 100 mld zł skierowanym do mikro, małych, średnich oraz dużych przedsiębiorstw. Krąg beneficjentów obejmuje ok. 670 tys. polskich podmiotów. Jego celem jest ochrona rynku pracy i zapewnienie firmom płynności finansowej w okresie poważnych zakłóceń w gospodarce spowodowanych pandemią COVID-19. Program dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) składa się z Tarczy Finansowej 1.0 oraz Tarczy Finansowej 2.0, w ramach których otrzymały one

subwencje finansowe. Obejmuje ona dwa rodzaje wsparcia w zależności od statusu MŚP – pomoc w formie dotacji dla mikro- oraz w formie dopłat do niepokrytych kosztów stałych dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Program dla Dużych Firm składa się z trzech komponentów:

→ Tarcza Płynnościowa PFR dla Dużych Firm w postaci finansowania płynnościowego

Program przewiduje udzielanie pomocy dużym przedsiębiorstwom (ale też niektórym małym i średnim przedsiębiorstwom) w formie pożyczki preferencyjnej. Ma on na celu przede wszystkim finansowanie bieżącej działalności, przy czym nie wyklucza się również przeznaczenia tych środków na inwestycje. Budżet programu wynosi 10 mld zł, zaś maksymalna kwota pomocy dla jednego przedsiębiorcy wynosi 1 mld zł.

→ Tarcza Finansowa PFR dla Dużych Firm w postaci finansowania preferencyjnego

Program przewiduje udzielanie dużym przedsiębiorstwom (ale też niektórym małym i średnim) pomocy w formie pożyczki preferencyjnej podlegającej umorzeniu. Pożyczka ma na celu finansowanie bieżącej działalności, natomiast umorzenie służy rekompensacie szkód doznanych przez te przedsiębiorstwa w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Kwota umorzenia nie może przekroczyć 75 proc. kapitału pożyczki oraz 75 proc. poniesionej przez przedsiębiorcę szkody. Budżet programu wynosi 7,5 mld zł.

→ Tarcza Kapitałowa PFR dla Dużych Firm w postaci finansowania inwestycyjnego

Program przewiduje udzielanie dużym przedsiębiorstwom (ale też niektórym małym i średnim) pomocy w formie podwyższenia kapitału zakładowego oraz pożyczek lub obligacji konwertowalnych na kapitał. Celem tych środków pomocowych jest przywrócenie stabilnej struktury finansowania beneficjenta pomocy, która została zachwiana, w szczególności poprzez konieczność ograniczenia lub wstrzymania produkcji lub świadczenia usług oraz wstrząsy popytowe

1.1
Praktyki ograniczające konkurencję

1.2
Kontrola koncentracji

1.3
Pomoc publiczna

1.4
Przewaga kontraktowa

1.5
Zatory płatnicze

1.6
Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji

będące skutkiem COVID-19. Budżet zatwierzonego programu pomocowego wynosi 7,5 mld zł, zaś maksymalna kwota pomocy dla jednego przedsiębiorcy wynosi 1 mld zł.

Pomoc dla Polskich Linii Lotniczych „LOT” SA w związku z epidemią COVID-19

W grudniu 2020 r. Komisja Europejska wydała decyzję stwierdzającą, że projekt indywidualnej pomocy publicznej dla Polskich Linii Lotniczych „LOT” SA jest zgodny z rynkiem wewnętrznym. Postępowanie zostało zainicjowane przez władze polskie w październiku 2020 r. poprzez prenotyfikację projektu. Formalna notyfikacja nastąpiła 11 grudnia 2020 r.

Podstawą prawną udzielenia pomocy był rządowy „Program wsparcia Polskich Linii Lotniczych LOT SA”⁵⁶, który przewidywał zastosowanie następujących instrumentów pomocowych:

- pomoc w formie dokapitalizowania udzielaną przez Ministra Aktywów Państwowych w wysokości 1,14 mld zł (przy czym kwota pomocy nie może przekroczyć równowartości 250 mln euro),
- pomoc w formie pożyczki preferencyjnej udzielaną przez Polski Fundusz Rozwoju SA w wysokości 1,8 mld zł.

Komisja Europejska stwierdziła, że wsparcie dla PLL LOT stanowi pomoc mającą na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego i spełnia warunki ustanowione w sekcji 3.3 oraz sekcji 3.11 Komunikatu Komisji „Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19”.

Konsultowanie projektu Komunikatu KE i jego kolejnych zmian

Urząd koordynował na poziomie krajowym proces opiniowania projektu oraz kolejnych zmian Komunikatu Komisji „Tymczasowe ramy środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19”⁵⁷ określających warunki dopuszczalności pomocy publicznej związanej z COVID-19. W intencji Komisji Europejskiej dokument ten ma umożliwić państwom członkowskim udzielanie wsparcia w celu utrzymania płynności przedsiębiorstw oraz ochrony przed krótko- i długotrwałymi, negatywnymi skutkami kryzysu gospodarczego, który został wywołany przez pandemię i obostrzenia wprowadzone przez poszczególne państwa członkowskie.

Pierwsza wersja Komunikatu Komisji z 19 marca 2020 r. zawierała warunki, pod jakimi KE może uznać za zgodne z rynkiem wewnętrznym programy przewidujące udzielenie m.in. ograniczonych kwot pomocy w formie dotacji bezpośrednich, zaliczek zwrotnych lub korzyści podatkowych. Kolejne zmiany wprowadzono w kwietniu, maju, czerwcu i październiku 2020 r., obejmując Komunikatem nowe środki pomocowe oraz modyfikując jego zakres stosowania i zasady udzielania pomocy. Dokument ma obowiązywać do 31 grudnia 2021 r.⁵⁸

Na prośbę KE Urząd przygotował sprawozdanie o pomocy publicznej udzielonej w związku z kryzysem wywołanym COVID-19 w ramach programów pomocowych przyjętych na podstawie Komunikatu Komisji. Ponadto przedstawił stanowisko Polski w sprawie oceny stosowania tego dokumentu. Uznano, że przewidziane w nim zasady odpowiadają na potrzeby przedsiębiorstw w zakresie płynności finansowej i wypłacalności, wynikające z tymczasowego wstrzymania ich działalności oraz konieczności dostosowania się do obostrzeń podejmowanych przez

państwa członkowskie. Zidentyfikowano również obszary, które wymagają modyfikacji i wskazano na potrzebę przedłużenia stosowania „Tymczasowych ram środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19” do końca 2021 r.

W związku z sytuacją wywołaną pandemią i pojawieniem się nowych przepisów unijnych i wynikających z nich nowych środków pomocy kryzysowej, konieczna stała się nowelizacja tzw. rozporządzenia sprawozdawczego. UOKiK opracował jej projekt, uwzględniając w nim nowe kody ustaw i przeznaczenia dla pomocy kryzysowej⁵⁹.

Współpraca międzyresortowa

Prezes UOKiK udziela wsparcia instytucjom odpowiedzialnym za tworzenie i realizowanie polityki gospodarczej w Polsce, w tym za przygotowywanie i realizowanie środków pomocowych. Pomoc publiczna jest jednym z podstawowych narzędzi, dzięki któremu państwo może interweniować na rynku, ale musi się to odbywać zgodnie z regulacjami unijnymi. W ramach współpracy Urząd wspiera procesy projektowania i przyjmowania środków pomocowych oraz przygotowywania ich podstaw prawnych w prawie krajowym, m.in. poprzez opiniowanie oraz udział w rządowym procesie legislacyjnym. Ponadto działa na rzecz ich efektywnej implementacji poprzez bieżące konsultacje oraz wydawanie interpretacji.

W 2020 r. Urząd współpracował z innymi resortami przede wszystkim przy przygotowaniu, konsultowaniu i opiniowaniu projektów programów pomocowych przewidujących warunki udzielania pomocy publicznej w związku z COVID-19, a następnie rozwiązywaniu praktycznych problemów związanych z ich implementacją.

Od marca 2020 r. odbywały się codzienne konsultacje z Polskim Funduszem Rozwoju, Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej, Ministerstwem Rozwoju, Pracy i Technologii, m.in. w celu wspólnego opracowywania korespondencji do Komisji Europejskiej. Prowadzenie postępowań przed Komisją wymagało sprawnego i skoordynowanego działania na poziomie krajowym, w szcze-

gólności w przypadku programów branżowych, łączących w sobie różne instrumenty oraz przygotowywanych przez kilka resortów i instytucji.

Urząd współpracował również przy następujących sprawach:

- wypracowanie stanowiska Polski wobec propozycji KE dotyczącej horyzontalnych i tematycznych warunków podstawowych dotyczących przyszłej perspektywy finansowej funduszy europejskich na lata 2021-2027 – współpraca z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej),
- udzielanie pomocy publicznej w ramach istniejących oraz planowanych systemów wsparcia – m.in. aukcyjny system wsparcia wytwarzania energii elektrycznej z OZE, system wsparcia małych instalacji OZE oraz wsparcia wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych – współpraca z Ministerstwem Klimatu i Środowiska,
- rozwój prosumenckich odnawialnych źródeł energii elektrycznej na terytorium Polski – udział w pracach Międzyresortowego Zespołu do spraw Ułatwienia Inwestycji w Prosumenckie Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii Elektrycznej,
- przygotowanie danych w odpowiedzi na pytania Komisji w sprawie projektu pomocy na rzecz PKP LHS w celu budowy terminalu przeładunkowego na stacji LHS Wola Baranowska – współpraca z Centrum Unijnych Projektów Transportowych,
- przygotowanie do wdrożenia nowego systemu udzielania pomocy publicznej na rzecz podmiotów wskazanych w ustawie o dotacji przeznaczonej dla niektórych podmiotów (np. Kopalnia Soli Wieliczka czy Kopalnia Soli Bochnia) – współpraca z Ministerstwem Aktywów Państwowych,

⁵⁶ Program został przyjęty uchwałą Rady Ministrów na podstawie art. 2a ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi

sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842, ze zm.).

⁵⁷ Komunikat Komisji „Tymczasowe ramy środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19” (Dz. Urz. UE C1 91 z 20.03.2020 r., ze zm.).

⁵⁸ Zgodnie z Komunikatem Komisji – Piąta zmiana tymczasowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 oraz zmiana załącznika do komunikatu Komisji do państw członkowskich w sprawie zastosowania

art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do krótkoterminowego ubezpieczenia kredytów eksportowych (2021/C 34/06) (Dz. Urz. UE C 34 z 1.02.2021, str. 6).

⁵⁹ Dokument przyjęty ostatecznie po stać Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 2020 r. zmieniającego

rozporządzenie w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy

oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wptatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów

publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1023).

1.1
Praktyki ograniczające konkurencję

1.2
Kontrola koncentracji

1.3
Pomoc publiczna

1.4
Przewaga kontraktowa

1.5
Zatory płatnicze

1.6
Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji

→ zwrot niedozwolonej pomocy publicznej przez Autostradę Wielkopolską SA – współpraca z Ministerstwem Infrastruktury, Ministerstwem Finansów, Prokuratorią Generalną RP i Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad.

Działania UOKiK z zakresu pomocy publicznej w 2020 r.

Postępowania notyfikacyjne przed Komisją Europejską	Liczba	Opiniowanie projektów pomocy publicznej i analiza projektów dokumentów rządowych	Liczba
Projekty pomocowe prenotyfikowane KE za pośrednictwem UOKiK, w tym:	21	Opinie wydane przez UOKiK, w tym:	16
– dotyczące programów pomocowych	20	– opinie dotyczące programów pomocowych	11
– dotyczące pomocy indywidualnej	1	– opinie dotyczące pomocy indywidualnej	5
Projekty notyfikowane KE za pośrednictwem UOKiK, w tym:	52	– opinie dotyczące pomocy indywidualnej na restrukturyzację	0
– dotyczące programów pomocowych	47	Otrzymane i przeanalizowane wnioski o dokonanie interpretacji przepisów dotyczących pomocy publicznej	735
– dotyczące pomocy indywidualnej (w tym na restrukturyzację)	5	Przeanalizowane zgłoszenia programów de minimis	1 143
Projekty zaakceptowane przez KE*	38	Przeanalizowane zgłoszenia projektów dokumentów rządowych pod kątem uznania danego wsparcia za pomoc publiczną	420
Projekty wycofane*	8		
Projekty analizowane przez KE w ramach tzw. procedury badania wstępnego*	63		
Projekty objęte formalnym postępowaniem wyjaśniającym*	7		
Projekty zgłoszone KE za pośrednictwem UOKiK w ramach wyłączeń grupowych, w tym:	98		
– dotyczące programów pomocowych	43		
– dotyczące pomocy indywidualnej	55		

* Statystyka obejmuje również sprawy zgłoszone w latach poprzednich.

Przykłady postępowań prowadzonych przed Komisją Europejską w związku z prenotyfikowaną lub notyfikowaną pomocą

- Projekt pomocy na rzecz Treeden Group Sp. z o.o. w celu budowy terminalu przeladunkowego na stacji LHS Wola Baranowska,
- Projekt pomocy na rzecz PKP LHS w celu budowy terminalu przeladunkowego na stacji LHS Wola Baranowska,
- Program pomocy na ratowanie i restrukturyzację małych i średnich przedsiębiorstw,
- Projekt programu pomocowego przewidującego wsparcie w ramach przymusowej restrukturyzacji małych banków komercyjnych i banków spółdzielczych,
- Projekt programu pomocowego przewidującego wsparcie w ramach uporządkowanej likwidacji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych,
- Projekt programu pomocy regionalnej dla sektora stocznego,
- Projekt zmiany art. 69 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zakresie odpłatności za nabycie własności gruntu przez użytkownika wieczystego,
- Projekt modyfikacji środka pomocy państwa dla Regionalnych Sieci Szerokopasmowych w Polsce,
- Projekt pomocy indywidualnej dla SGL Carbon w ramach tzw. Jesiennego IPCEI on Batteries (ważnych projektów będących przedmiotem wspólnego europejskiego zainteresowania).

Przykłady postępowań przed Komisją Europejską w sprawie skarg zgłoszonych do KE (domniemana pomoc)

- Projekt domniemanej pomocy publicznej wynikającej z wprowadzenia opłaty nakładanej na napoje alkoholowe przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml,
- Projekt domniemanej pomocy na rzecz Tarnowskich Wodociągów Sp. z o.o. w zakresie odbioru i zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych.

Przykłady projektów opiniowanych w 2020 r.

- Projekt pomocy inwestycyjnej oraz pomocy operacyjnej dla Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów,
- Projekt dokapitalizowania przez Skarb Państwa Agencji Rozwoju Przemysłu SA,
- Projekt umowy koncesyjnej i umowy wsparcia projektu realizacji inwestycji dotyczącej budowy i eksploatacji parkingu podziemnego na terenie Hali Ludowej we Wrocławiu.

Monitorowanie pomocy publicznej w Polsce w 2020 r.

- kontynuacja prac nad nowym systemem monitorowania pomocy publicznej SHRIMP ver.2 zakończona udanym uruchomieniem systemu w grudniu 2020 r. dla wszystkich użytkowników,
- administrowanie aplikacjami SHRIMP i SUDOP w zakresie środków pomocowych,
- udzielanie dostępu do aplikacji SHRIMP, administrowanie użytkownikami,
- instruowanie i wspieranie użytkowników aplikacji SHRIMP w zakresie przysyłania sprawozdań, szczególnie w odniesieniu do pomocy kryzysowej, nowych środków pomocowych i pracy w nowej aplikacji,
- weryfikacja sprawozdań przesyłanych poprzez aplikację SHRIMP, w tym również w reakcji na zgłoszenia wysyłane przez użytkowników aplikacji SUDOP,
- przysyłanie sprawozdań o pomocy publicznej udzielonej przez Prezesa UOKiK, korygowanie sprawozdań,
- monitorowanie pracy aplikacji SUDOP (System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej) oraz zlecenie jej zmian w celu lepszego monitorowania pomocy publicznej - wprowadzenie mechanizmu pozwalającego na wyszukiwanie pomocy kryzysowej,
- monitorowanie szczegółowych zagadnień, np. pomocy przeznaczonej dla sektora kolejowego w 2018-2019 r., pomocy w ramach postępowania – opodatkowanie osób prawnych w Polsce mające zastosowanie do portów.

1.4 Przewaga kontraktowa

UOKiK monitoruje rynek rolno-spożywczy pod kątem nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach pomiędzy przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. Jego cechą charakterystyczną są duże dysproporcje w potencjale ekonomicznym między dostawcami i nabywcami oraz wynikająca z nich przewaga kontraktowa jednych podmiotów względem drugich. Zadaniem Prezesa Urzędu jest czuwanie nad tym, by nie dochodziło do jej wykorzystywania w nieuczciwy sposób, czyli działania sprzecznego z dobrymi obyczajami i zagrażającego istotnemu interesowi drugiej strony albo naruszającego taki interes.

Zasadnicza regulacja dotycząca przewagi kontraktowej⁶⁰ podaje 4 przykładowe naruszenia, do których należy m.in. nieuzasadnione rozwiązanie umowy lub zagrożenie jej rozwiązaniem oraz nieuzasadnione wydłużanie terminów płatności⁶¹. Prezes UOKiK posiada kompetencje do prowadzenia postępowań w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. Służą one ochronie interesu publicznego, czyli interesu ekonomicznego potencjalnie wielu przedsiębiorców działających na danym rynku. Organ identyfikuje problem, stwierdza, na czym polega szkodliwa praktyka i podejmuje dalsze czynności zmierzające do zlikwidowania nieprawidłowości. W tym celu może nakazać zaniechanie niedozwolonej praktyki i nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości do 3 proc. obrotu osiągniętego przez niego w roku poprzedzającym wydanie decyzji. Postępowanie może również zakończyć się bez nakładania sankcji pie-

niężej. Dzieje się tak w przypadku, gdy przedsiębiorca zobowiąże się do zaprzestania niedozwolonych praktyk lub naprawienia ich skutków.

Interwencja Prezesa Urzędu na rynku rolno-spożywym jest możliwa w każdym przypadku wykorzystywania przewagi kontraktowej, bez względu na wysokość obrotów między przedsiębiorcami. Każdy, kto posiada wiedzę na temat nieuczciwych praktyk handlowych może złożyć zawiadomienie do UOKiK. Zawiadamiający ma zagwarantowaną pełną anonimowość, jego dane oraz treść zawiadomienia nie są ujawniane na żadnym etapie postępowania⁶².

Działania UOKiK na rynku rolno-spożywym to również kontrole realizowane przez Inspekcję Handlową – więcej informacji: 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową.

Narzędziem służącym poprawie funkcjonowania rynku rolno-spożywczego w państwach członkowskich UE ma być implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. Przepisy krajowe mają zostać wdrożone do 1 maja 2021 r. W Polsce temu celowi służyć będzie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, której projektodawcą jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. UOKiK współpracuje z MRiRW w trakcie prac nad ustawą.

⁶⁰ Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spo-

żywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213), zwana dalej: „ustawą o przewadze kontraktowej”.

⁶¹ Art. 7 ust. 3 ustawy zawiera otwarty

katalog praktyk stanowiących przykład nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej.

⁶² Szczegóły dotyczące powiada-

miania UOKiK znajdują się pod adresem: <https://przewagakontraktowa.uokik.gov.pl/pytania-i-odpowiedzi/zgloszenie-zawiadomienia/>.

Działania UOKiK dotyczące przewagi kontraktowej w 2020 r.

5 decyzji w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej

2 kontrole w ramach postępowań związanych z przewagą kontraktową

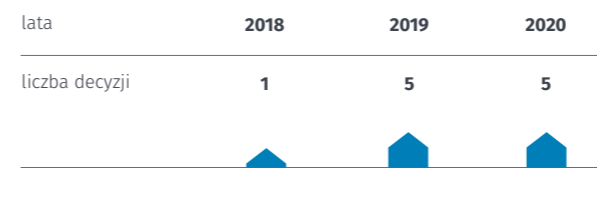
36 postępowań wyjaśniających

54 zawiadomienia od przedsiębiorców

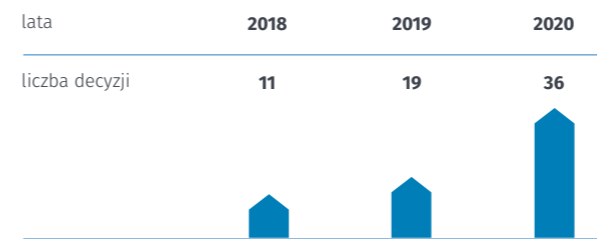
6 wszczętych postępowań w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową

10 wystąpień miękkich do przedsiębiorców⁶³

Decyzje w sprawie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej wydane w latach 2018-2020

Postępowania wyjaśniające wszczęte w latach 2018-2020

⁶³ Na podstawie art. 12 ustawy o przewadze kontraktowej.

⁶⁴ Decyzja RBG-13/2020.

Przegląd działań

W celu ochrony interesów producentów rolnych Prezes UOKiK wszczął 42 postępowania z zakresu przewagi kontraktowej – 36 wyjaśniających oraz 6 w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. Dotyczyły one praktyk stosowanych przez największe sieci handlowe oraz przetwórców. Wydano 5 decyzji wobec podmiotów rynku rolno-spożywczego.

Kara za nieuczciwe rabaty wsteczne

W grudniu 2020 r. Prezes UOKiK zakończył wszczęte w poprzednim roku precedensowe postępowanie wobec Jeronimo Martins Polska SA (JMP). Z informacji zebranych przez Urząd oraz kontroli wynika, że właściciel największej w Polsce sieci handlowej Biedronka uzyskiwał od dostawców 2 typy rabatów handlowych. Pierwszy z nich był retrospektywny i nie wzbudził zastrzeżeń UOKiK, ponieważ był wcześniej procentowo określony w umowie o współpracę i stosowany po przekroczeniu ustalonej wartości obrotów. Zakwestionowano natomiast te upusty, których JMP wymagało od swoich dostawców na koniec okresu rozliczeniowego, już po zrealizowaniu dostaw, nie ustalając wcześniej ich wysokości w umowie. Były to tzw. *rappele extra*, czyli kwoty, o które przedsiębiorca arbitralnie pomniejszał wynagrodzenie swoich kontrahentów. Ze względu na siłę rynkową JMP dostawcy godzili się na niekorzystne warunki z obawy, że zakończenie współpracy mogłoby oznaczać jeszcze większe straty finansowe. W okresie objętym postępowaniem, czyli w latach 2018-2020, spółka JMP zarobiła na zakwestionowanych praktykach ponad 600 mln zł. Niedozwolone działania objęły ponad 200 podmiotów, przy czym blisko 80 proc. to dostawcy owoców i warzyw. W skrajnych przypadkach wysokość nieuczciwego rabatu przekraczała 20 proc. całego obrotu wypracowanego z właścicielem Biedronki.

W ocenie Prezesa UOKiK praktyki JMP stanowiły nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej. Postępowanie zakończyło się zakazem pobierania nieuczciwych rabatów wstecznych i karą pieniężną w wysokości ponad 723 mln zł⁶⁴.

Równoległe z postępowaniem w sprawie Biedronki, UOKiK rozpoczął w 2020 r. **analizę polityki rabatowej stosowanej przez pozostałe sieci handlowe względem dostawców artykułów rolnych i spożywczych**. W tym celu Prezes Urzędu wszczął postępowania wyjaśniające mające na celu sprawdzenie praktyk 19 spółek prowadzących największe sieci handlowe w Polsce. Analiza zgromadzonych informacji była podstawą wszczęcia postępowań wyjaśniających w sprawie praktyk Kaufland Polska Markety, Eurocash i SCA PR Polska (Intermarche). W 2021 r. planowane jest wydanie 2 raportów zawierających wnioski z badania tego rynku. Będą one dotyczyć rabatów retrospektywnych oraz opłat półkowych, marketingowych i pokrewnych.

Nieuzasadnione opłaty dodatkowe

Przedmiotem zainteresowania Urzędu są również **dotatkowe opłaty pobierane przez sieci handlowe od dostawców produktów rolnych i spożywczych**. Prezes UOKiK wszczął postępowanie przeciwko spółce Eurocash, właścicielowi największej w Polsce sieci hurtowni i organizatorowi licznych sieci sklepów, m.in.: ABC, Delikatesy Centrum, Lewiatan, Gama, Groszek i Euro Sklep. Zastrzeżenia wzbudziły postanowienia w umowach zawieranych z dostawcami produktów do tych sklepów. Są oni zobowiązani do ponoszenia szeregu dodatkowych opłat za usługi, które według umowy powinien dla nich świadczyć Eurocash. Tymczasem kontrahenci spółki nie mają pewności, czy są one rzetelnie realizowane i jaki jest ich rzeczywisty koszt. Ponadto część odpłatnych działań i tak byłaby realizowana przez tego przedsiębiorcę ze względu na jego interes gospodarczy. Tak jest m.in. ze sprawowaniem nadzoru nad zamówieniami przez sklepy wchodzące w skład danej sieci handlowej.

Kara za opóźnienie płatności dla sadowników

Zaleganie z płatnościami wobec partnerów handlowych to jeden z przejawów nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej. Zdaniem Prezesa Urzędu działań takich dopuszczała się spółka Appol, jeden ze znaczących

producentów koncentratu jabłkowego na świecie. W latach 2017-2019 opóźniła ona znacząco płatności wobec polskich dostawców jabłek. Największe zaległości miały miejsce w 2017 r. i dotyczyły ponad 70 proc. wszystkich transakcji. Przedsiębiorca zobowiązał się w umowach, że zapłaci w ciągu maksymalnie 14 lub 30 dni, podczas gdy w rzeczywistości dokonywał tego nawet po 90 dniach. Prezes UOKiK nałożył na Appol karę w wysokości blisko 1,7 mln zł⁶⁵. Przedsiębiorca odwołał się od decyzji do SOKiK.

Postępowania UOKiK względem firm stosujących tzw. tucz kontraktowy

W ramach postępowań dotyczących nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej UOKiK zajął się również kwestią **nieprawidłowości w branży mięsnej**. Spółki Agrifirm i Agri Plus, wchodzące w skład dużych spółek kapitałowych, są organizatorami **tzw. tuczu kontraktowego (nakładczego)**. Jest to system chowu zwierząt, który polega na tym, że rolnik tuczy trzodę chlewną na zlecenie koncernu mięsnego, producenta pasz lub za ich pośrednictwem. Odbywa się to według ścisłych wytycznych organizatora tuczu, który dostarcza hodowcy zwierzęta oraz paszę. Następnie – w oznaczonym czasie, po osiągnięciu przez warchlaki określonej wagi i za ustaloną kwotę – zlecający odkupuje tuczniaki od rolnika. W końcowym rozliczeniu potrąca należności za zakupione warchlaki, pasze i inne środki produkcji czy opiekę weterynaryjną, może również obniżyć wynagrodzenie za brak osiągnięcia określonych rezultatów, np. wagi zwierząt lub poziomu zużycia paszy. Zadaniem rolnika jest często jedynie udostępnienie budynków inwentarskich oraz opieka nad tuczniakami. Prezes UOKiK wszczął postępowania właściwe wobec obydwu przedsiębiorców, ponieważ **zastrzeżenia wzbudziły zasady rozliczania procesu tuczu i sposób ustalania ostatecznego wynagrodzenia dla hodowców**. Z ustaleń Urzędu wynika, że rolnicy mogli ponosić finansowe konsekwencje niepowodzenia przedsięwzięcia w sytuacji, gdy dochodziło do niego pod wpływem czynników zupełnie od nich niezależnych. To obciążanie hodowców nadmiernym ryzykiem może stanowić nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej przez duże podmioty rynku rolno-spożywczego.

Interwencja na rynku produkcji cukru

W 2020 r. Prezes UOKiK **kontynuował działania względem producentów cukru** i wszczął postępowanie przeciwko jednemu z największych podmiotów na tym rynku – spółce Pfeifer & Langen. Istnieje podejrzenie, że w nieuczciwy sposób wykorzystywała ona swoją przewagę kontraktową wobec rolników. Zastrzeżenia Urzędu wzbudziły postanowienia w umowach, zgodnie z którymi plantatorzy mogą kupować nasiona buraków cukrowych jedynie od tego przedsiębiorcy. W innym przypadku zastrzegł on sobie prawo do odmowy zakupu buraków. Działania te mogą pozbawiać rolników możliwości wyboru nasion odpowiednich do rodzaju gleby czy lokalnych warunków pogodowych. Równoległe z postępowaniem przeciwko Pfeifer & Langen, Prezes UOKiK wszczął postępowanie wyjaśniające, które ma na celu sprawdzenie, czy pozostali producenci cukru nie stosują podobnych praktyk względem plantatorów.

Akcja COVID-100

Od kwietnia do czerwca 2020 r., w związku z rozwojem pandemii koronawirusa w Polsce, UOKiK prowadził na szeroką skalę **akcję „COVID 100”**. W ramach postępowań wyjaśniających analizowano, czy największe podmioty z sektora rolno-spożywczego płacą na czas swoim dostawcom. Ponadto sprawdzono, czy epidemia nie jest dla nich pretekstem do wprowadzania niekorzystnych zmian w umowach z mniejszymi kontrahentami. Prezes Urzędu zwrócił się o wyjaśnienia w tym zakresie do blisko 100 przedsiębiorców – działających w Polsce sieci handlowych oraz największych producentów w branżach mięsnej, mleczarskiej, przetwórstwa owoców, warzyw, zbóż i roślin oleistych. Na skutek podjętych działań **większość z nich spłaciła ponad 500 mln zł zaległych należności swoim dostawcom**. Duże przedsiębiorstwa powstrzymały się również od wprowadzania gorszych niż dotychczas warunków współpracy z producentami żywności. Prezes Urzędu wszczął natomiast postępowania wyjaśniające wobec sieci handlowych, które miały największe zaległości w zapłacie faktur za dostawy produktów i mimo wezwania UOKiK nie uregulowały ich. Były to: Auchan Polska, Eurocash, Makro Cash and Carry Polska. Wszczęto również postępowanie właściwe wobec spółki SCA PR

Polska, kwestionując m.in. praktykę polegającą na nieuzasadnionym wydłużaniu terminów płatności względem dostawców towarów rolno-spożywczych.

Do UOKiK **można zgłosić** nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej w czasie COVID-19 za pośrednictwem specjalnego formularza dostępnego pod adresem: <https://ankieta.uokik.gov.pl/formularz-zgloszenie-przewaga/>.

Jakie działania podejmuje Prezes UOKiK, aby skuteczniej przeciwdziałać nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej?

- zwiększenie liczby postępowań wyjaśniających oraz w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową,
- kierowanie do przedsiębiorców licznych wystąpień miękkich, które umożliwiają im zmianę niedozwolonej praktyki i uniknięcie postępowania,
- rozwój zespołu zajmującego się w Urzędzie przewagą kontraktową – utworzono Departament Przewagi Kontraktowej, który wesprze Delegaturę UOKiK w Bydgoszczy w realizacji zadań w tym zakresie.

⁶⁵ Decyzja RBG-11/2020.

1.5 Zatory płatnicze

Zatory płatnicze to jeden z największych problemów polskiej gospodarki. Ponad 80 proc. przedsiębiorców nie otrzymuje swoich należności w terminie. Te nagromadzone zadłużenia przechodzą na kolejne powiązane z nimi podmioty, negatywnie wpływając na całe otoczenie biznesowe. **Nieterminowe płatności, jak i zbyt długie terminy zapłaty** za otrzymane towary lub usługi, mają negatywny wpływ na płynność finansową przedsiębiorstw i ich rozwój, zwiększają koszty prowadzenia działalności, a w najtrudniejszych sytuacjach prowadzą do upadłości lub likwidacji dotkniętych nimi podmiotów. Poszkodowani są w szczególności mikro, mali i średni przedsiębiorcy (MŚP), którym silniejsi uczestnicy rynku narzucają niekorzystne warunki w transakcjach handlowych.

1 stycznia 2020 r. weszły w życie przepisy ustawy mającej przeciwdziałać temu zjawisku⁶⁶. Kluczowe rozwiązania w walce z zatorami płatniczymi zawarto w zmienionej ustawie o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, która funkcjonuje pod nowym tytułem jako **ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych**⁶⁷. Co do zasady znowelizowane przepisy ustawy mają zastosowanie **do transakcji handlowych zawartych od 1 stycznia 2020 r.** Jednak nadmierne opóźnianie się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych może być stwierdzone także w stosunku do płatności wynikających z transakcji handlowych zawartych przed tym dniem, jeśli stały się wymagalne po 1 stycznia 2020 r.

Prezes UOKiK uzyskał **nowe kompetencje w zakresie przeciwdziałania zatorom płatniczym – prowadzi postępowania i nakłada kary pieniężne w stosunku do największych dłużników na rynku.**

Nadmierne opóźnianie się ze spełnieniem świadczeń pieniężnych ma miejsce w przypadku, gdy w okresie

3 kolejnych miesięcy suma wartości wszystkich świadczeń pieniężnych niespełnionych lub spełnionych po terminie przez dany podmiot wynosi co najmniej 5 mln zł⁶⁸. W takim przypadku Prezes UOKiK nakłada na niego karę pieniężną obliczaną według specjalnego algorytmu, który uwzględnia przede wszystkim wielkość długu i czas opóźnienia w płatności. Końcowa sankcja jest sumą jednostkowych kar za każde zobowiązanie nieuregulowane lub zapłacone po terminie. Przedsiębiorca może zwrócić się do Prezesa UOKiK z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wnieść skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Postępowania w sprawach nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych są wszczynane **wyłącznie z urzędu** na podstawie dowodów i informacji pozyskanych przez UOKiK. Ich źródłem mogą być m.in. działania własne (np. inne postępowania), informacje od Krajowej Administracji Skarbowej i Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii, publicznie dostępne dane (np. w rejestrach) oraz **zawiadomienia**.

Zawiadomienie dotyczące podejrzenia wystąpienia zatorów płatniczych można złożyć osobiście w siedzibie centrali Urzędu, przesać do UOKiK drogą pocztową lub elektroniczną na adres: zatory@uokik.gov.pl. Prezes UOKiK każdorazowo przekazuje zawiadamiającemu informację o sposobie rozpatrzenia jego pisma wraz z uzasadnieniem. **Urząd zapewnia anonimowość zawiadamiającemu.**

Prezes UOKiK prowadzi postępowania przede wszystkim **wobec przedsiębiorców**, w tym przedsiębiorców zagranicznych z państw członkowskich UE oraz EFTA prowadzących działalność poprzez oddziały utworzone na terytorium RP. Jego interwencjami nie są objęte podmioty publiczne.

Serwis UOKiK poświęcony zatorom płatniczym

Na www.zatoryplatnicze.uokik.gov.pl można zapoznać się m.in. z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, kompetencjami Prezesa UOKiK w obszarze zatorów płatniczych oraz z przykładami obliczania kar dla konkretnych kwot długów. Więcej informacji: 3.1 Działalność informacyjno-edukacyjna.

Przegląd działań

Dzięki współpracy nawiązanej z Szefem Krajowej Administracji Skarbowej do UOKiK wpłynęło 10 informacji zbiorczych zawierających ponad **215 tys. informacji szczegółowych** wskazujących na możliwe zatory płatnicze generowane przez ponad 33 tys. podmiotów. Dodatkowo Prezes Urzędu z własnej inicjatywy wystąpił do Szefa KAS z wnioskami o przekazanie danych koniecznych do przeprowadzenia analizy prawdopodobieństwa nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych przez 170 potencjalnych dłużników.

Urząd otrzymał również **26 zawiadomień od przedsiębiorców**, z czego 3 z nich zaowocowały wszczęciem postępowań administracyjnych przeciwko przedsiębiorcom wskazanym w zawiadomieniu.

Na podstawie zebranych informacji przeprowadzono w UOKiK analizy prawdopodobieństwa nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych. Objęły one: identyfikację obszarów, w których ryzyko powstawania takiego opóźniania się jest największe, szacowaną wartość świadczeń pieniężnych niespełnionych oraz spełnionych po terminie przez dany podmiot i liczbę wierzycieli, którzy tych świadczeń nie otrzymali lub otrzymali je po terminie.

W wyniku przeprowadzonych analiz, Prezes Urzędu w 2020 r. wszczął **100 postępowań** wobec przedsiębiorców, co do których istniało podejrzenie, że nie płacą na

czas swoim kontrahentom. Badano potencjalne opóźnienia w spłacie zobowiązań wynikające z ponad **3 mln faktur**⁶⁹, a szacowana liczba pokrzywdzonych wierzycieli wynosiła ponad 50 tys.

Działania UOKiK objęty przedsiębiorców z następujących sektorów gospodarki:

- handel hurtowy – sprzedaż hurtowa m.in. wyrobów farmaceutycznych i medycznych, wyrobów chemicznych, sprzętu AGD i przedmiotów użytku domowego, akcesoriów samochodowych, żywności oraz żywych zwierząt,
- przemysł elektromaszynowy – producenci środków transportu oraz części i akcesoriów do pojazdów silnikowych; urządzeń AGD; wyrobów metalowych: konstrukcji metalowych, rur, lin, drutów; wyrobów elektrotechnicznych: akumulatorów, transformatorów i prądnic,
- transport – przedsiębiorstwa świadczące głównie usługi z zakresu transportu drogowego, w tym również związane z nimi logistyki,
- przemysł spożywczy – przetwarzanie i konserwowanie różnych rodzajów mięsa; produkcja napojów bezalkoholowych, a także alkoholowych,
- przemysł chemiczny – producenci m.in. wyrobów chemii przemysłowej i domowej, m.in. wyrobów dla budownictwa; wyrobów z tworzyw sztucznych; wyrobów z gumy; detergentów, środków myjących i czyszczących oraz wyrobów kosmetycznych i toaletowych,
- handel detaliczny – sprzedaż artykułów użytku domowego i sprzętu AGD, artykułów żywnościowych, kosmetyków i artykułów toaletowych, paliw,
- inne rodzaje przemysłu – sklasyfikowano tutaj podmioty przemysłu lekkiego, m.in. w zakresie produkcji obuwniczej i odzieżowej, oraz przemysłu metalurgicznego, hutnictwa żelaza i szkła,
- budownictwo – działalność związana z budową dróg i autostrad oraz budową bloku energetycznego,
- rolnictwo,
- usługi.

⁶⁶ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych

(Dz. U. z 2019 r. poz. 1649).

⁶⁷ Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych

(Dz. U. 2021, poz. 424).

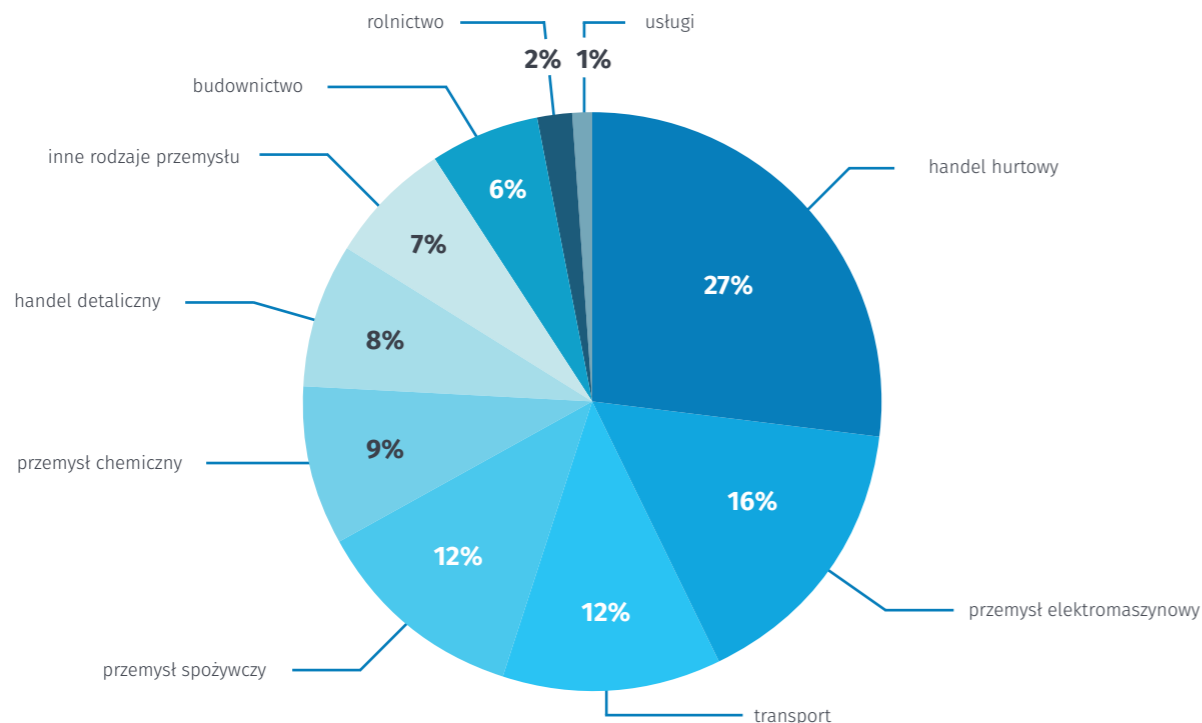
⁶⁸ W stosunku do postępowań

wszczętych przez Prezesa UOKiK w latach 2020-2021. Od 1 stycznia 2022 r. próg ten będzie wynosił 2 mln zł.

⁶⁹ Obliczenia własne wynikające z materiału dowodowego zgromadzonego we wszystkich 100 postępowaniach.

Sektory gospodarki, w których UOKiK podjął działania ograniczające zatory płatnicze

Interwencje Urzędu dotyczyły przedsiębiorstw stanowiących różne ogniwa łańcucha dostaw towarów i świadczenia usług głównie w **branży AGD, spożywczej, motoryzacyjnej, chemicznej i budowlanej**.

W 2020 r. Prezes UOKiK udzielił również **50 wyjaśnień** na zapytania przedsiębiorców lub innych podmiotów. Dotyczyły one przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, np.: objęcia postępowaniem zobowiązań spornych, sprawozdań składanych do Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii dotyczących stosowanych terminów zapłaty.

Ponadto UOKiK badał również **nadmierne opóźnienia w płatnościach** przy okazji postępowania dotyczącego praktyk związanych z wykorzystywaniem przewagi kontraktowej przez blisko 100 największych podmiotów z branży rolno-spożywczej. Więcej w części 1.4 Przewaga kontraktowa.

Działania UOKiK w zakresie przeciwdziałania zatorom płatniczym w 2020 r.

100 postępowań w sprawie nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych

ponad **3 mln** skontrolowanych faktur

26 zawiadomień od przedsiębiorców

50 wyjaśnień na zapytania dotyczące zatorów płatniczych

W związku z nowymi kompetencjami Prezesa UOKiK w zakresie przeciwdziałania zatorom płatniczym doszło do zmian organizacyjnych w strukturze Urzędu. Powstały **nowe departamenty**, które realizują zadania w tym obszarze – Departament Postępowań w Sprawach Zatorów Płatniczych oraz Departament Wsparcia Postępowań w Sprawach Zatorów Płatniczych.

Współpraca z KAS
W 2020 r. Prezes UOKiK nawiązał **współpracę z Szefem Krajowej Administracji Skarbowej**, w ramach której otrzymuje comiesięczne informacje o możliwości wystąpienia opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych. Wynegocjowano również wzajemne porozumienie w sprawie określenia szczegółowego zakresu przekazywanych danych⁷⁰. Dzięki temu Urząd uzyskał m.in. dostęp do części informacji pochodzących z **Systemu Teleinformatycznego Izby Rozliczeniowej (STIR)**, który zawiera przekazywane przez banki dane dotyczące operacji na rachunkach bankowych podatników VAT, oraz z **plików JPK-VAT** zawierających m.in. ewidencje zakupu i sprzedaży i pozwalających identyfikować obszary, w których istnieje ryzyko powstania zatorów płatniczych. Informacje te stanowią podstawę przygotowania analizy prawdopodobieństwa, która poprzedza wszczęcie każdego postępowania w sprawie nadmiernego opóźniania się ze spełnianiem świadczeń pieniężnych.

⁷⁰ Zostało ono zawarte 26 stycznia 2021 r.

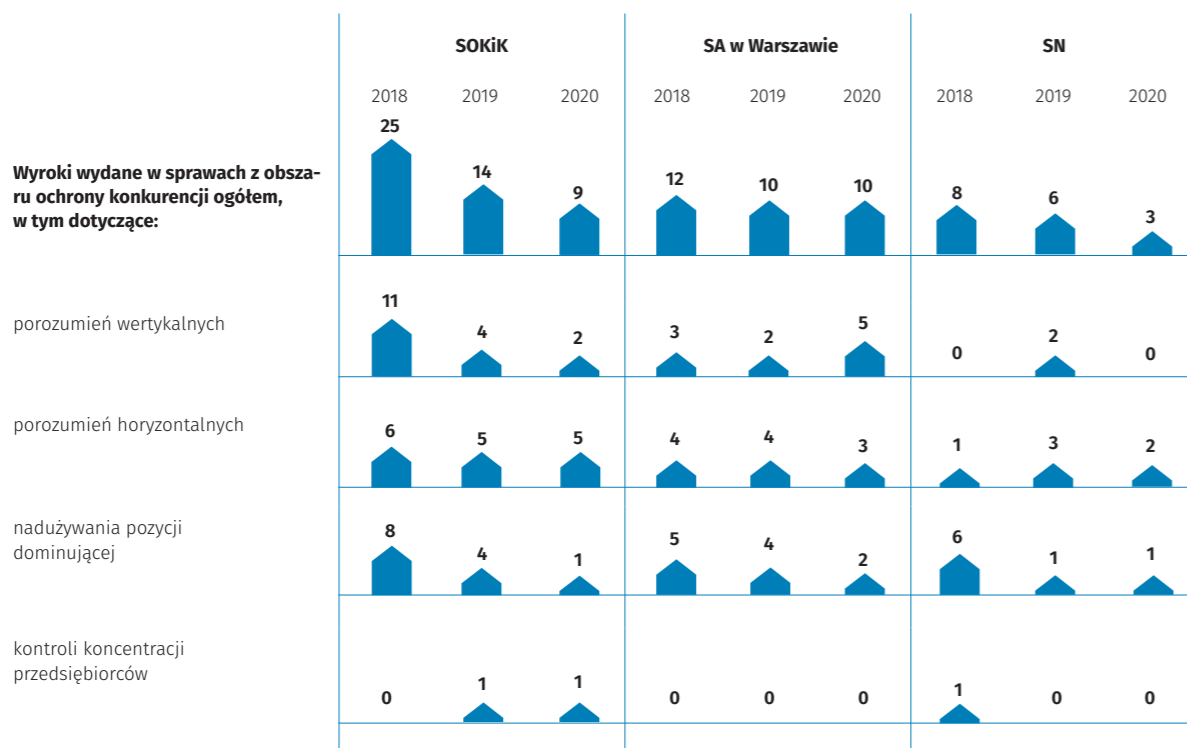

1.6 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konkurencji

Przedsiębiorcy mogą odwołać się od decyzji Prezesa UOKiK oraz złożyć zażalenie na jego postanowienia do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK) w Warszawie. Od jego wyroków przysługuje apelacja

do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (SA w Warszawie). Następnie możliwe jest złożenie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego (SN).

Wyroki sądowe w sprawach z obszaru ochrony konkurencji – lata 2018-2020⁷¹

⁷¹ Baza wyroków SOKiK, SA w Warszawie oraz SN dotyczących decyzji Prezesa

UOKiK znajduje pod adresem: https://www.uokik.gov.pl/baza_wyrokow.php.

Przegląd orzecznictwa w sprawach dotyczących praktyk ograniczających konkurencję i kontroli koncentracji

SOKiK – wyrok z 17 listopada 2020 r. w sprawie Wasko⁷²

Wyrok dotyczy decyzji Prezesa UOKiK z 2017 r. w sprawie zawarcia zmywy przetargowej przez spółki Wasko oraz Unicom w upadłości likwidacyjnej⁷³. W toku postępowania antymonopolowego stwierdzono, że przedsiębiorcy uzgodnili warunki ofert składanych w 2 postępowaniach przetargowych. Pierwsze z nich zorganizowała Polska Spółka Gazownictwa na dostawę sprzętu komputerowego i oprogramowania, drugie – Komenda Główna Policji na dostawy akumulatorów do mobilnych terminali noszonych. W wyroku SOKiK potwierdził, że wymiana strategicznych informacji pomiędzy spółkami przystępującymi do przetargów może zostać uznana za zmywę przetargową. Przedsiębiorcy uzgodnili szczegóły dotyczące złożenia lub niezłożenia oferty oraz sposobu udziału w postępowaniu w zależności od pozycji zajmowanej przez konkurentów. Zdaniem sądu takie uzgodnienia mogły wpłynąć na zachowanie oferentów w przetargach.

SA w Warszawie – wyrok z 2 lipca 2020 r. w sprawie PKP Cargo SA⁷⁴

Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację PKP Cargo SA od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁷⁵ i utrzymał w mocy decyzję Prezesa UOKiK z 2015 r.⁷⁶ Stwierdzono wówczas, że PKP Cargo SA nadużyła pozycji dominującej na krajowym rynku kolejowych przewozów towarowych poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji. Praktyka spółki polegała na odmowie podpisywania tzw. umów specjalnych z przedsiębiorcami będącymi jej konkurentami i tym samym skorzystania z wynikających z nich preferencyjnych warunków cenowych. Prezes Urzędu nałożył na PKP Cargo SA karę finansową w wysokości ponad 14 mln zł.

Decyzja została podtrzymana przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który nie znalazł podstaw do obniżenia kary nałożonej na przedsiębiorcę. Jednym z zagadnień w sprawie było to, czy Prezes UOKiK może wydać nową decyzję po uchyleniu przez sąd poprzedniej⁷⁷. W ocenie SOKiK wyroki sądów powszechnych kończą postępowanie sądowe, ale nie jest to równoznaczne z zakończeniem postępowania antymonopolowego. Uchylenie decyzji organu zmusza go do podjęcia stosownych działań na poziomie administracyjnym. Prezes Urzędu może wtedy kontynuować postępowanie i wydać nową decyzję stwierdzającą praktykę albo umorzyć postępowanie.

Sąd Apelacyjny, odnosząc się do tej kwestii, uznał za prawidłowe kontynuowanie postępowania przez Prezesa UOKiK na podstawie pierwotnego postanowienia o wszczęciu postępowania z 15 grudnia 2006 r. i zakończenie go w drodze decyzji. Jednocześnie sąd wskazał, że w przypadku, gdy przyczyną uchylenia decyzji jest brak przesłanek do uznania zachowania przedsiębiorcy za niedozwoloną praktykę, Prezes UOKiK powinien wydać decyzję umarzającą postępowanie. W przypadku natomiast stwierdzenia naruszenia przepisów postępowania administracyjnego, organ powinien usunąć uchybienia i wydać w sprawie decyzję zgodnie z wynikami analizy materiału dowodowego.

⁷² Sygnatura akt XVII AmA 2/18.

⁷³ Decyzja DOK-2/2017.

⁷⁴ Sygnatura akt VII Aga 2334/18.

⁷⁵ Sygnatura akt XVII AmA 45/16.

⁷⁶ Decyzja DOK-5/2015.

⁷⁷ Wobec prawomocnego uchylenia poprzedniej (pierwotnej) decyzji Prezesa UOKiK nr DOK 3/2009 r. postę-

powanie antymonopolowe wszczęte 15 grudnia 2006 r. nie zostało formalnie zakończone. Spowodowało to wydanie kolejnej decyzji (DOK-5/2015 z dnia

31 grudnia 2015 r.) przez Prezesa UOKiK kończącej to postępowanie.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumenckie

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

Ochrona konsumentów

Prezes UOKiK jest kluczową instytucją ochrony konsumentów w Polsce. Działania organu koncentrują się na przeciwdziałaniu i eliminowaniu zagrożeń oraz nieprawidłowości, które wynikają z niezgodnych z prawem praktyk przedsiębiorców. Kompetencje Prezesa UOKiK dotyczą zarówno ochrony zbiorowych interesów konsumentów, kwestii niedozwolonych postanowień wzorców umów, jak i nadzoru rynku nad bezpieczeństwem produktów i usług. Prezes Urzędu monitoruje także system pozasądowego rozwiązywania sporów z przedsiębiorcami (ADR) oraz prowadzi poradnictwo w sprawach transgranicznych w ramach Europejskiego Centrum Konsumenckiego (ECK). Ponadto Urząd ściśle współpracuje z Inspekcją Handlową (IH), rzecznikami konsumentów oraz organizacjami pozarządowymi. Prezes UOKiK kształtuje również prawo, tak aby zapewnić jak najwyższy poziom ochrony konsumentów.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądowego
rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów i niedozwolone postanowienia wzorców umów

Prezes UOKiK chroni społeczeństwo przed **praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów**, czyli sytuacją, gdy bezprawne działanie przedsiębiorcy potencjalnie może dotyczyć nieograniczonej liczby osób. Szkodliwe zachowania mogą przybrać formę nieuczciwych praktyk rynkowych (np. wprowadzającej w błąd reklamy), braku rzetelnej, prawdziwej informacji czy tzw. *missellingu*¹.

Prezes Urzędu przeciwdziała także stosowaniu **niedozwolonych postanowień wzorców umów** (tzw. klauzul abuzywnych), które kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy. Wzorce umów zawierają wystandaryzowane postanowienia, powszechnie używane w obrocie z konsumentami, bez możliwości ich indywidualnego negocjowania. Przykład stanowią regulaminy oraz tabele opłat stosowane w umowach świadczenia usług bankowych, telekomunikacyjnych, czy dostarczenia gazu i energii elektrycznej².

W lutym 2020 r. UOKiK rozpoczął realizację 3-letniego projektu współfinansowanego ze środków UE **Artificial Intelligence for Consumer Protection Empowerment**. Projekt ma na celu opracowanie i wdrożenie narzędzia opartego na sztucznej inteligencji, które będzie służyć wsparciu pracy Urzędu i zwiększeniu efektywności wykrywania naruszeń praw konsumentów. Dotyczy to w szczególności **analizy wzorców umów pod kątem postanowień niedozwolonych**. W ramach realizacji projektu UOKiK nawiązał współpracę z konsorcjum naukowym CLARIN-PL, które prowadzi badania nad elektronicznymi zasobami językowymi i narzędziami do pracy z dużymi zbiorami tekstów w języku polskim. Pierwsza faza projektu skupiona była wokół identyfikacji potrzeb i możliwych rozwiązań w zakresie zwiększenia efektywności wykrywania naruszeń praw konsumentów poprzez wykorzystanie sztucznej inteligencji. Kolejny etap zaplanowany jest na 2021 r. i dotyczy organizacji konkursu dla wykonawców z branży IT i *data science*. Konkurs przeprowadzony zostanie we współpracy z GovTech Polska.

¹ *Misselling* to proponowanie konsumentom nabycia usług finansowych, które nie odpowiadają ich potrzebom ustalonym z uwzględnieniem dostępnych przedsiębiorcy informacji w zakre-

sie cech tych konsumentów lub proponowanie nabycia tych usług w sposób nieadekwatny do ich charakteru.

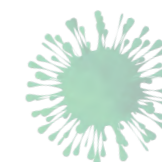
² Przed 17 kwietnia 2016 r. o niedozwolonym charakterze postanowień umow-

nych decydował Sąd Ochrony Konsumentów i Konsumentów. Na podstawie orzeczeń sądowych UOKiK na bieżąco prowadzi rejestr klauzul abuzywnych. Obecnie wpisywane są do niego po-

stanowienia umowne dotyczące tylko tych spraw, w których wniesiono pozwy przed 17 kwietnia 2016 r.

UOKiK na bieżąco monitoruje zachowanie przedsiębiorców oraz analizuje sygnały pochodzące z rynku – przede wszystkim skargi konsumentów. Uzyskane w ten sposób dane stanowią impuls do dalszych działań. W 2020 r. Urząd otrzymał **13 321 sygnałów**, czyli dwa razy więcej niż w roku poprzednim. Wzrost skarg związany był z problemami konsumentów bezpośrednio dotyczącymi sytuacji

pandemii wywołanej COVID-19. Z tego względu znaczna część sygnałów wpływała drogą elektroniczną. Ponadto, w ramach systemu dotacji UOKiK, w 2020 r. udzielono **118 543 porad w sprawach konsumentkich zgłoszonych w ramach infolinii konsumentkiej i systemu e-porad**.

COVID-19 – sygnały konsumentkie i monitorowanie cen

W 2020 r. Urząd otrzymał ponad **1 450 sygnałów, które bezpośrednio wiązały się z pandemią koronawirusa**. Zgłoszenia dotyczyły usług turystycznych, transportowych (np. odwołanych wycieczek, lotów), realizacji umów ciągłych (np. w związku ze wstrzymaniem pracy przedszkoleń, szkół wyższych, siłowni) i wydarzeń jednorazowych (odwołanych wydarzeń sportowych lub kulturalnych). Skargi odnosiły się również do usług finansowych, w tym dostępu do pieniędzy (na początku pandemii), wakacji kredytowych oraz różnego rodzaju nowych usług i inwestycji (często oszukańczych), które pojawiły się na rynku. Konsumentki zgłaszały także problemy z jakością usług telekomunikacyjnych, w szczególności dostępem do Internetu czy usług VOD. Odnotowano zwiększenie liczby skarg w zakresie sprzedaży internetowej, jak również sprzedaży wyposażenia wnętrz i usług remontowych. Ponadto wzrosła liczba sygnałów dotyczących sprzedaży żywności.

W przypadku naruszeń praw konsumentów Prezes UOKiK podejmował **interwencje na rynku**. Przykładem mogą być wezwania do organizatorów turystyki w związku z wydłużaniem terminu zwrotu opłat poniesionych przez konsumentów w przypadku odstąpienia lub rozwiązania umowy. Sprawa dotyczyła sytuacji, gdy odstąpienie lub rozwiązanie nie miało związku z pandemią COVID-19, a mimo to organizatorzy wydłużali termin zwrotu, powołując się na korzystne dla nich przepisy odnoszące się bezpośrednio do sytuacji wywołanych pandemią koronawirusa³.

W odpowiedzi na sygnalizowane problemy UOKiK utworzył na swojej stronie internetowej specjalną sekcję z **poradami dotyczącymi praw konsumentów w sytuacjach związanych z pandemią** (np. odwołanych lotów czy wycieczek). Liczne porady udzielane były także w ramach projektów finansowanych przez Urząd: infolinii konsumentkiej i e-porad. Konsumentów wspomagało również Europejskie Centrum Konsumentów, działające w strukturach UOKiK. Więcej informacji: 2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumentkimi; 2.8 Europejskie Centrum Konsumentów; 3.1 Działalność informacyjno-edukacyjna.

Sygnały otrzymywane przez Urząd dotyczyły również znacznego wzrostu cen niektórych produktów w pierwszym okresie pandemii. W związku z tym UOKiK na bieżąco **monitorował rynek pod kątem cen** wybranych produktów żywnościowych oraz środków ochrony osobistej. Urząd analizował m.in. dane przekazywane w tej sprawie w ramach infolinii konsumentkiej (ponad 2 700 sygnałów). Monitoring obejmował zarówno sprzedaż internetową, jak i stacjonarną w ramach współpracy z Inspekcją Handlową. Ostatecznie sytuacja na rynku unormowała się. Więcej informacji: 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową.

³ Przedsiębiorcy powoływali się na art. 15k ustawy z dnia 2 marca 2020 r.

o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 374 z późn. zm.).

niem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 374 z późn. zm.).

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

2.5 System kontroli jakości paliw

2.6 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.8 Europejskie Centrum Konsumentkie

2.9 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów

W ramach interwencji na rynku Prezes UOKiK może wszcząć **postępowanie administracyjne przeciwko przedsiębiorcy** i uznać dane praktyki lub postanowienia umowne za niedozwolone. W wydanej decyzji organ może m.in. nakazać zaniechania danej praktyki, a także nałożyć **karę finansową** dla przedsiębiorcy w wysokości do 10 proc. jego obrotów. Niektóre z rozstrzygnięć zawierają również formę **rekompensaty publicznej** będącej środkiem usunięcia skutków naruszenia. Prezes UOKiK może też przyjąć zobowiązanie przedsiębiorcy do zmiany zakwestionowanego zachowania. Ponadto decyzje mogą zawierać określone obowiązki informacyjne dla przedsiębiorcy w zakresie upowszechniania ich treści. W 2020 r. Prezes Urzędu wszczął **łącznie 49 postępowań** w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Postępowanie przeciwko przedsiębiorcy często poprzedza **postępowanie wyjaśniające**, które służy wstępnemu ustaleniu czy nastąpiło naruszenie przepisów.

W trakcie postępowania UOKiK może skorzystać z dodatkowych narzędzi pozyskania dowodów: **kontroli w siedzibie przedsiębiorcy** oraz kontroli przeprowadzanych w ramach instytucji **tajemniczego klienta**⁴.

W 2020 r. UOKiK skorzystał z instytucji tajemniczego klienta w trakcie 3 postępowań dotyczących przedsiębiorców prowadzących sprzedaż poza lokalem przedsiębiorstwa. Wobec tych podmiotów zostały wydane decyzje dotyczące naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, przy czym należy podkreślić, że **informacje zgromadzone przy wykorzystaniu instytucji tajemniczego klienta stanowiły ważną część materiału dowodowego**.

Prezes UOKiK może bez wszczynania postępowania **wystać do przedsiębiorcy** o przedstawienie wyjaśnień lub zmianę niezgodnej z prawem praktyki. Tego typu

działania miękkie są stosowane przede wszystkim w przypadku mniej szkodliwych zachowań przedsiębiorców. W porównaniu ze sformalizowanymi postępowaniami administracyjnymi szybciej eliminują nieprawidłowości z rynku. W 2020 r. Prezes Urzędu skierował **360 wystąpień z zakresu ochrony konsumentów**.

W szczególnych przypadkach Prezes UOKiK może wydać ostrzeżenie konsumentkie dotyczące działań konkretnego przedsiębiorcy i ich potencjalnych skutków. Rozwiązanie to jest stosowane, gdy z zebranych w postępowaniu informacji wynika, że dane praktyki przedsiębiorcy mogą narazić szeroki krąg konsumentów na dotkliwe konsekwencje, np. znaczne straty finansowe. Ostrzeżenia publikowane są na stronie www.uokik.gov.pl oraz mogą być ogłaszane nieodpłatnie w publicznym radiu i telewizji.

W 2020 r. Prezes UOKiK wydał jedno ostrzeżenie konsumentkie. Sprawa dotyczyła Funduszu Hipotecznego Yanok oferującego tzw. weksle inwestycyjne.

Z pieniędzy wpłaconych przez konsumentów przedsiębiorca udziela pożyczek m.in. przedsiębiorcom nieposiadającym zdolności kredytowej i zalegającym ze spłatą zadłużenia wobec instytucji finansowych. Praktyka ta może narazić konsumentów na znaczne straty finansowe.

Należy zauważyć, że nie istnieje prawne pojęcie „weksla inwestycyjnego”. Termin ten został wymyślony przez przedsiębiorców na określenie kolejnego produktu umożliwiającego im pozyskanie kapitału. Zastrzeżenia Prezesa UOKiK budzi finansowanie z pieniędzy pozyskanych z emisji weksla działalności podstawowej przedsiębiorców składających tego typu oferty. W 2020 r. Prezes Urzędu informował opinię publiczną o dużym ryzyku związanym z lokowaniem pieniędzy w tego typu produkty, w tym możliwości utraty pieniędzy w przypadku upadłości przedsiębiorcy.

Prezes UOKiK wydaje również **istotne poglądy w sprawach sądowych** z zakresu ochrony konsumentów. Dzięki specjalistycznej wiedzy Urząd służy pomocą sądowi powszechnemu w kompleksowym rozpoznaniu sprawy. W 2020 r. Prezes UOKiK wydał **561 tego typu opinii**, które, podobnie jak we wcześniejszych latach, dotyczyły głównie rynku ubezpieczeń i bankowości.

Nowe postępowania z zakresu ochrony konsumentów w 2020 r.

88

wyjaśniających

25

w sprawie kontroli wykonania decyzji

15

w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

34

w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

9

w sprawie nałożenia kary⁵

Decyzje z zakresu ochrony konsumentów w 2020 r.

Decyzje w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w tym:

60

– decyzje nakładające na przedsiębiorcę karę finansową (90 kar finansowych o łącznej wysokości 315 mln zł)⁶

31

– decyzje zobowiązujące

12

Decyzje w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, w tym:

16

– decyzje nakładające na przedsiębiorcę karę finansową (20 kar finansowych o łącznej wysokości 129,3 mln zł)

11

– decyzje zobowiązujące

2

Decyzje w sprawie nałożenia kary⁷

9

Pozostałe działania w 2020 r.

13 321

sygnałów otrzymanych z rynku

118 543

sprawy zgłoszone w ramach infolinii konsumentkiej i systemu e-porad

360

nowych wystąpień miękkich do przedsiębiorców⁸

561

wydanych istotnych poglądów w sprawach sądowych

3

kontrole przeprowadzone u przedsiębiorców

1

wydane ostrzeżenie konsumentkie

⁵ Postępowania w sprawie nałożenia kary za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, za nieudzielenie Prezesowi UOKiK żądanych informacji lub udzielenie informacji nieprawdziwych

bądź wprowadzających w błąd, za brak współdziałania w toku kontroli. ⁶ Sankcja finansowa nakładana jest za daną praktykę, zatem w ramach jednej decyzji może zostać nałożona więcej niż

jedna kara pieniężna. ⁷ Postępowania w sprawie nałożenia kary za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, za nieudzielenie Prezesowi UOKiK żądanych informacji lub

udzielenie informacji nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd, za brak współdziałania w toku kontroli. ⁸ Dotyczy wystąpień na podst. art. 49a okik.

⁴ Instytucja tzw. tajemniczego klienta została uregulowana w art. 105ia ustawy okik. Procedura ta polega na wcieleniu się przez pracowników Urzędu w rolę konsumenta poszukującego danego produktu lub usługi i udaniu się bezpośrednio do kontrolowanego przedsiębiorcy. Dzięki temu możliwa jest bieżąca i szybka identyfikacja naruszeń.

2.1
Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3
Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli jakości paliw

2.6
System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.7
Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum Konsumentkie

2.9
Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów

Decyzje z najwyższą łączną kwotą kar nałożonych na przedsiębiorcę w 2020 r. za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Łączna kwota kar: **315 mln zł**

<p>DOZIK-2/2020: 120,6 mln zł (łącznie 4 kary) Volkswagen Group Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu – za wprowadzenie w błąd co do poziomu emisji spalin i kierowanie wytycznych skutkujących odrzuceniem reklamacji</p>	<p>DOZIK-3/2020: 20,4 mln zł (łącznie 1 kara) Polkomtel Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie – za brak zwrotu środków zgromadzonych na kartach telefonicznych <i>pre-paid</i></p>
<p>RBG-6/2020: 115 mln zł (łącznie 2 kary) Jeronimo Martins Polska SA z siedzibą w Kostrzynie – za nieuczciwe praktyki polegające na wyższej cenie przy kasie niż umieszczonej na półce oraz za brak informacji o cenie produktu</p>	<p>59 mln zł pozostałe kary łącznie</p>

Decyzje z najwyższą łączną kwotą kar nałożonych na przedsiębiorcę w 2020 r. w związku z uznaniem postanowień wzorca umowy za niedozwolone

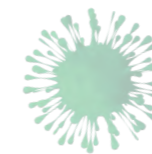
129,3

mln zł
łącznej kwoty kar

DOZIK-16/2020: **40,7 mln zł** – Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA z siedzibą w Warszawie – za niedozwolone postanowienia w aneksach do umów kredytowych udzielanych w walutach obcych
DOZIK-14/2020: **26,6 mln zł** – BNP Paribas Bank Polska SA z siedzibą w Warszawie – za niedozwolone postanowienia w aneksach do umów kredytowych udzielanych w walutach obcych
DOZIK-12/2020: **23,6 mln zł** – Santander Bank Polska SA z siedzibą w Warszawie – za niedozwolone postanowienia w aneksach do umów kredytowych udzielanych w walutach obcych
38,4 mln zł – pozostałe kary łącznie

Przegląd działań

COVID-19 – wsparcie kredytobiorców w związku z pandemią – nowe rozwiązania prawne

Ograniczenia wynikające z epidemii koronawirusa sprawiły, że wiele osób utraciło źródło swoich dochodów lub zostały one znacznie ograniczone. W takiej sytuacji część Polaków mogła mieć problemy ze spłatą zaciągniętych kredytów, a także częściej sięgać po tzw. chwilówki. W 2020 r. UOKiK aktywnie współtworzył rozwiązania, przyjęte w ramach tzw. tarczy antykrzysowej, które wpierały konsumentów w tym trudnym czasie.

- „Ustawowe wakacje kredytowe” – umożliwiono bezkosztowe zawieszenie spłaty kredytu na okres do 3 miesięcy – rozwiązanie przeznaczone dla osób, które po 13 marca 2020 r. utraciły pracę lub inne główne źródło dochodu.
- Zmniejszenie pozaodsetkowych kosztów kredytu – przyjęto ustawowo niższy, maksymalny poziom kosztów pozaodsetkowych dla kredytów konsumenckich, ułatwiając w ten sposób spłatę zadłużeń.

Więcej informacji: 3.2.1 Krajowa legislacja.

Monitorowanie rynku – ustawowe wakacje kredytowe oraz komercyjne wakacje kredytowe

UOKiK na bieżąco monitorował faktyczne wdrażanie przez pożyczkodawców **ustawowych wakacji kredytowych**, wprowadzonych w związku z pandemią koronawirusa. W efekcie do 4 pożyczkodawców skierowano wystąpienia, przy czym 2 dostosowało się do przedstawionych oczekiwań. Działania pozostałych wymagały dalszych wyjaśnień (w sprawie jednego wszczęto postępowanie wyjaśniające).

Wcześniej banki wprowadziły również **komercyjne wakacje kredytowe**, czyli pozaustawowe, odpłatne rozwiązania. Postępowaniem wyjaśniającym w tej sprawie objęto **26 podmiotów**. Nieprawidłowości zidentyfikowano w przypadku 14 banków, do których zostały wysłane wystąpienia. Zastrzeżenia Prezesa UOKiK dotyczyły w szczególności braku rzetelnej, jednoznacznej informacji o skutkach finansowych odroczenia spłaty kredytu – np. o wysokości rat po wakacjach kredytowych czy zasad naliczania odsetek. Ponadto nieprawidłowo przekazywano informacje dotyczące możliwości odstąpienia od aneksu lub wprowadzenia zmian do umowy. Prezes Urzędu kwestionował również postanowienia zawarte w aneksach związanych z odroczeniem spłaty kredytu. Klauzule te sugerowały, że konsument złożył oświadczenie o uznanie określonej kwoty zadłużenia. Tego typu oświadczenia nie mają bezpośredniego związku z celem podpisania aneksu, czyli odroczeniem spłaty kredytu, natomiast w przyszłości mogą powodować trudności w dochodzeniu przez kredytobiorcę praw przed sądem. Kwestie te zostały omówione także w specjalnie wydanym stanowisku Prezesa UOKiK. **W wyniku interwencji banki zaprzestali stosowania zakwestionowanych praktyk.**

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

2.5 System kontroli jakości paliw

2.6 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.8 Europejskie Centrum Konsumentkie

2.9 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów

Stanowisko Prezesa UOKiK w sprawie aneksów dotyczących komercyjnych wakacji kredytowych

Oprócz interwencji na rynku, Prezes UOKiK opublikował szczegółowe stanowisko odnoszące się do skutków i okoliczności zawierania aneksów dotyczących wakacji kredytowych. Wskazał, że:

- zawarcie aneksu nie ma znaczenia dla dochodzenia przez konsumentów roszczeń wynikających z umowy,
- próby wykorzystania sytuacji do jednostronnego narzucenia konsumentom potencjalnie niekorzystnych rozwiązań mogą być sprzeczne z dobrymi obyczajami,
- niedozwolone klauzule w aneksach „nie wiążą konsumenta”,
- postanowienia dotyczące uznawania wysokości salda kredytu, stosowane przy udzielaniu wakacji kredytowych, mogą zostać uznane za abuzywne,
- skorzystanie przez konsumenta z tzw. wakacji kredytowych nie oznacza uznania przez niego zadłużenia w wysokości określonej przez kredytodawcę.

Pełna treść stanowiska Prezesa UOKiK znajduje się na stronie: www.finance.uokik.gov.pl.

Inwestycje alternatywne – systemy promocyjne typu piramida

Ze skarg wynika, że konsumenci otrzymują **oferty alternatywnych inwestycji finansowych, które fałszywie obiecują szybki, pewny i wysoki zysk bez ryzyka**. Tego typu działania stanowią zagrożenie zwłaszcza w okresie pandemii, gdyż część osób może szukać niestandardowych rozwiązań w związku z trudną sytuacją ekonomiczną.

W 2020 r. UOKiK prowadził serię postępowań dotyczących alternatywnych inwestycji finansowych. Zwracano szczególną uwagę na podmioty organizujące, prowadzące lub propagujące **systemy promocyjne typu piramida**. W zamian za określone korzyści konsumenci są namawiani do kupowania różnego rodzaju pakietów uczestnictwa, statusów, a także wprowadzania nowych osób do systemu. W 2020 r. Prezes Urzędu wszczął w związku z tym postępowanie przeciwko spółce NTIM. Prowadzono również postępowania przeciwko Luxinvest Sp. z o.o., Quantum Sp. z o.o. oraz Quantum International EN LLC.

Ponadto Prezes UOKiK wydał 5 decyzji dotyczących prowadzenia systemów typu piramida: Futurenet, Hybryd Cykler, TeamCoin, Alternet (AdBlast) i systemu związanego z projektami Goldset. Wszystkie rozstrzygnięcia dotyczyły przedsiębiorców spoza Unii Europejskiej⁹. Prezes Urzędu nakładał także kary finansowe na podmioty, które nie współpracowały i nie udzielały informacji koniecznych do zwalczania nielegalnych przedsięwzięć¹⁰.

Systemy promocyjne typu piramida a piramidy finansowe

Systemy promocyjne typu piramida stanowią metodę budowy sieci sprzedaży, w której konsument w zamian za spełnione świadczenie otrzymuje obietnice korzyści materialnych, które są uzależnione przede wszystkim od wprowadzenia kolejnych osób do systemu, a nie od sprzedaży lub zakupów danego dobra, produktu czy usługi finansowej. Tego typu systemy stanowią nieuczciwe praktyki rynkowe i **są objęte działaniami administracyjnymi Prezesa UOKiK**.

W przeciwieństwie do nich **piramidy finansowe** odnoszą się do modelu prowadzenia działalności gospodarczej, w której przedsiębiorca, nie prowadząc działalności inwestycyjnej bądź produkcyjnej, oszukuje inwestorów i klientów, że taką działalność prowadzi. Swoje zobowiązania względem nich finansuje z wpłat lub inwestycji kolejnych osób, które dołączyły do piramidy w późniejszym czasie. Dlatego piramidy finansowe **kwalifikowane są jako oszustwa i stanowią przedmiot działania organów ścigania**.

Niezwykle istotnym elementem walki z systemami typu piramida są działania wobec **tzw. naganiaczy**, czyli osób promujących ryzykowne inwestycje alternatywne, w szczególności influencerów np. youtuberów, blogerów. Naganiacze uwiarygadniają działania własnym przykładem rzekomo zarobionych pieniędzy albo wizerunkiem znanych osób, który został użyty bez ich zgody. W 2020 r. Prezes UOKiK nałożył karę finansową blisko 450 tys. zł na Damiana Żukiewicza¹¹, który namawiał konsumentów do uczestnictwa w trzech różnych systemach promocyjnych typu piramida, to jest: FutureNet, Future AdPro oraz NetLeaders. Działania te prowadził za pomocą swojej strony internetowej i kanału YouTube. W konsekwencji wielu oszukanych konsumentów mogło dokonać wpłat oraz zachęcić do tego swoich znajomych.

Kara dla Damiana Żukiewicza to **pierwsza decyzja Prezesa UOKiK nałożona na przedsiębiorcę nieprowadzącego formalnie zarejestrowanej działalności gospodarczej**.

W przypadku postępowań dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, za przedsiębiorcę uznawane są nie tylko podmioty zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, ale każdy (w tym blogerzy, influencerzy), kto w sposób zorganizowany i ciągły faktycznie prowadzi działalność gospodarczą i czerpie zyski np. z zakładania, prowadzenia lub propagowania systemów promocyjnych typu piramida.

Interwencje Prezesa UOKiK dotyczą także **menadżerów** podmiotów prowadzących systemy typu piramida. W 2020 r. Prezes Urzędu postawił zarzuty w tym zakresie osobom zarządzającym spółką NTIM – Rafałowi Krakowiakowi i Wiktorowi Zajączkowskiemu. Postępowanie prowadzone jest również przeciwko samej spółce, pod kątem naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Interwencjom na rynku towarzyszyły **działania edukacyjno-informacyjne**. UOKiK ostrzegał konsumentów przed inwestycjami alternatywnymi i fałszywymi reklamami tego typu produktów w licznych komunikatach prasowych, a także w ramach kampanii społecznej „Sprawdź czytaj pytaj”. Więcej informacji: 3.1. Działalność edukacyjno-informacyjna.

Co ważne, **UOKiK na bieżąco współpracował z organami dochodzeniowo-śledczymi**, informując o możliwości popełnienia przestępstw oraz przekazując wątpliwości co do zgodności działalności przedsiębiorców z obowiązującymi przepisami.

Wcześniejsza spłata kredytu konsumenckiego – zwrot kosztów

W 2016 r. Prezes UOKiK wydał **stanowisko w sprawie art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim**, zgodnie z którym instytucja finansowa powinna proporcjonalnie rozliczyć wszystkie koszty kredytu w przypadku jego wcześniejszej

⁹ Decyzje: RGD-4/2020 (Futurenet) – złożono odwołanie, RGD-7/2020 (projekt Hybryd Cykler) – decyzja prawomocna,

RGD-8/2020 (TeamCoin) – decyzja prawomocna, decyzja RGD-10/2020 (Alternet LLC) – złożono odwołanie,

RWR-3/2020 (projekty Goldset) – złożono odwołanie.

¹⁰ Decyzje: RGD-9/2020, RGD-11/2020 i RGD-14/2020.

¹¹ Decyzja RGD-12/2020 – złożono odwołanie.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentkie

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

spłaty. Stanowisko Prezesa Urzędu potwierdził Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) we wrześniu 2019 r. W opinii Trybunału zwrotowi podlega proporcjonalna część opłat poniesionych przez konsumenta, w tym opłaty przygotowawcze czy prowizje.

Stanowisko Prezesa UOKiK w sprawie sposobu rozliczania kosztów zwrotu kredytu

Nawiązując do wyroku TSUE, w 2020 r. **Prezes UOKiK wydał stanowisko uzupełniające** w sprawie wcześniejszej spłaty pożyczek i kredytu konsumentkiego.

W opinii Prezesa UOKiK, **instytucje pożyczkowe i banki powinny stosować metodę liniową** przy wyliczeniu zwrotu kosztów kredytu. Oznacza to, że wszystkie koszty powinny zostać podzielone przez liczbę dni kalendarzowych, w których miała obowiązywać umowa, a wynik zostać pomnożony przez liczbę dni, o które skrócono okres kredytowania. Uzyskana w ten sposób wartość oznacza kwotę zwrotu należną konsumentowi.

Stanowisko Prezesa UOKiK jest wsparciem dla konsumentów przy składaniu reklamacji dotyczących braku rozliczenia się ze strony instytucji finansującej z pobranych opłat i prowizji. **Urząd opracował także specjalny kalkulator kredytowy**, który pomaga wyliczyć orientacyjną kwotę do zwrotu z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu konsumentkiego metodą liniową.

W 2020 r. **UOKiK sprawdzał, w jaki sposób instytucje pożyczkowe i banki wdrażają zasady obliczania wartości zwrotu kosztów kredytów w przypadku ich spłaty w części lub w całości przed terminem określonym w umowie.** W ramach prowadzonych postępowań, a także wystąpień do przedsiębiorców, Prezes Urzędu zwracał przede wszystkim uwagę na nieprawidłowości polegające na:

- braku obniżania całkowitego kosztu kredytu o koszty dotyczące okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy,
- obliczaniu wartości zwrotu kosztów niezgodnie z postulowaną przez Prezesa UOKiK metodą liniową.

W efekcie działań Prezesa UOKiK w 2020 r. **14 banków zobowiązało się do proporcjonalnego zwrotu opłat** za wcześniej spłacony kredyt konsumentki lub pożyczkę zgodnie z metodą liniową: Alior Bank, BNP Paribas, Credit Agricole Bank Polska, Getin Noble Bank, Idea Bank, ING Bank Śląski, mBank, Millennium Bank, Nest Bank, PKO BP, Pekao SA, Santander Bank Polska, Santander Consumer Bank, Plus Bank i Volkswagen Bank Polska. Jednocześnie Prezes UOKiK wszczął postępowanie przeciwko Bankowi Handlowemu i Bankowi Pocztowemu. W obu przypadkach zarzuty dotyczą niezwracania konsumentom proporcjonalnej części pobranych opłat, w przypadku gdy wcześniejsza spłata kredytu nastąpiła przed wyrokiem TSUE z 2019 r.

W 2020 r. Prezes UOKiK wydał również kolejnych 8 decyzji wobec **instytucji pożyczkowych**: Euroexpert Sp. z o.o., Euro Providus SA, Everest Finanse SA, Honesta Finanse Sp. z o.o., Mikrokasa SA, Profi Credit Polska SA, Speed Cash Polska Sp. z o.o., Takto Finanse Sp. z o.o.¹² Część z nich już wcześniej zaniechała nieprawidłowych rozliczeń wcześniejszej spłaty kredytu, część została do tego zobligowana wskutek decyzji organu. Czterech przedsiębiorców odwołało się do SOKiK.

Zgodnie z szacunkami UOKiK, **konsumentki mogą odzyskać od banków i firm pożyczkowych około 1,5 miliarda zł** z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu konsumentkiego lub pożyczki.

Naruszenia na rynku pożyczek pozabankowych

W 2020 r. UOKiK prowadził intensywne działania na rynku pożyczek pozabankowych nie tylko w zakresie zwrotu kosztów kredytu. **Interwencje Prezesa Urzędu dotyczyły m.in. stosowania niedozwolonych postanowień umownych, wprowadzania w błąd co do możliwości zawarcia**

umowy pożyczki i jej formy, używania nieadekwatnych środków zabezpieczenia pożyczki, czy pobierania bezpodstawnych opłat.

W 2020 r. najwyższa łączna kara Prezesa UOKiK w sektorze pożyczek pozabankowych wyniosła 4,2 mln zł. Sankcja nałożona na Profi Credit Polska SA dotyczyła zarówno

praktyk, których firma zaniechała kilka lat wcześniej, jak i trwającego naruszenia. Firma żądała od konsumentów, których umowy rozwiązała z uwagi na nieterminową spłatę zadłużenia, pokrycia kosztów związanych z udzielonymi pożyczkami z tytułu wynagrodzenia za okres po rozwiązaniu umów. Prezes UOKiK nakazał zaniechanie tego działania. Spółka odwołała się od decyzji do SOKiK.

Przykłady decyzji w sprawie pożyczek pozabankowych – 2020 r.

Przedsiębiorca nr decyzji	Zakwestionowane działanie	Rozstrzygnięcie/kara
Profi Credit Polska SA RKT-6/2020	- pobieranie opłat przewyższających zaciągnięte kredyty konsumentów - wyplatanie kolejnych pożyczek bez uzyskania zgody konsumentów i oceny ich zdolności kredytowej - brak rzetelnego informowania konsumentów o warunkach wypowiedzenia umowy - bezpodstawne naliczanie opłat za okres po rozwiązaniu umowy - żądanie od konsumentów pokrycia kosztów związanych z udzielonymi pożyczkami z tytułu wynagrodzenia za okres po rozwiązaniu umów	4,2 mln zł kary nakaz zaniechania stosowanych nadal praktyk
Speed Cash Polska Sp. z o.o. RŁO-10/2020	- zamieszczanie nierzetelnych i nieprawdziwych informacji o całkowitej kwocie pożyczki oraz rocznej stopie oprocentowania - przekraczanie limitu ustawowego dotyczącego opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu - niezwracanie kosztów kredytu proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy - stosowanie nieadekwatnych środków zabezpieczenia pożyczki	2 mln zł kary nakaz zaniechania stosowanych praktyk w rygorze natychmiastowej wykonalności
Speed Cash Polska Sp. z o.o. RŁO-8/2020	- stosowanie niedozwolonych postanowień umownych w przypadku pożyczek udzielanych z przewłaszczeniem nieruchomości (mieszkań, domów) na zabezpieczenie, przy czym wartość przedmiotu zabezpieczenia (domu) często była nieekwiwalentna w stosunku do ryzyka i wartości pożyczki - wykorzystywanie przez przedsiębiorcę przewagi do uzyskania korzyści kosztem konsumentów, w tym przyznanie sobie przez spółkę niezbywalnego prawa do sprzedaży nieruchomości nawet po zaniżonych kosztach	1 mln zł kary zakaz stosowania niedozwolonych postanowień umownych
Mogo Sp. z o.o. RŁO-9/2020	- pobieranie dodatkowych opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu, które nie były ustalone w umowie z klientami - przekraczanie limitu ustawowego dotyczącego opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu	325 tys. zł kary obowiązek zwrotu w drodze reklamacji bezprawnie pobranych opłat
Xulock Sp. z o.o. sp. k. RWR-10/2020	- zamieszczanie nieprawdziwych informacji, wskazujących na możliwość zawarcia umowy pożyczki przez strony internetowe przedsiębiorcy i jednoczesne przekazywanie kontaktów tych klientów do pośredników kredytowych	30 tys. zł kary

¹² Decyzje: RGD-2/2020 (Euroexpert), 8/2020 (Everest Finanse), RWR-7/2020 (Euro Providus), RWR- (Honesta Finanse), RWR-6/2020 (Mikro-

kasa), RWR-4/2020 (Profi Credit Polska), RKR-2/2020 (Takto Finanse), RŁO-10/2020 (Speed Cash Polska),

2.1
**Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...**

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumenckie

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

Niedozwolone postanowienia dotyczące ustalania kursów walut

W orzecznictwie Prezesa UOKiK ważne miejsce zajmuje **problematyka sposobu ustalania przez banki kursów walut** we wzorcach aneksów do umów kredytów hipotecznych odnoszących się do walut obcych (tzw. klauzule spreadowe)¹³. Także w 2020 r. kontynuowano działania w tym zakresie.

Prezes UOKiK kwestionował **postanowienia nieprecyzyjnie i niejednoznacznie określające zasady wyliczania wysokości kursów walut obcych**, w oparciu o które banki przeliczały raty kredytów. W efekcie banki miały możliwość arbitralnej i dowolnej zmiany sposobu ustalania kursów walut, stanowiących podstawę ustalania wysokości rat płaconych przez kredytobiorców. Takie działanie mogło prowadzić do uzyskania przez banki dodatkowego wynagrodzenia, którego konsument nie był w stanie w żaden sposób oszacować – ani w chwili zawierania umowy, ani w momencie spłaty poszczególnych rat kredytu. W 2020 r. Prezes UOKiK wydał 6 decyzji w tych sprawach, w których uznał postanowienia wzorców umów za niedozwolone i zakazał ich stosowania. Na wszystkich przedsiębiorców nałożono kary pieniężne oraz obowiązki informacyjne, dzięki czemu klienci dowiedzą się o niewiążącym charakterze kwestionowanych postanowień. Konsumentom mogą również powołać się na decyzję przy składaniu reklamacji w banku. Wszystkie banki złożyły odwołanie do SOKiK. W 2021 r. planowane jest zakończenie ostatniego z prowadzonych w tym przedmiocie postępowań wobec Raiffeisen Bank International AG.

Zestawienie kar za niedozwolone klauzule spreadowe – 2020 r.

Przedsiębiorca nr decyzji	Kara
PKO BP SA DOZIK-16/2020	40,7 mln zł
BNP Paribas SA DOZIK-14/2020	26,6 mln zł
Santander Bank Polska SA DOZIK-12/2020	23,6 mln zł
Pekao SA DOZIK-17/2020	21,1 mln zł
Bank Millennium SA DOZIK-13/2020	10,5 mln zł
BPH SA DOZIK-19/2020	478 tys. zł

Apel Prezesa UOKiK – dolny limit oprocentowania kredytów hipotecznych

Prezes UOKiK zwrócił uwagę na niesymetryczne rozłożenie ryzyka zmiany stóp procentowych w umowach kredytowych opartych o zmienną stopę oprocentowania. Oprocentowanie kredytów hipotecznych jest pochodną stopy procentowej ustalonej przez Radę Polityki Pieniężnej (RPP) oraz marży banków. Niskie stopy procentowe powinny przekładać się na niższe raty kredytów.

Informacje z rynku oraz sygnały od konsumentów wskazywały, że banki, ustalając w umowach kredytowych oprocentowanie kredytów opartych o zmienną stopę procentową, obniżają je jedynie do określonego poziomu, mimo że przy uwzględnieniu umownej wysokości marży oraz wysokości stóp referencyjnych oprocentowanie wynikające ze wskaźników rynkowych powinno być niższe. Jednocześnie banki w umowach kredytowych opartych o zmienną stopę oprocentowania nie ustalają jej górnego limitu.

W 2020 r. Prezes UOKiK zwrócił uwagę, że **wprowadzonym dolnym limitem oprocentowania powinny towarzyszyć symetrycznie ukształtowane górne limity**. Taka umowa równomiernie rozkładałaby ryzyko zmiennego oprocentowania kredytu pomiędzy kredytodawcą a konsumentem.

W 2021 r. Urząd wciąż monitoruje sposób ustalania przez instytucje finansowe dolnego progu oprocentowania w produktach kredytowych. Już w 2020 r. na skutek interwencji jeden z banków zadeklarował zmianę w zakresie ustalania limitów oprocentowania.

Zawyżone opłaty za zaświadczenia bankowe

Zaświadczenia bankowe dotyczące m.in. historii spłaty zobowiązania są potrzebne konsumentom, którzy na drodze sądowej dochodzą swoich praw (np. unieważnienia umowy). Do UOKiK wpływały skargi konsumenckie, wskazujące na zawyżone opłaty pobierane za wystawianie zaświadczenia bankowe, zwłaszcza w przypadku kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich. Wysokość opłat mogła stanowić barierę finansową dla kredytobiorców, a tym samym zniechęcić ich do dochodzenia roszczeń. Ponadto konsumentom utrudniano uzyskiwanie zaświadczeń poprzez stosowanie długiego terminu oczekiwania na ich wystawienie.

Dzięki interwencji Prezesa UOKiK większość banków obniżyła opłaty za zaświadczenia lub zaprzestała uzależniania ich wysokości od długości okresu, jakiego dotyczy wniosek konsumenta. Przykładowo: jeden z banków pobierał opłatę w wysokości 3 tys. zł za przygotowanie zestawienia dotyczącego 20-letniego okresu spłaty. Po interwencji Prezesa UOKiK opłata zmniejszyła się ostatecznie do 50 zł niezależnie od długości okresu, jakiego dotyczy wniosek konsumenta. W innym banku opłata została zmniejszona z 300 zł do 50 zł. W sprawie tej organ prowadził zarówno postępowania wyjaśniające, jak i kierował wystąpienia do przedsiębiorców o zmianę stosowanej praktyki. Prezes UOKiK nałożył karę w przypadku Deutsche Bank Polska SA. Przedsiębiorca uzależniał sposób naliczania opłaty od długości okresu, którego dotyczyło zaświadczenie. W przypadku umów kredytów lub pożyczek hipotecznych, których okres obowiązywania jest wieloletni, opłaty wyliczane w ten sposób mogły generować po stronie konsumentów bardzo duże obciążenie finansowe. Ze względu na skutki tego typu praktyk nałożona kara wyniosła blisko 5 mln zł¹⁴. Bank złożył odwołanie do SOKiK.

¹³ W ubiegłych latach wydano 2 decyzje w tych sprawach: DOZIK-9/2018, DOZIK-15/2019.

¹⁴ DOZIK-9/2020.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądowego
rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentkie

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

Apel Prezesa UOKiK do banków

Działaniom administracyjnym Urzędu towarzyszył apel Prezesa UOKiK wystosowany do 7 banków oraz Związku Banków Polskich. W przedstawionym stanowisku Urząd jako zasadną wskazał m.in. **potrzebę ustalenia przez banki limitu opłat, które mogą zostać pobrane od konsumenta** w sytuacji, gdy składa on wniosek dotyczący jednej umowy, a informacje o które się ubiega przedstawiane są w kilku różnych dokumentach. Ponadto w apelu poruszono kwestię terminowości wydawania zaświadczeń.

Obligacje korporacyjne GetBack

Od 2018 r. UOKiK prowadził działania w sprawie nieprawidłowości w zakresie oferowania i sprzedaży obligacji korporacyjnych GetBack. Spółka przez ponad 2 lata masowo emitowała obligacje korporacyjne, aby pozyskać środki na swoją działalność. Oferowała je za pośrednictwem banków i domów maklerskich, ale także przez własną sieć sprzedaży¹⁵. Postępowania Prezesa UOKiK wykazały, że **instytucje finansowe naruszały interesy konsumentów podczas sprzedaży obligacji GetBack**. Podstawowe zarzuty dotyczyły:

- *missellingu* – konsumentom proponowano produkty wysokiego ryzyka, które w żaden sposób nie odpowiadały ich potrzebom,
- wprowadzania w błąd – ryzykowne inwestycje były przedstawiane jako pewne i bezpieczne produkty finansowe.

W 2019 r. Prezes UOKiK wydał 2 pierwsze decyzje w sprawie obligacji GetBack, a w 2020 r. kolejnych 5. W trakcie prowadzonych działań, UOKiK współpracował z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) i prokuraturą. **Orzecznictwo Prezesa UOKiK w tej sprawie zawiera zarówno kary dla**

instytucji finansowych, jak i rekompensaty dla poszkodowanych klientów, o których przyznaniu będą informowani przez przedsiębiorców. W przypadku samej spółki GetBack odstąpiono od nałożenia kary ze względu na jej sytuację finansową. Dodatkowe obciążenia mogłyby jeszcze bardziej ograniczyć możliwości odzyskania przez wierzycieli pieniędzy.

Po uprawomocnieniu się decyzji Prezesa UOKiK, będzie ona stanowiła prejudykat dla sądów i może znacząco ułatwić dochodzenie ewentualnych indywidualnych roszczeń cywilnoprawnych konsumentów. Wszyscy przedsiębiorcy złożyli odwołanie do SOKiK.

Ubezpieczenia na życie z UFK

UOKiK kontynuował działania wobec przedsiębiorców oferujących ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK). **Te skomplikowane i ryzykowne produkty finansowe były oferowane konsumentom z naruszeniem ich praw**.

W 2020 r. Prezes UOKiK nałożył karę w wysokości 11,5 mln zł na Ideę Bank SA. W porównaniu z wcześniejszymi decyzjami w tym zakresie, sprawa Idea Banku jako jedyna dotyczyła wyłącznie ubezpieczeń, w ramach których środki inwestowane były w niestandardyzowane sekurytyzacyjne fundusze inwestycyjne zamknięte. Spółka w sposób nierzetelny przekazywała konsumentom informacje o ryzyku związanym z inwestycją, w tym możliwości utraty całości lub części pieniędzy, opóźnień w realizacji wykupu lub nieosiągnięcia zysku. Pracownicy banku zapewniali konsumentów, że to bezpieczna inwestycja, na której nie można stracić.

W 2020 r. Prezes UOKiK wspierał również konsumentów, wydając istotne poglądy w sprawach sądowych dotyczących roszczeń w związku z ubezpieczeniami UFK. Prowadzono także postępowania w sprawie potencjalnych naruszeń prawa przez kancelarie, które oferowały pomoc prawną przy dochodzeniu roszczeń w sprawie UFK.

Zestawienie decyzji w sprawie GetBack – 2020 r.

Przedsiębiorca nr decyzji	Zakwestionowane działanie	Rozstrzygnięcie/kara
Idea Bank SA RBG-1/2020	- <i>misselling</i> podczas oferowania obligacji GetBack	nakaz rekompensaty dla konsumentów w wysokości po 10 tys. zł
GetBack SA DOZIK-4/2020	- wprowadzanie konsumentów w błąd podczas oferowania obligacji korporacyjnych GetBack	ze względu na zawarty układ z wierzycielami brak możliwości nałożenia kar administracyjnych
Idea Bank SA RŁO-5/2020	- <i>misselling</i> podczas oferowania certyfikatów inwestycyjnych funduszy Lartig - wprowadzanie w błąd co do mechanizmów gwarancyjnych i ryzyka związanego z certyfikatami inwestycyjnymi funduszy Lartig (dawniej Trigon)	nakaz rekompensaty dla konsumentów w wysokości po 38 tys. zł
Latrig SA (dawniej Trigon) RŁO-6/2020	- wprowadzenie konsumentów w błąd co do ryzyka związanego z oferowanymi certyfikatami inwestycyjnymi funduszy Lartig – certyfikaty były gwarantowane przez GetBack mający wówczas duże problemy finansowe	7,2 mln zł kary
Getin Noble Bank SA RWR-9/2020	- <i>misselling</i> podczas oferowania obligacji GetBack - wprowadzanie w błąd podczas oferowania obligacji GetBack	nakaz rekompensaty w wysokości do 20 tys. zł

Kancelarie odszkodowawcze

UOKiK otrzymywał skargi konsumentów w sprawie podmiotów świadczących usługi pomocy prawnej. Sygnaty dotyczyły m.in. braku możliwości oszacowania wynagrodzenia kancelarii prawnej, czy też zastrzeżenia sobie całości uzyskanych na rzecz konsumenta korzyści. Należy zauważyć, że **kancelarie, jako profesjonalne podmioty, nie powinny wykorzystywać swojej pozycji względem konsumentów**.

W 2020 r. Prezes UOKiK wszczął 2 postępowania wyjaśniające w sprawie podejrzenia stosowania niedozwolonych postanowień umownych, a także naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Pierwsze z nich objęło 15 kancelarii prawnych, świadczących pomoc prawną w zakresie kredytu hipotecznego waloryzowanego lub denominowanego do waluty obcej, umów ubezpieczenia na życie z UFK oraz obligacji korporacyjnych GetBack.

Nieprawidłowości mogą dotyczyć m.in. mechanizmu ustalania wynagrodzenia kancelarii prawnej, zastrzeżenia na jej rzecz całości uzyskanych na rzecz konsumenta korzyści, nieuzasadnionego wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności kancelarii, a także zakresu poufności. Drugim postępowaniem objęto 9 kancelarii, świadczących porady prawne konsumentom, którzy zawarli umowy ubezpieczenia na życie z UFK. Prezes UOKiK sprawdza m.in. mechanizm ustalania wysokości wynagrodzenia.

Ubezpieczenia medyczne

Do UOKiK docierały sygnaty, że niektórzy **ubezpieczyciele zawężali definicje medyczne zawarte w ogólnych warunkach ubezpieczeń** (OWU) lub uzależniali spełnienie świadczenia od dostarczenia określonych orzeczeń od ubezpieczonego. **W efekcie część klientów spotykała się z odmową wypłaty świadczenia z ubezpieczenia** w trudnej sytuacji życiowej (choroby, niepełnosprawności).

¹⁵ Większa część emisji obligacji następowala w trybie oferty prywatnej, a zatem do maksymalnie 149 inwe-

storów. Pozwalało to spółce uniknąć sporządzania prospektu emisyjnego i memorandum informacyjnego, któ-

re wymagają zatwierdzenia przez KNF oraz udostępnienia do publicznej wiadomości.

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

2.5 System kontroli jakości paliw

2.6 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.8 Europejskie Centrum Konsumentkie

2.9 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów

Pierwsza z opisywanych spraw dotyczyła Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie SA, który odmawiał zwrotu kosztów terapii przewlekłej białaczki limfocytowej, mimo polisy na wypadek specjalistycznego leczenia. Ubezpieczyciel tłumaczył, że według definicji zawartej w OWU chemioterapia obejmuje tylko leczenie drogą pozajelitową, a pacjent przyjmował leki doustnie. Należy pamiętać, że o sposobie leczenia za każdym razem decyduje lekarz, biorąc pod uwagę dobro pacjenta, dlatego niedopuszczalne jest zawężanie definicji w tym zakresie. Prezes UOKiK wszczął postępowanie wyjaśniające i wystąpił do spółki o dobrowolną zmianę praktyk. W rezultacie PZU Życie zobowiązało się do zmiany definicji chemioterapii w OWU, a także umożliwienia dochodzenia roszczeń osobom, wobec których po 1 stycznia 2017 r. wydało decyzję odmowną.

Druga interwencja Prezesa UOKiK dotyczyła 6 towarzystw ubezpieczeniowych¹⁶. Odnosiła się do **nieprawidłowości związanych z odmową wypłaty świadczenia**, wynikającego z ubezpieczeń na wypadek trwałego i całkowitego inwalidztwa, niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. Analiza OWU stosowanych przez ubezpieczycieli wskazywała na brak w nich samodzielnej definicji trwałej i całkowitej niepełnosprawności. Uznanie tego zdarzenia uzależniano natomiast od przedstawienia przez konsumenta orzeczenia organu rentowego o całkowitej niezdolności do pracy. Tymczasem, zgodnie z prawem, to **na zakładzie ubezpieczeń ciąży obowiązek ustalenia wszystkich okoliczności zdarzenia ubezpieczeniowego i nie może przerzucać tego obowiązku na ubezpieczonego**. Ponadto organ rentowy orzeka jedynie w stosunku do osób podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. Istnieje natomiast grupa konsumentów (np. osoby zatrudnione za granicą), która nie ma możliwości stawienia się przed orzecznikiem organu rentowego, co już na wstępie uniemożliwia im uzyskanie świadczenia odszkodowawczego. W wyniku wystąpienia miękkiego Prezesa UOKiK, zakłady ubezpieczeń zobowiązały się do korekty definicji stosowanych w tym zakresie.

Inwestycje w nieruchomości na wynajem

Inwestowanie w przedsięwzięcia typu **apart- i condohotele** polega na zakupie lokalu w budynku hotelowym lub budynku mieszkalnym przeznaczonym w całości pod wynajem krótkoterminowy. Właściciel zakupionego lokalu może z niego korzystać przez pewien czas w roku. W pozostałym okresie jest on wynajmowany zazwyczaj poprzez specjalistyczną firmę (tzw. operatora). **Zakup tego typu nieruchomości lub praw majątkowych z nimi związanych może mieć charakter inwestycyjny, jednak nie dochodzi do niego na rynku podlegającym nadzorowi KNF**. W 2019 r. UOKiK wspólnie z KNF ostrzegał przed ryzykiem związanym z inwestycjami w apart- i condohotele.

W latach 2018-2019 UOKiK przeprowadził postępowanie wyjaśniające w formie badania rynku nieruchomości przeznaczonych na cele inwestycyjne. Wyniki dały podstawę do wszczęcia w 2020 r. postępowań przeciwko 4 firmom budującym tego typu obiekty. Zarzuty postawiono: CGA Invest (dawniej Czarna Góra Apartamenty), Infinity Zieleniec Ski & Spa, Seaside Park oraz przedsiębiorcy z grupy Gent Holding (Gent Holding, Gent Fund, Equal Real Estate). Trzy pierwsze spółki odpowiadają za budowę condohoteli – są to odpowiednio: zrealizowana Czarna Perła w Stroniach Śląskich, obecnie realizowana Infinity Zieleniec Ski & Spa w Dusznikach-Zdroju oraz zrealizowana Seaside Park w Kołobrzegu. W przypadku Gent Holding jest to prywatny akademik w Krakowie przy al. Jana Pawła II.

W przypadku wszystkich przedsiębiorców podstawowe zarzuty Prezesa UOKiK dotyczą **sposobu informowania o stopie zwrotu**. Z analizy Urzędu wynika, że stopa zwrotu liczona jest od kwoty niższej, czyli od ceny netto lokalu – bez 23 proc. podatku VAT. W przypadku Seaside Park liczona jest od ceny netto nieobejmującej kosztów wyposażenia (którego zakup był obligatoryjny). Gent Holding dodatkowo zobowiązuje inwestora do ponoszenia kosztów remontu lokalu raz na pięć lat, potrącanych z jego przychodów. Materiały reklamowe Infinity Zieleniec

Ski & Spa oraz CGA Invest informują o tym, że ewentualny zysk wypłacany ma być co miesiąc, podczas gdy, zgodnie z zawartymi umowami, odbywa się to co kwartał.

Trzem przedsiębiorcom postawiono także zarzuty dotyczące **nieudzielania albo udzielania mylnych informacji w zakresie finansowania inwestycji**. W przypadku CGA Invest oraz Infinity Zieleniec Ski & Spa budowa realizowana była w całości z pieniędzy nabywców, o czym nie byli oni informowani. Z kolei Gent Holding sugerowało, że buduje lokale w znacznym stopniu z własnych środków oraz kredytów bankowych. Tymczasem główne źródło finansowania stanowiły środki zgromadzone z emisji obligacji, zaciągania pożyczek oraz przyjmowania wpłat na poczet przedsprzedaży lokali. W przypadku Infinity Zieleniec Ski & Spa oraz CGA Invest zarzuty dotyczą także **wykorzystania zapewnień o bezpieczeństwie inwestycji, podczas gdy inwestycja obciążona jest podwyższonym poziomem ryzyka**, gdyż przedsiębiorcy nie stosują żadnych środków ochrony wpłat np. rachunków powierniczych zapewnianych podczas realizacji inwestycji mieszkaniowych.

Sprzedż samochodów – „dieselgate”

Sprawa manipulacji wynikami pomiarów emisji spalin przez koncern Volkswagen dotyczyła całego rynku Unii Europejskiej. **Konsumenci byli wprowadzani w błąd m.in. co do rzekomo ekologicznego charakteru samochodów VW, Audi, Seat i Skoda**. W tym celu koncern stosował oprogramowanie, które w warunkach testowych pozwalało zaniżyć wartość emisji tlenków azotu. Podczas normalnej jazdy była ona wyższa i wartości te znacznie odbiegały od tych deklarowanych konsumentom w materiałach reklamowych i w dokumentach homologacyjnych. W ten sposób koncern przez 8 lat działał na szkodę europejskich konsumentów. Co więcej, koncern wystosował wytyczne dla dealerów, które sugerowały nieuwzględnianie reklamacji konsumentów związanych z poziomem emisji tlenków azotu, mimo istnienia wady.

Działania w tej sprawie były podejmowane przez organy ochrony konsumentów w krajach UE, w tym przez organ

polski. W 2020 r. Prezes Urzędu zakończył postępowanie, a kara dla Volkswagen Group Polska Sp. z o.o. wyniosła ponad 120 mln zł¹⁷. Była to **najwyższa sankcja nałożona przez Prezesa UOKiK za praktyki naruszające prawa konsumentów**. Pod uwagę wzięto m.in. długotrwały okres nieuczciwej praktyki, a także fakt, że ze względu na wytyczne dealerów wiele osób mogło zrezygnować z dochodzenia roszczeń. W trakcie postępowania spółka nie wystąpiła z żadnymi propozycjami ugodowymi. Przedsiębiorca złożył odwołanie do SOKiK.

Informacje o cenach produktów

Cena jest jednym z głównych kryteriów branych pod uwagę przez konsumentów, dlatego ważne jest przestrzeganie przez przedsiębiorców obowiązków informacyjnych w tym zakresie. **Wprowadzanie w błąd w kwestii ceny produktu w istotny sposób narusza interesy konsumentów**.

UOKiK otrzymywał liczne skargi konsumentów dotyczące nieprawidłowego uwidaczniania cen w sklepach sieci Biedronka, prowadzonych przez Jeronimo Martins Polska SA. Zgłoszenia dotyczyły sytuacji, gdy ceny produktów przy kasie okazywały się wyższe niż te na sklepowych półkach. Klienci skarżyli się również na brak widocznych cen przy towarze. Prezes UOKiK zlecił kontrole Inspekcji Handlowej, które potwierdziły skalę problemu. W trakcie postępowania ustalono, że niedozwolone praktyki w sieci Biedronka trwały co najmniej od 2016 r., przez co klienci mogli ponieść dotkliwie straty. Konsumentom informowali również o sytuacjach, gdy zgodnie z prawem domagali się sprzedaży po korzystniejszej cenie (na półce), a sprzedawcy nie chcieli uznać tych roszczeń.

IH zwracała uwagę na nieprawidłowości w sieci Biedronka jeszcze przed wszczęciem postępowania przez Prezesa UOKiK. Przy czym właściciel nie wprowadził żadnych systemowych rozwiązań w celu ich wyeliminowania. Biorąc pod uwagę kilkuletni okres naruszenia prawa oraz jego skalę, Prezes UOKiK nałożył karę na Jeronimo Martins Polska SA w wysokości 115 mln zł¹⁸. Ponadto przedsiębiorca będzie musiał zamieścić w sklepach Biedronka

¹⁶ Compensa Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA Vienna Insurance Group, Sogecap SA Oddział w Polsce,

Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie ERGO Hestia SA, Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Cardiff Pol-

ska SA, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA. W przypadku PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA zarzuty nie

potwierdziły się.

¹⁷ DOZIK-2/2020.

¹⁸ RBG-6/2020.

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

2.5 System kontroli jakości paliw

2.6 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.8 Europejskie Centrum Konsumentkie

2.9 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów

informację o prawach przysługujących konsumentom w przypadku zróżnicowania cen przy kasie i na półce. Spółka złożyła odwołanie do SOKiK.

Oznakowanie produktu – kraj pochodzenia

Kraj pochodzenia produktu może wpływać na decyzje zakupowe konsumentów, dlatego niedopuszczalne jest wprowadzanie w błąd w tym zakresie. Część konsumentów **świadomie wybiera polskie produkty**, m.in. w trosce o środowisko i zrównoważony rozwój gospodarczy. Należy dodać, że niekiedy przedsiębiorcy argumentują wyższą cenę produktu właśnie kosztami wyprodukowania danego towaru w Polsce.

W I kwartale 2020 r. Prezes UOKiK zlecił IH kontrole oznakowania owoców i warzyw w sieciach handlowych pod kątem prawidłowego oznakowania produktów. W szczególności skupiono się na tych deklarowanych jako polskie. Kontrole wykazały **liczne nieprawidłowości związane z podaniem na wywieszkach towarzyszących warzywom i owocom innego kraju pochodzenia, niż wynikało to z oznakowania na opakowaniach zbiorczych lub jednostkowych**. Na tej podstawie Prezes UOKiK podjął działania interwencyjne wobec firm, u których stwierdzono największą liczbę nieprawidłowości. Prezes Urzędu skierował formalne wystąpienia do przedsiębiorców prowadzących następujące sieci handlowe: Stokrotka, Delikatesy Centrum i Intermarché. Wskazał na konieczność wprowadzenia lub zaostżenia standardów kontroli oznakowania produktów krajem pochodzenia (w tym w szczególności warzyw i owoców) w placówkach handlowych należących do ww. sieci handlowych, poprzez zintensyfikowanie liczby prowadzonych kontroli, a także wprowadzenie jednoznacznych dla całej sieci zasad prezentacji produktów i ich prawidłowego oznakowania. Przedsiębiorcy zadeklarowali podjęcie stosownych działań. W II kwartale 2020 r. ponowne kontrole IH wskazały **istotny spadek liczby nieprawidłowości** w sklepach należących do ww. sieci handlowych. Więcej informacji: 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową.

Jednocześnie Prezes UOKiK wszczął postępowania przeciwko Jeronimo Martins Polska SA oraz Kaufland Polska Markety Sp. z o.o. dotyczące naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Postępowania te są efektem

kolejnych kontroli IH w sieci sklepów Biedronka oraz sklepów Kaufland. Kontrole wykazały nadal istniejące liczne nieprawidłowości w zakresie oznakowania krajem pochodzenia warzyw i owoców.

Współpraca z organami inspekcyjnymi

Naruszenia dotyczące zbiorowych interesów konsumentów mogą dotyczyć wprowadzania w błąd co do ceny czy oznakowania produktów. UOKiK ściśle współpracuje z IH w celu wyeliminowania tego typu nieprawidłowości.

W związku z nowelizacją prawa, od 1 lipca 2020 r. kontrole IH nie dotyczą produktów żywnościowych. Urząd nadal jednak monitoruje rynek m.in. w oparciu o wyniki kontroli, za które po zmianach odpowiada Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Więcej informacji: 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową.

Źródłem informacji o potencjalnych naruszeniach są nie tylko skargi konsumenckie, czy sygnały przekazywane przez inne instytucje. **Doniesienia medialne mogą również przyczynić do identyfikacji nieprawidłowości na rynku**. Tak stało się m.in. w przypadku 2 przedsiębiorców z branży odzieżowej związanych odpowiednio z marką „La Mania” oraz „Veclaim”. Przedsiębiorcy informowali, że wszystkie oferowane przez nich produkty zostały uszyte na terenie Polski, tymczasem część ubrań pochodziła spoza kraju. Prezes UOKiK skierował formalne wystąpienie, w efekcie którego usunięto zakwestionowane deklaracje dotyczące kraju pochodzenia. Przedsiębiorcy zobowiązali się również do zwrotu środków wobec tych klientów, którzy mogli zostać wprowadzeni w błąd. Informacje w tej sprawie zamieścili na swoich stronach internetowych i w mediach społecznościowych.

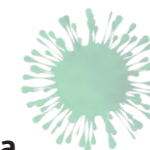
Sprzedż internetowa – platformy handlowe

Polacy chętnie kupują online poprzez platformy internetowe z bardzo zróżnicowaną ofertą produktów i sprzedawców. **Ze względu na specyficzny charakter sprzedaży internetowej, konsumenci mają prawo do namysłu i zwrotu środków w przypadku rezygnacji z zakupu**. Przedsiębiorcy nie powinni w żaden sposób ograniczać tego uprawnienia.

Kwestia ta była przedmiotem interwencji Prezesa UOKiK wobec Groupon Sp. z o.o. Firma za pomocą platformy internetowej oferuje kupony zniżkowe (vouchery) na różne produkty i usługi. W przypadku elektronicznego odstąpienia od umowy, spółka stosowała domyślnie zaznaczone okienko „preferuję zwrot środków Groupon, by móc szybciej dokonać zakupu”. Jeśli konsument nie odznaczył tej opcji, to opłaty trafiały na jego konto w ramach platformy. W konsekwencji zwrócone środki mogły zostać użyte tylko do zakupów w ramach Grouponu i to w okresie 12 miesięcy. **Działania przedsiębiorcy ograniczały prawa konsumentów, w szczególności do wyrażnego i świadomego decydowania o formie zwrotu innej niż oryginalna metoda płatności**. W związku z wystąpieniem Prezesa UOKiK, spółka zaproponowała rekompensatę dla konsumentów oraz poprawiła procedurę elektronicznego odstąpienia od umowy. Wszyscy użytkownicy, których w Polsce dotyczyła praktyka domyślnej formy zwrotu na platformę otrzymali możliwość zamiany kuponu na oryginalną metodę płatności (przelew lub zwrot na kartę płatniczą). Dzięki interwencji Prezesa UOKiK udało się szybko wyeliminować niewłaściwą praktykę, a przedsiębiorca dostosował metody zwrotu do przepisów prawa.

W 2020 r. Prezes UOKiK wszczął postępowanie w sprawie o uznanie za **niedozwolone postanowienie wzorca umowy** stosowanych przez Allegro.pl Sp. z o.o. Sprawa dotyczy klauzul modyfikacyjnych zawartych w regulaminie Allegro i regulaminie usługi „Allegro Smart!”, umożliwiających jednostronną zmianę warunków umów. Sformułowania, którymi posługuje się spółka są blankietowe i zbyt ogólne oraz nie wskazują okoliczności, które umożliwiają wprowadzenie zmian. **W efekcie Allegro może zmieniać zawarte umowy, w oparciu o przesłanki, które nie precyzują powodów i zasad wprowadzenia takich zmian**. Decyzje podejmowane w tym zakresie przez przedsiębiorcę nie podlegają weryfikacji ze strony konsumentów, a wprowadzone zmiany dotyczyć mogą głównych świadczeń np. ceny i obciążać dodatkowymi opłatami w serwisie. W przypadku dużych platform handlowych jest to o tyle istotne, że oprócz możliwości zakupu danego towaru oferują one również inne usługi i korzyści związane np. z ochroną kupujących czy możliwością zakupu dodatkowych usług, np. pakietu dostaw. W przypadku

wypowiedzenia umowy z Allegro z powodu braku akceptacji zmian, konsumenci mogą być narażeni na utratę możliwości korzystania ze wspomnianych – często opłaconych z góry – usług dodatkowych. Kwestia ta jest również przedmiotem analizy opisanego postępowania.

COVID-19 – zwrot środków za odwołane wydarzenia kulturalne

Kwestia narzucania konsumentom sposobu zwrotu środków była również przedmiotem wystąpienia Prezesa UOKiK do operatora serwisu KupBilecik.pl. Strona umożliwia zakup biletów na różnego typu wydarzenia kulturalne. W przypadku odstąpienia od umowy w związku z odwołanym wydarzeniem, jedyną formą zwrotu pieniędzy było skorzystanie z vouchera na wydarzenie w innym terminie. Na skutek interwencji, operator serwisu wycofał się z tego i przeprowadził akcję zwrotu środków za zakupione bilety w pełnej kwocie. Podmiot zmienił także regulamin w kierunku postulowanym przez Prezesa Urzędu.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

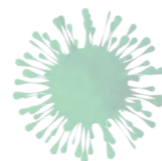
2.6
System pozasądowego
rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

COVID-19 – sprzedaż środków ochrony osobistej w Internecie

W trakcie pandemii konsumenci byli narażeni na wprowadzające w błąd oferty środków ochrony osobistej przed wirusem. Problemy dotyczyły głównie sprzedaży online. **Prezes UOKiK dbał o to, aby niespełniające wymagań produkty (m.in. maseczki, płyny dezynfekujące) były na bieżąco eliminowane ze sklepów internetowych i platform handlu elektronicznego.** Urząd podjął w tej sprawie współpracę z jedną z największych platform internetowych. W efekcie od marca do sierpnia 2020 r. Allegro usunęło ok. 140 tys. ofert takich produktów i zablokowało ok. 2,5 tys. kont.

UOKiK przeprowadził także weryfikację portali internetowych w zakresie oferowanych produktów dotyczących koronawirusa (m.in. maseczek, płynów dezynfekujących) w ramach akcji Komisji Europejskiej: *Sweep 2020 on consumer scams related to the COVID-19 pandemii*¹⁹. UOKiK przekazywał informacje o budzących wątpliwości ofertach np. na platformie eBay.

Działania UOKiK dotyczyły także eliminowania z rynku środków ochrony osobistej niespełniających określonych wymogów. Więcej informacji: 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową.

Karty telefoniczne pre-paid – zwrot środków

Konsumenci korzystający z telefonów komórkowych na kartę pre-paid powinni móc swobodnie wybierać oferty. Tymczasem do UOKiK wpływały **skargi na operatorów sieci komórkowych, którzy nie zwracali niewykorzystanych środków na kontach pre-paid** w przypadku braku kolejnego doładowania. W 2020 r. Prezes Urzędu zakończył serię postępowań w tej sprawie. W efekcie T-Mobile Polska SA, P4 Sp. z o.o. oraz Orange Polska SA zostały zobowiązane do wprowadzenia mechanizmu zwrotu środków pozostałych na koncie pre-paid²⁰.

Jedynie Polkomtel Sp. z o.o. nie zaproponował zmiany dotychczasowych działań. W związku z tym Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorcę karę w wysokości 2,4 mln zł²¹, a także nakazał zaniechanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Spółka złożyła odwołanie do SOKiK.

Dodatkowe opłaty bez zgody konsumentów

Przy zawieraniu umów telekomunikacyjnych lub zmianie ich warunków **operatorzy często aktywują bez zgody konsumentów dodatkowe usługi, z którymi wiążą**

się opłaty wykraczające poza miesięczny abonament. Przykładem mogą być pakiety Internetu, ochrona antywirusowa, usługa odtwarzania muzyki w trakcie oczekiwania na połączenie, usługa nawigacji samochodowej czy dodatkowe kanały TV. Konsumenci albo nie są wcale pytani o to, czy wyrażają zgodę na aktywację określonej usługi, albo zostają pozbawieni możliwości odmowy, jeśli chcą skorzystać z wybranej promocji. W niektórych przypadkach konsumenci nie zdają sobie początkowo sprawy z tego, że dana usługa została im aktywowana i nieświadomie przez jakiś czas uiszczają za nią opłaty.

W 2020 r. Prezes UOKiK zakończył postępowanie przeciwko UPC Polska Sp. z o.o. w związku z usługą „Pakiet Bezpieczeństwa UPC” (dodatkowy program antywirusowy). W większości przypadków operator jedynie zapowiadał jej włączenie oraz związane z nią koszty po bezpłatnym okresie próbnym. Część konsumentów nie była w ogóle informowana o aktywacji tego pakietu i opłatach. W żadnym wypadku konsumenci nie byli pytani o zgodę. Tym którzy nie dezaktywowali usługi w okresie próbnym, była ona automatycznie przedłużana (wyjątek stanowili konsumenci, którzy zawarli umowę przez stronę internetową). Większość konsumentów dezaktywowała usługę w bezpłatnym okresie próbnym lub w pierwszych

miesiącach jej świadczenia, jednak nie wszyscy zdecydowali się na złożenie reklamacji, którą spółka najczęściej uwzględniała. W wydanej decyzji²² Prezes UOKiK przyjął zobowiązanie operatora do zmiany zakwestionowanych praktyk, a także zastosowania rekompensaty w stosunku do poszkodowanych konsumentów, jak również do ponownego rozpatrzenia odrzuconych wcześniej reklamacji. Decyzja jest prawomocna.

W 2020 r. UOKiK prowadził ponadto 2 postępowania wyjaśniające dotyczące doliczania do rachunku płatności za usługi lub treści cyfrowe podmiotów trzecich, tzw. usługi typu *direct billing*. Do Urzędu napływały skargi abonentów, którzy wskazywali na **nieświadomą aktywację płatnych serwisów (usług) subskrypcyjnych** np. poprzez link zamieszczony na stronie internetowej lub w reklamie w grze mobilnej. O doliczeniu przez operatora płatności abonenci dowiadawali się dopiero z rachunku za usługi telekomunikacyjne. W umowach abonenckich brak było informacji o zasadach i warunkach świadczenia tego typu usług. Jednocześnie, w związku z dostrzeżonymi nieprawidłowościami, Prezes UOKiK zgłosił **prokonsumentnie uwagi do projektu ustawy Prawo komunikacji elektronicznej**, która po raz pierwszy ma uregulować ten obszar. Zgłoszone uwagi miały m.in. na celu wypracowanie rozwiązań, które uniemożliwią aktywację serwisów i dokonywanie innych płatności z wykorzystaniem usługi *direct billing* bez wyraźnej zgody konsumenta. Więcej informacji: 3.2.1 Krajowa legislacja.

Nieprawidłowości przy zawieraniu umów na odległość

Zawieranie umów na odległość wiąże się z pewnym ryzykiem, dlatego tak ważne jest, aby przedsiębiorca spełniał wymogi przekazywania konsumentom odpowiednich informacji i potwierdzeń w stosownym czasie. Dla konsumentów szczególnie problematyczne okazuje się zawieranie umów z wykorzystaniem telefonu. W praktyce **podczas telefonicznych rozmów sprzedażowych dochodzi niekiedy do nieścisłości, dlatego przedsiębiorca ma obowiązek potwierdzenia warunków umowy na trwałym nośniku** (np. e-mailem lub pocztą tradycyjną). Dopiero wtedy konsument dysponuje możliwością pełnego

zapoznania się z ofertą przedsiębiorcy i jest w stanie podjąć decyzję, czy chce z niej skorzystać. W praktyce zdarza się, że konsumenci nie otrzymują ani potwierdzeń proponowanych warunków, ani potwierdzeń zawarcia umowy na odległość. Niekiedy usługi aktywowane są przed potwierdzeniem przez konsumenta przyjęcia oferty. Nie zawsze są też informowani o przystępującym im prawie do odstąpienia od umowy.

Jak wykazało postępowanie Prezesa UOKiK, do tego typu nieprawidłowości dochodziło podczas umów zawieranych na odległość przez UPC Polska. W wyniku interwencji spółka zobowiązała się zmienić szkodliwe praktyki: konsumenci będą wyraźnie potwierdzać warunki umowy, które ustalono podczas rozmowy telefonicznej za pomocą trwałego nośnika. UPC zobowiązało się również przyznać zróżnicowane rekompensaty swoim klientom. Przykładowe rozwiązania w decyzji to: czasowe, nieodpłatne podwyższenie parametrów dostępu do Internetu, aktywowanie określonej usługi telefonii mobilnej. W przypadku byłych abonentów rekompensata przyjęła formę świadczenia pieniężnego (po kilkudziesiąt zł). Decyzja wobec UPC jest prawomocna²³. Stanowi kontynuację wcześniejszych działań Urzędu podejmowanych w celu zbadania prawidłowości procedury zawierania umów na odległość. Planowane są też dalsze działania nastawione na weryfikację zgodności ustaleń z rozmów sprzedażowych z rzeczywistymi warunkami umów.

Nieuprawniona zmiana warunków umowy telekomunikacyjnej

Operatorzy telekomunikacyjni mają prawo do zmiany warunków umowy telekomunikacyjnej, o ile odbywa się to w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe dla konsumentów postanowienia zawarte w umowie. **Jednym z naruszeń są zmiany wprowadzane poprzez nieprecyzyjne postanowienia lub zmiany wprowadzane mimo braku takiej możliwości zawartej w umowie** (brak tzw. klauzul modyfikacyjnych).

W 2020 r. Prezes UOKiK wydał w tej sprawie decyzję zobowiązującą wobec UPC Polska Sp. z o.o.²⁴ Jej klienci, którzy zawarli umowy na czas nieoznaczony, byli informowani

¹⁹ Szczegółowe informacje dotyczące akcji znajdują się na stronie KE <https://ec.europa.eu>.
²⁰ Decyzje: DOZIK-7/2020, DOZIK-15/2020,

DOZIK-18/2020.
²¹ DOZIK-3/2020.

²² DOZIK-20/2020.

²³ DOZIK-8/2020.

²⁴ RBG-9/2020.

2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

2.5 System kontroli jakości paliw

2.6 System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów...

2.8 Europejskie Centrum Konsumentów

2.9 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów

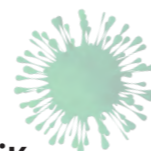
zarówno o podwyżce abonamentu za dostęp do sieci internetowej, jak i podwyżce abonamentu za określone pakiety telekomunikacyjne. Jednocześnie operator informował ich o wprowadzeniu postanowień uprawniających go do podniesienia w przyszłości wysokości opłat abonamentowych i dowolnego kształtowania zawartości programowej usług telewizyjnych. Informacje o zmianach były przekazywane konsumentom, mimo że zawarte umowy nie posiadały stosownych klauzul modyfikacyjnych. W wyniku interwencji Prezesa UOKiK, Spółka UPC zobowiązała się do zmiany praktyk i zrekompensowania strat zarówno obecnym, jak i byłym abonentom. Rekompensata przyjęła formę produktową (pakiety usług UPC Polska) oraz pieniężną (upusty w fakturach, częściowy zwrot środków lub rabaty). Operator zobowiązał się również do przeprowadzenia odpowiednich działań informacyjnych, w szczególności wobec poszkodowanych konsumentów. Decyzja jest prawomocna.

Rozwiązanie umowy telekomunikacyjnej a zwrot sprzętu

Na rynku zauważalne są **problemy dotyczące zwrotu sprzętu związanego z usługami telekomunikacyjnymi** (ruterów, dekodów itp.). Konsumentom utrudnia się to lub uniemożliwia przed datą zakończenia umowy, w sytuacji gdy niektórzy nie mają możliwości takiego zwrotu bezpośrednio po jej zakończeniu. Z drugiej strony konsumenci obciążani są przez operatorów wysokimi karami, w przypadku nawet kilkudniowych opóźnień zwrotu dekodera. Kwestia nieproporcjonalnych kar dotyczy także uszkodzenia sprzętu lub braku zwrotu.

W związku z ostatnim z wymienionych problemów, w 2020 r. Prezes UOKiK skierował wystąpienie w tej sprawie do Supermedia Sp. z o.o. W wyniku interwencji spółka zobowiązała się do poinformowania konsumentów o planowanej zmianie treści wzorca umowy oraz o możliwości podpisania aneksów do umów aktualnie funkcjonujących w obrocie. Aneksy przewidują zmianę postanowień zakwestionowanych przez organ wraz z możliwością wyrównania strat finansowych dla poszkodowanych konsumentów. Firma wprowadziła również nowy cennik opłat i kar umownych.

UOKiK prowadził także postępowanie wyjaśniające w tej sprawie wobec Orange Polska SA i Cyfrowego Polsatu SA, które będą kontynuowane w 2021 r. Dodatkowo w 2020 r. Prezes Urzędu skierował wystąpienie miękkie do ITI Neovision SA (obecnie CANAL+ Polska SA) dotyczące trudności związanych z wcześniejszym zwrotem dekodera przez konsumentów.

COVID-19 – apel Prezesa UOKiK

W trakcie pandemii konsumenci napotykali na trudności związane z wypowiedzeniem umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych i zwrotem sprzętu. W kwietniu 2020 r. Prezes UOKiK skierował do przedsiębiorców apel, w którym zwrócił uwagę na **potrzebę uwzględnienia nadzwyczajnych okoliczności związanych z rozprzestrzenieniem się wirusa COVID-19**. Firmy powinny stosować rozwiązania mające na celu wyeliminowanie wspomnianych trudności. Przykładem jest możliwość wypowiedzenia umowy z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość (e-mail, zgłoszenie w elektronicznym biurze obsługi klienta itp.). Część przedsiębiorców uwzględniła stanowisko Prezesa Urzędu. Dodatkowo w sprawie jednego z przedsiębiorców wszczęto postępowanie wyjaśniające na skutek powtarzających się skarg konsumentów oraz monitoringu problemów takich jak: umożliwianie abonentom skutecznego składania oświadczeń o wypowiedzeniu umowy, odstąpienia od umowy, bądź rezygnacji z usługi.

Należy zauważyć, że w grudniu 2020 r. weszły w życie zmienione przepisy ustawy Prawo telekomunikacyjne²⁵. Zgodnie z dodanym przepisem, jeśli przedsiębiorca umożliwia zawarcie umowy w formie dokumentowej, to także musi wprowadzić taką możliwość w przypadku jej rozwiązania, odstąpienia lub wypowiedzenia. Forma dokumentowa to np. zawarcie umowy z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość (np. e-mail). Konsument nie musi wówczas złożyć pisemnego podpisu.

W przypadku rozwiązywania umów telekomunikacyjnych, część konsumentów dokonuje wypowiedzenia za pośrednictwem wskazanych przez siebie osób (np. rodziny). Zdarza się wówczas, że **klientom stawiany jest wymóg przedstawienia pełnomocnictwa w formie pisemnej z podpisem poświadczonym notarialnie**. W ten sposób konsumenci, którzy chcą dokonać czynności przez wyznaczoną przez nich osobę są zmuszeni do ponoszenia dodatkowych kosztów związanych ze sporządzeniem pełnomocnictwa. Zgodnie z obowiązującym prawem w takich przypadkach nie jest wymagane udzielenie pełnomocnictwa w szczególnej formie. W związku z tym w 2020 r. Prezes UOKiK skierował wystąpienie do Orange Polska SA, T-Mobile Polska SA, a także Polkomtel Sp. z o.o., w którym zwrócił uwagę na potrzebę usunięcia niezgodnych z prawem klauzul. W przypadku operatora P4 wszczęto postępowanie wyjaśniające.

Podszywanie się pod dotychczasowego operatora

Jedną z niedozwolonych praktyk stosowanych na rynku telekomunikacyjnym jest podszywanie się pod dotychczasowego usługodawcę. **Konsumentom oferowane są rzekomo lepsze warunki obowiązującej umowy – w rzeczywistości dochodzi do zmiany operatora**. Jest to schemat stosowany przez nieuczciwych przedsiębiorców szczególnie wobec seniorów, czyli grupy konsumentów wrażliwych, najbardziej narażonych na szkodliwe praktyki rynkowe.

W 2020 r. Prezes UOKiK za tego typu praktyki ukarał Telestradę sankcją ponad 8 mln zł²⁶. Po uprzednim kontakcie telefonicznym przedstawiciele tej firmy podpisywali umowy w domach konsumentów. Nie tylko sugerowali, że reprezentują dotychczasowego operatora usług telekomunikacyjnych, ale również nie zostawiali należnego konsumentom egzemplarza umowy. W efekcie wielu konsumentów o zmianie operatora dowiadywało się dopiero, gdy przychodził rachunek do zapłaty od nieznanego im firmy. Brak egzemplarza umowy utrudniał dochodzenie roszczeń. Spółka kierowała także swoją ofertę do osób powyżej 65 r. życia, którzy stanowili liczną grupę poszkodowanych w tej sprawie. Na wysokość kary wpłynął również fakt, że przedsiębiorca wiedział o niezgodnych

z prawem działaniach swoich przedstawicieli. Telestrada otrzymywała w tej sprawie zarówno skargi konsumentów, jak i liczne wystąpienia rzeczników konsumentów czy Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Firma złożyła odwołanie do SOKiK.

Podobne praktyki stosowała Telekomunikacja Stacjonarna Sp. z o.o. Tu również seniorzy byli wabieni rzekomo lepszymi warunkami dotychczasowej umowy. Kurierzy dostarczający dokumenty często nie zostawiali konsumentom ich egzemplarzy lub były one niekompletne. W decyzji Prezes UOKiK zakwestionował ponadto pobieranie opłaty aktywacyjnej i wyrównawczej w sytuacji, gdy spółka nie zaczęła świadczyć zamówionej usługi abonamentu, w wyniku wycofania lub zmiany zamówienia przez konsumenta. Tego typu działanie jest niezgodne z Prawem telekomunikacyjnym. Wbrew przepisom opłaty pobierano także od osób, które korzystały z usług spółki wyłącznie przez numer dostępu, natomiast nie zmieniły operatora w zakresie abonamentu. Na firmę nałożono karę w wysokości ponad 320 tys. zł²⁷. Przedsiębiorca odwołał się do SOKiK.

Podszywanie się pod dotychczasowego operatora stosowały również New Telekom Sp. z o.o. oraz Novanet Sp. z o.o. W przypadku firmy New Telekom Prezes UOKiK nałożył karę ponad 365 tys. zł²⁸. Spółka nie informowała także o prawie do odstąpienia od umowy i nie wręczała stosownego wzoru formularza w tym zakresie. Konsumenti byli również wprowadzani w błąd co do obniżonej wartości abonamentu, która obowiązywała jedynie przez pierwsze dwa okresy rozliczeniowe, a nie – jak mogli sądzić – przez cały czas trwania umowy. Tego typu działania narażały konsumentów na konsekwencje finansowe. Przykładem może być zwrot operatorowi przyznanych ulg przy rozwiązaniu umowy, do której dochodziło, gdy klienci uświadamiali sobie z kim tak naprawdę podpisali umowę. W przypadku firmy Novanet kara wyniosła 150 tys. zł²⁹. Spółka sugerowała, że składana oferta i dokumenty przedkładane konsumentom dotyczą zmiany warunków umowy zawartej z dotychczasowym operatorem. Drugi zarzut dotyczył obciążania konsumentów dodatkową opłatą wykraczającą poza uzgodnione wynagrodzenie. Przedsiębiorcy złożyli odwołanie do SOKiK.

²⁵ Przepis dodany ustawą z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się

wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 875).

²⁶ RLU-4/2020.

²⁷ RŁO-4/2020.

²⁸ RKR-4/2020.

²⁹ RŁO-7/2020.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2 Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3 Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4 Laboratoria

2.5 System kontroli
jakości paliw

2.6 System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7 Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8 Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9 Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

Ochrona konsumentów wrażliwych

Wiek konsumentów i ich stan zdrowia może mieć istotny wpływ na zdolności postrzegania oraz możliwość krytycznej oceny materiałów promocyjnych czy ofert sprzedaży. Z tego względu seniorzy zaliczani są do grupy tzw. konsumentów wrażliwych, szczególnie narażonych na różnego typu manipulacje.

Prezes UOKiK prowadzi liczne interwencje wobec przedsiębiorców stosujących nieuczciwe praktyki wobec seniorów. Działania te w szczególności dotyczą sprzedaży poza lokalem przedsiębiorstwa, zarówno w domu, jak i podczas pokazów handlowych.

Nieuczciwa sprzedaż na pokazach handlowych

Prezes UOKiK konsekwentnie zwalcza nieuczciwe praktyki stosowane podczas pokazów handlowych. Zapraszając do udziału w pokazach, firmy kuszą konsumentów, przede wszystkim seniorów, np. bezpłatnymi badaniami medycznymi czy drogimi prezentami. **Czasami ukrywany jest prawdziwy, handlowy charakter tych spotkań. Ich uczestnicy są też wprowadzani w błąd co do tego, że trafiła im się wyjątkowa okazja.** W efekcie wychodzą ze spotkania z niepotrzebnymi urządzeniami kupionymi po znacznie zawyżonych cenach. Ponadto organizatorzy pokazów często utrudniają odstąpienie od umowy, a gdy już do niego dochodzi – potrafią zwracać pieniądze ze znacznym opóźnieniem.

W 2020 r. Prezes UOKiK wydawał kolejne decyzje w tego typu sprawach. W przypadkach trzech ukaranych przedsiębiorców materiał dowodowy zdobyto m.in. dzięki zastosowaniu instytucji tajemniczego klienta.

Najwyższa kara za nieuczciwe pokazy handlowe w roku 2020 wyniosła 3,5 mln zł dla Comfort Med+ Sp. z o.o. Firma organizowała pokazy handlowe na dużą, ogólnopolską skalę. Przedsiębiorca zapraszał konsumentów na pokazy telefonicznie, ukrywając prawdziwy, handlowy charakter spotkań. Informował natomiast o promocji zdrowego trybu życia czy nowej sieci sklepów RTV i AGD, w ramach której można dostać atrakcyjny prezent. Konsumenty byli wprowadzani w błąd także w trakcie pokazów. Przedstawiciele firmy zdobywali zaufanie uczestników, informując ich m.in. o posiadanych placówkach rehabilitacji wyparkowej i salonach ze sprzętem rehabilitacyjnym, które w rzeczywistości nie istniały. Firma utrudniała również

konsumentom odstąpienie od umowy. Jej przedstawiciele twierdzili w rozmowach telefonicznych, że nie ma takiej możliwości np. z powodu otrzymania upominku od „sponsora” czy zakupu sprzętu poprawiającego stan

Przykłady naruszeń prawa podczas pokazów handlowych

- **Ukrywanie prawdziwego celu spotkania** – pod pozorem np. badań profilaktycznych, debaty o zdrowiu przedsiębiorcy ukrywają faktyczny, handlowy charakter spotkań
- **Przekazywanie nieprawdziwych informacji co do działalności przedsiębiorcy** – informacje o rzekomych sponsorach lub posiadanych placówkach rehabilitacyjnych mają uwiarygadniać przedsiębiorcę
- **Sugerowanie fikcyjnej korzyści cenowej** – sprzedaż podczas pokazu przedstawiana jest jako wyjątkowa okazja cenowa, okazjonalne rabaty – gdy w rzeczywistości jest to standardowa oferta
- **Wprowadzanie w błąd co do prezentów** – firmy obiecują atrakcyjne prezenty za udział w spotkaniu – w rzeczywistości upominki okazują się skromniejsze od zapowiadanych lub stanowią element kupowanych zestawów lub wymagają dopłaty
- **Ograniczanie prawa do odstąpienia od umowy** – informowanie, że nie można odstąpić od umowy w przypadku towarów z promocji, potrącanie kwot w przypadku odstąpienia od umowy
- **Opóźnienie w zwrocie pieniędzy** – nieprzestrzeganie ustawowego terminu 14 dni na zwrot pieniędzy w przypadku odstąpienia od umowy
- **Ograniczanie prawa do reklamacji** – skracanie gwarantowanego prawem 2-letniego okresu rękojmi

zdrowia. Jako wyraz „dobrej woli” proponowali zawarcie aneksu – rezygnację z części zakupów czy prezentów i obniżenie kwoty do zapłaty. Konsumenty, którzy odstąpili od umowy i odesłali zakupy, byli obciążani kosztami

rzekomego zmniejszenia ich wartości. W większości przypadków Comfort Med+ wzywał ich do zapłaty odszkodowania w wysokości 40 proc. ceny. Firma odwołała się od decyzji do SOKiK.

Sprzedaż na pokazach handlowych – najwyższe kary w 2020 r.

Przedsiębiorca nr decyzji	Zakwestionowane działanie	Rozstrzygnięcie/kara
Comfort Med+ Sp. z o.o. RPZ-4/2020	- nieujawnianie handlowego celu pokazów - przekazywanie nieprawdziwych informacji uwiarygadniających firmę - ograniczanie prawa do odstąpienia od umowy	3,5 mln zł kary nakaz zaniechania stosowania praktyki z rygorem natchmiastowej wykonalności
Kiddy Island Polska Sp. z o.o. sp.k. RPZ-7/2020	- nieujawnianie handlowego celu pokazów - przekazywanie nieprawdziwych informacji uwiarygadniających firmę	1,7 mln zł kary nakaz zaniechania stosowania praktyki z rygorem natchmiastowej wykonalności
Swiss-Med. Sp. z o.o. sp. k. RPZ-6/2020	- nieujawnianie handlowego celu pokazów - wprowadzanie konsumentów w błąd co do promocyjnej ceny oferowanych zestawów produktów	1,7 mln zł kary nakaz zaniechania stosowania praktyki z rygorem natchmiastowej wykonalności

Ochrona konsumentów – kara finansowa na osobę pełniącą funkcję kierowniczą

Prezes UOKiK może nałożyć karę w wysokości do 50-krotności przeciętnego wynagrodzenia na osobę pełniącą funkcję kierowniczą u przedsiębiorcy, jeśli utrudnia ona przeprowadzenie kontroli.

W 2020 r. po raz pierwszy skorzystano z tego prawa w kontekście postępowań dotyczących ochrony zbiorowych interesów konsumentów. Sprawa dotyczyła firmy Rademenes Pro Sp. z o.o. prowadzącej sprzedaż na pokazach handlowych. Prezes spółki, mimo wielokrotnych wezwań organu, nie dostarczył żądanych informacji ani dokumentów, w tym przykładowych umów zawartych z konsumentami. W związku z tym Prezes UOKiK nałożył na niego karę 50 tys. zł³⁰. Sankcja nałożona na samą spółkę wyniosła 628,2 tys. zł³¹.

30 RPZ-8/2020.

31 RPZ-9/2020.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
**Nadzór nad Inspekcją
Handlową**

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową

Inspekcja Handlowa (IH) to wyspecjalizowany organ kontroli służący ochronie interesów i praw konsumentów. Zadania IH realizowane są przez Prezesa UOKiK oraz wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej. W ramach sprawowanego nadzoru **Prezes UOKiK wyznacza kierunki działań kontrolnych oraz monitoruje ich wykonanie** przez wojewódzkie inspektoraty IH. W kompetencjach Prezesa Urzędu znajduje się także prowadzenie postępowań odwoławczych od decyzji wydanych przez wojewódzkich inspektorów IH.

Priorytetowe obszary działań IH ujmowane są w **rocznych planach kontroli**. Są one ustalane przede wszystkim w oparciu o wykryte nieprawidłowości w latach poprzednich, ich znaczenie, a także powszechność występowania danej kategorii produktów. W 2020 r. plany kontroli uwzględniały korekty związane z ograniczeniami funkcjonowania podmiotów gospodarczych w trakcie pandemii COVID-19. Inspektorzy prowadzili również **kontrole poza-planowe**, wynikające m.in. z bieżących informacji od konsumentów, przedsiębiorców czy też organów krajowych.

W 2020 r. kontrole obejmowały następujące obszary: artykuły rolno-spożywcze, produkty nieżywnościowe objęte przepisami krajowymi lub unijnymi przepisami zharmonizowanymi, usługi, produkty nieżywnościowe objęte przepisami ws. ogólnego bezpieczeństwa (niezharmonizowane) oraz paliwa. W ramach kontroli sprawdzano również legalność i rzetelność działań przedsiębiorców.

Przegląd kontroli

Kontrole artykułów rolno-spożywczych

W 2020 r. kontrole planowe objęły **8 obszarów tematycznych**, w tym środki spożywcze oferowane luzem (nieopakowane), a także dania gotowe, sprzedawane

Zmiany w kompetencjach Inspekcji Handlowej

→ Kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych poza kompetencjami IH

1 lipca 2020 r. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) przejęła dotychczasowe kompetencje IH w zakresie produktów żywnościowych³². Do tego czasu IH kontrolowała artykuły rolno-spożywcze w sklepach, hurtowniach oraz barach i restauracjach, natomiast IJHARS kontrolowała je na wcześniejszych etapach np. u producenta, czy na granicy. Zmiana pozwoli na lepszy nadzór nad żywnością w całym łańcuchu dostaw, dzięki skonsolidowaniu kompetencji w ramach jednej instytucji podległej Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przejęciu kompetencji towarzyszyły zmiany organizacyjne. Do IJHARS przeszli pracownicy wojewódzkich inspektoratów IH, którzy do tej pory specjalizowali się w kontroli żywności. Ponadto UOKiK przekazał IJHARS 5 laboratoriów żywnościowych.

→ Nowe zasady publikacji wyników kontroli IH

Nowa regulacja stanowi uszczegółowienie podstawy prawnej dla Prezesa UOKiK oraz wojewódzkich inspektorów IH do podawania do publicznej wiadomości informacji o wynikach kontroli IH oraz doprecyzowuje zakres danych, które mogą podlegać publikacji.

³² Ustawa z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 poz. 285).

Kontrole IH³³

2 808

kontroli artykułów rolno-spożywczych

3 588

kontroli artykułów
nieżywnościowych i usług

476

kontroli dotyczących ogólnego
bezpieczeństwa produktów

1 336

kontroli dotyczących zgodności
z dyrektywami nowego podejścia

3 608

kontroli pozostałych – m.in. legalność i rzetelność
prowadzenia działalności gospodarczej

237

decyzji Prezesa UOKiK dotyczących odwołań
od decyzji wojewódzkich inspektorów IH³⁴

w opakowaniach. Przeprowadzono łącznie **2 808 kontroli** planowych i pozaplanowych.

W pierwszym półroczu 2020 r. działania IH koncentrowały się na **wykrywaniu nieprawidłowości w zakresie informacji na temat kraju pochodzenia produktów**, głównie owoców i warzyw. W szczególności sprawdzano artykuły deklarowane jako polskie. Skargi w tej sprawie

³³ Zestawienie obejmuje: działania IH, kontrole własne IH, kontrole interwencyjne, ujęte w planach kontroli UOKiK, kontrole własne IH, kontrole interwencyjne.

Przykładowe obszary kontroli produktów żywnościowych i nieżywnościowych – 2020 r.

Obszar kontroli

Środki spożywcze oferowane luzem (nieopakowane)

Jakość handlowa mięsa i surowych wyrobów mięsnych oraz przetworów mięsnych

Jakość handlowa świeżych owoców i warzyw (z uwzględnieniem oznakowania krajem pochodzenia Polska)

Przestrzeganie przepisów o informowaniu o cenach i promocjach przedświątecznych w sieciach handlowych

Produkty włókiennicze (w tym garnitury i koszule z dodatkiem wełny lub włókien naturalnych)

Prawidłowość przekazywania przez przedsiębiorców informacji o cenach towarów i usług

Prawidłowość oznakowania i obrotu kosmetykami

Przestrzeganie przez przedsiębiorców wymagań w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Z raportami i informacjami dotyczącymi wyników kontroli IH można zapoznać się na stronie www.uokik.gov.pl.

otrzymywano zarówno od konsumentów, jak i organizacji producentów rolnych. Inspektorzy sprawdzili łącznie oznakowanie 3 527 partii warzyw i owoców w 395 sklepach, przede wszystkim w dużych sieciach. Zakwestionowano 10,2 proc. partii ze względu na błędne wskazanie kraju pochodzenia lub niepodanie go wcale. W efekcie wykrytych nieprawidłowości, Prezes UOKiK podjął działania interwencyjne w zakresie ochrony zbiorowych interesów konsumentów (więcej informacji: 2.1 Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów i niedozwolone postanowienia wzorców umów).

³⁴ Liczba ta obejmuje odwołania od decyzji dotyczących wskazanych kategorii kontroli oraz jakości paliw.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
**Nadzór nad Inspekcją
Handlową**

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

COVID-19 – monitorowanie cen

W związku z sygnałami dotyczącymi wzrostu cen niektórych towarów, UOKiK prowadził okresowe monitorowanie cen we współpracy z IH. Działania objęły zarówno sprzedaż stacjonarną, jak i internetową. **Inspekcja przeprowadziła odczyty cen w ponad 150 sklepach stacjonarnych** w 81 miejscowościach na terenie Polski. Badaniem objęto ceny produktów z 31 grup. Wśród artykułów żywnościowych sprawdzano ceny m.in. produktów zbożowych, jajek, produktów mlecznych, mięsa, ryb, warzyw i owoców, a także kawę i herbatę. Monitorowano także ceny produktów nieżywnościowych m.in.: mydło, ręczniki papierowe, chusteczki higieniczne czy płyny do dezynfekcji rąk.

Działania służyły ustaleniu, czy istnieje uzasadnienie do wydania rozporządzenia w sprawie maksymalnych cen towarów lub usług mających istotne znaczenie dla ochrony zdrowia lub bezpieczeństwa ludzi, a także kosztów utrzymania gospodarstw domowych³⁵. Wyniki półrocznego monitoringu pokazały, że nie zaistniała konieczność interwencji państwa.

31

grup produktów
objętych monitoringiem cen

W drugim półroczu 2020 r. działania IH dotyczyły przede wszystkim **kontroli legalności i rzetelności działania placówek handlowych (sklepów) i punktów gastronomicznych**. Łącznie sprawdzono 311 podmiotów, zwracając szczególną uwagę na prawidłowość uwidaczniania informacji o cenach, a także rzetelność obsługi konsumentów. Naruszenia w zakresie obsługi klientów dotyczyły m.in. wyższych cen na półce niż w kasie, różnicy w składzie potraw w porównaniu do menu, czy też zbyt małych porcji w stosunku do deklarowanych. Inspektorzy ujawnili różnego typu nieprawidłowości w 68,3 proc. skontrolowanych placówkach gastronomicznych oraz 63,3 proc. sprawdzonych sklepów.

Kontrole produktów nieżywnościowych i usług

Zrealizowane w 2020 r. kontrole planowe produktów nieżywnościowych i usług objęły **11 tematów kontrolnych**. Najczęściej sprawdzano prawidłowość informowania o cenach towarów i usług. Zrealizowano łącznie **3 588 kontroli** planowych i pozaplanowych.

Liczne inspekcje objęły produkty włókiennicze. W 2020 r. sprawdzano m.in. garnitury i koszule z deklarowanym składem z włókien naturalnych, kontynuując działania rozpoczęte w IV kwartale 2019 r. Kontrole wykazały wiele nieprawidłowości. Ponad 60 proc. przebadanych laboratoryjnie garniturów i koszul miało podany niewłaściwy skład surowcowy. We wszystkich zakwestionowanych przypadkach nieprawdziwe były informacje o zawartości włókien naturalnych np. wełny czy bawełny. Nieuczciwe oznakowania wprowadzały konsumentów w błąd i narażały ich na straty materialne, gdyż wyroby z włókien naturalnych są droższe niż te ze sztucznych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, producenci musieli zmienić oznakowania składem surowcowym na zgodne ze stanem rzeczywistym. Wyniki kontroli dały Prezesowi UOKiK podstawę do wszczęcia postępowań wobec producentów w związku z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów³⁶.

COVID-19 – środki ochrony osobistej

W trakcie pandemii w sprzedaży pojawiło się wiele produktów określanych jako „antybakteryjne” produkty kosmetyczne lub produkty do dezynfekcji. Stosowanie w oznakowaniu takiego określenia może wprowadzać konsumentów w błąd co do przeznaczenia i działania wyrobu. W ramach stałej współpracy z Głównym Inspektorem Sanitarnym, ustalono wspólną strategię działania obydwu organów w zakresie tego typu produktów.

IH w szczególności sprawdzała, czy produkty deklarowane jako „dezynfekujące” faktycznie były zarejestrowane jako produkty biobójcze. Przeprowadzone kontrole wykazały, że część produktów z deklaracjami „antybakteryjnymi” było w rzeczywistości kosmetykami. Nie miały zatem właściwości dezynfekujących, lecz służyły innym celom (pielęgnacji, utrzymaniu czystości itp.). Działania w tym zakresie będą kontynuowane w 2021 r.

Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

IH prowadzi również kontrole produktów nieżywnościowych pod kątem wymagań dotyczących ogólnego bezpieczeństwa, sprawdzając czy nie zagrażają życiu i zdrowiu konsumentów. W 2020 r. działania podjęte w ramach kontroli planowych dotyczyły **7 tematów kontrolnych** m.in. czujników czadu, hulajnóg sportowych, rowerów, a także artykułów dziecięcych i dla niemowląt.

łącznie przeprowadzono **476 kontroli** planowych i własnych, które objęły 1 135 partii produktów, z czego zakwestionowano bezpieczeństwo 30,13 proc. produktów.

Kontrole w zakresie unijnych wymogów zharmonizowanych – system nadzoru rynku

Działania IH służą również egzekwowaniu wymogów bezpieczeństwa w ramach systemu nadzoru rynku, który funkcjonuje we wszystkich państwach członkowskich UE. Kontrole dotyczą produktów, które podlegają obowiązkowym regulacjom w zakresie bezpieczeństwa³⁷. W 2020 r. planowe kontrole obejmowały **6 tematów kontrolnych**, w tym kotły na paliwo stałe, bezpieczeństwo zabawek, a także środki ochrony indywidualnej przeznaczone dla konsumentów (kaski i środki asekuracyjne).

Zrealizowano łącznie **1 336 kontroli** planowych i własnych, w ramach których sprawdzono 2 543 wyroby, kwestionując 51,6 proc. Podobnie jak w roku 2019 r., najwięcej zastrzeżeń dotyczyło zabawek, co wiąże się z intensywnością działań inspekcyjnych w tym obszarze. Kwestionowano je z uwagi na niezgodności o charakterze mechanicznym (np. obecność małych części, zaniżona grubość folii opakowania), jak i spełniania właściwości chemicznych (np. obecność niebezpiecznych substancji – ftalanów). Badaniom laboratoryjnym poddano łącznie 638 wyrobów³⁸. Negatywne wyniki stwierdzono w przypadku 237 wyrobów (37,1 proc.).

638

wyrobów przebadanych
laboratoryjnie

³⁵ Możliwość wydania tego typu rozporządzenia przewidziano ustawą z dnia 2 marca o szczególnych rozwiązaniach

związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywoła-

nych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. 2020 poz. 374).

³⁶ Postępowania wszczęto w 2021 r.

³⁷ Są to tzw. dyrektywy nowego podejścia, które dotyczą m.in. zabawek, urządzeń elektrycznych, środków ochrony indywidualnej, maszyn, wyrobów pi-

rotechnicznych.

³⁸ Podana liczba dotyczy zarówno badań prowadzonych w laboratoriach UOKiK, jak i w akredytowanych labo-

ratoriach komercyjnych na zlecenie UOKiK. W przypadku badań komercyjnych sprawdzano spełnianie obowiązujących wymagań m.in. przez sprzęt

elektryczny, kotły na paliwo stałe, środki ochrony indywidualnej.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

**2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku**

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądowego
rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

2.3 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

Wszystkie produkty wprowadzone do obrotu na rynku UE muszą spełniać określone wymogi bezpieczeństwa. Bezpośrednią odpowiedzialność w tym zakresie ponoszą przedsiębiorcy, natomiast ich działania są sprawdzane przez powołane do tego organy nadzoru rynku, w tym przez Prezesa UOKiK.

Prezes Urzędu sprawuje **ogólny nadzór nad produktami przeznaczonymi dla konsumentów w zakresie bezpieczeństwa**³⁹. Prowadzi postępowania mające na celu wyeliminowanie zagrożeń dla zdrowia i życia ludzkiego, łącznie z wycofaniem niebezpiecznych produktów z rynku. Prezes UOKiK **monitoruje funkcjonowanie systemu nadzoru rynku w Polsce**⁴⁰ pod kątem zgodności wyrobów z wymaganiami unijnego prawodawstwa zharmonizowanego. Prowadzi w tym zakresie postępowania dotyczące produktów, dla których obowiązuje oznakowanie CE⁴¹.

Działania Urzędu są ściśle związane z kompetencjami Inspekcji Handlowej, nadzorowanej przez Prezesa UOKiK. Inspektorzy IH prowadzą kontrole z zakresu ogólnego bezpieczeństwa produktów oraz unijnego systemu nadzoru rynku (więcej informacji 2.2 Nadzór nad Inspekcją Handlową). Wyniki kontroli są wykorzystywane w trakcie postępowań prowadzonych przez UOKiK.

Działania w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

UOKiK analizuje wyniki kontroli IH i napływające sygnały, w szczególności skargi konsumentów oraz powiadomienia od organów nadzoru innych państw członkowskich UE

w ramach unijnego systemu RAPEX. Uzyskane informacje wykorzystywane są do prowadzenia działań administracyjnych Urzędu.

W 2020 r. Prezes UOKiK zainicjował **133 sprawy** z zakresu ogólnego bezpieczeństwa produktów, w tym 82 czynności wyjaśniające oraz 51 postępowań administracyjnych. Działania te najczęściej dotyczyły mebli, wózków dziecięcych oraz hulajnóg sportowych.

Skuteczność działań UOKiK na przykładzie grilli

3 ostrzeżenia
71 651 produktów wycofanych z rynku

72 725 produktów, w których wyeliminowano zagrożenia

Gdy produkt jest niebezpieczny, Prezes UOKiK może nałożyć w drodze decyzji określone obowiązki na producenta lub dystrybutora, np. wycofanie wyrobu z rynku lub ostrzeżenie konsumentów o zagrożeniu. Przedsiębiorcy, który wprowadził taki artykuł na rynek, grozi kara w wysokości do 100 tys. zł. W praktyce wiele podmiotów jeszcze w trakcie postępowania dobrowolnie podejmuje działania polegające na usunięciu niezgodności. W efekcie większość postępowań administracyjnych UOKiK jest

³⁹ Nadzór sprawowany jest zgodnie z ustawą z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. z 2021 r. poz. 222).

⁴⁰ Nadzór sprawowany jest zgodnie

z ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2019 r. poz. 155 oraz z 2020 r. poz. 1339) i ustawą z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku

(Dz. U. z 2019 r. poz. 544 oraz z 2020 r. poz. 1086).

⁴¹ Znak CE stanowi deklarację producenta, że produkt wprowadzany do obrotu spełnia wymagania zharmonizo-

wane określone w aktach unijnego prawodawstwa zharmonizowanego. Znak CE dotyczy tylko określonych kategorii wyrobów – m.in. urządzeń elektrycznych (w tym sprzętu elektronicznego i AGD).

umarzana. W 2020 r. wydano 22 decyzje z karą pieniężną, a w 40 przypadkach sprawy umorzono, przy jednoczesnym odstąpieniu od sankcji finansowej.

Informacje o produktach niebezpiecznych

→ Dobrowolne powiadomienia od przedsiębiorców

Jeśli produkt stwarza zagrożenie, przedsiębiorca ma obowiązek wycofać go z rynku, naprawić, wymienić lub zwrócić konsumentom równowartość zakupu. Powinien również poinformować UOKiK zarówno o wykrytych nieprawidłowościach, jak i podjętych działaniach naprawczych. Urząd publikuje na stronie internetowej wpływające zgłoszenia i monitoruje wykonanie działań naprawczych. W 2020 r. otrzymano **319 dobrowolnych powiadomień**, z czego blisko 90 proc. dotyczyło pojazdów mechanicznych.

→ Rejestr produktów niebezpiecznych

Wyroby uznane przez Prezesa UOKiK za niespełniające wymogów bezpieczeństwa wpisywane są do **rejestru produktów niebezpiecznych**. W 2020 r. wpisano jeden produkt.

→ System RAPEX

System RAPEX (*Rapid Alert system for Non-Food Consumer Products*) służy zapewnieniu szybkiej wymiany informacji między państwami członkowskimi UE i Komisją Europejską w sprawie zagrożeń stwarzanych przez produkty. W UOKiK działa punkt kontaktowy tego systemu, w związku z czym Urząd przekazuje informacje o niebezpiecznych produktach znajdujących się na polskim rynku, o podjętych działaniach, o dobrowolnych zgłoszeniach przedsiębiorców. Analogiczne informacje otrzymuje od pozostałych państw członkowskich. Systemem administruje KE.

W 2020 r. Polska znalazła się **w gronie liderów monitorowania niebezpiecznych produktów nieżywnościowych**, przekazując do systemu RAPEX 148 zgłoszeń, które dotyczyły prawie 3,5 mln sztuk niebezpiecznych produktów,

co dało czwartą pozycję wśród państw uczestniczących w systemie (za Niemcami – 430 notyfikacji, Wielką Brytanią – 309 notyfikacji oraz Węgrami – 169 notyfikacji). Ponadto w 2020 r. Urząd wprowadził do systemu RAPEX 402 reakcje w odpowiedzi na zgłoszenia innych państw. Pod względem aktywności Polska zajęła w 2020 r. drugie miejsce wśród krajów uczestniczących w systemie RAPEX (za Litwą), zgłaszając łącznie 550 notyfikacji i reakcji do tego systemu.

Działania w zakresie zgodności z unijnymi wymaganiami

Notyfikacje do systemu RAPEX:

- UOKiK – **148** dotyczące prawie 3,5 mln sztuk niebezpiecznych produktów
- Ogółem państwa członkowskie UE – **2 232**, w tym 141 dotyczyło produktów, których producentami lub importerami byli polscy przedsiębiorcy

Najczęściej zgłaszane produkty do systemu RAPEX – UE:

- Zabawki: **601**
- Pojazdy: **482**
- Sprzęt elektryczny i oświetleniowy: **344**

Najczęściej zgłaszane produkty do systemu RAPEX – Polska:

- Zabawki: **73**
- Sprzęt elektryczny i oświetleniowy: **28**
- Środki ochrony indywidualnej: **24**

Prezes UOKiK monitoruje funkcjonowanie krajowego systemu nadzoru rynku, który tworzą organy uprawnione do kontroli produktów nieżywnościowych⁴². Współpracuje z tymi instytucjami, opiniuje ich okresowe plany kontroli i przekazuje im informacje na temat wyrobów niespełniających wymagań. System obejmuje **ponad 20 grup produktowych**.

⁴² Przedstawiciele instytucji zaangażowanych w krajowy system nadzoru

ryнку biorą udział w spotkaniach Komitetu Sterującego ds. Nadzoru Rynku,

który jest stałym zespołem o charakterze opiniodawczo-doradczym przy

Prezesa UOKiK.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
**Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku**

2.4
Laboratoria

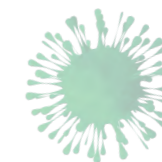
2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądowego
rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

Organy tworzące system nadzoru rynku w Polsce:

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- Wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej
- Organy Państwowej Inspekcji Pracy
- Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
- Organy Inspekcji Ochrony Środowiska
- Prezes Urzędu Transportu Kolejowego
- Organy nadzoru budowlanego
- Prezes Wyższego Urzędu Górniczego
- Dyrektorzy urzędów morskich
- Wojewódzcy inspektorzy transportu drogowego
- Organy administracji miar

Organy nadzoru rynku prowadzą kontrole na wniosek Prezesa UOKiK lub z urzędu. Jeśli wyrób nie spełnia wymagań, wówczas instytucja nadzoru wszczyna postępowanie administracyjne. Przedsiębiorca może dobrowolnie usunąć niezgodność lub wycofać produkt z rynku. W przypadku braku współpracy z jego strony, właściwy organ może w decyzji nakazać usunięcie niezgodności, wycofanie produktu z rynku lub od nabywców, a także nakazać powiadomienie konsumentów o nieprawidłowościach. Możliwe jest również nałożenie kary finansowej. W 2020 r. większość postępowań prowadzonych przed Prezesem UOKiK, w związku z kontrolami prowadzonymi przez inspektorów IH, kończyła się umorzeniem na skutek dobrowolnych działań naprawczych ze strony przedsiębiorców.

W 2020 r. Prezes UOKiK zainicjował **316 spraw** z zakresu zgodności wyrobów z wymaganiami, w tym 96 czynności wyjaśniających oraz 220 postępowań administracyjnych. Działania te dotyczyły najczęściej zabawek oraz sprzętu elektrycznego.

Skuteczność działań Prezesa UOKiK na przykładzie środków ochrony indywidualnej

1 ostrzeżenie

70 398 sztuk produktów wycofanych z rynku

23

rodzaje produktów, w których usunięto niezgodności

Jednym z priorytetów UOKiK w 2020 r. było **eliminowanie z rynku kotłów na paliwo stałe, niespełniających wymogów w zakresie emisji szkodliwych substancji do atmosfery**. Przekroczenie dozwolonych poziomów emisji pyłu, tlenków azotu czy tlenku węgla, wpływa negatywnie na jakość powietrza i zdrowie ludzi. Urząd wraz z IH prowadził intensywne działania w tym obszarze. W 2020 r. skontrolowano łącznie 658 modeli kotłów, w tym 48 przebadano laboratoryjnie. Okazało się, że 284 modele miały niezgodności formalne (np. nieprawidłowości w oznakowaniu i dokumentacji), a 12 nie spełniało obowiązujących poziomów emisji szkodliwych substancji. Ponadto pracownicy UOKiK oraz IH sprawdzili 37 954 aukcje kotłów sprzedawanych na popularnych platformach (m.in. Allegro.pl, OLX.pl, sprzedajemy.pl, lento.pl, gumtree.pl, gratka.pl). W efekcie zakwestionowano 7 223 aukcje, na których sprzedawcy oferowali kotły niezgodne z wymaganiami. UOKiK poinformował właścicieli platform o obowiązujących przepisach i wnioskował o usunięcie tego typu ofert lub poprawienie ich. W większości przypadków dokonano stosownych zmian. W marcu 2020 r. Prezes UOKiK podpisał z platformą Allegro.pl porozumienie na rzecz przeciwdziałania obrotowi kotłami na paliwo stałe niespełniającymi wymagań określonych przez przepisy. W wyniku tej współpracy usunięto prawie 300 ofert.

COVID-19 – monitorowanie środków ochrony osobistej

W 2020 r. Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z Krajową Administracją Skarbową, aby **uniemożliwić import do Polski wadliwych środków ochrony**. Wydano 318 opinii dla organów celnych, w efekcie których zakwestionowano i zatrzymano na granicy ponad 25 mln szt. maseczek, kombinezonów i rękawic. Jednocześnie IH przeprowadziła 68 kontroli, obejmując sprawdzenie 76 rodzajów wyrobów związanych z walką z COVID-19, kwestionując 56 z nich.

Dzięki wspólnej interwencji UOKiK, Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii oraz Polskiego Centrum Akredytacji, wycofano również z obiegu **certyfikaty, które mogły sugerować spełnianie wymagań dla środków ochrony osobistej** (głównie maseczek). Sprawa dotyczyła firmy ICR Polska Sp. z o.o., która nie miała uprawnień do certyfikowania środków ochrony indywidualnej na mocy

europejskich przepisów zharmonizowanych. Spółka zmieniła również wzór certyfikatów poświadczających przeprowadzenie dobrowolnej certyfikacji (usunięto numer jednostki notyfikowanej oraz znak CE).

W 2020 r. państwa członkowskie UE zgłosiły do systemu RAPEX **158 powiadomień o wykryciu niebezpiecznych wyrobów związanych z ochroną przed COVID-19**, z czego UOKiK przekazał 24 powiadomienia dotyczące masek i kombinezonów. Nieprawidłowości, wykazane w badaniach laboratoryjnych, dotyczyły niedostatecznej ochrony przed cząstkami i mikroorganizmami. Zakwestionowane produkty nie zapewniały użytkownikom dostatecznej ochrony, zwiększając ryzyko wystąpienia infekcji. Stwierdzono także nieprawidłowości formalne, np. brak znaku CE.

Informacje gromadzone przez UOKiK o produktach niezgodnych z wymaganiami

→ Rejestr produktów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie

Prezes UOKiK prowadzi rejestr produktów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie. Rejestr zawiera informacje od krajowych organów nadzoru rynku na temat wyrobów, wobec których wydano decyzje nakładające określone obowiązki⁴³. W 2020 r. wpisano do niego 42 produkty, natomiast wypisano 21 w związku ze spełnieniem ustawowych przesłanek.

→ System ICSMS

System informacyjno-komunikacyjny dla celów nadzoru rynku – ICSMS (*Information and Communication System for Market Surveillance*) umożliwia gromadzenie informacji o produktach niespełniających wymagań określonych w unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym oraz wymianę tych informacji między organami nadzoru rynku państw członkowskich UE. UOKiK prowadzi polski punkt

kontaktowy ICSMS. W 2020 r. Urząd przekazał 19 notyfikacji do systemu.

UOKiK opracowuje **międzyinstytucjonalne dokumenty** w ramach monitorowania systemu nadzoru rynku. W 2020 r. były to:

→ raport w sprawie działań podjętych w zakresie nadzoru rynku nad wyrobami pirotechnicznymi za 2019 r.,

→ raport dotyczący funkcjonowania systemu kontroli wyrobów podlegających dyrektywom nowego podejścia za 2019 r.,

→ **Krajowy Program Nadzoru Rynku na rok 2020** – dokument opracowywany co roku na podstawie danych od pozostałych krajowych organów nadzoru rynku (10 instytucji) i przekazywany KE oraz pozostałym państwom członkowskim UE.

skontrolowanych modeli kotłów

⁴³ Art. 84 ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny

zgodności i nadzoru rynku lub art. 41c ust. 3-5 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r.

o systemie oceny zgodności.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

**2.4
Laboratoria**

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentki

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

Reforma krajowego systemu nadzoru rynku

W 2020 r. UOKiK angażował się w prace Międzyresortowego Zespołu ds. reformy systemów oceny zgodności i nadzoru rynku. Konieczność zmian wynika z rozszerzenia zakresu unijnego systemu nadzoru rynku na podstawie nowego rozporządzenia 2019/1020/UE. Przewodniczącym Zespołu jest Minister Rozwoju, Pracy i Technologii, a Prezes UOKiK pełni rolę jego zastępcy. UOKiK ponadto przewodniczy grupie ds. nadzoru rynku, sankcji i postępowań nadzorczych, funkcjonującej w ramach Zespołu. Zadaniem grupy jest rewidacja i uzgodnienie nowego podziału kompetencji między organami, w tym włączenie nowych organów do krajowego systemu nadzoru rynku, a także wybór koncepcji rozwiązania legislacyjnego, służącego stosowaniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1020 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów. Podczas posiedzeń grupy w 2020 r. dyskutowano m.in. kwestię umiejscowienia Jednolitego Urzędu Łącznikowego (grupa rekomendowała umiejscowienie go w strukturach UOKiK), a także omawiano zasady, uprawnienia i procedurę kontroli określone w rozporządzeniu (UE) 2019/1020.

Działania UOKiK w liczbach – 2020 r.

118

rozpatrzonych skarg z rynku
(konsumenti, przedsiębiorcy, inne organy)

212

zapytań, na które udzielono odpowiedzi

319

otrzymanych powiadomień od przedsiębiorców
o produktach niebezpiecznych (najwięcej z samochodach)

2.4 Laboratoria

Badania laboratoryjne służą **eliminowaniu z rynku produktów niespełniających wymagań lub stwarzających zagrożenie dla konsumentów**.

2020 r. przyniósł **zmiany organizacyjne** systemu laboratoriów UOKiK. W pierwszym półroczu w strukturze Urzędu było 8 laboratoriów, natomiast od 1 lipca 2020 r. 5 jednostek specjalizujących się w badaniach produktów spożywczych zostało włączonych do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS). Zmiany związane były z przejściem przez IJHARS dotychczasowych kompetencji IH w zakresie kontroli artykułów żywnościowych⁴⁴. **W strukturach UOKiK pozostały 3 laboratoria** wykonujące badania paliw ciekłych, zabawek, produktów włókienniczych i innych artykułów nieżywnościowych.

Każde z laboratoriów UOKiK posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (PCA) potwierdzającą zgodność działania laboratorium z normą PN-EN ISO/IEC 17025. Norma ta zawiera wymogi dotyczące m.in. kompetencji technicznych w zakresie dokonywanych pomiarów. W 2020 r. laboratoria Urzędu uczestniczyły w 40 programach badań biegłości i porównań międzylaboratoryjnych, które potwierdziły ich kompetencje. Laboratoria stale rozwijają metody badawcze zgodnie z potrzebami UOKiK i wojewódzkich inspektorów IH.

W 2020 r. zakresy akredytacji laboratoriów zostały rozszerzone o 45 metod. Zakupiono 14 specjalistycznych urządzeń dla laboratoriów nieżywnościowych, co pozwoliło na rozszerzenie możliwości analitycznych i modernizację wyposażenia⁴⁵.

W 2020 r. **laboratoria UOKiK zbadały łącznie 1 977 próbek, w których oznaczono 23 931 parametrów**. W przypadku produktów żywnościowych (511 próbek) największy udział próbek nieuznanych za zgodne występował w wyrobach gastronomicznych, napojach alkoholowych, wyrobach cukierniczych, miodzie oraz mięsie i przetworach mięsnych.

W przypadku produktów nieżywnościowych (1 466 próbek) najwięcej próbek niezgodnych stwierdzono w kategoriach: hulajnogi sportowe, huśtawki, kotłyski/tółeczka, wyroby włókiennicze i zabawki. Liczba przebadanych próbek była zdecydowanie mniejsza niż w 2019 r. Wynikało to zarówno z ograniczenia części kontroli IH w związku z COVID-19, jak również z przekazania laboratoriów żywnościowych do IJHARS.

Działania laboratoriów w liczbach w 2020 r.

Liczba przebadanych próbek i oznaczonych parametrów w latach 2016-2020

	próbki	parametry
2016	4 367	37 991
2017	4 659	41 143
2018	4 330	47 828
2019	3 990	51 337
2020	1 977*	23 931

* W tym 1 464 (ok. 76 proc.) próbki zgodne z deklaracją lub przepisami prawa

Liczba przebadanych próbek wraz z procentowym udziałem próbek niezgodnych – przykłady – 2020 r.

Huśtawki 21 przebadanych próbek 76% próbek niezgodnych	Zabawki 410 przebadanych próbek 32% próbek niezgodnych
Wyroby włókiennicze 257 przebadanych próbek 49% próbek niezgodnych	Benzyzny 284 przebadane próbki 2% próbek niezgodnych

Oprócz badań związanych z kontrolami Inspekcji Handlowej, laboratoria UOKiK brały udział w cyklu edukacyjnym „**UOKiK testuje**”, w ramach którego sprawdzano wybrane produkty w celach porównawczych.

W 2020 r. Urząd testował popularne proszki do prania tkanin kolorowych, tabletki do zmywarek, płyny do mycia naczyń oraz pieluchy jednorazowe dla dzieci. W ramach projektu laboratoria przeprowadziły łącznie **646 testów**, podczas których dokonano 11 600 oznaczeń. Więcej informacji: 3.1 Działalność informacyjno-edukacyjna.

Działania Prezesa UOKiK w zakresie nadzoru rynku w 2020 r.

	ogólne bezpieczeństwo produktów	zgodność z wymaganiami UE (dyrektywami nowego podejścia)
Podjęte czynności wyjaśniające	82	96
Nowe postępowania	51	220
Wydane decyzje*, w tym:	70	303
- umorzenie sprawy ze względu na podjęte przez przedsiębiorcę działania naprawcze i wyeliminowanie zagrożenia	58	218
- nakładające obowiązki	4	18
- nakładające kary finansowe	22	50
- decyzje dotyczące wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy	8	17

* Podano przykładowe rodzaje decyzji, w związku z tym dane nie sumują się do łącznej liczby wydanych decyzji. Na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów istnieje możliwość wydawania różnych rozstrzygnięć, łączących często różne kategorie – np. decyzje umarzające postępowanie i nakładające karę lub samo umorzenie, decyzje nakładające obowiązki z karą finansową lub bez niej, decyzje nakładające jedynie karę.

⁴⁴ Zmiany na podstawie ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-

-spożywczych oraz niektórych innych ustaw.

⁴⁵ Łączna wartość zakupów inwestycyjnych w 2020 r. wyniosła 872 067,54 zł brutto (więcej o około 182 tys. zł w po-

równaniu do zakupów inwestycyjnych w 2019 r).

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

**2.5
System kontroli
jakości paliw**

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

2.5 System kontroli jakości paliw

Prezes UOKiK zarządza systemem monitorowania i kontroli jakości paliw⁴⁶, którego celem jest wyeliminowanie z obrotu paliw niespełniających wymagań jakościowych. Wymogi te służą **ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi, a także ochronie interesów konsumentów**.

Prezes Urzędu opracowuje plany kontroli paliwa i monitoruje ich wykonanie, natomiast za realizację kontroli odpowiada Inspekcja Handlowa. IH kontroluje zarówno paliwa ciekłe, jak i paliwa stałe przeznaczone do użycia w gospodarstwach domowych lub instalacjach spalania o nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW.

Kontrole obejmują analizę pobranych próbek pod kątem spełnienia określonych parametrów jakościowych dla danego rodzaju paliwa. Badania w tym zakresie prowadzone są przez akredytowane laboratoria, w tym jedno należące do UOKiK⁴⁷.

Kontrola jakości paliw ciekłych odbywa się dwutorowo. Pierwszy rodzaj kontroli realizowany jest w ramach **eu-ropejskiego systemu nadzoru** i obejmuje **losowo wytypowane stacje paliw**. Drugi rodzaj kontroli obejmuje **stacje wybrane celowo** w oparciu o negatywne wyniki poprzednich kontroli, a także skargi konsumentów i informacje od organów ścigania. W 2020 r. do Urzędu wpłynęło 475 takich zawiadomień.

Wyniki kontroli stanowią podstawę do przygotowywania rocznych, zbiorczych raportów o jakości paliw w Polsce, które są przedstawiane przez Prezesa UOKiK Radzie Ministrów i Komisji Europejskiej. Wyniki są również

publikowane na www.uokik.gov.pl w postaci mapy prezentującej jakość paliw na skontrolowanych stacjach i w hurtowniach.

Kontrole IH służą także postępowaniom administracyjnym prowadzonym zarówno przez wojewódzkich inspektorów IH, Prezesa UOKiK, jak i Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) – zgodnie z kompetencjami w tym zakresie. Obrót paliwem złej jakości jest przestępstwem, dlatego, w uzasadnionych przypadkach, wyniki kontroli przekazywane są organom ścigania. Sankcje przewidują grzywnę w wysokości do 1 mln zł lub karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

W 2020 r. Inspekcja Handlowa sprawdziła jakość wszystkich, dostępnych na polskim rynku rodzajów paliw:

- benzyny (bezołowiowe RON 95 i RON 98),
- oleju napędowego,
- gazu skroplonego (LPG),
- lekkiego oleju opałowego,
- paliw stałych.

Do badań laboratoryjnych nie pobrano próbek biopaliw, gdyż nie były one oferowane przez żadną z wylosowanych do kontroli stacji.

Przegląd działań

Kontrole jakości paliw ciekłych

Inspekcja Handlowa kontroluje cały łańcuch dystrybucji paliw, od wytwórców poprzez magazyny i hurtownie paliw, aż po stacje paliwowe. W 2020 r. IH skontrolowała łącznie **1 392 stacje paliw oraz 24 hurtownie, producentów**

i magazynujących paliwa. Wymagań jakościowych nie spełniło 1,88 proc. z 1 491 przebadanych laboratoryjnie próbek⁴⁸. Nieprawidłowości znacznie częściej dotyczyły oleju napędowego niż benzyny.

W ramach europejskiego systemu nadzoru – kontroli losowych stacji – wymagań jakościowych nie spełniło 1,38 proc. z 1 017 pobranych próbek, odpowiadających liczbie sprawdzonych stacji. Pozostałe, **nielosowe kontrole objęły 375 wybranych stacji**, przy czym zakwestionowano 3,12 proc. przebadanych próbek. W przypadku hurtowni, producentów i magazynujących paliwa wszystkie sprawdzone paliwa spełniały wymagania jakościowe.

Badania paliw ciekłych z lat 2013-2020 pokazują, że zastrzeżenia dotyczą znacznie częściej próbek oleju napędowego niż benzyny.

Kontrola jakości gazu skroplonego LPG

W 2020 r. IH skontrolowała łącznie **352 stacje oferujące gaz skroplony LPG i 4 hurtownie**. Wymagań jakościowych nie spełniło łącznie 0,84 proc. z 356 przebadanych laboratoryjnie próbek. Jakość gazu sprawdzana jest – analogicznie do paliw ciekłych – losowo na stacjach paliw oraz wśród celowo wytypowanych przedsiębiorców (w tym hurtowni).

W losowym badaniu jakości gazu LPG na stacjach paliw nieprawidłowości dotyczyły 0,32 proc. z przebadanych próbek, natomiast w przypadku pozostałych kontroli zakwestionowano 5,71 proc. próbek na stacjach paliw. W przypadku hurtowni wszystkie próbki gazu LPG spełniały wymagania jakościowe.

Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki

W 2020 r. przebadano 3 próbki w ramach kontroli jakości lekkiego oleju. Podobnie jak w latach 2013-2019 wszystkie skontrolowane próbki spełniały wymagania jakościowe dotyczące zawartości siarki dla tego typu produktów.

Kontrola jakości paliw stałych i świadectw wydawanych w tym zakresie

W 2020 r. IH przebadła **łącznie 517** wylosowanych oraz wybranych na podstawie informacji wpływających od konsumentów i innych podmiotów **próbek paliw stałych**, przy czym zastrzeżenia jakościowe dotyczyły 7,4 proc. z nich.

Pobrane próbki badano także pod kątem zgodności z deklaracjami przedsiębiorców, zamieszczonymi w obowiązkowych świadectwach jakości paliw stałych. Badania laboratoryjne wykazały, że 19,1 proc. próbek odbiegało od wymagań podawanych w deklaracjach.

Przedsiębiorcy powinni wystawiać **świadectwa jakości** i przekazywać ich kopię konsumentom przy każdorazowym zakupie paliwa stałego. W 2020 r. IH sprawdziła **869 podmiotów** w tym zakresie, przy czym w 50 przypadkach przedsiębiorcy nie wystawiali lub nie przekazywali kopii świadectw jakości konsumentom.

Decyzje Prezesa UOKiK

W przypadku paliw niespełniających wymagań jakościowych, Prezes UOKiK wydaje decyzję zobowiązującą kontrolowanego przedsiębiorcę do zwrotu kosztów badań laboratoryjnych. W 2020 r. wydano 100 decyzji administracyjnych w tym zakresie, a także 18 w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy.

UOKiK prowadzi również postępowania odwoławcze od decyzji wydanych przez wojewódzkich inspektorów IH, którzy nakładają na przedsiębiorców kary za niewystawianie świadectw jakości paliw stałych oraz za niezamieszczanie na stacji paliw informacji o zawartości biokomponentów w oferowanych paliwach ciekłych. łącznie Prezes UOKiK wydał 78 decyzji w sprawie tego typu odwołań.

⁴⁶ Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontroli jakości paliw (Dz. U. z 2021 r. poz. 133).

⁴⁷ Badania paliw przeprowadzane są przez laboratorium w Bydgoszczy, wcho-

dzącym w skład Departamentu Laboratoriów UOKiK, oraz przez laboratorium komercyjne wyłonione na podstawie przetargu.

⁴⁸ Ocena próbek paliw ciekłych przeprowadzana była w odniesieniu do

wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki

z dnia 9 października 2015 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw

ciekłych (Dz. U. z 2015 r. poz. 680, oraz z 2020 r. poz. 727).

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądowego
rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentki

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

Decyzje Inspekcji Handlowej

W 2020 r. IH wydała 10 decyzji o wycofaniu z obrotu paliw, które nie spełniały wymagań jakościowych oraz przekazała do URE informacje dotyczące 20 stacji paliw i hurtowni, w przypadku których inspektorzy stwierdzili naruszenie warunków udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz przepisów prawa energetycznego. IH skierowała ponadto 55 zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Paliwa - kontrole losowe IH w 2020 r.

	kontrole losowe	% zakwestionowanych próbek
Paliwa ciekłe – benzyny i olej napędowy	1 017 stacji	1,38
Gaz LPG	317 stacji	0,32
Paliwa stałe	415 składów	5,8

Efekty kontroli

100

decyzji Prezesa UOKiK zobowiązujących przedsiębiorców do pokrycia kosztów badań laboratoryjnych

20

przekazanych informacji do URE dotyczących stacji paliw i hurtowni, które naruszyły warunki udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi i przepisy prawa energetycznego

55

zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (paliwa ciekłe i stałe)

10

decyzji IH o wycofaniu z obrotu paliw niespełniających norm

2.6 System pozasądowego rozwiązywania sporów

W przypadku odrzuconej reklamacji istnieje możliwość skorzystania z systemu pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich (zwanego również systemem polubownym lub systemem ADR od *Alternative Dispute Resolution*)⁴⁹. System tworzą instytucje prowadzące polubowne postępowania między konsumentem a przedsiębiorcą w kwestiach objętych ich właściwością. Sprawami, dla których nie został utworzony właściwy podmiot sektora, zajmuje się Inspekcja Handlowa jako instytucja o charakterze horyzontalnym.

Prezes UOKiK nadzoruje system pozasądowego rozwiązywania sporów w Polsce. W związku z tym ocenia wnioski o wpis do rejestru podmiotów uprawnionych ADR. Ponadto monitoruje realizację ustawowych obowiązków przez podmioty uprawnione, m.in. na podstawie corocznych sprawozdań. Raporty te są przekazywane do końca kwietnia następnego roku.

Rejestr podmiotów uprawnionych

Rejestr podmiotów uprawnionych ADR dostępny jest na stronie www.uokik.gov.pl i www.polubowne.uokik.gov.pl. Zawiera on dane dotyczące instytucji uprawnionych do prowadzenia postępowań ADR, m.in. rodzaje i kategorie sporów konsumenckich, którymi dany podmiot się zajmuje czy wysokość pobieranej opłaty. Dane zawarte

w rejestrze oraz dokonywane w nim zmiany przekazywane są Komisji Europejskiej, która publikuje wykaz podmiotów zgłoszonych jej przez państwa członkowskie na platformie ODR (ODR – *Online Dispute Resolution*).

W 2020 r. do rejestru dopisano jedną instytucję niepubliczną – Ultima Ratio Pierwszy Elektroniczny Sąd Polubowny przy Stowarzyszeniu Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie. Ogółem w rejestrze znajdowało się **11 podmiotów uprawnionych**: 7 utworzonych przy lub w strukturze organów publicznych oraz 4 niepubliczne utworzone przez przedsiębiorców z danej branży.

Punkt Kontaktowy ds. ADR/ODR

Przy Prezesie UOKiK działa Punkt Kontaktowy ds. ADR/ODR, który udziela informacji dotyczących postępowań polubownych i geoblockingu, służy też pomocą przy wypełnianiu wniosków. W 2020 r. **udzielono łącznie 1 081 porad**, w tym 690 drogą elektroniczną, 223 telefonicznie, a 168 za pośrednictwem platformy ODR. Ze względu na pandemię, nie było konsultacji podczas indywidualnych spotkań w siedzibie Urzędu. W 2020 r. najwięcej spraw dotyczyło sprzedaży konsumenckiej (odzież) oraz usług transportu, telekomunikacji i energetyki. Liczne zapytania dotyczyły też samego systemu ADR oraz obsługi platformy ODR.

Platforma ODR

Platforma ODR to interaktywna strona internetowa założona z inicjatywy KE z myślą o konsumentach i przedsiębiorcach chcących polubownie rozstrzygnąć spór. Za pomocą elektronicznego formularza można złożyć skargę na **towary lub usługi zakupione przez Internet zarówno w kraju, jak i we wszystkich państwach UE, w Lichtensteinie i Norwegii**. Wszystkie dostępne na platformie instytucje zostały zweryfikowane i zarejestrowane przez organy krajowe. Strona dostępna jest we wszystkich językach UE pod adresem: www.ec.europa.eu/consumers/odr/.

Podmioty ADR obecne w rejestrze w 2020 r.

Publiczne podmioty sektorowe

usługi finansowe i ubezpieczeniowe	Rzecznik Finansowy, Sąd Polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego
usługi telekomunikacyjne i pocztowe	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
usługi energetyczne	Koordynator do spraw negocjacji przy Prezesie Urzędu Regulacji Energetyki
usługi transportu kolejowego	Rzecznik Praw Pasażera Kolei przy Prezesie Urzędu Transportu Kolejowego
usługi transportu lotniczego	Rzecznik Praw Pasażerów przy Prezesie Urzędu Lotnictwa Cywilnego

Niepubliczne podmioty sektorowe

usługi oferowane przez banki	Arbiter Bankowy przy Związku Banków Polskich
sprzedaż towarów i usług, jeśli spór dotyczy podmiotu, który jest członkiem Izby	Izba Gospodarki Elektronicznej
sprzedaż produktów żywnościowych	Centrum Polubownego Rozwiązywania Sporów dotyczących Żywności przy Polskiej Federacji Producentów Żywności Związku Pracodawców
usługi wynikające z umów z przedsiębiorcami będącymi uczestnikami rynku finansowego, zakładami ubezpieczeń, operatorami telefonii komórkowej, operatorami telewizji kablowych, dostawcami mediów oraz podmiotami obracającymi wierzytelnościami z umów z zakresu rynku finansowego, ubezpieczeń, telefonii komórkowej, telewizji kablowej i dostawy mediów	Ultima Ratio

Podmiot horyzontalny

sprzedaż towarów i usług w sprawach nieobjętych przez inne wyspecjalizowane podmioty, m.in. turystycznych, deweloperskich, edukacyjnych, remontowo-budowlanych	Inspekcja Handlowa
--	--------------------

⁴⁹ 10 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 września 2016 r.

o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz. U. z 2016 r., poz.

1823) wdrażająca do polskiego porządku prawnego regulacje unijne, zwana dalej

ustawą ADR.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
**Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...**

2.8
Europejskie Centrum
Konsumentów

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

2.7 Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi

Współpraca z rzecznikami konsumentów

Współpraca z miejskimi i powiatowymi rzecznikami konsumentów to istotny element działań UOKiK na rzecz skutecznej ochrony interesów konsumentów. Przyjmuje ona formę spotkań, bieżących kontaktów mailowych i telefonicznych, szkoleń.

Pandemia COVID-19 uniemożliwiła bezpośrednie spotkania przedstawicieli UOKiK z rzecznikami konsumentów i ograniczyła ofertę szkoleniową. W związku z tym począwszy od listopada 2020 r. Urząd organizował comiesięczne, **tematyczne webinaria**, które będą kontynuowane w kolejnym roku. Spotkania dotyczą zarówno zagadnień prawnych, jak i praktyki UOKiK w danym zakresie. Webinaria są też okazją do wyjaśnienia wątpliwości, jakie pojawiają w pracy rzeczników.

Urząd opracowuje także specjalny **newsletter** z informacjami przydatnymi w pracy rzeczników. W 2020 r. przygotowano 9 tego typu publikacji. Opracowanie zawiera informacje o m.in. działalności Urzędu, orzecznictwie sądów w sprawach konsumenckich, a także o dobrych praktykach i przykładach działań rzeczników w różnych regionach kraju. Poprzez newsletter Urząd przekazuje również zapytania do rzeczników, które dostarczają cennych informacji o nieprawidłowościach na rynku.

UOKiK opracowuje roczne sprawozdanie z działalności rzeczników konsumentów. Publikacja prezentuje m.in.

zbiorcze informacje dotyczące funkcjonowania tej instytucji, w tym problemów z jakimi zgłaszają się konsumenci. Ważnym elementem opracowania są wnioski rzeczników dotyczące systemu ochrony konsumentów.

Przy Prezesie UOKiK działa **Krajowa Rada Rzeczników Konsumentów**, która pełni rolę opiniodawczo-doradczą, m.in. zgłaszając uwagi o działalności organu czy uczestnicząc w dyskusji na temat zmiany przepisów. Stała wymiana informacji z radą umożliwia Urzędowi skuteczniejszą realizację rządowej polityki konsumenckiej.

Współpraca z organizacjami konsumenckimi

UOKiK współpracuje z organizacjami konsumenckimi m.in. w ramach akcji edukacyjno-informacyjnych, poradnictwa konsumenckiego, a także wymiany informacji o naruszeniach na rynku oraz opiniowania aktów prawnych.

Co roku Urząd organizuje konkursy dla organizacji konsumenckich na realizację zadań mających na celu upowszechnianie praw konsumentów oraz świadczenie pomocy prawnej⁵⁰. Do stałych projektów należą: **ogólnopolskie poradnictwo bezpośrednie, e-porady i infolinia konsumencka**. W 2020 r. **na realizację zadań dotacyjnych** przeznaczono **2,3 mln zł**.

Zestawienie dotacji udzielonych w 2020 r. Łączna kwota udzielonych dotacji: **2 mln 328 tys. zł**⁵¹

Infolinia konsumencka w latach 2020-2021 – 2020 r.

organizacja: Fundacja Konsumentów

kwota dotacji:

1,3 mln zł

efekty: 88 473 udzielonych porad konsumenckich/informacji

Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów w latach 2019-2020 – 2020 r.

organizacja: Stowarzyszenie Aquila, Fundacja Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej

kwota dotacji:

653,7 tys. zł*

efekty: 1 494 porady w ramach 10 regionalnych ośrodków konsumenckich oraz poradnictwa terenowego, a także 471 akcji edukacyjnych**

*Dotyczy rozliczenia za okres 01.01-30.09.2020

**Dotyczy działań prowadzonych od 01.01-31.07.2020

Konsumenty Centrum e-Porad w latach 2020-2021 – 2020 r.

organizacja: konsorcjum Stowarzyszenie Aquila, Stowarzyszenie Euro-Concret, Stowarzyszenie dla Powiatu

kwota dotacji:

250 tys. zł

efekty: 30 070 porad udzielonych konsumentom, 2 699 odpowiedzi w sprawach innych niż konsumenckie, 5 735 odpowiedzi na porady o charakterze ogólnym

Konsument cyberbezpieczny – aktywna edukacja

organizacja: Fundacja ProPublika

kwota dotacji:

331 tys. zł

efekty: powstanie interaktywnego narzędzia edukacyjnego – portalu www.konsument.edu.pl, czyli symulatora zagrożeń czyhających na konsumentów w sieci wraz ze scenariuszami lekcji dla nauczycieli i uczniów szkół ponadpodstawowych

Edukacja finansowa w cyberprzestrzeni

organizacja: Stowarzyszenie Stop Bankowemu Bezprawiu

kwota dotacji:

65 tys. zł

efekty: stworzono stronę projektu www.cyberbezpieczni.bankowebezprawie.pl, zawierającą artykuły i materiały multimedialne dotyczące cyberbezpieczeństwa, przygotowano również prezentację dla młodzieży, zrealizowano tematyczne webinaria oraz wideoblogi

Dieta bezglutenowa w celiakii, czyli bezpieczne zakupy w sklepach stacjonarnych i internetowych

organizacja: Stowarzyszenie Przyjaciół Bezglutenowej Mamy

kwota dotacji:

20 tys. zł

efekty: przebadano na obecność glutenu 33 produkty deklarowane jako bezglutenowe, przygotowano i opublikowano podcasty z ekspertami na temat bezpiecznych zakupów bezglutenowych w sklepach stacjonarnych i internetowych

Więcej informacji na temat projektów edukacyjnych finansowanych przez UOKiK w ramach dotacji: 3.1 Działalność informacyjno-edukacyjna.

⁵⁰ Udzielanie dotacji przez UOKiK odbywa się zgodnie z przepisami ustawy

z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

(Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

⁵¹ Kwota została podana w zaokrągleniu i wyliczona na podstawie wysokości

dotacji przewidzianych we wszystkich umowach zawartych z organizacjami

na realizację zadań zleconych w 2020 r.

2.1
Praktyki naruszające
zbiorowe interesy
konsumentów...

2.2
Nadzór nad Inspekcją
Handlową

2.3
Bezpieczeństwo
produktów
i nadzór rynku

2.4
Laboratoria

2.5
System kontroli
jakości paliw

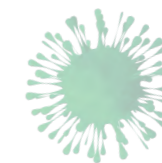
2.6
System pozasądo-
wego rozwiązywania
sporów

2.7
Współpraca
z rzecznikami
konsumentów...

2.8
**Europejskie Centrum
Konsumentów**

2.9
Orzecznictwo sądowe
w sprawach ochrony
konsumentów

2.8 Europejskie Centrum Konsumentów

Europejskie Centrum Konsumentów w Polsce (ECK Polska) należy do sieci Europejskich Centrów Konsumentów (ECC-Net)⁵² obejmującej 30 centrów w 27 państwach członkowskich UE oraz w Norwegii, Islandii i Wielkiej Brytanii. Jednocześnie ECK Polska znajduje się w strukturach organizacyjnych UOKiK.

ECK Polska udziela bezpłatnych porad konsumentom na temat ich praw na jednolitym rynku unijnym i pomaga w rozwiązywaniu indywidualnych problemów transgranicznych w sposób pozasądowy. Ponadto Centrum prowadzi działania promujące europejskie prawa konsumentów, a także współpracuje z organizacjami przedsiębiorców i konsumentów. W ramach ECC-Net Centrum przekazuje UOKiK informacje na temat naruszeń zbiorowych interesów konsumentów (w 2020 r. przekazano 5 zgłoszeń).

Co roku wzrasta liczba spraw zgłaszanych do ECK Polska. W 2020 r. wpłynęło łącznie **7 602 spraw, co stanowi wzrost o 29 proc. w porównaniu z poprzednim rokiem.** W szczególności wzrosła liczba skarg, których otrzymano 5 969. Mniej było natomiast zapytań – 1 633.

Znaczny wzrost liczby skarg (o 56 proc. w stosunku do roku 2019) miał niewątpliwie związek z pandemią koronawirusa i z wprowadzonymi obostrzeniami. W szczytowym momencie ECK otrzymywało nawet o 60 proc. zgłoszeń więcej w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. 2020 r. był pod tym względem wyjątkowy dla całej sieci ECC-Net.

Najwięcej skarg wpłynęło na przedsiębiorców z Irlandii, Niemiec i Wielkiej Brytanii. W przypadku zakupów u polskich przedsiębiorców skargi najczęściej pochodziły

z Litwy, Niemiec i Czech. Większość spraw wiązała się ze sprzedażą online. Liczne porady dotyczyły też podróży lotniczych w czasie pandemii (odwołanie lotów, opóźnienia należnych zwrotów pieniędzy), usług turystycznych, a także odzieży i obuwia.

ECK Polska podejmuje liczne działania służące promocji praw konsumentów w UE.

Przykładowe działania w 2020 r.

→ **Kampania informacyjna z okazji 15-lecia sieci ECC-Net**

W ramach jubileuszu centra wzięty udział we wspólnej kampanii informacyjnej „12 topics campaign”, ECK Polska opracowało temat blokowania geograficznego oraz uczestniczyło w promocji każdego z 12 tematów. Realizacja kampanii odbywała się za pośrednictwem mediów społecznościowych, strony internetowej oraz współpracy z mediami.

→ **Kampania promująca bezpłatne poradnictwo ECK**

Kampania „Kupujesz i podróżujesz po UE? Bezpłatna pomoc dla konsumentów” realizowana była przez banery informacyjne zamieszczone na popularnych portalach internetowych, które przekierowywały na stronę www.konsument.gov.pl.

COVID-19

Przykłady pomocy konsumentom

→ Biuro podróży

W marcu 2020 r. grupa 15 osób chciała rozwiązać umowę z niemieckim biurem podróży w związku z ogłoszeniem przez WHO pandemii koronawirusa, zaleceniem Głównego Inspektora Sanitarnego o unikaniu podróżowania do Francji oraz licznymi zachorowaniami na COVID-19 występującymi w rejonie Auvergne-Rhône-Alpes, w którym miał odbyć się tygodniowy pobyt konsumentów. Biuro podróży zgodziło się na zwrot tylko 20 proc. całej kwoty, uznając, że konsumenci nie mieli prawa wycofać się z wyjazdu bezkosztowo, nawet powołując się na siłę wyższą. Sami ponieśli bowiem koszty rezerwacji u swojego partnera we Francji. Dzięki interwencji i współpracy ECK Polska oraz ECK Niemcy, wszyscy niedoszli uczestnicy wyjazdu otrzymali ponad 10 tys. zł zwrotu, co stanowiło 99 proc. wpłaconej przez nich kwoty.

→ Odwołane loty

W grudniu 2019 r. konsument z Polski zarezerwował przez aplikację linii lotniczej, bilety powrotne na Kretę dla swojej 4-osobowej rodziny. Niestety w związku z pandemią loty zostały odwołane, o czym konsument został poinformowany mailowo w połowie maja 2020 r. Konsument złożył wniosek o zwrot pieniędzy, otrzymując informację, że wniosek przyjęto do rozpatrzenia. W związku z tym, że zwrot nie nastąpił do końca listopada 2020 r., konsument

skontaktował się z ECK Polska. Sprawa została przekazana do ECK w Irlandii, które podjęło interwencję. W efekcie konsument otrzymał należny zwrot pieniędzy.

→ Bilety na wyścig F1

ECK otrzymało kilkanaście zgłoszeń dotyczących potrącenia przez firmę z Austrii 25 proc. ceny zakupu biletów na wyścig Formuły 1 w Budapeszcie. Potrącenia te przedsiębiorca motywował koniecznością pokrycia kosztów działalności. Tymczasem wyścig odbył się bez udziału publiczności i według prawa konsumentom przysługiwał pełny zwrot pieniędzy. Sprawy zostały przekazane zgodnie z właściwością do austriackiego ECK. W wyniku podjętej interwencji przedsiębiorca zwrócił należną kwotę konsumentom.

Akcja informacyjna „Koronawirus a konsument w UE”

W związku z licznymi skargami konsumentów, ECK Polska przygotowało i na bieżąco aktualizowało informacje (w postaci pytań i odpowiedzi) w zakresie praw konsumenta w dobie pandemii. Poruszane problemy dotyczyły m.in. praw pasażera, rezygnacji z zakupionego noclegu czy odwołanych wydarzeń sportowo-kulturalnych.

7 602

sprawy zgłoszone do ECK Polska

⁵² Sieć ECC-Net jest współfinansowana ze środków Komisji Europejskiej.

2.9 Orzecznictwo sądowe w sprawach ochrony konsumentów

Orzecznictwo w sprawach dotyczących zbiorowych interesów konsumentów

Przedsiębiorcy mogą składać odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK). Jeśli sąd nie zgadza się z rozstrzygnięciem zawartym w decyzji, może ją uchylić lub zmodyfikować, np. obniżając przewidzianą wysokość kary. Drugą instancją jest Sąd Apelacyjny w Warszawie. W niektórych przypadkach możliwe jest również złożenie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego.

SOKiK – wyrok z 7 stycznia 2020 r. w sprawie Banku Millennium⁵³

SOKiK oddalił odwołanie Banku Millennium SA od decyzji Prezesa UOKiK z 2017 r. (DOIK-12/2017). Przedsiębiorca używał m.in. postanowień, które kilka lat wcześniej zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych, co było podnoszone w reklamacjach klientów. Bank zwrotnie informował, że wpis do rejestru ma znaczenie jedynie dla przyszłych umów i nie dotyczy tych już zawartych. Tymczasem uznanie postanowienia za niedozwolone oznacza, że

nie jest ono wiążące. Informacje przekazywane przez bank wprowadzały zatem konsumentów w błąd, za co Prezes UOKiK nałożył karę 20 mln zł. Wyrok SOKiK podtrzymał wysokość sankcji.

SA – wyrok z 21 września 2021 r. w sprawie Multimedia⁵⁴

Wyrok dotyczył decyzji Prezesa UOKiK z 2015 r. (DDK-30/2015) wobec Multimedia Polska SA. W ramach umów na świadczenie usługi telewizji kablowej przedsiębiorca gwarantował jedynie liczbę programów telewizyjnych dla danego pakietu, nie określając przy tym ich zawartości programowej. Ponadto zmiana rodzaju programów telewizyjnych (w ramach tej samej liczby programów) nie stanowiła zmiany umowy, co w konsekwencji nie pozwalało konsumentom „bezkosztowo” wypowiedzieć umowy abonenckiej. Prezes Urzędu uznał działanie przedsiębiorcy za niedozwolone praktyki rynkowe, a stanowisko to podzielił SOKiK. Sprawa trafiła do Sądu Apelacyjnego, który potwierdził decyzję organu, jednocześnie nieznacznie obniżając wysokość kary ze względu na brak dowodów na umyślny charakter naruszenia. SA w całości utrzymał pozostałe

rozstrzygnięcia Prezesa UOKiK, m.in. w zakresie przyznanej rekompensaty dla konsumentów.

SA – wyrok z 18 grudnia 2020 r. w sprawie Aflofarm⁵⁶

Opisywana sprawa dotyczyła 26 mln zł kary, nałożonej na Alfofarm Sp. z o.o. za wprowadzającą w błąd reklamę suplementów diety (DOZiK-5/2017). W wyniku odwołania, SOKiK uznał, że w przedmiotowej sytuacji przepisy ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia wyłączają możliwość nakładania kar w tym zakresie przez Prezesa UOKiK. Za organ właściwy uznano Inspekcję Sanitarną. Sąd Apelacyjny uchylił wyrok SOKiK i skierował sprawę do ponownego rozpatrzenia. Wyrok SA potwierdza stanowisko Prezesa UOKiK, zgodnie z którym różne organy mogą prowadzić postępowania na podstawie odrębnych przepisów wobec tego samego przedsiębiorcy. Dotyczy to także sytuacji, gdy naruszenie prawa wynika z tego samego zdarzenia. Jednocześnie jako kluczową kwestię wskazano ustalenie, czy w tej konkretnej sytuacji, nie dochodzi do złamania zakazu podwójnego karania (za to samo naruszenie).

SA – wyrok z 7 października 2020 r. w sprawie Everest Finance⁵⁷

Wyrok SA odnosił się do decyzji Prezesa UOKiK z 2015 r. (DDK-26/2015) w sprawie umów kredytu konsumenckiego, w szczególności naruszeń w zakresie pobieranych opłat i informowaniu o kosztach. Wyrok SA potwierdził dotychczasową linię orzecznictwa, że koszt obsługi pożyczki w domu jest opłatą za usługę dodatkową, a zatem powinien zostać zamieszczony w formularzu informacyjnym. Sądy

podzieliły również stanowisko Prezesa UOKiK, że całkowita kwota kredytu nie obejmuje kredytowanych kosztów. W związku z tym niezgodne z prawem było prezentowanie przez Everest Finance informacji o całkowitej kwocie pożyczki z uwzględnieniem kredytowanych kosztów pożyczki.

Orzecznictwo w sprawach dotyczących ogólnego bezpieczeństwa produktów i spraw z zakresu zgodności wyrobów z wymaganiami UE

Na decyzję Prezesa UOKiK w sprawach ogólnego bezpieczeństwa produktów oraz zgodności wyrobów z unijnymi wymaganiami (dyrektywami nowego podejścia) przedsiębiorcy mogą złożyć skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA). Natomiast od wyroku WSA przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA).

Orzecznictwo w sprawach dotyczących odwołania od decyzji wojewódzkich inspektorów IH oraz decyzji nakładających obowiązek uiszczenia opłat laboratoryjnych

Prezes UOKiK rozpatruje odwołania od decyzji wojewódzkich inspektorów IH w sprawach prowadzonych kontroli. Ponadto prowadzi postępowania, wydaje postanowienia i decyzje w sprawie nałożenia na przedsiębiorcę obowiązku pokrycia kosztów badań jakości paliwa.

Od rozstrzygnięć Prezesa UOKiK przysługuje skarga do WSA, a skargi kasacyjne od orzeczenia WSA rozpatruje Naczelny Sąd Administracyjny.

Wyroki sądowe w sprawach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów – lata 2018-2020⁵⁶

	SOKiK			SA w Warszawie			SN		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Wyroki wydane w sprawach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów	28	30	21	28	10	18	1	11	1

53 Sygnatura akt XVII AmA 14/18.

55 Baza wyroków SOKiK, Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz Sądu Naj-

wyższego dotyczących decyzji Prezesa UOKiK znajduje pod adresem: https://www.uokik.gov.pl/baza_wyrokow.php

www.uokik.gov.pl/baza_wyrokow.php.

Złożone skargi i wydane wyroki w 2020 r.

	ogólne bezpieczeństwo produktów	zgodność z wymaganiami UE
Skargi na decyzje UOKiK złożone przez przedsiębiorców do WSA	3	10
Skargi na decyzje UOKiK oddalone przez WSA	0	9
Skargi na decyzje UOKiK uwzględnione przez WSA	1	2
Skargi kasacyjne od orzeczeń WSA złożone do NSA	2	4

56 Sygnatura akt VII AGa 244/20.

57 Sygnatura akt VII AGa 2271/18.

Złożone skargi i wydane wyroki w 2020 r. – w tym jakość paliw

58

skarg na decyzje Prezesa UOKiK złożonych przez przedsiębiorców do WSA

5

skarg na decyzje Prezesa UOKiK uwzględnionych przez WSA

25

skarg na decyzje Prezesa UOKiK oddalonych przez WSA

6

skarg kasacyjnych od orzeczeń WSA złożonych do NSA

ROZDZIAŁ 3

Ważnym obszarem kompetencji Prezesa UOKiK jest kształtowanie systemu prawnego skutecznie chroniącego interesy konsumentów i wspierającego rozwój konkurencji, a także informowanie i edukowanie uczestników rynku w zakresie obowiązujących przepisów. Urząd prowadzi również badania społeczne i analizy rynku oraz angażuje się we współpracę międzynarodową, w szczególności w inicjatywy realizowane przez instytucje unijne i państwa członkowskie UE.

3.1 Działalność informacyjno- edukacyjna

Działania informacyjno-edukacyjne UOKiK koncentrują się na prowadzeniu kampanii społecznych, współpracy z mediami, a także realizowaniu różnego typu projektów edukacyjnych i konkursowych. Ponadto Urząd opracowuje i udostępnia publikacje oraz wspiera inicjatywy edukacyjne innych podmiotów związane z ochroną konkurencji i konsumentów.

W ramach tych działań prowadzone są także tematyczne strony internetowe. W 2020 r. **Urząd przygotował i udostępnił serwis www.zatoryplatnicze.uokik.gov.pl** w związku z nowymi kompetencjami Prezesa UOKiK w tym zakresie¹. Portal stanowi kompendium wiedzy dotyczącej regulacji ograniczających zatory płatnicze, przybliżając interpretację przepisów służących przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

Projekty informacyjno-edukacyjne

Kampania społeczna „Sprawdź, czytaj, pytaj!”

15 lipca 2020 r. UOKiK zainicjował kampanię społeczną pod hasłem „Sprawdź, czytaj, pytaj!”. Działania prowadzono w związku ze skargami konsumentów, dotyczącymi nieuczciwych praktyk rynkowych i oszustw, także w kontekście COVID-19. Celem kampanii było ostrzeżenie konsumentów przed zagrożeniem związanym z:

→ **alternatywnymi inwestycjami finansowymi, które fałszywie obiecują szybki, pewny i wysoki zysk bez ryzyka,**

→ **produktami lub usługami, które fałszywie obiecują ochronę zdrowia lub leczenie.**

UOKiK przygotował dwa 30-sekundowe komunikaty do emisji w telewizji, radiu, Internecie oraz przestrzeni publicznej. Na zasadach bezkosztowych w kampanię licznie włączyły się media publiczne i komercyjne, instytucje administracji państwowej i samorządowej oraz przedsiębiorstwa publiczne i firmy prywatne. W efekcie spoty można było zobaczyć w 54 stacjach telewizyjnych, które łącznie wyemitowały je 1 289 razy². Komunikaty można było również usłyszeć w 27 rozgłośniach radiowych – łącznie 744 emisje³. Ponadto promocję wsparło 35 podmiotów publicznych⁴. Instytucje informowały o akcji i publikowały spoty w serwisach www oraz mediach społecznościowych. Komunikaty wyświetlane były także w przestrzeni publicznej na ekranach LCD w kilku miastach Polski⁵.

Kampanię wsparło ponad

80

stacji radiowych i telewizyjnych

35

podmiotów publicznych

¹ 1 stycznia 2020 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych (Dz. U. 2019 poz. 1649).

² Dane na podstawie udostępnionych planów emisji. Stacje telewizyjne, które wzięły udział w kampanii: TVP 1, TVP 2 oraz TVP INFO i 16 regionalnych, TVN, TVN7, TVN Style, TVN Turbo, TVN Fabula,

HGTV, TTV, TVN24 i TVN24 BIS, POLSAT i POLSAT NEWS, TV TRWAM, Comedy Central Polska, Nick Jr, Nickelodeon, MTV Polska, Paramount Channel, Paramount Play, TV PULS, Puls2, Canal+

teleTOON+, MiniMini+, Ale kino+, Canal+ Sport, nSport, DOMO+, Canal+ Family, Canal+ Sport2, Kuchnia+, PLANETE+, Kino POLSKA, Stopklatka, Zoom TV oraz Kino Polska Muzyka.

³ Dane na podstawie udostępnionych planów emisji. Stacje radiowe, które wzięły udział w kampanii: PR Pr 1, PR Pr 2, PR Pr 3, PR Pr 4, Radio Nadzieja, Radio Maryja, Polskie Radio 24, PR Radio Opole, Radio Olsztyn, Radio Poznań, Radio ZET, Antyradio, Chillizet, Meloradio, Radio Pomorza i Kujaw, Radio Lublin SA, Polskie Radio Białystok, Polskie Radio Koszalin, Radio 90.FM, Radio Kielce, Radio Katowice, Radio Kraków,

Radio EMAUS, Radio Warszawa 106,2 FM, Muza FM, Akademickie Radio Kampus Warszawa, RMF FM.

⁴ Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Ministerstwo Sprawie-

dliwości, Komisja Nadzoru Finansowego, Urząd Regulacji Energetyki, Urząd Rzecznika Finansowego, Urząd Ochrony Danych Osobowych, PKP SA, ZUS, KRUS, Komenda Główna Policji, Poczta Polska, powiaty: dzierżoniowski, grodziski, kaliski, limanowski, opoczyński, piaseczyński, pułtuski, świdnicki, zgorzelecki oraz żniński, urzędy miast: Bytomia, Torunia i Szczecina, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej w: Gdańsku, Lubli-

nie, Olsztynie, Opolu, Poznaniu.

⁵ Ekran LCD należące do: Miejskich Zakładów Autobusowych w Warszawie, Metra Warszawskiego, Miejskich Zakładów Komunikacyjnych w Zielonej Górze, MPK Częstochowy, MZK Gorzowa Wlkp., Zarządu Transportu Miejskiego w Gdańsku, ZTM w Rzeszowie, Miejskiego Zakładu Komunikacji w Toruniu czy Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego we Wrocławiu.

STRONY WWW

Portal	Unikalne odwzety w 2020 r.	Opis portalu
uokik.gov.pl	5 020 373	Źródło aktualności o działaniach Prezesa UOKiK i informacji m.in. w zakresie: ostrzeżeń konsumenckich, decyzji oraz istotnych poglądów w sprawie. Na stronie internetowej Urzędu prowadzony jest Biuletyn Informacji Publicznej (BIP). W 2020 r. UOKiK otrzymał 565 wniosków o udostępnienie informacji publicznej.
finanse.uokik.gov.pl	17 000	Kompendium wiedzy o sytuacji na rynku kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim, ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, obligacji korporacyjnych, inwestycji alternatywnych i kredytów konsumenckich.
konkurencja.uokik.gov.pl	71 641	Strona informuje o najważniejszych działaniach Prezesa UOKiK w sprawie praktyk ograniczających konkurencję, w tym o programie łagodzenia kar (<i>leniency</i>) i ochrony sygnalistów.
polubowne.uokik.gov.pl	77 560	Serwis prezentuje zasady funkcjonowania systemu pozasądowego rozwiązywania sporów oraz zawiera praktyczne wskazówki dla konsumentów.
prawakonsumenta.uokik.gov.pl	1 608 732	Kompendium wiedzy na temat praw przysługujących konsumentom, w tym prawa do informacji, reklamacji i odstąpienia od umowy.
przewagakontraktowa.uokik.gov.pl	8 406	Źródło informacji na temat działań Prezesa UOKiK w zakresie przeciwdziałania nieuczciwemu wykorzystaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi.
zatoryplatnicze.uokik.gov.pl	5 160	Najnowszy portal UOKiK, uruchomiony 6 lipca 2020 r. poświęcony regulacjom ograniczającym zatory płatnicze, w szczególności przepisom ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

UOKiK prowadzi także System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej: <https://sudop.uokik.gov.pl>. Serwis służy udostępnianiu informacji o zatwierdzonych środkach pomocowych, beneficjentach tych środków, a także pozwala wyszukiwać informacje o pomocy uzyskanej przez wskazanego beneficjenta. Od czasu jego uruchomienia znacząco spadła liczba wniosków o udostępnienie informacji publicznej dotyczących udzielonej pomocy publicznej. Z portalu korzystają zarówno beneficjenci pomocy, jak i podmioty jej udzielające, a także firmy doradcze i konsultingowe, instytuty naukowe i dziennikarze. W związku z pomocą kryzysową wyszukiwarka ta została rozbudowana o kryteria umożliwiające wyszukiwanie pomocy objętej limitem określonym w Komunikacie Komisji „Tymczasowe ramy środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19”. Więcej informacji: 1.3 Pomoc publiczna.

Testy konsumenckie – #UOKiKtestuje

Prawo do rzetelnej informacji jest jednym z podstawowych praw konsumenckich. Konsumenty mają prawo wiedzieć, jakiej jakości są produkty, aby świadomie dokonywać zakupów. W związku z tym w ramach działań edukacyjnych w 2020 r., Urząd zainicjował projekt „UOKiK testuje”. To cykl badań porównawczych, których celem jest ułatwienie konsumentom wyboru, dostarczenie informacji o jakości produktów i wspieranie świadomych decyzji zakupowych. Dzięki niezależnym badaniom prowadzonym w laboratoriach UOKiK, przy wsparciu IH, konsumenci otrzymują pomoc przy wyborze produktów codziennego użytku. W październiku, listopadzie i grudniu opublikowano 3 raporty dotyczące testów konsumenckich⁶. Dotyczyły one następujących kategorii produktów: proszków do prania tkanin kolorowych, tabletek do zmywarek oraz płynów do mycia naczyń.

W ramach promocji projektu UOKiK przygotował animowany spot „UOKiK testuje”. Raporty z badań dostępne są na stronie www.uokik.gov.pl.

Działania UOKiK z okazji Dnia Dziecka

W związku z Dniem Dziecka, 1 czerwca 2020 r. UOKiK opublikował krótki film mający na celu zwrócenie uwagi rodziców na kwestię bezpieczeństwa zabawek. Materiał pokazuje, w jaki sposób laboratoria UOKiK sprawdzają produkty dla najmłodszych konsumentów, a także promuje świadomy wybór bezpiecznych zabawek przez rodziców. Film zawiera również porady dotyczące m.in. oznakowania CE, a także zapoznania się z ewentualnymi ostrzeżeniami.

Produkty przebadane i porównane – #UOKiKtestuje⁷

Proszki do prania tkanin kolorowych

10 marek proszków w ramach 290 testów porównawczych

Tabletki do zmywarek

10 marek tabletek w ramach 60 testów porównawczych

Płyny do mycia naczyń

10 marek płynów w ramach 66 testów porównawczych

Działania na rzecz seniorów

W 2020 r. UOKiK po raz kolejny wziął udział w akcji Dzień Seniora, organizowanej przez ZUS i Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Ze względu na sytuację pandemiczną akcja nie mogła odbyć się w tradycyjnej formule spotkań z seniorami, dlatego partnerzy inicjatywy – UOKiK, NFZ, PFRON, RPP, RPO – wspólnie przygotowali porady opublikowane w magazynie „ZUS dla Seniora”. Do części nakładu dołączony został materiał promocyjny UOKiK przypominający o 14-dniowym prawie do odstąpienia od umowy w przypadku zakupów na pokazach handlowych.

COVID-19 – monitoring rynku i kontakt mailowy dla przedsiębiorców

→ Pakiet informacji dla konsumentów i przedsiębiorców

W związku z sygnalizowanymi problemami wynikającymi z sytuacji epidemicznej, UOKiK przygotował specjalny pakiet informacji dla konsumentów i przedsiębiorców, zamieszczony na stronie www.uokik.gov.pl.

W sekcji dla konsumentów publikowane są porady i odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania dotyczące tematów takich jak: „Usługi turystyczne”, „Hotele”, „Transport”, „Sprzedaż”, „Usługi finansowe”, „Usługi”, „Ochrona konsumentów”. Zakładka zawiera również informacje na temat bezpłatnej pomocy prawnej dla konsumentów, w tym w ramach ECK Polska.

Z kolei w sekcji dla przedsiębiorców znajdują się aktualne informacje nt. pomocy publicznej oferowanej podmiotom, które ucierpiały w wyniku COVID-19. Umożliwiono również zgłoszenie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej w czasie pandemii, a także uzyskania nieformalnej opinii UOKiK, czy planowane, tymczasowe działania przedsiębiorców spowodowane COVID-19 są zgodne z prawem konkurencji.

→ Informacje dla kredytobiorców

UOKiK informował również o specjalnych rozwiązaniach dla kredytobiorców w związku z pandemią koronawirusa, tzw. wakacjach kredytowych oraz tymczasowo niższym, maksymalnym poziomie kosztów pozaodsetkowych dla kredytów konsumenckich.

→ COVID-19 a pomoc publiczna

Na stronie internetowej Urząd na bieżąco udostępniał informacje na temat unijnych i krajowych aktów prawnych związanych z wystąpieniem COVID-19, zgłoszonych programach pomocowych oraz decyzjach Komisji Europejskiej w sprawach polskich. Zamieszczano także wyjaśnienia i dokumenty związane z pomocą kryzysową. Informacje te służyły zarówno podmiotom udzielającym pomocy, jak i przedsiębiorcom, którzy w związku kryzysem doświadczyli jego negatywnych konsekwencji i oczekiwali wsparcia.

#UOKiKtestuje

⁶ W 2020 r. laboratoria przebadaly 4 kategorie produktów, przy czym w 2020 r. opublikowano raporty doty-

czące 3 rodzajów produktów. Więcej informacji o badaniach prowadzonych przez laboratoria UOKiK: 2.4 Laboratoria.

⁷ Dane dotyczą jedynie badań w ramach opublikowanych raportów w 2020 r.

Kalkulator kredytowy

W 2020 r. Urząd przygotował specjalny **kalkulator kredytowy**, pomagający konsumentom wyliczyć orientacyjną kwotę do zwrotu z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu konsumentkiego metodą liniową. Ponadto UOKiK opracował gotowy **formularz wniosku** o zwrot należnej kwoty z tytułu przedterminowej spłaty kredytu. Narzędzia te zostały udostępnione na stronie www.finance.uokik.gov.pl.

Black Friday, Cyber Monday – nie daj się oszukać

W związku z przedświątecznym sezonem wyprzedaży, w listopadzie 2020 r. UOKiK przygotował specjalną akcję informacyjną „Black Friday, Cyber Monday – nie daj się oszukać”. Celem działań było zwrócenie uwagi konsumentów na możliwe nieuczciwe praktyki przedsiębiorców, a także przypomnienie o ich prawach w trakcie wyprzedaży i zakupów online. W ramach akcji Urząd m.in. przygotował **serię tematycznych, animowanych spotów**.

Świadomy zamawiający – prawo konkurencji w przetargach publicznych

W 2020 r. UOKiK zakończył projekt „Świadomy zamawiający – prawo konkurencji w przetargach publicznych”, realizowany od 1 czerwca 2017 r. do 30 czerwca 2020 r. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)⁸.

Celem projektu było **podniesienie poziomu wiedzy o prawie konkurencji w zamówieniach publicznych**, w szczególności wśród pracowników administracji rządowej i samorządowej, zajmujących się przeprowadzaniem postępowań przetargowych. W ramach projektu UOKiK zorganizował w 2017 r. 32 bezpłatne, jednodniowe szkolenia dla powyższej grupy odbiorców na terenie całej Polski, podczas których przeszkolił 1 362 osoby.

Ponadto UOKiK przygotował bezpłatne szkolenie online na platformie e-learningowej www.szkolniazmowy.uokik.gov.pl, adresowane także do osób spoza admi-

nistracji. Platforma dostępna była od 1 czerwca 2017 r. do 30 czerwca 2020 r. W tym czasie zarejestrowało się na niej 4 285 użytkowników.

Porady konsumenckie i ostrzeżenia w ramach bieżących komunikatów UOKiK

Konsumenti padają ofiarą różnego typu oszustw i nieuczciwych praktyk ze strony przedsiębiorców m.in. w Internecie, podczas sprzedaży na pokazach handlowych czy rozmów telefonicznych. UOKiK informuje o tego typu zagrożeniach w ramach bieżących komunikatów prasowych, profilu na Twitterze, a także za pośrednictwem mediów. **Oprócz ostrzeżeń, materiały zawierają również porady i informacje na temat przysługujących praw, a także możliwości skorzystania z pomocy konsumenckiej**. W 2020 r. UOKiK porusza m.in. kwestie:

- pożyczek typu „chwilówki”,
- inwestycji alternatywnych – np. piramid finansowych i systemów promocyjnych typu piramidy finansowe, inwestycji w tzw. oprocentowane weksle inwestycyjne,
- praw pasażera w trakcie pandemii,
- zakupów internetowych w kontekście *dropshippingu*,
- pokazów handlowych – w szczególności nieuczciwych praktyk wobec seniorów.

Ponadto UOKiK regularnie zamieszczał i promował **graficzne raporty z kontroli Inspekcji Handlowej**. Poruszone tematy dotyczyły m.in. zabawek, kotłów na paliwo stałe, jakości i oznakowania odzieży, farb i lakierów, a także oznakowania detergentów. Materiały prezentują wyniki kontroli oraz zawierają wskazówki i porady dla konsumentów.

Projekty edukacyjne w ramach dotacji dla organizacji konsumenckich

UOKiK wspiera edukację konsumentów także w ramach systemu dotacji. W listopadzie 2020 r. Urząd rozstrzygnął konkurs w zakresie realizacji zadania publicznego „Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów – działania edukacyjne”. Oceniając zgłoszenia, UOKiK kierował się walorami edukacyjnymi oraz nowatorskim podejściem. Wybrano trzy projekty:

- **„Konsument cyberbezpieczny – aktywna edukacja”** (Fundacja ProPublika) – w ramach projektu powstało interaktywne narzędzie edukacyjne dla uczniów szkół ponadpodstawowych, służące rozpowszechnianiu wiedzy o prawach konsumenta w Internecie. Jest to strona internetowa www.konsument.edu.pl symulująca portal społecznościowy, na którym, obok zwykłych postów, pojawia się 10 ofert-pułapek. Kryją się za nimi niebezpieczne sytuacje, np. oszustwo zakupowe, alternatywna inwestycja, piramida finansowa, wyłudzenie kodu BLIK czy kradzież tożsamości. Strona zawiera również **scenariusze lekcji** dla nauczycieli, edukatorów i rzeczników konsumentów. Zrealizowano wielokanałową promocję narzędzia: mailing do szkół, kontakty z platformą edukacyjną Librus, redakcjami prasowymi i portalami informacyjnymi; ponadto przeprowadzono akcje informacyjne w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram) oraz poprzez insert do gazety.

Portal www.konsument.edu.pl

To nowoczesne narzędzie edukacyjne – **symulator portalu społecznościowego, na którym użytkownik może doświadczyć 10 zagrożeń, w tym zakupowych i inwestycyjnych**. Wygląd strony, jej zawartość, mechanizmy i stosowane interakcje są identyczne z tymi spotykanymi w sieci. Użytkownik zachowuje się wobec tego naturalnie – np. ogląda film reklamowy, czyta post, wybiera towar, decyduje o sposobie dostawy i formie płatności, wypełnia formularz, wchodzi w konwersację z chatbotem.

Dzięki temu realnie, ale bezpiecznie, pokazane są sposoby działania cyberoszustów. Użytkownik poznaje konsekwencje lekkomyślnych decyzji, które – podejmowane pod wpływem impulsu lub z chęci szybkiego i wysokiego zysku – mogą oznaczać wymierne straty finansowe. Dowiaduje się także, jak w podobnej sytuacji postąpić, na co zwrócić uwagę. Otrzymuje również wskazówki co zrobić, gdyby wpadł w pułapkę.

- **„Edukacja finansowa w cyberprzestrzeni”** (Stowarzyszenie Stop Bankowemu Bezprawiu) – to także odpowiedź na potrzebę edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony ich praw podczas aktywności i zakupów online. Projekt skierowano do trzech grup konsumentów: młodzieży, osób aktywnych zawodowo i seniorów. Odbyło się **6 webinarów** z prawnikami, powstało **6 wideo-blogów**, a także artykuły i prezentacje multimedialne na tematy z zakresu ochrony konsumentów online. Stworzono również specjalną podstronę: <https://cyberbezpieczni.bankowebezprawie.pl/>. Zrealizowano różnorodne formy promocji projektu z wykorzystaniem mediów społecznościowych oraz w mediach lokalnych i ogólnopolskich.

- **„Dieta bezglutenowa w celiakii, czyli bezpieczne zakupy w sklepach stacjonarnych i internetowych”** (Stowarzyszenie Przyjaciół Bezglutenowej Mamy) – w ramach projektu **sprawdzono pod kątem zawartości glutenu 33 produkty** oznaczone jako bezglutenowe. Badania przeprowadzono w akredytowanym laboratorium. Ich wyniki zaprezentowano na blogu <https://bezglutenowamama.pl>. Nagrano także **5 podcastów z ekspertami** na temat bezpiecznych zakupów bezglutenowych w sklepach stacjonarnych i internetowych. Zostały one udostępnione m.in. w serwisie Spotify i YouTube. W ramach projektu przygotowano także materiały na blogu, Facebooku i Instagramie Stowarzyszenia.

Wydarzenia i konkursy

Konkurs Prezesa UOKiK na najlepszą pracę magisterską i doktorską

W 2020 r. rozstrzygnięto 11. edycję konkursu na najlepszą pracę magisterską w obszarze ochrony konkurencji oraz 9. edycję poświęconą ochronie konsumentów. Konkurs prowadzony jest co roku, a jego celem jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na problematykę ochrony konsumentów i ochrony konkurencji. Kapituła konkursu składa się z praktyków, akademików oraz ekspertów UOKiK. W konkursie mogą wziąć udział osoby, które ukończyły prawo lub inny kierunek – ekonomię, administrację czy zarządzanie. W 2020 r. kapituła nagrodziła **łącznie 5 prac, a jedną wyróżniła**.

⁸ Wartość projektu wyniosła 679 689 zł, w tym wkład UE – 572 841,89 zł.

3.1 Działalność informacyjno-edukacyjna

Jednocześnie trwał konkurs na najlepsze prace doktorskie, którego rozstrzygnięcie odbywa się co 3 lata (finał obecnej edycji odbędzie się w 2022 r.).

Partnerem obydwu konkursów jest Stowarzyszenie Prawa Konkurencji, patronem Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.

Światowy Dzień Konsumenta

15 marca obchodzony jest Światowy Dzień Konsumenta. W tym czasie UOKiK co roku intensywnie porusza kwestię praw konsumentów i ich ochrony. Ze względu na sytuację epidemiczną, Urząd zrezygnował z organizacji wydarzenia stacjonarnego. W **specjalnym komunikacie prasowym** Prezes UOKiK apelował o solidarność i odpowiedzialność uczestników rynku w trudnym czasie pandemii COVID-19. Przypominał również o prawie konsumentów do bezpłatnej pomocy prawnej i bezpiecznych produktów. W ramach obchodów UOKiK zorganizował **radiowe dyżury dla konsumentów**.

Światowy Dzień Konkurencji

7-11 grudnia 2020 r. UOKiK zorganizował **Tydzień Konkurencji** z okazji Światowego Dnia Konkurencji. Wydarzenie prowadzone było online, w szczególności na Twitterze. W jego ramach UOKiK zorganizował konkurs dla subskrybentów, a także codziennie przypominał o najważniejszych decyzjach antymonopolowych w historii Urzędu oraz o uprawnieniach i obowiązkach przedsiębiorców. Ponadto Prezes UOKiK spotkał się online z prezesem niemieckiego organu antymonopolowego, Bundeskartellamt. Dyskusja dotyczyła: gospodarki cyfrowej, programu *leniency* oraz Sygnalista, a także nowych narzędzi do wykrywania antykonkurencyjnych porozumień. Nagranie udostępniono na stronie internetowej Urzędu.

II edycja Świętokrzyskiej Olimpiady Wiedzy Konsumenckiej

UOKiK wspiera działania podnoszące poziom wiedzy konsumenckiej wśród dzieci i młodzieży. W sierpniu za-

3.2 Prace legislacyjne

3.2.1 Krajowa legislacja

kończyła się II edycja Świętokrzyskiej Olimpiady Wiedzy Konsumenckiej, której organizatorem jest Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej. Prezes UOKiK objął honorowy patronat nad konkursem. W tej edycji udział wzięło łącznie **77 uczniów z 17 szkół ponadpodstawowych** i nagrodzono trzech z nich.

Patronaty Prezesa UOKiK

W 2020 r. Prezes UOKiK objął patronatem **14 wydarzeń⁹**. Były to przede wszystkim inicjatywy prokonsumenckie, jak np. VII Międzynarodowa Konsumentka Konferencja Naukowa – organizowana przez Stowarzyszenie Rzeczników Konsumentów, Kongres Konsument – organizowany przez Federację Konsumentów, czy konkursy nt. wiedzy o prawach konsumentów dla dzieci i młodzieży, organizowane m.in. przez rzeczników konsumentów.

Ponadto Prezes UOKiK objął patronatem m.in. Światowy Tydzień Przedsiębiorczości 2020, organizowany w Małopolsce przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. To międzynarodowy projekt przeprowadzany od 2008 r. Instytucje i firmy organizują bezpłatne szkolenia, warsztaty, debaty czy kampanie promocyjne poświęcone przedsiębiorczości. Tegoroczna edycja odbyła się 16-20 listopada w 170 krajach na całym świecie.

Działalność wydawnicza

Stałym elementem działalności edukacyjno-informacyjnej UOKiK jest opracowywanie, wydawanie i bezpłatna dystrybucja publikacji. Wszystkie tytuły dostępne są do pobrania w wersji elektronicznej lub papierowej na stronie internetowej Urzędu.

W 2020 r. UOKiK w ramach serii „Biblioteka UOKiK” wydał książkę **„Postępowanie antymonopolowe w orzecznictwie europejskiego trybunału praw człowieka”**. Autorką publikacji jest Marta Powolny – zwyciężczyni konkursu Prezesa UOKiK na najlepszą pracę magisterską poświęconą ochronie konkurencji w 2019 r.

3.2.2 Międzynarodowa legislacja

3.2.3 Sprawy prejudycjalne

Ponadto Urząd opracował i opublikował na stronie www obszernie **„Wyjaśnienia proceduralne w sprawie składania Prezesowi UOKiK zawiadomień oraz prowadzenia postępowań objętych zakresem ustawy o kontroli inwestycji”**. Prawo dotyczące kontroli inwestycji to część rządowej Tarczy Antykryzysowej 4.0. Przyjęcie tych przepisów wynikało z sytuacji związanej z pandemią COVID-19 i ryzykiem przejęcia polskich spółek ważnych dla porządku, bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego przez podmioty spoza UE, EOG i OECD. To rozwiązanie wzorowane na przepisach przyjętych w Niemczech oraz istniejących w innych krajach. W wyjaśnieniach można znaleźć szczegóły dotyczące nowych przepisów i prowadzenia postępowań przez Prezesa UOKiK.

Współpraca z mediami

Ważnym aspektem działalności informacyjnej Urzędu jest bieżący kontakt z mediami i publikowanie na stronie internetowej komunikatów prasowych prezentujących m.in. decyzje Prezesa UOKiK, stanowiska czy też wyniki kontroli Inspekcji Handlowej.

W 2020 r. Urząd wydał o **blisko 10 proc. więcej komunikatów prasowych** niż w 2019 r. Podobnie jak w latach poprzednich, większość informacji dotyczyła spraw związanych z ochroną konsumentów (ok. 66 proc.). Wzrosła również aktywność UOKiK na Twitterze – **liczba wpisów była wyższa o ponad 30 proc.** w porównaniu z 2019 r.

Media również chętnie informowały o działaniach Urzędu m.in. poprzez artykuły prasowe, publikacje w Internecie, w tym w mediach społecznościowych. W szczególności wzrosła liczba materiałów radiowo-telewizyjnych – o ponad 69 proc. wobec 2019 r. UOKiK wielokrotnie pojawiał się w pierwszej dziesiątce trendów na Twitterze. Prezes UOKiK regularnie brał udział w programach telewizyjnych i radiowych, a także udzielał wywiadów prasowych.

Kontakty z mediami służą nie tylko informowaniu opinii publicznej o działaniach Urzędu, lecz także promocji projektów i akcji edukacyjnych na zasadach niekomercyjnych.

3.3 Badania społeczne i analizy rynku

3.4 Współpraca międzynarodowa

UOKiK dla mediów

179

wydanych komunikatów prasowych

4

konferencje prasowe (w tym dwie jako współorganizator)

889

tweetów (blisko 3,5 miliona wyświetleń)

Media o UOKiK

10 131

artykułów prasowych

13 248

publikacji internetowych

7 696

materiałów radiowo-telewizyjnych

89 225

wzmianek o UOKiK m.in. na Twitterze, Facebooku

⁹ Wpłynęły 32 wnioski w tym zakresie.

3.2 Prace legislacyjne

Prezes UOKiK opracowuje akty prawne dotyczące ochrony konkurencji i konsumentów, a także uczestniczy w pracach legislacyjnych inicjowanych przez inne instytucje. W 2020 r. Urząd przeanalizował łącznie **blisko 1 000 projektów dokumentów rządowych** (w tym ponad 250 projektów ustaw i ponad 580 projektów rozporządzeń) pod kątem przepisów, które mogą wpływać na konkurencję i sytuację konsumentów.

W 2020 r. aktywność Prezesa UOKiK w obszarze legislacji koncentrowała się na tworzeniu rozwiązań prawnych stanowiących wsparcie dla konsumentów i przedsiębiorców w związku z kryzysem wywołanym pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 (COVID-19).

3.2.1 Krajowa legislacja

Działania legislacyjne dotyczące obszaru właściwego Prezesa UOKiK (przykłady)

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – transpozycja rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2394 z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów i uchylające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (tzw. rozporządzenie CPC)

Ochrona konsumentów stanowi w dzisiejszym świecie coraz większe wyzwanie z uwagi na zmiany zachodzące w obrocie gospodarczym. Rozwój nowoczesnych technologii i związana z nim postępująca cyfryzacja gospo-

darki, oprócz korzyści, przynosi również zagrożenia dla sytuacji konsumentów. Rosnąca skala i różnorodność wyzwań związanych zwłaszcza z dynamicznym rozwojem rynku cyfrowego oraz konieczność ochrony interesów konsumentów w nowych obszarach wymagała zintensyfikowania działań nadzorczych i regulacyjnych w ramach UE. W związku z tym w 2017 r. KE wydała rozporządzenie w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów¹⁰. **Rozporządzenie CPC przyznaje organom odpowiedzialnym za ochronę praw konsumentów w poszczególnych krajach członkowskich UE dodatkowe kompetencje oraz wzmocnione instrumenty dochodzeniowe i egzekucyjne.**

W 2020 r. Prezes UOKiK kontynuował prace nad projektem zmian w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z implementacją rozporządzenia CPC. Wśród kluczowych rozwiązań znalazła się **możliwość interwencji organu wobec stron internetowych oraz aplikacji naruszających prawa konsumentów** w celu wyeliminowania ryzyka poważnych szkód po stronie konsumentów. Proponowane regulacje przewidują, że Prezes UOKiK będzie mógł m.in. nakazać:

- usunięcie treści lub ograniczenie dostępu do interfejsu internetowego (strona internetowa lub aplikacja) lub nakazania umieszczenia wyraźnego ostrzeżenia dla konsumentów wchodzących na interfejs internetowy,
- usunięcie lub wyłączenie interfejsu internetowego lub ograniczenie dostępu do niego,
- w odpowiednich przypadkach nakazanie rejestrów domen i podmiotom rejestrującym domeny usunięcia pełnej nazwy domenowej (FQDN) i umożliwienia właściwemu organowi jej rejestracji – skutkiem czego strona internetowa zostanie usunięta, a jej nazwa domenowa zostanie zarejestrowana na Prezesa UOKiK w celu usunięcia jej z obrotu.

Projekt ustawy wprowadza także **zmiany dotyczące kontroli** prowadzonych w ramach postępowań z zakresu ochrony konsumentów. Kontrolerzy w toku niejawnych czynności będą mogli **kupić towar lub usługę**, a nie jak dotychczas jedynie podejmować czynności zmierzające do dokonania zakupu. Co ważne, będą mogli **ukryć swoją tożsamość**, posługując się dokumentami, które uniemożliwiają ustalenie ich danych identyfikacyjnych. Takie rozwiązanie umożliwi pozyskanie niezbędnego materiału dowodowego.

Projekt zakłada też inne zmiany, w tym prowadzenie przez UOKiK listy organizacji konsumenckich uprawnionych do zgłaszania ostrzeżeń oraz umożliwienie przeprowadzenia przeszukania siedziby przedsiębiorcy także w sprawach konsumenckich. Zakończenie procesu legislacyjnego planowane jest na 2021 r.

Należy podkreślić, że rozporządzenie CPC zostało już częściowo wdrożone przepisami ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19¹¹. Przewidują one możliwość podjęcia wspólnych działań oraz wymiany informacji dotyczących naruszeń transgranicznych praw konsumentów w obrębie

rynku wewnętrznego, w ramach modułu CPC systemu IMI (system wymiany informacji na rynku wewnętrznym UE).

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw – implementacja Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1 z dnia 11 grudnia 2018 r. mająca na celu nadanie organom ochrony konkurencji państw członkowskich uprawnień w celu skuteczniejszego egzekwowania prawa i zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego (tzw. dyrektywa ECN+)

Projekt związany jest z implementacją unijnej dyrektywy z 2018 r. mającej na celu **nadanie organom ochrony konkurencji uprawnień służących skuteczniejszemu egzekwowaniu prawa i zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego**¹² – dyrektywa ECN+. Część określonych przez dyrektywę zasad dotyczących działania organów antymonopolowych została już wcześniej wprowadzona do polskiego prawa, jednak niektóre obszary wymagają dostosowania i doprecyzowania. W 2020 r. kontynuowano prace nad implementacją przepisów dyrektywy.

W zakresie **programu łagodzenia kar (leniency)** kluczowa zmiana polega na wyłączeniu odpowiedzialności karnej osób fizycznych działających na rzecz przedsiębiorcy, który skorzystał z tego programu. Regulacja ta dotyczy tylko zmwów przetargowych, które podlegają również sankcji karnej. Zmiana ma na celu zwiększenie korzyści z udziału w programie *leniency*. Obecnie udział w znowach przetargowych jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności w odniesieniu do wszystkich podmiotów, co może zniechęcać uczestników do ujawnienia niedozwolonego porozumienia w ramach programu.

Zmiany dotyczą także **kontroli i przeszukań**, w tym szczegółowych zasad współpracy z policją. Nowelizacja obejmie również przepisy dotyczące kar nakładanych na

¹¹ Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19

oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r. poz. 1086 i 1423).

¹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/1 z 11 grudnia 2018 r. mająca na celu nadanie organom ochrony konkurencji państw członkowskich

uprawnień w celu skuteczniejszego egzekwowania prawa i zapewnienia należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego (Dz. Urz. UE z 14.1.2019, L 11/26).

¹⁰ Rozporządzenie 2017/2394 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12 grud-

nia 2017 r. w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi

za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów i uchylają-

cego rozporządzenie nr 2006/2004/WE.

przedsiębiorców za brak współpracy w trakcie gromadzenia materiału dowodowego. Obecnie za takie działanie grozi kara do równowartości 50 mln euro. Po zmianie ustawy ma to być kara do 3 proc. obrotu w roku poprzedzającym wydanie decyzji. Dyrektywa wprowadza również **okresowe kary pieniężne**. Zgodnie z projektem ustawy, mają one wynosić do 5 proc. dziennego obrotu przedsiębiorcy w roku poprzedzającym ich nałożenie. Projekt ustawy zakłada, że sankcje te będą groziły m.in. za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji Prezesa Urzędu lub związanych z nimi wyroków sądowych.

Projekt zakłada również rozszerzenie obowiązku **przekazywania UOKiK informacji lub dokumentów** na inne osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Obecnie zobligowani są do tego jedynie przedsiębiorcy lub ich związki. Projekt przewiduje, że osoby fizyczne będą miały prawo do odmowy przekazania informacji i dokumentów w sytuacji, gdyby działanie to groziło odpowiedzialnością karną (wolność od samooskarżania).

Implementacja Dyrektywy ECN+ umożliwi także **skuteczniejszą współpracę międzynarodową**. Zmiany w ustawie zakładają m.in. wzmocnienie współpracy w czynnościach dochodzeniowych oraz pozwolą na egzekucje kar pieniężnych nałożonych przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorców w innych krajach Unii Europejskiej.

Projektowane zmiany służą też **zwiększeniu poziomu ochrony przedsiębiorców w trakcie postępowania**. Dotyczy to m.in. konieczności uzasadnienia zarzutów na etapie wszczęcia postępowania właściwego, a także ochrony pisemnej komunikacji między przedsiębiorcą, u którego prowadzone jest przeszukanie, a reprezentującym go niezależnym adwokatem lub radcą prawnym.

Oprócz implementacji dyrektywy ECN+, nowelizacja wprowadza zmiany wynikające z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 stycznia 2019 r.¹³ Dotyczą one możliwości zaskarżenia zgody sądu na przeszukanie oraz jego procedury przez przeszukiwanego oraz Prezesa UOKiK. Zakończenie procesu legislacyjnego planowane jest na 2021 r.

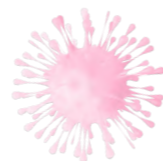
COVID-19 – wsparcie dla konsumentów i przedsiębiorców

Projekt ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹⁴

W związku z pandemią koronawirusa rząd wprowadził szereg rozwiązań w ramach tzw. tarczy antykryzysowej, które mają chronić państwo i obywateli przed negatywnymi skutkami społecznymi i gospodarczymi wywołanymi COVID-19. W ramach ustawy **Prezes UOKiK opracował przepisy stanowiące wsparcie dla osób splacających lub sięgających w tym trudnym czasie po kredyty konsumenckie, w tym tzw. szybkie pożyczki**.

Przygotowane rozwiązania wprowadzają tymczasowo niższy, maksymalny poziom kosztów pozaodsetkowych dla kredytów konsumenckich, co jest kluczowe dla obniżenia całkowitych kosztów tego typu kredytów. Dla pożyczek krótszych niż 30 dni koszty pozaodsetkowe nie będą mogły wynieść więcej niż 5 proc. Natomiast w przypadku pożyczek trwających 30 dni i dłużej poziom kosztów będzie mógł wynosić od 15 proc. plus 6 proc. za każdy rok trwania pożyczki. Dzięki temu, np. przy kredycie udzielonym na rok, koszty nie będą mogły być wyższe niż 21 proc. Dodatkowo, niezależnie od długości trwania pożyczki, poziom kosztów pozaodsetkowych nie może przekroczyć 45 proc. Przyjęte rozwiązania definiują również podmioty powiązane – co ma uniemożliwić omijanie ustawowych limitów pozaodsetkowych kosztów kredytu poprzez naprzemiennie udzielanie pożyczek przez powiązane podmioty i kumulowanie wskazanych wyżej pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Z inicjatywy Prezesa UOKiK w ustawie przewidziano również możliwość ustalenia w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki wydanego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia oraz ministrem właściwym do spraw rolnictwa i rozwoju wsi

maksymalnych cen lub maksymalnych marż hurtowych i detalicznych, stosowanych w sprzedaży towarów lub usług w przypadku produktów podstawowych, mających kluczowe znaczenie dla ochrony zdrowia lub funkcjonowania gospodarstw domowych. W przypadku wprowadzenia w życie tego typu rozwiązania, działania kontrolne powierzono m.in. Inspekcji Handlowej.

Projekt ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 – tzw. tarcza 4.0¹⁵

Tarcza 4.0 to kolejny pakiet rządowych rozwiązań, mających na celu ochronę polskiej gospodarki i obywateli w związku z pandemią koronawirusa. **We współpracy z Prezesem UOKiK w projekcie ustawy znalazły się przepisy zwiększające ochronę kredytobiorców oraz polskich przedsiębiorstw przed wrogimi przejęciami**. Przepisy weszły w życie 24 lipca 2020 r., wprowadzając zmiany w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawie o kontroli niektórych inwestycji¹⁶.

Przygotowane rozwiązania stanowią wsparcie dla kredytobiorców, którzy ze względu na pandemię znaleźli się w trudnej sytuacji. **Tzw. wakacje kredytowe dają konsumentom prawo do zawieszenia na okres do 3 miesięcy spłaty kredytu, bez naliczania odsetek i innych opłat**. Przepisy dotyczą osób, które po 13 marca 2020 r. straciły pracę lub inne główne źródło dochodu i są stosowane do umów kredytowych zawartych przed 13 marca 2020 r., jeśli termin zakończenia okresu kredytowania określony w tych umowach przypada po upływie 6 miesięcy od dnia 13 marca 2020 r. Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, zawieszenie spłaty kredytu następuje automatycznie z chwilą doręczenia kredytodawcy stosownego wniosku. Konsument sam decyduje, czy zawiesza spłatę na jeden, dwa czy trzy miesiące. W tym okresie kredytodawca może pobierać jedynie opłaty z tytułu składek za umowy ubezpieczenia powiązane z umową kredytu. Okres kredytowania, jak i wszystkie terminy przewidziane

w umowie kredytu, ulegną stosownemu przedłużeniu o okres zawieszenia. W przypadku, w którym kredytobiorca ma kilka kredytów tego samego rodzaju u danego kredytodawcy (np. dwa kredyty waloryzowane do CHF), będzie mógł skorzystać z wakacji kredytowych tylko wobec jednego z nich.

Z inicjatywy Prezesa UOKiK przyjęto też rozwiązania w zakresie **ochrony polskich przedsiębiorstw, których przedmiot działalności jest ważny dla porządku, bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego**. Prezes Urzędu może zgłosić sprzeciw wobec inwestycji objętej przepisami ustawy, która skutkuje nabyciem, osiągnięciem znaczącego uczestnictwa lub nabyciem dominacji nad podmiotem objętym ochroną, dokonywaną przez podmioty z siedzibą lub obywatelstwem (dla osób fizycznych) poza krajem członkowskim UE, EOG oraz OECD.

Regulacja obejmuje kluczowe podmioty m.in.:

- prowadzące działalność gospodarczą związaną z: energią elektryczną, gazem, paliwami, telekomunikacją, przetwórstwem żywności, produkcją leków, chemikaliów i nawozów, materiałami wybuchowymi, bronią i amunicją oraz wyrobami technologii o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- tworzące oprogramowania wykorzystywane w usługach podstawowych dla społeczeństwa, takich jak: energia, paliwa, zaopatrzenie w wodę i gotówkę, płatności kartą, szpitale, sprzedaż leków na receptę, transport oraz zaopatrywanie w żywność,
- spółki publiczne.

Dodatkowo ustawa wprowadza podstawy do wymiany, za pośrednictwem punktu kontaktowego, informacji o inwestycjach zagranicznych pomiędzy państwami członkowskimi UE i Komisją Europejską.

Nowe reguły kontroli mają obowiązywać przez 2 lata od wejścia w życie ustawy.

¹³ sygn. P 19/17, Dz. U. poz.128.

¹⁴ Dz. U. 2020 poz. 374.

¹⁵ Dz. U. z 2020 poz. 1086.

¹⁶ Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji (Dz. U. z 2020 r. poz. 2145).

3.1
Działalność
informacyjno-edukacyjna

3.2
Prace legislacyjne

3.2.1
Krajowa legislacja

3.2.2
Międzynarodowa legislacja

3.2.3
Sprawy prejudycjalne

3.3
Badania społeczne
i analizy rynku

3.4
Współpraca
międzynarodowa

Projekt ustawy o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz o Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym

W 2020 r. Prezes UOKiK kontynuował prace nad projektem nowej „ustawy deweloperskiej”¹⁷. Dotychczasowy system ochrony środków wpłacanych przez nabywcę mieszkania nie zapewnia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa. Ryzyko dotyczy w szczególności kwestii otwartych mieszkaniowych rachunków powierniczych (tzw. OMRP), które nie posiadają zabezpieczeń w postaci gwarancji ubezpieczeniowej albo bankowej. Wypłata zgromadzonych środków z OMRP następuje przed przeniesieniem własności nieruchomości na nabywcę. W przypadku upadłości dewelopera konsumenci są narażeni na utratę zarówno środków finansowych, jak i nieruchomości.

Projekt ustawy przewiduje przede wszystkim **utworzenie Deweloperskiego Funduszu Gwarancyjnego**, który wzmocni ochronę konsumentów kupujących nowe mieszkanie w przypadku upadku firmy deweloperskiej. Fundusz będą zasilaty składki płacone przez deweloperów. Ich wysokość ma zależeć od rodzaju rachunku powierniczego i zostać dookreślona w rozporządzeniu, co umożliwi elastyczniejsze reagowanie na zmieniające się warunki rynkowe. Konsument będzie mógł odmówić odbioru lokalu w przypadku istotnych wad mieszkania. Przepisy doprecyzowują również samą procedurę odbioru, w tym konsekwencje nieusunięcia wady przez przedsiębiorcę w terminie wyznaczonym przez konsumenta.

Projekt uszczegóławia również zasady dokonywania przez nabywcę wpłat na Mieszkaniowy Rachunek Powierniczy (MRP), zasady uprawnień kontrolnych banku i dokonywania wypłat z MRP na rzecz dewelopera. Określone zostają także prawa i obowiązki stron umowy deweloperskiej w przypadku ogłoszenia upadłości banku prowadzącego MRP. Projektowane zmiany nakładają szereg obowiązków na dewelopera, w tym przekazywania osobie kupującej

prospektu informacyjnego w zakresie oferty oraz posiadania zgody wierzyciela hipotecznego na tzw. bezobciążeniowe wyodrębnienie lokalu i przeniesienie jego własności na nabywcę, jeżeli takie obciążenie istnieje.

Projekt nowej ustawy ma na celu **stworzenie kompleksowego systemu gwarantującego bezpieczeństwo środków nabywcy** niezależnie od rodzaju MPR. Został przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów ze zmianami wynikającymi z autopoprawek oraz rekomendowany Radzie Ministrów pod koniec 2020 r.

Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020¹⁸

Konieczność zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014–2020 związana była z końcem okresu jego obowiązywania 31 grudnia 2020 r. oraz **wyłużeniem przez KE okresu obowiązywania warunków udzielania pomocy regionalnej**, określonych w „Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2014-2020”¹⁹, do końca 2021 r. Wytyczne te zawierają zasady ustalania krajowych map pomocy regionalnej dla poszczególnych państw członkowskich, w których określone są regiony kwalifikujące się do pomocy regionalnej oraz maksymalne intensywności tej pomocy. W przypadku Polski krajowa mapa pomocy regionalnej na lata 2014-2020 została zawarta we wspomnianym rozporządzeniu. Z uwagi jednak m.in. na sytuację spowodowaną epidemią COVID-19, Komisja Europejska przedłużyła okres obowiązywania Wytycznych na lata 2014-2020 do końca 2021 r. W celu umożliwienia dalszego udzielania przedsiębiorcom pomocy regionalnej w 2021 r. konieczne było zatem odpowiednie przedłużenie okresu obowiązywania rozporządzenia.

COVID-19 – pomoc publiczna

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc inną niż pomoc *de minimis* lub pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie

Nowelizacja rozporządzenia²⁰ przygotowana przez Prezesa UOKiK miała na celu **uproszczenie zakresu informacji przedstawianych przez podmioty ubiegające się o pomoc publiczną** udzielaną na podstawie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19²¹. Zmiany ułatwiły przedsiębiorcom składanie wniosków oraz usprawniły pracę organów udzielających pomocy, zapewniając jednocześnie pełną zgodność krajowych regulacji z prawem unijnym. Rozporządzenie weszło w życie 5 sierpnia 2020 r.

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych

Z uwagi na sytuację wywołaną COVID-19, w szczególności pojawienie się nowych przepisów unijnych i znacznej liczby programów w zakresie pomocy kryzysowej, konieczna była nowelizacja tzw. rozporządzenia sprawozdawczego. Prezes UOKiK przygotował projekt zmieniający dotychczasowe zasady sprawozdawczości w zakresie pomocy publicznej. Rozporządzenie²² weszło w życie 11 czerwca 2020 r. Wprowadziło nowe kody ustaw i nowe przeznaczenia dla pomocy kryzysowej zgodnie z Komunikatem KE dotyczącym tymczasowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19²³ i jego zmian.

²⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc inną niż pomoc *de minimis* lub pomoc *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (Dz. U. 2020 poz. 1338).

²¹ Ustawa dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, jak również innych aktów prawnych przewidujących udzielanie przedsiębiorcom wspar-

cia w celu przeciwdziałania COVID-19 (Dz. U. 2020 poz. 374).

²² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przed-

siębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz. U. 2020 poz. 1023).

²³ Komunikat KE z 19 marca 2020 r. – tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (2020/C 91 I/01).

¹⁷ Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu miesz-

kalnego lub domu jednorodzinnego (Dz. U. z 2011 r. Nr 232 poz. 1377 oraz

z 2019 r. poz. 1805, z 2020 r. poz. 471).

¹⁸ Dz. U. 2014 poz. 878.

¹⁹ Dz. Urz. UE C 209 z 27.7.2013.

Udział UOKiK w działaniach legislacyjnych prowadzonych z inicjatywy innych instytucji (przykłady)

W 2020 r. w ramach rządowego procesu legislacyjnego Prezes Urzędu brał aktywny udział w procesie przygotowywania projektów aktów prawnych. Do najistotniejszych działań w tym obszarze zaliczyć należy opiniowanie projektów następujących aktów prawnych:

Projekt ustawy o rozpatrywaniu reklamacji i sporów klientów podmiotów rynku finansowego oraz o Funduszu Edukacji Finansowej

UOKiK opiniował projekt ustawy o rozpatrywaniu reklamacji i sporów klientów podmiotów rynku finansowego oraz o Funduszu Edukacji Finansowej. Projekt prowadzony był z inicjatywy Ministerstwa Finansów (obecnie – Ministerstwo Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej).

Projekt przewiduje **przejęcie przez Prezesa UOKiK zadań wykonywanych dotychczas przez Rzecznika Finansowego**. Zmiany mają na celu zapewnienie kompleksowej ochrony klientów podmiotów rynku finansowego. Obecnie Prezes UOKiK posiada kompetencje w zakresie zbiorowych interesów konsumentów. Projekt nowych przepisów umożliwi podejmowanie interwencji także w przypadku indywidualnych problemów konsumentów. W ten sposób organ będzie dysponował szerokim zakresem możliwości wsparcia konsumentów w kluczowym obszarze, jakim jest bezpieczeństwo finansowe i szerszego wykorzystania dotychczasowych uprawnień. Konsolidacja kompetencji pozwoli na utworzenie jednej, silnej instytucji publicznej, skutecznie egzekwującej obowiązki podmiotów finansowych wobec konsumentów.

Projekt ustawy Prawo Komunikacji Elektronicznej

W 2020 r. UOKiK aktywnie uczestniczył w pracach nad projektem ustawy Prawo Komunikacji Elektronicznej (PKE), popierając rozwiązania korzystne dla konsumentów. Projekt prowadzony z inicjatywy Ministra Cyfryza-

cji ma na celu **wdrożenie do prawa polskiego unijnej dyrektywy z 2018 r. ustanawiającej „Europejski kodeks łączności elektronicznej”²⁴**. Oprócz rozwiązań implementujących dyrektywę, projekt PKE zawiera inne istotne dla konsumentów kwestie dotychczas ujęte w ustawie Prawo telekomunikacyjne. Prezes UOKiK zabiegał m.in. o to, aby ważne informacje były dostarczane konsumentom na trwałym nośniku, uniemożliwiając w ten sposób ich ewentualną zmianę przez przedsiębiorcę. Odnosi się to zarówno do informacji przedkontraktowych dotyczących oferty, jaki i kwestii utrwalania zgód konsumentów na doliczanie do rachunku telefonicznego dodatkowych płatności. Tego rodzaju zabezpieczenie zwiększy ochronę konsumentów w przypadku ewentualnego sporu z operatorem telekomunikacyjnym. Postulowane prokonsumenckie zmiany znalazły odzwierciedlenie w projekcie PKE. Prace będą kontynuowane w 2021 r.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw

Projekt zainicjowany przez Ministra Klimatu (obecnie Ministra Klimatu i Środowiska) stanowi implementację unijnej dyrektywy z 2019 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej²⁵. W kwestiach konsumenckich nowelizacja zakłada, że umowa sprzedaży lub umowa kompleksowa z odbiorcą paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym nie będzie mogła zostać zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa. Projekt zawiera także doprecyzowanie przepisów dotyczących uaktualniania i dostarczania odbiorcy paliw lub energii w gospodarstwie domowym kopii „Zbioru praw konsumenta energii elektrycznej lub paliw gazowych”. Ponadto przewiduje **możliwość odebrania przez Prezesa URE koncesji przedsiębiorstwu energetycznemu w przypadku wydania przez Prezesa UOKiK wobec niego prawomocnej decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**. Przewidziano też umożliwienie przez Koordynatora ds. negocjacji przy Prezesie URE upoważnienia członka swojego zespołu do prowadzenia spraw jako podmiot uprawniony w zakresie pozasądowego rozwiązania sporu. Prezes UOKiK popierał prokonsumenckie rozwiązania zawarte w projekcie, zwłaszcza wprowadzenie możliwości odebrania koncesji

przedsiębiorcy energetycznemu w przypadku wydania decyzji przez Prezesa UOKiK w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw – nowelizacja ustawy o systemie monitorowania i kontroli jakości paliw

UOKiK uczestniczył w pracach legislacyjnych nad nowelizacją ustawy o podatku akcyzowym, które były prowadzone przez Ministerstwo Finansów (obecnie – Ministerstwo Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej). Nowelizacja wprowadza zmiany m.in. do ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw. Przewidywane jest **poszerzenie zadań i uprawnień Prezesa UOKiK oraz Inspekcji Handlowej w zakresie kontroli olejów napędowych**. Proponowana regulacja ma na celu uszczelnienie systemu podatkowego w tym obszarze. Projekt zakłada, że IH będzie kontrolowała oleje napędowe w poszerzonym zakresie, tj. oprócz kontrolowania dotychczasowych wymagań jakościowych, będzie ustalała, czy w olejach napędowych znajdują się substancje stosowane do znakowania i barwienia olejów przeznaczonych na inne cele niż napędowe lub czy zawierają one substancje powodujące zaklasyfikowania ich do innego kodu CN. Poszerzone badania laboratoryjne będą miały na celu ujawnienie substancji, które mają wpływ na klasyfikację olejów napędowych albo jego przeznaczenie i tym samym pozwolą na skontrolowanie przez Krajową Administrację Skarbową prawidłowości uiszczenia należnych podatków (akcyzy).

UOKiK w ramach prac nad projektem skupił się nad dostosowaniem zaproponowanych zmian do już funkcjonujących rozwiązań w zakresie prowadzonych kontroli jakości paliw. Z punktu widzenia Zarządzającego systemem monitorowania i kontrolowania jakości paliw – Prezesa UOKiK – istotne było także stworzenie możliwości rozwoju dla laboratorium UOKiK w Bydgoszczy, które również będzie badać próbki oleju napędowego w rozszerzonym zakresie. Pod koniec 2020 r. projekt został przekazany do Sejmu.

Udział UOKiK w pracach legislacyjnych / opiniowaniu projektów aktów prawnych – przykłady z 2020 r.

- projekty aktów normatywnych dotyczących mieszkalnictwa, przygotowywanych przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju w ramach realizacji Narodowego Programu Mieszkaniowego
- projekt ustawy wdrażającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych a polskie przepisy dotyczące przewagi kontraktowej (dyrektywa UTP)
- projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny
- projekt ustawy o odpowiedzialności za naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie wzajemnego uznawania towarów zgodnie z prawem wprowadzonych do obrotu w innym państwie członkowskim oraz wskazaniu organu prowadzącego punkt kontaktowy do spraw produktów
- projekt ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych
- projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw
- projekt ustawy o zmianie ustawy o efektywności energetycznej
- projekt ustawy o zmianie ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1972 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiająca Euro-

pejski kodeks łączności elektronicznej (Dz. Urz. UE z 17.12.2018, L 321/36).

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europej-

skiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii

elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz. Urz. UE z 14.6.2019, L 158/125).

3.2.2 Międzynarodowa legislacja

Prezes UOKiK uczestniczy w tworzeniu międzynarodowych rozwiązań prawnych obowiązujących w Unii Europejskiej. **Przedstawiciele Urzędu przygotowują stanowiska Rządu RP do projektów unijnych regulacji oraz biorą udział w pracach grup roboczych Rady UE**, w których negocjowane są szczegóły projektów aktów prawnych. Prezes Urzędu dba o odpowiednią ochronę zasad konkurencji oraz interesów konsumentów.

Przykłady działań Prezesa UOKiK w zakresie międzynarodowej legislacji

„Kodeks Usług Cyfrowych”

Od lipca do września 2020 r. UOKiK brał czynny udział w prowadzonych przez KE konsultacjach publicznych dotyczących aktu o usługach cyfrowych, zwanego również „Kodeksem Usług Cyfrowych”, który miał na celu **ochronę konsumentów na rynku cyfrowym oraz zapewnienie uczciwej konkurencji w środowisku platform internetowych**. Konsultacje obejmowały następujące kierunki prac: rewizję dyrektywy o handlu elektronicznym, nową regulację, której celem miało być zapewnienie równych szans na europejskich rynkach cyfrowych – skierowaną ściśle do dużych platform internetowych pełniących rolę tzw. strażników rynku, a także nowego narzędzia konkurencji (*New Competition Tool*).

W ramach prac dotyczących regulacji platform internetowych, Prezes Urzędu był jednym z współautorów postulatów przygotowanych w kontekście unijnego „Kodeksu Usług Cyfrowych”. Aktywnie uczestniczył w przygotowaniu wkładu do stanowiska Rządu RP w ramach konsultacji prowadzonych pod przewodnictwem Ministerstwa Rozwoju (obecnie Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii). Zdaniem Prezesa UOKiK, obecnie istniejące przepisy prawa ochrony konkurencji (w szczególności art. 102 TFUE) nie zawsze odpowiadają wyzwaniom związanym z rozwojem rynków cyfrowych. Prawo ochrony konkurencji, z natury *ex post*, nie jest często w stanie skutecznie zapobiec niekorzystnym praktykom dominujących platform

internetowym. W szczególności, postępowania z zakresu ochrony konkurencji są długotrwałe, a wyrządzona konsumentom, a także społeczeństwu szkoda jest często nieodwracalna. Z tego względu Prezes UOKiK wyraził stanowisko, zgodnie z którym, w celu zabezpieczenia konkurencji w sektorze cyfrowym, instytucje unijne powinny podejmować zarówno działania w ramach polityki konkurencji, jak i komplementarne inicjatywy regulacyjne. Prezes UOKiK opowiedział się również za potrzebą wypracowania precyzyjnej definicji legalnej platform pełniących rolę strażników rynku.

Choć początkowo prace nad powyższymi kwestiami toczyły się łącznie, ostatecznie kwestie regulacji wobec dużych platform zostały objęte oddzielnym Aktem o rynkach cyfrowych (*Digital Markets Act – DMA*), a kwestie dotyczące funkcjonowania jednolitego rynku cyfrowego, w tym w zakresie obowiązków i odpowiedzialności dostawców usług pośrednich funkcjonujących na tym rynku, podlegają Aktowi o usługach cyfrowych (*Digital Services Act – DSA*).

Akt o rynkach cyfrowych – *Digital Markets Act (DMA)*

W grudniu 2020 r. Komisja Europejska opublikowała projekt rozporządzenia dotyczącego platform internetowych – *Digital Markets Act*. Prezes UOKiK angażował się w prace, mające na celu wypracowywanie polskiego stanowiska wobec najistotniejszych kwestii, które mają zostać poddane regulacji. Urząd uczestniczył w pracach grup roboczych, spotkaniach i ściśle współpracował z Ministerstwem Rozwoju, Pracy i Technologii, Urzędem Komunikacji Elektronicznej oraz innymi resortami. Prace nad projektem będą kontynuowane w 2021 r., obejmując m.in. opracowanie definicji platform o znaczeniu systemowym oraz wypracowanie narzędzi, które mają służyć regulacji zachowań rynkowych tych podmiotów.

Nowe narzędzie konkurencji – *New Competition Tool (NCT)*

W czerwcu 2020 r. KE wystąpiła z inicjatywą dotyczącą tzw. nowego narzędzia konkurencji (*New Competition Tool*). Propozycja ta jest jednym ze środków mających na celu zapewnienie, że polityka i zasady konkurencji są odpowiednie dla nowoczesnej gospodarki. Ma na celu

zarządzenie potencjalnym lukom prawnym w obecnych unijnych regulacjach konkurencji, które zostały zidentyfikowane na podstawie doświadczeń w zakresie egzekwowania tego prawa na rynkach cyfrowych. Dotyczy to również szerszej refleksji na temat potrzeby zmian w obecnych ramach prawa konkurencji, aby zachować konkurencyjność rynków. Prezes UOKiK został włączony w prace nad tym aktem prawnym i przygotował szczegółowe informacje na temat doświadczeń w egzekwowaniu prawa konkurencji oraz problemów o charakterze strukturalnym, dotyczących m.in. cech rynków cyfrowych oraz strategii przedsiębiorców na tych rynkach, mających niekorzystny wpływ na konkurencję.

Dyrektywa w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów

Dyrektywa w sprawie powództw przedstawicielskich²⁶ ma na celu zastąpienie dotychczasowych regulacji w tym zakresie. Wydany w listopadzie 2020 r. dokument przewiduje, że tzw. podmioty upoważnione mogą dochodzić nakazów zaprzestania niedozwolonych praktyk oraz nakazów odszkodowawczych. Możliwe jest dochodzenie obu nakazów jednocześnie lub każdego z osobna. Taki nakaz miałby być wydawany przez sąd lub organ administracji. Wybór modelu, a także procedury zależy od państwa członkowskiego. Dyrektywa, wychodząc na przeciw różnorodności tradycji prawnych poszczególnych państw członkowskich, umożliwi państwu pozostawienie dotychczasowych systemów dochodzenia roszczeń zbiorowych. Zgodnie z dyrektywą jedna z procedur musi natomiast odpowiadać warunkom w niej określonym. Od państwa członkowskiego zależy, czy wdrażając dyrektywę pozostawi dotychczasowe procedury, czy je zmieni, dostosowując do wymogów dyrektywy. Dyrektywa przewiduje także dwa rodzaje podmiotów upoważnionych (transgraniczne oraz krajowe). Angażując się w prace nad tą regulacją, Prezes UOKiK kładł szczególny nacisk na proponowane rozwiązania, które zapewniają:

→ umożliwienie funkcjonowania dwóch oddzielnych mechanizmów zapewniających ochronę zbiorowych

interesów konsumentów (publicznoprawnego i prywatnoprawnego),

- pozostawienie konsumentom prawa do wycofania się z postępowania w przypadku niezadowolenia z jego przebiegu,
- pozostawienie możliwości uznania ostatecznej decyzji sądu lub organu administracji stwierdzających naruszenie jako dowodu naruszenia w innych postępowaniach dotyczących tego samego naruszenia i tego samego przedsiębiorcy (tzw. prejudykat).

Akty prawne w zakresie pomocy publicznej – przykłady

W 2020 r. Prezes UOKiK przeprowadził konsultacje oraz przygotował i prezentował stanowisko Polski m.in. do następujących aktów prawnych:

- projekt rozporządzenia Komisji zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 360/2021 w odniesieniu do przedłużenia jego stosowania i odstęstwa czasowego dopuszczającego udzielanie tej pomocy przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji w związku z pandemią COVID-19,
- projekt rozporządzenia Komisji w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 1407/2013 oraz rozporządzenia (UE) nr 651/2014 w odniesieniu do okresu ich obowiązywania oraz odpowiednich dostosowań w rozporządzeniu (UE) nr 651/2014,
- projekt rozporządzenia Komisji (UE) zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (w zakresie łączenia funduszy krajowych z niektórymi funduszami unijnymi).

²⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia

25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawicielskich wytaczanych

w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylająca dyrektywę

2009/22/WE (Dz. Urz. UE z 4.12.2020, L 409/1).

3.2.3 Sprawy prejudycjalne

Procedura pytań prejudycjalnych ma na celu **zapewnienie skutecznego i jednolitego stosowania przepisów prawa wspólnotowego**, w szczególności uniknięcie rozbieżności między krajowymi a unijnymi przepisami. W ramach tego rozwiązania, sądy krajowe państw UE mogą zwracać się do Trybunału Sprawiedliwości (TSUE), w celu interpretacji przepisów prawa unijnego. Prezes UOKiK na bieżąco monitoruje postępowania prejudycjalne i analizuje je pod kątem zasadności przystąpienia do nich, w przypadku gdyby dany wyrok mógł mieć wpływ na polskie orzecznictwo.

W 2020 r. do UOKiK wpłynęło około **50 nowych spraw prejudycjalnych** przekazanych przez TSUE. Dotyczyły one m.in. ochrony konsumentów, prawa antymonopolowego, czy pomocy publicznej.

Przykładowe działania Prezesa UOKiK w odniesieniu do postępowań prejudycjalnych przed TSUE

C198/20 X Bank

Postępowanie zostało zainicjowane wnioskiem prejudycjalnym Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli. Sąd m.in. dążył do wyjaśnienia, czy:

- ochrona zapewniona przez dyrektywę 93/13/EWG²⁷ w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich przysługuje każdemu konsumentowi, czy też jedynie tzw. przeciętnemu konsumentowi, przez którego rozumie się osobę właściwie poinformowaną, dostatecznie rozsądną i uważną,
- na przyznanie konsumentowi tej ochrony może mieć wpływ jego zachowanie, tzn. stopień staranności poświęconej na pełne zrozumienie warunków umowy.

Według interpretacji Prezesa UOKiK **ochrona przyznana przez dyrektywę 93/13/EWG przysługuje każdemu konsumentowi** niezależnie od tego, czy wykazuje on cechy przeciętnego konsumenta. Natomiast model przeciętnego konsumenta brany jest pod uwagę jedynie w celu ustalenia, czy warunki umowy zostały sporządzone prostym i zrozumiałym językiem. Wykładnia Prezesa UOKiK znalazła odzwierciedlenie w stanowisku Polski w tej sprawie.

C-212/20 A. SA

Kwestia wykładni dyrektywy 93/13/EWG była również przedmiotem innego zapytania prejudycjalnego Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli. Wniosek do TSUE dotyczył m.in. wyjaśnienia, czy:

- warunek umowy kredytu dotyczący kursów kupna i sprzedaży waluty obcej powinien być sformułowany taki sposób, aby na jego podstawie konsument mógł określić kurs w danym dniu, czy też możliwe jest sformułowanie postanowienia w sposób bardziej ogólny, odnoszący się do rynkowej wartości waluty obcej,
- dopuszczalne jest przyjęcie przez sąd interpretacji postanowienia umowy, zgodnie z którą kursy walut obcych nie są ustalane w sposób dowolny, lecz wolnorynkowy.

Prezes UOKiK zaproponował wykładnię przepisów dyrektywy 93/13/EWG, zgodnie z którą:

- **warunek umowy musi być sformułowany w taki sposób, aby przeciętny konsument był w stanie zrozumieć sposób (kryteria) obliczania kursów walut** i tym samym mógł oszacować wysokość swoich zobowiązań finansowych,
- w świetle dyrektywy, sprawdzając spełnienie wymogu prostego i zrozumiałego języka przez warunek umowy, bądź badając jego nieuczciwy charakter, nie powinno się analizować jedynie najkorzystniejszego z możliwych znaczeń tego warunku lub też zmieniać jego treści na potrzeby takiego badania.

²⁷ Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE z 21.4.1993, L 95/29).

Stanowisko Polski zaprezentowane w postępowaniu uwzględni wykładnię zaproponowaną przez Prezesa UOKiK.

C-213/20 „A.” Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w pytaniu prejudycjalnym zwrócił się m.in. o wyjaśnienie, czy w świetle przepisów dyrektywy 2002/83/WE²⁸:

- obowiązki informacyjne obejmują również ubezpieczonego, jeśli nie jest on jednocześnie ubezpieczającym, a jako konsument przystąpił do grupowego ubezpieczenia na życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK),
- obowiązek poinformowania o właściwościach aktywów kapitałowych związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oznacza również, że konsument powinien zostać poinformowany w sposób wyczerpujący i zrozumiały o wszelkich rodzajach i skali ryzyk związanych z inwestowaniem w aktywa funduszu kapitałowego i ich skali,
- konsument powinien zostać poinformowany o wszystkich ryzykach inwestycyjnych i związanych z nimi uwarunkowaniach, o jakich emitent aktywów poinformował ubezpieczyciela,
- przed zawarciem umowy, w ramach wyodrębnionej procedury przedkontraktowej, konsument powinien otrzymać informacje dotyczące właściwości aktywów kapitałowych i ryzyk związanych z inwestowaniem w te aktywa, a także czy dyrektywa sprzeciwia się uregulowaniu takiemu jak art. 13 ust. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej z 22 maja 2003 r., czyli przekazania tych informacji dopiero w momencie zawarcia umowy lub przystąpienia do ubezpieczenia,
- realizacja określonych w dyrektywie obowiązków informacyjnych powinna być traktowana jako element przedmiotowo istotny umowy, a brak jego wykonania może skutkować stwierdzeniem nieważności lub nieskuteczności oświadczenia o przystąpieniu do umowy.

W toku prac nad stanowiskiem Polski, Prezes UOKiK zaproponował wykładnię przepisów dyrektywy 2002/83/WE, zgodnie z którą:

- obowiązki informacyjne obejmują również przekazanie informacji konsumentowi, który jako ubezpieczony przystąpił do umowy grupowego ubezpieczenia na życie i dożycie z UFK (jako faktyczny inwestor) i nie jest ubezpieczającym,
- obowiązek poinformowania o właściwościach aktywów kapitałowych związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oznacza, że **konsument powinien zostać poinformowany w sposób wyczerpujący i zrozumiały o wszelkich ryzykach** (ich rodzaju i skali), związanych z inwestowaniem w te aktywa oraz o czynnikach determinujących ryzyko konsumenta, również w zakresie ryzyka, o jakim emitent poinformował ubezpieczyciela,
- konsument przed zawarciem umowy ubezpieczeniowej (indywidualnej lub w ramach ubezpieczenia grupowego), powinien otrzymać informację dotyczącą właściwości aktywów kapitałowych i ryzyk związanych z inwestowaniem w te aktywa, nawet jeśli informacje te zostały ujęte w treści umowy, a przepisy dyrektywy sprzeciwiają się takiej interpretacji prawa krajowego, która dopuszcza przekazanie tych informacji dopiero w momencie zawarcia umowy lub przystąpienia do ubezpieczenia,
- w przypadku braku przedstawienia konsumentowi informacji niezbędnych do podjęcia świadomej decyzji w sprawie przystąpienia do umowy ubezpieczenia, sąd krajowy zobligowany jest do oceny praktyki przedsiębiorcy również w kontekście przepisów dyrektywy 2005/29/WE, a w przypadku stwierdzenia nieuczciwej praktyki handlowej, do wyciągnięcia wszystkich konsekwencji takiego naruszenia przewidzianych przez prawo krajowe.

Stanowisko Polski zaprezentowane w postępowaniu uwzględni wykładnię zaproponowaną przez Prezesa UOKiK.

²⁸ Dyrektywa 2002/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. dotycząca ubezpieczeń na życie (Dz. Urz. UE z 19.12.2002, L 345/1).

C-88/20 ENR Grenelle Habitat e.a.

UOKiK analizował wniosek prejudycjalny francuskiego sądu krajowego. Sprawa dotyczyła spółki zajmującej się sprzedażą urządzeń nazywanych oszczędzaczami energii elektrycznej. Przedsiębiorca telefonicznie nawiązywał kontakt z konsumentami, bez uzyskania ich uprzedniej zgody na bezpośredni marketing. W wyniku skarg konsumentów wszczęto dwa postępowania w tym zakresie.

Pierwsze postępowanie miało charakter administracyjny i było prowadzone przez francuski organ administracji publicznej ds. ochrony konsumentów. Zakończyło się wydaniem decyzji nakładającej na spółkę grzywny administracyjnej za prowadzenie „telefonicznego marketingu bezpośredniego bez uzyskania uprzedniej zgody na piśmie lub w formie elektronicznej”. Drugie postępowanie miało charakter sądowy i było prowadzone na wniosek francuskiej prokuratury. Oskarżenie dotyczyło wprowadzającej w błąd praktyki handlowej. Po pierwsze, zapowiadając rzekome oszczędności energii, spółka stosowała m.in. nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd informacje. Dotyczyły one np. istotnych cech lub właściwości produktu, rezultatów usługi, czy wyników testów produktów. Po drugie, przedstawiciele spółki, przedstawiając ofertę, podszywali się pod innego operatora, uniemożliwiając tym samym prawidłową identyfikację podmiotu zlecającego kontakt marketingowy.

Pytanie prejudycjalne w tej sprawie dotyczyło kwestii dopuszczalności kumulacji przepisów karnych i nieuzasadnionego dwukrotnego karania za ten sam czyn. Odnosząc się do wątpliwości sądu francuskiego, Prezes UOKiK przede wszystkim stwierdził, że nie dotyczą one istoty niedozwolonych praktyk rynkowych, w rozumieniu unijnej dyrektywy 2005/29/WE dotyczącej praktyk handlowych²⁹. Dotyczą natomiast kwestii nakładania sankcji za tego typu praktyki w zakresie prawa karnego i prawa administracyjnego, a w szczególności dopuszczenia podwójnego karania za ten sam czyn. Tymczasem dyrektywa nie harmonizuje systemów egzekwowania prawa, pozostawiając określenie sankcji prawu krajowemu. Prezes

UOKiK wskazał, że w świetle polskich regulacji istnieje możliwość powstania zbiegu odpowiedzialności z tytułu stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych, tak jak ma to miejsce w systemie francuskim i w tym kontekście możliwe są różne tryby odpowiedzialności. Przykładowo przedsiębiorca, który stosuje agresywną praktykę rynkową, podlega karze grzywny w rozumieniu przepisów o wykroczeniach, a jeśli jednocześnie ta praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów – podlega pieniężnej karze administracyjnej nakładanej przez Prezesa UOKiK. Pozornie może się wydawać, że w tym przypadku naruszony zostaje zakaz podwójnego orzekania (karania) w tej samej sprawie. Należy jednak zauważyć, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje sankcję za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, a nie za niedozwoloną praktykę rynkową samą w sobie. W związku z tym Prezes UOKiK stwierdził, że wyrok w opisanej sprawie prejudycjalnej nie powinien powodować konieczności zmian legislacyjnych na gruncie polskim, ani też wpływać na praktykę stosowania prawa. Do końca 2020 r. wyrok w sprawie nie zapadł.

C-117/20 bpost

Sprawa dotyczyła zachowania historycznego operatora pocztowego na rynku belgijskim – bpost SA – w kwestii udzielania rabatów ilościowych za świadczone nieopisane usługi pocztowe pośrednikom („konsolidatorom przesyłek pocztowych”). W 2010 r. bpost SA zmienił zasady udzielania rabatów ilościowych w ten sposób, że zniżka była udzielana wyłącznie za wolumen przesyłek generowany przez danego klienta konsolidatora, co stanowiło tzw. rabat za jednego nadawcę³⁰. Powyższa zmiana warunków współpracy spółki z pośrednikami wprowadzona przez bpost była badana przez belgijski organ regulujący sektor usług pocztowych (IBTP) w świetle reguł belgijskiego prawa pocztowego oraz przez belgijski organ antymonopolowy (Conseil de la concurrence) z perspektywy prawa antymonopolowego. W pierwszym postępowaniu („regulacyjnym”) w sprawie spornej praktyki, IBTP badał tę praktykę w szczególności w oparciu o przepisy krajowego prawa implementującego dyrekty-

²⁹ Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przed-

siębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE z 11.6.2005, L 149/22).

³⁰ Przykładowo, jeżeli konsolidator przekazywał bpost przesyłki pocztowe od dziesięciu swoich klientów, rabat był udzielany za wolumen przesyłek gene-

rowane za każdego z tych klientów oddzielnie, a nie jako skumulowana ilość wszystkich przesyłek.

wę 97/67/WE³¹. Decyzją z dnia 20 lipca 2011 r. IBPT nałożył na bpost grzywnę w wysokości 2,3 mln EUR za dyskryminację w stosowanym przez bpost systemie taryf opartym na nieuzasadnionym odmiennym traktowaniu nadawców masowych i pośredników (art. 12 dyrektywy 97/67/WE). Rozpatrując skargę o uchylenie tej decyzji, belgijski sąd apelacyjny skierował w tej sprawie pytanie prejudycjalne, w odpowiedzi na które TSUE w orzeczeniu z 11 lutego 2015 r. (C-340/13, bpost, EU:C:2015:77) wskazał, że system rabatów ilościowych na jednego nadawcę nie stanowi dyskryminacji zakazanej przez art. 12 dyrektywy 97/67/WE³². W związku z tym, wyrokiem z 10 marca 2016 r. sąd apelacyjny uchylił decyzję IBPT.

Drugie postępowanie („konkurencyjne”) w sprawie spornej praktyki zostało zainicjowane w związku z odwołaniem od decyzji belgijskiego organu antymonopolowego z 10 grudnia 2012 r. Organ ten uznał, że, pomimo że różnicowane traktowanie kontrahentów przez bpost w zakresie rabatów ilościowych w okresie od stycznia 2010 r. do lipca 2011 r. nie stanowi dyskryminacji w ścisłym tego słowa znaczeniu, to jednak stanowi nadużywanie pozycji dominującej przez bpost (w świetle art. 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i krajowego odpowiednika tego przepisu), ze względu na to, że takie zachowanie spółki stawia konsolidatorów w niekorzystnej sytuacji konkurencyjnej w stosunku do tego operatora pocztowego.

W niniejszej sprawie pojawił się problem prawny dotyczący tego, czy nałożenie kary na bpost przez belgijski organ antymonopolowy za nadużywanie pozycji dominującej nie stanowiło naruszenia zasady *ne bis in idem*³³. Początkowo w drugim z postępowań (konkurencyjnym) belgijski sąd apelacyjny uznał, że bpost ma prawo powołać się na zasadę *ne bis in idem*. Belgijski sąd kasacyjny uchylił jednak wyrok sądu apelacyjnego i uznał, że art. 50 KPP nie stoi na przeszkodzie zbiegowi obydwu postępowań w rozumieniu tego przepisu. Po uchyleniu wyroku przez sąd kasacyjny, rozpatrujący ponownie sporną sprawę sąd apelacyjny uznał za konieczne zwrócić się do

TSUE o wykładnię zasady *ne bis in idem* na gruncie prawa konkurencji. Dotychczas, na gruncie tego prawa, zgodnie z orzecznictwem TSUE, standard ochrony oskarżonych o naruszenie prawa antymonopolowego przedsiębiorców – na mocy zasady *ne bis in idem* – był niższy niż na gruncie spraw rozstrzyganych na gruncie innych przepisów prawnych, w szczególności ze względu na jedną ze sformułowanych przez TSUE przesłanek tej zasady, tj. przesłankę tożsamości chronionego interesu prawnego³⁴. Sąd krajowy zmierzał zatem do ustalenia, czy przedmiotowa zasada nie stoi na przeszkodzie w ukaraniu tego samego przedsiębiorcy na gruncie prawa konkurencji w przypadku, gdy wcześniej zachowanie tego podmiotu zostało uznane – w prawomocnym wyroku sądowym – za nienaruszające zasad prawa pocztowego. Sąd belgijski zmierzał również do uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy prawo konkurencji realizuje inny (uzupełniający) cel do przepisów prawa pocztowego.

Prezes UOKiK wskazał, że utrzymanie kryterium interesu prawnego, jak również dotychczasowej praktyki orzeczniczej TSUE, jest zasadne ze względu na specyfikę prawa konkurencji (sprawy na gruncie prawa konkurencji różnią się od spraw karnych w ścisłym tego słowa znaczeniu) oraz ze względu na potrzebę zapewnienia skuteczności prawa konkurencji UE. Prezes Urzędu podkreślił także, że na gruncie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka akceptował możliwość niższych standardów gwarancji proceduralnych z uwzględnieniem specyfiki rozstrzygania przez organy administracyjne³⁵. Zmiana tego podejścia przez TSUE, poprzez rezygnację z kryterium interesu prawnego na gruncie unijnych reguł konkurencji, spowoduje zawężenie możliwości stosowania krajowych i unijnych reguł konkurencji oraz może zagrozić skuteczności równoległego stosowania unijnych i krajowych reguł konkurencji przez KE oraz krajowe organy ochrony konkurencji. Zastosowanie przesłanki tożsamości interesu prawnego nie wyklucza, że niekiedy w indywidualnej sprawie na gruncie różnych regulacji (np. prawa antymonopolowego oraz przepisów

³¹ Dyrektywa 97/67/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 1997 r. w sprawie wspólnych zasad rozwoju rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty oraz poprawy jakości usług, OJ L 15, 21.1.1998, p. 14–25. Zgodnie z art. 12 dyrektywy, w przypadku udzielania rabatów ilościowych przez operatorów pocztowych („taryf specjal-

nych”), taryfy te muszą być przejrzyste i niedyskryminacyjne.

³² Nadawcy masowi i pośrednicy nie znajdują się w porównywalnej sytuacji w świetle celu przyświecającego systemowi rabatów ilościowych na jednego nadawcę, a mianowicie stymulowaniu popytu w obszarze usług pocztowych.

³³ Zgodnie z art. 50 Karty Praw Podstawowych (KPP): „Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zagrożony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uznany winnym lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii”.

³⁴ Wyrok TSUE z 14.02.2012 r., w sprawie C-17/10, Toshiba Corporation i in. Przeciwko Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, EU:C:2012:72, pkt 97.
³⁵ Dotyczy to również spraw z zakresu prawa antymonopolowego. Zob. wyrok ETPC z 27.09.2011 r., w sprawie 43509/08, A. Menarini Diagnostics S.R.L. przeciwko Włochom, HUDOC.

sektorowych, np. prawa pocztowego) interesy prawne mogą być podobne lub tożsame. Badając antykonkurencyjną praktykę wyłącznie z perspektywy określonych faktów historycznych (bez uwzględnienia kwalifikacji prawnej tego zachowania), nie zostałyby uwzględnione cechy, które wyróżniają naruszenia z zakresu prawa konkurencji. Ocena tych zachowań (antykonkurencyjnych porozumień oraz nadużywania pozycji dominującej) odbywa się z perspektywy ich ekonomicznych celów lub skutków, w tym w ich wymiarze terytorialnym. Są one bowiem zakazane i ścigane właśnie dlatego, że ze swej istoty oddziałują ze szkodą dla konkurencji lub mogą mieć taki skutek.

Trybunał Sprawiedliwości połączył niniejszą sprawę ze sprawą C-151/20, Nordzucker oraz zadał uczestnikom postępowania pytanie o potrzebie utrzymania lub odrzucenia interesu prawnego jako kryterium zasady *ne bis in idem*. Sprawa ta będzie kontynuowana w 2021 r.

C-306/20 Visma Enterprise

Pytanie prejudycjalne skierowane przez *Administratīvā apgabaltiesa* (okręgowy sąd administracyjny Łotwy) dotyczyło sprawy, w której łotewska rada ds. konkurencji nałożyła na SIA Visma Enterprise karę za zawarcie antykonkurencyjnego porozumienia poprzez stosowanie w umowach dystrybucji produktów spółki postanowienia **zastrzegającego klientów dla danego dystrybutora** przez określony czas (do sześciu miesięcy) **przed zawarciem umowy sprzedaży**, tj. w czasie trwania procesu sprzedaży.

Sąd w pytaniach prejudycjalnych zwrócił się m.in. o wyjaśnienie, czy umowa pomiędzy producentem i dystrybutorami, o której mowa w tej sprawie:

- może być uznana za porozumienie między przedsiębiorstwami, którego celem jest zapobieżenie, ograniczanie lub zaktócanie konkurencji w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE,
- wykazuje przesłanki pozwalające ocenić, że umowa ta nie jest wyłączona z ogólnego zakazu karteli,
- może być uznana za wyjątek pozwalający na zawieranie porozumień wertykalnych przewidujących ograniczenie aktywnej sprzedaży.

Analiza stanu faktycznego sprawy wskazuje, że ograniczenie sprzedaży poprzez rejestrację potencjalnej transakcji może być kwalifikowane jako wertykalny podział rynku, który co do zasady jest zakazany. Wynika to z art. 4 lit. b rozporządzenia Komisji (UE) nr 330/2010 z dnia 20 kwietnia 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 TFUE do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych. Na zasadzie wyjątku dopuszczalne jest jednak ograniczenie aktywnej sprzedaży przez nabywcę będącego stroną porozumienia, prowadzonej wobec określonej grupy klientów, które dostawca zarezerwował dla siebie. Taka ochrona przydzielonych na wyłączność klientów musi jednak umożliwiać sprzedaż pasywną tym grupom klientów, co jak się wydaje nie ma miejsca w analizowanej sprawie. Zatem ograniczenie obok sprzedaży aktywnej także sprzedaży pasywnej jest zakazaną przez prawo konkurencji praktyką. Porozumienie takie ogranicza konkurencję i jest zakazane ze względu na cel. Powyższe nie wyklucza, że w przypadku wszczęcia postępowania antymonopolowego przedsiębiorca może udowodnić spełnienie wszystkich kumulatywnych przesłanek zdefiniowanych w art. 101 ust. 3 TFUE, a tym samym skorzystać z wyłączenia indywidualnego. Sprawa ta będzie kontynuowana w 2021 r.

C-377/20 Servizio Elettrico Nazionale

Sprawa dotyczy wniosku sądu włoskiego *Consiglio di Stato* o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie dotyczącej praktyki nadużywania pozycji dominującej.

Sąd włoski zmierza do ustalenia, czy zachowania stanowiące nadużywanie pozycji dominującej mogą same w sobie być zgodne z prawem (np. cywilnym lub ochrony danych osobowych) i zostać zakwalifikowane jako nadużycie wyłącznie ze względu na skutek generowany na rynku, czy też muszą one charakteryzować się szczególnym elementem bezprawności, polegającym na stosowaniu metod lub środków konkurencji innych niż normalne. Odnosząc się do tego zagadnienia, Prezes UOKiK wskazał, że w świetle doczasowego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE zachowanie zgodne z przepisami prawa cywilnego lub administracyjnego danego państwa członkowskiego może zostać uznane za nadużycie pozycji dominującej.

Sąd włoski zapytał również o cel przepisu sankcjonującego nadużycie pozycji dominującej, tzn. czy jest nim maksymalizacja dobrobytu konsumentów, czy też przepis ten ma za zadanie zachowanie konkurencyjnej struktury rynku. Zdaniem Prezesa Urzędu, również ta kwestia została już zasadniczo rozstrzygnięta w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE. Z orzeczeń tych można wysnuć wniosek, że **pomiędzy celem maksymalizacji dobrobytu konsumentów a celem zachowania konkurencyjnej struktury rynku nie zachodzi sprzeczność**. Zakazem z art. 102 TFUE objęte są zachowania, które przynoszą szkodę konsumentom, jednakże szkoda ta nie musi być bezpośrednia i może być wyrządzona poprzez naruszenie struktury skutecznej konkurencji.

Ponadto sąd włoski zmierza do ustalenia, czy praktyka wykluczająca opisana w stanie faktycznym stanowi naruszenie *per se* (samo w sobie), czy też dominant może uchronić się od odpowiedzialności poprzez wykazanie braku rzeczywistych skutków praktyki. Kwestia tego, czy do stwierdzenia nadużycia pozycji dominującej polegającego na wykluczeniu z rynku konieczne jest wykazanie rzeczywistych skutków może być przedmiotem pewnych wątpliwości. Rozstrzygnięcie zawartego w pytaniu zagadnienia dotyczącego bezwzględnej bezprawności praktyk wykluczających będzie ciekawe w kontekście orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, w którym coraz mocniej akcentowana jest konieczność wykazania przez organ ochrony konkurencji antykonkurencyjnych skutków praktyki w postaci nadużywania pozycji dominującej. Sprawa ta będzie kontynuowana w 2021 r.

C-915/19 do C-917/19 Eco Fox i in.

Postępowanie prowadzone przed włoskim sądem krajowym dotyczyło wątpliwości w zakresie możliwości uznania za nową pomoc publiczną – podlegającą obowiązkowi zgłoszenia KE – aktu normatywnego prawa wtórnego, który wywarł wpływ *ex tunc* (z mocą wsteczną) na szczegółowe zasady stosowania obniżonej stawki podatku akcyzowego od biodiesla, zmieniając z mocą wsteczną kryteria podziału korzyści między wnioskujące przedsiębiorstwa bez przedłużenia czasu trwania programu ulg

podatkowych. Z przedstawionych informacji wynikało, że państwo włoskie opracowało trzy programy pomocowe, mające na celu ułatwienie uruchomienia krajowego rynku biodiesla, które następnie zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską. Jednakże część przepisów, dotycząca kryteriów przyznania producentom biodiesla ilości produktu zwolnionego z podatku akcyzowego, zawartych w tych programach, została unieważniona z mocą *ex tunc* przez *Consiglio di Stato* (radę państwa). Nowe regulacje w tym zakresie zostały przyjęte na mocy zaskarżonego dekrety nr 37/2015, którego jednak nie notyfikowano Komisji Europejskiej.

Analizując powyższy wniosek prejudycjalny, należało przede wszystkim sięgnąć do postanowień art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którym „Komisja jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy”. Zasada ta została powtórzona w art. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 TFUE³⁶ - „(...) zainteresowane państwo zgłasza Komisji w odpowiednim czasie wszelkie plany przyznania nowej pomocy”. **Nowa pomoc oznacza natomiast każdą pomoc**, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, **która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy** (art. 1 lit. c) rozporządzenia 2015/1589). Doprecyzowanie pojęcia „zmiana istniejącej pomocy” zostało natomiast zawarte w art. 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004³⁷, który stanowi, że „zmiana pomocy istniejącej oznacza jakąkolwiek zmianę inną niż modyfikacje o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze, która nie może wpłynąć na ocenę zgodności danego środka pomocowego ze wspólnym rynkiem”.

Na podstawie analizy informacji przedstawionych w tym wniosku prejudycjalnym, nie można uznać, że zmiany wprowadzone przez władze włoskie w zatwierdzonych przez Komisję programach pomocowych były jedynie zmianami „o czysto administracyjnym lub formalnym charakterze”. Zatem powinny one zostać zgłoszone Komisji, zgodnie z postanowieniem art. 108 ust. 3 TFUE.

³⁶ Dz. Urz. UE L 248 z 24.09.2015 r.

³⁷ Rozporządzenie Komisji (WE)

Nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady

(UE) 2015/1589 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 TFUE (Dz.

Urz. UE L 140 z 30.04.2004 r. ze zm.).

3.3 Badania społeczne i analizy rynku

Badania rynku to ważne źródło informacji dla Prezesa UOKiK na temat stanu konkurencji w wybranych sektorach gospodarki. Służą one gromadzeniu materiału dowodowego w ramach prowadzonych postępowań i analiz procesów koncentracyjnych. Urząd prowadzi również badania społeczne służące m.in. zdiagnozowaniu poziomu znajomości wybranych zagadnień prawnych wśród konsumentów i przedsiębiorców.

Badania rynku

Prezes UOKiK prowadzi badania, które mają na celu diagnozę ogólnej sytuacji rynkowej, wybranych sektorów lub też konkretnego problemu mającego wpływ na sytuację konsumentów lub warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Tego typu analizy prowadzone są w formie odrębnych postępowań administracyjnych, a ich wyniki mogą posłużyć do przeprowadzenia działań interwencyjnych Urzędu. Badanie rynku odbywa się m.in. poprzez zadawanie pytań przedsiębiorcom działającym w danej branży. Współpraca z przedsiębiorcami w trakcie procesu badawczego ma istotne znaczenie dla ustalenia stanu faktycznego i zebranie materiału dowodowego. Analizy dotyczą w szczególności rynków, na których ze względu na istniejącą strukturę lub zachodzące w niej zmiany istnieje większe ryzyko działań zagrażających rozwojowi konkurencji. Mogą mieć charakter ogólnopolski lub lokalny. W 2020 r. Prezes UOKiK rozpoczął łącznie 31 postępowań mających na celu zebranie informacji o poszczególnych rynkach. Służyły one identyfikacji ewentualnych zniekształceń konkurencji lub groźby ich zaistnienia, bądź przeanalizowaniu ich wpływu na interesy konsumentów. Zakończono 32 tego typu postępowań.

38 Badania mające na celu zebranie informacji o poszczególnych rynkach, prowadzone w formie oddzielnych postępowań wyjaśniających i klasyfikowanych jako odrębne sprawy (niezależne

od postępowań w sprawach koncentracji, czy postępowań w zakresie ochrony konkurencji i konsumentów). Część postępowań dotyczących rynków lokalnych jest powiązanych z ogólnopolskimi

Prezes UOKiK prowadzi również badania rynku związane bezpośrednio z postępowaniami w sprawach koncentracji. Służą one ustaleniu, czy dana transakcja nie doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku. Tego typu analizy nie są prowadzone jako odrębne postępowanie, lecz stanowią integralną część danej sprawy. Więcej informacji: 1.2 Kontrola koncentracji.

Badania rynku³⁸ w 2020 r.

	Nowe postępowania	Zakończone postępowania
Badania o charakterze ogólnopolskim	13	14
Badania o charakterze lokalnym	18	18

Przykładowe badania rynku

Badanie rynku usług związanych z zagospodarowaniem odpadów komunalnych w instalacjach (II etap badania rynku usług związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi)

Do UOKiK napływały sygnały o dużych wzrostach opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W związku z tym w 2019 r. Prezes Urzędu rozpoczął badanie rynku, które przeprowadzono w dwóch etapach. W pierwszym etapie (zakończonym w 2019 r.) zbadane zostały wszystkie 302 gminy miejskie. Celem analizy było zebranie infor-

projektami badawczymi, koordynowanymi przez centralę UOKiK. W 2020 r. jedno ze wszczętych postępowań było powiązane z prowadzonym projektem ogólnopolskim oraz 5 z zakończonych

postępowań dotyczyło łącznie 2 ogólnopolskich projektów badawczych.

macji dotyczących opłat pobieranych od mieszkańców w latach 2014-2019 oraz poznanie czynników mających wpływ na kształtowanie się ich wysokości (więcej informacji: Sprawozdanie z działalności UOKiK za 2019 r.).

W drugim etapie zbadano regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. RIPOK-ów), a wnioski przedstawiono w osobnym raporcie opublikowanym w 2020 r. Analiza dotyczyła sytuacji na rynku w latach 2014-2019. Badaniem objęto łącznie 171 instalacji, czyli wszystkie stosujące najpopularniejszą w Polsce metodę mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Większością tego typu systemów zarządzają operatorzy z przewagą kapitału publicznego, głównie samorządowego, a ok. 30 proc. przedsiębiorstw należy do prywatnych właścicieli. Badanie Prezesa UOKiK wskazuje, że głównymi przyczynami wzrostu cen przetwarzania odpadów były: wzrost kosztów działalności instalacji, niewystarczająca konkurencja, brak możliwości dostatecznego wpływu samorządów na ceny oferowane przez przedsiębiorców. Należy zauważyć, że w trakcie prac nad raportem, zmieniły się przepisy dotyczące RIPOK-ów. Do września 2019 r. mogły obsługiwać jedynie określony teren (Region Gospodarowania Odpadami Komunalnymi – RGOK). Przedsiębiorcy odbierający odpady w danym RGOK musieli przywozić je do konkretnej instalacji. Zgodnie z nowymi regulacjami, od września 2019 r. zniesiony został podział na regiony, RIPOK-i zastąpiono instalacjami komunalnymi, a firmy odbierające odpady mogą wywozić je na większe odległości. Większa swoboda wyboru miejsca przetwarzania odpadów przez przedsiębiorców nie doprowadziła, przynajmniej w ciągu pierwszych miesięcy bez regionalizacji (według stanu na dzień publikacji raportu tj. 11 maja 2020 r.), do powszechnej w skali kraju i efektywnej konkurencji cenowej pomiędzy instalacjami. Transport śmieci na większe odległości związany jest z wyższymi kosztami, które mogą przekraczać ewentualne korzyści z niższej ceny. Dlatego niewiele firm korzysta z takiej możliwości. Korzystają z niej jedynie niektórzy przedsiębiorcy z rejonów, w których są najdroższe instalacje.

W opinii Prezesa UOKiK rozwiązaniem problemów podwyżek cen może być m.in. większa aktywność samorządów, dalsza rozbudowa mocy przetwórczych instalacji,

mechanizmy intensyfikacji konkurencji, czy stworzenie nadzoru nad rynkiem w zakresie cen (powołanie instytucji regulatora).

Badanie rynku skupu i przetwórstwa pomidorów

Celem prowadzonego w latach 2019-2020 badania była analiza rynku skupu i przetwórstwa pomidorów w Polsce. W trakcie postępowania zebrano informacje pochodzące od podmiotów zajmujących się pośrednictwem w handlu pomidorami oraz przedsiębiorców przetwarzających pomidory na półprodukty i produkty końcowe. Badaniem objęto 97 podmiotów, z których 37 zajmuje się pośrednictwem w handlu pomidorami i półproduktami, a 60 podmiotów przetwarza pomidory na półprodukty i produkty końcowe. Łącznie podmioty te zakupiły od polskich producentów 165 tys. ton pomidorów przeznaczonych do przetworzenia. Oprócz informacji o strukturze rynku w badaniu przeanalizowano zapisy umów na dostawę świeżych pomidorów zawieranych z rolnikami i z pośrednikami. Dokonano również analizy porównawczej sposobu wyboru kontrahentów i częstotliwości zmian dostawców, zbadano najważniejsze postanowienia tych umów dotyczące m.in.: czasu, na jaki zostały zawarte, sposobów ustalania ceny, terminów płatności, siły wyższej, kar umownych i postanowień mających na celu zapewnienie jakości. Analizę prowadzono w kontekście ich zgodności z przepisami o nieuczciwym wykorzystaniu przewagi kontraktowej.

Przykładowe badania wszczęte w 2020 r.

- Badanie giełd transportowych
- Badanie rynku artykułów konsumpcyjnych codziennego użytku
- Badanie rynku części zamiennych i akcesoriów motoryzacyjnych do pojazdów mechanicznych
- Badanie rynku wieprzowiny

Badania społeczne

Prezes UOKiK zleca realizację badań społecznych, które służą zarówno działaniom interwencyjnym, legislacyjnym, jak i realizacji polityki edukacyjno-informacyjnej Urzędu. Badania mogą dotyczyć m.in. znajomości praw konsumenckich, prawa antymonopolowego, postaw konsumentów wobec konkretnych zjawisk na rynku. W 2020 r. zrealizowano 2 badania społeczne.

Pierwsze badanie³⁹ dotyczyło m.in. kwestii **znajomości podstawowych praw i instytucji ochrony konsumentów**. Wyniki ankiety pokazały, że wśród tego typu organizacji, najwyższą rozpoznawalnością cieszy się UOKiK i rzecznicy konsumentów (po 72 proc. wskazań spośród listy instytucji), a także Inspekcja Handlowa (60 proc.). UOKiK był jednocześnie najczęściej wymieniany w przypadku tzw. znajomości spontanicznej (bez wspomagającej listy podmiotów). Badanie ukazało powszechną świadomość Polaków na temat istnienia praw konsumentów (99 proc. badanych) oraz potrzebę ciągłego promowania obowiązujących zasad. W drugiej części badania ankietowani dzielili się swoimi opiniami i doświadczeniami w zakresie **faktycznych opinii zakupowych w Internecie, użytkowania inteligentnych urządzeń (SMART), a także korzystania z aplikacji finansowych**.

Drugie badanie społeczne⁴⁰ związane było bezpośrednio z projektem edukacyjnym „UOKiK testuje”. Służyło poznaniu preferencji konsumentów w zakresie produktów badanych laboratoryjnie przez UOKiK w ramach testów porównawczych.

Rozpoznawalność UOKiK wśród konsumentów wynosi

³⁹ Badanie na zlecenie UOKiK przeprowadzone przez PBS Sp. z o.o. na reprezentatywnej próbie Polaków w wieku 15 lat i więcej.

⁴⁰ Badanie na zlecenie UOKiK przeprowadzone przez PBS Sp. z o.o. na reprezentatywnej próbie Polaków w wieku 18 lat i więcej.

3.4 Współpraca międzynarodowa

Globalizacja i rozwój gospodarki cyfrowej spowodowały, że zagrożenia dla konsumentów i konkurencji wykraczają poza granice państw. Skuteczna ochrona uczestników rynku jest zatem ściśle związana ze współpracą międzynarodową rządów oraz właściwych organów. W 2020 r. UOKiK angażował się zarówno w inicjatywy podejmowane na forum Unii Europejskiej, jak również w ramach globalnych organizacji oraz sieci współpracy.

Współpraca w zakresie ochrony konkurencji

Europejska Sieć Konkurencji (*European Competition Network – ECN*)

KE i krajowe organy ds. konkurencji we wszystkich państwach członkowskich UE współpracują ze sobą za pośrednictwem Europejskiej Sieci Konkurencji. Wspólne działania dotyczą m.in. wzajemnego informowania o planowanych decyzjach wykonawczych, koordynacji dochodzeń, czy wymiany dowodów.

26-27 listopada 2020 r. Prezes UOKiK wziął udział w konferencji szefów agencji ds. konkurencji (*European Competition Network's DG Meeting*). Podczas spotkania omawiano m.in. kwestie dotyczące istniejących regulacji dotyczących koncentracji i połączeń, rozporządzenia P2B⁴¹, kwestii prawa konkurencji względem zrównoważonego rozwoju, planowanej propozycji aktu prawnego o rynkach cyfrowych (DMA), pomocy publicznej w czasach COVID-19.

⁴¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1150 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie propagowania sprawiedliwo-

ści i przejrzystości dla użytkowników biznesowych korzystających z usług pośrednictwa internetowego.

Rada Unii Europejskiej – prezydencja niemiecka

Prezydencja niemiecka Rady UE zorganizowała 7-8 września 2020 r. w Berlinie **Europejski Dzień Konkurencji**, w którym wziął udział Prezes UOKiK. Tematem przewodnim była kwestia zapewnienia równych szans przedsiębiorstwom europejskim oraz przedsiębiorstwom państwowym z krajów trzecich, sprostaniu wyzwaniom polityki konkurencji w kontekście kryzysów międzynarodowych (takich jak COVID-19) i warunków konkurencji w ramach gospodarki cyfrowej. Prezes UOKiK uczestniczył również w **konferencji dyrektorów generalnych** w zakresie polityki ochrony konkurencji, zorganizowanej 17 grudnia 2020 r.

Przedstawiciele UOKiK brali także udział w pracach **Grupy Roboczej ds. Konkurencji** (*Working Party on Competition*), która odpowiada za przegląd prawodawstwa UE w tej dziedzinie. W październiku i grudniu 2020 r. odbyły się dwa spotkania w formie wideokonferencji. Poruszane tematy dotyczyły m.in. ewaluacji obwieszczenia Komisji w sprawie definiowania rynku właściwego, rozporządzenia i wytycznych w sprawie wertykalnego oraz horyzontalnego wyłączenia grupowego, a także Białej Księgi w sprawie zagranicznych subsydiów.

Komisja Europejska – polityka konkurencji wspierająca Zielony Ład Europejski (*European Green Deal*)

Zielony Ład to plan działania na rzecz zrównoważonej gospodarki UE. W 2020 r. KE zbierała m.in. od organów antymonopolowych, środowisk akademickich czy przedsiębiorców propozycje dotyczące wspierania przez politykę konkurencji idei Zielonego Ładu. W projekcie wzięło udział blisko 200 instytucji. UOKiK odniósł się do tematu kontroli pomocy publicznej, przepisów antymonopolowych oraz kontroli koncentracji. Konferencja podsumowująca projekt odbyła się 4 lutego 2021 r.

Międzynarodowa Sieć Konkurencji (*International Competition Network – ICN*)

Międzynarodowa Sieć Konkurencji (ICN) to platforma współpracy i wymiany doświadczeń ponad 130 organów ochrony konkurencji z całego świata. W 2020 r. UOKiK uczestniczył w pracach dwóch grup roboczych ds.: karteli oraz skuteczności agencji.

W ramach **Grupy Roboczej ds. Karteli** (*Cartel Working Group*) UOKiK był zaangażowany w projekt dotyczący wyzwań stojących przed organami ds. konkurencji w czasie kryzysu związanego z COVID-19. W szczególności odnośzono się do kwestii wykrywania, oceny i nakładania sankcji na kartele powstałe w trakcie kryzysu. UOKiK brał także udział w listopadowym webinarze ustalającym priorytety grupy w tym zakresie. Efektem prac ma być przedstawienie podejścia organów ochrony konkurencji w zakresie porozumień horyzontalnych mających na celu przewyższenie skutków kryzysu oraz przygotowanie podstaw do dalszego rozwoju konkurencji w trakcie ożywienia gospodarczego po kryzysie.

W ramach **Grupy Roboczej ds. Skuteczności Agencji** (*Agency Effectiveness Working Group*) UOKiK angażował się w projekt poświęcony inicjowaniu spraw i ustalaniu priorytetów (*Case Initiation and Prioritisation*). Przedstawiciele UOKiK wzięli udział w październikowym webinarze dotyczącym określania priorytetów przez agencje w zakresie egzekwowania prawa konkurencji (sposoby, kryteria, wyzwania). UOKiK współpracował także w ramach projektu dotyczącego cyfryzacji, innowacyjności i skuteczności agencji ds. konkurencji (*Digitalisation, Innovation and Agency Effectiveness*), w tym określania poziomu zaawansowania technologicznego tego typu instytucji.

UOKiK uczestniczył również w **corocznej konferencji ICN** (*International Competition Network 2020 Virtual Annual Conference*), która odbyła się 14-17 września 2020 r. Spotkanie współorganizowane było z amerykańską Federalną Komisją ds. Handlu (*US Federal Trade Commission*). W wydarzeniu brało udział kierownictwo agencji ds. konkurencji z całego świata, w tym Prezes UOKiK. Obecni byli także eksperci ds. konkurencji z organizacji międzynarodowych, prawnicy, akademicy i przedstawiciele biznesu. Spotkanie poświęcono przede wszystkim gospodarce cyfrowej, w tym strategiom agencji czy koncentracjom na rynku usług cyfrowych. W swoim wystąpieniu Prezes UOKiK zwrócił uwagę na potrzebę wykorzystania narzędzi sztucznej inteligencji do realizacji celów statutowych Urzędu, a także poruszył problematykę dużych platform cyfrowych, mogących ograniczać konkurencję i tym samym godzić w interesy konsumentów.

Komitet ds. Ochrony Konkurencji Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Organisation for Economic Cooperation and Development – OECD)

W lutym 2020 r. UOKiK uczestniczył w organizowanym po raz trzeci przez OECD otwartym dniu konkurencji (*OECD Competition Open Day*). W czerwcu 2020 r. przedstawiciele Urzędu brali udział w spotkaniu **Grupy Roboczej ds. Współpracy i Prawa Konkurencji** (*Working Party No. 3 on Cooperation and Enforcement*), podczas którego przedstawiali podejmowane przez UOKiK działania w zakresie przeciwdziałania znikom przetargowym.

W ramach w współpracy z OECD Urząd przekazał również swój wkład do rocznych raportów agencji ds. konkurencji za 2019 r. (*Annual Reports by Competition Agencies on recent developments*). UOKiK podsumował m.in. kluczowe zmiany legislacyjne i najważniejsze decyzje dotyczące konkurencji i kontroli koncentracji. Przedstawiciele Urzędu uczestniczyli również w **globalnym forum ds. konkurencji** przy OECD (*Global Forum on Competition*), zorganizowanym 7-10 grudnia 2020 r. Konferencja dotyczyła m.in. kwestii nadużywania pozycji dominującej na rynkach cyfrowych, analiz ekonomicznych w zakresie kontroli koncentracji, a także badań rynku.

Współpraca z Komisją Europejską w zakresie pomocy publicznej

W czerwcu i we wrześniu 2020 r. UOKiK brał udział w spotkaniach **Komitetu Doradczego** (*Advisory Committee*) z udziałem państw członkowskich, Urzędu Nadzoru EFTA oraz KE. Tematem przewodnim były projektowane zmiany rozporządzenie (UE) nr 360/2021 w odniesieniu do przedłużenia jego stosowania i odstęstwa czasowego dopuszczającego udzielanie tej pomocy przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji w związku z pandemią COVID-19.

Ponadto UOKiK brał udział w pracach **Grupy sterującej ds. przejrzystości** (*Transparency Steering Group*). Działania grupy mają na celu opracowanie wytycznych KE dotyczących sposobu rejestracji danych w systemie TAM. Jest to system, który służy państwom członkowskim do publikacji na jednej stronie internetowej informacji o największych pod względem wartości przypadkach udzielonej

pomocy. W 2020 r. Polska uczestniczyła w ramach grupy w badaniu mającym na celu sprawdzenie, jak państwa członkowskie realizują obowiązek przejrzystości. W ramach projektu szczegółowo opisano system sprawozdawania i monitorowania pomocy publicznej w Polsce, przeprowadzono kilka video-konferencji z przedstawicielem Centrum Badań nad Politykami Europejskimi – EPRC (*European Policies Research Centre*) działającym w ramach Uniwersytetu Strathclyde w Glasgow oraz TU Delft.

W październiku 2020 r. Urząd uczestniczył w **webinarze dotyczącym warunkowości podstawowej** (*horizontal enabling conditions*). Wydarzenie służyło prezentacji kryteriów KE dotyczących spełnienia poszczególnych warunków przez kraje członkowskie w związku z przyjęciem i realizacją programów operacyjnych w ramach nowej perspektywy finansowej.

W 2020 r. UOKiK zaangażowany był także w prace dotyczące budowy **nowego systemu monitorowania pomocy publicznej w państwach członkowskich – SARI2**. System SARI2 umożliwia przekazywanie KE rocznych sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej. Uzyskane w ten sposób dane służą opracowaniu przez Komisję dokumentu (*State Aid Scoreboard*), który obrazuje przekrojowo pomoc publiczną w całej Unii i w każdym z państw członkowskich w podziale na formy, rodzaje i przeznaczenie. W ramach prac nad SARI2 Urząd opiniował jego funkcje i testował wersję roboczą systemu.

Pozostałe wydarzenia

UOKiK uczestniczył również w ósmej edycji **konferencji ONZ dotyczącej ochrony konkurencji i konsumentów**, która odbyła się 19-23 października (*UNCTAD Eighth UN Conference on Competition and Consumer Protection*). Wydarzenie to organizowane jest co 5 lat, a poprzednie edycje poświęcone były tematyce zasad konkurencji. W 2020 r. po raz pierwszy omawiano także sprawy bezpośrednio związane z ochroną konsumentów. Podczas konferencji dyskutowano m.in. kwestię wzmocnienia ochrony konkurencji i konsumentów w ramach gospodarki cyfrowej, zwalczanie karteli transgranicznych oraz egzekwowanie przepisów między organami ochrony konsumentów w handlu elektronicznym.

UOKiK wzięł także udział w trzynastej edycji **corocznej konferencji dla Europy Centralnej i Wschodniej dotyczącej konkurencji** (*FTC's 13th Annual Central & Eastern Europe Competition Conference*). Wydarzenie organizowane było 1 października 2020 r. przez Komisję Federalną Handlu USA. Podczas spotkania omawiano m.in. ekonomiczne uwarunkowania konkurencji oraz ekonomiczne narzędzia oceny koncentracji.

Współpraca na rzecz ochrony konsumentów

Sieć Polityki Konsumentckiej (*Consumer Policy Network – CPN*)

Sieć CPN składa się z instytucji odpowiedzialnych za egzekwowanie przepisów UE dotyczących ochrony konsumentów. KE kilka razy w roku organizuje spotkania w ramach CPN, które stanowią platformę wymiany doświadczeń z zakresu najbardziej aktualnych zagadnień horyzontalnych z obszaru ochrony konsumentów, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym.

UOKiK uczestniczył w dwóch spotkaniach zaplanowanych na 2020 r. (w maju i październiku). Podczas wydarzeń omawiano kształt nowej Agendy Konsumentckiej na rzecz

digitalizacji, zrównoważonego rozwoju oraz egzekwowania prawa, a także kwestię wpływu pandemii COVID-19 na sytuację konsumentów. W roku 2020 KE zorganizowała również dwa spotkania na poziomie ministerialnym.

Współpraca organów państw członkowskich w zakresie ochrony konsumentów (*Consumer Protection Cooperation – CPC*)

Sieć CPC funkcjonuje w oparciu o przepisy rozporządzenia nr 2017/2394 dotyczącego współpracy między krajowymi organami odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów. W ramach CPC Komisja Europejska organizuje spotkania organów państw członkowskich trzy razy w roku. Przedstawiciele UOKiK regularnie brali udział w obradach grup roboczych CPC, które odbyły się w marcu, czerwcu, październiku oraz grudniu. Dotyczyły one głównie sytuacji konsumentów w czasie pandemii COVID-19, zwłaszcza w kontekście odwołanych imprez turystycznych, nieuczciwych praktyk przedsiębiorców oferujących swoje towary na platformach internetowych oraz określenia wspólnych priorytetów na przyszły rok. Oprócz tych wydarzeń odbywały się również spotkania stałych grup tematycznych np. *e-enforcement group*, która zajmuje się m.in.

marketingiem w Internecie, fałszywymi opiniami dotyczącymi produktów/usług, influencerami. Do ważnych inicjatyw należały także dodatkowe spotkania o charakterze warsztatowym, np. z platformami internetowymi.

Międzynarodowa Sieć ds. Bezpieczeństwa Produktów (Consumer Safety Network – CSN)

W marcu 2020 r. przedstawiciele UOKiK wzięli udział w posiedzeniu Międzynarodowej Sieci ds. Bezpieczeństwa Produktów (CSN). Głównym tematem spotkania była planowana nowelizacja dyrektywy GPSD. Omawiano także kwestie dotyczące ryzyk stwarzanych przez nowe technologie, wyzwania związane ze sprzedażą produktów online oraz efektywnością nadzoru rynku. Ponadto dyskusja dotyczyła zagadnień standaryzacji i współpracy międzynarodowej.

UOKiK uczestniczył również w czerwcowych warsztatach poświęconych wymaganiom dla określonych typów masek ochronnych w kontekście COVID-19. Ponadto we wrześniu 2020 r. Urząd wziął udział w dyskusji z przedstawicielami KE oraz Przedstawicielstwem RP w Brukseli na temat planowanych zmian dyrektywy w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów.

Współpraca organów państw członkowskich w zakresie nadzoru rynku

Europejska współpraca w zakresie nadzoru rynku odbywa m.in. za pośrednictwem nieformalnych grup organów nadzoru rynku, zwanych **grupami współpracy administracyjnej** (*Administrative Cooperation Groups*, ADCO). Członkowie tych grup są wyznaczani przez państwa członkowskie i reprezentują krajowe organy odpowiedzialne za nadzór rynku w danym sektorze.

W ramach ADCO Urząd bierze udział w cyklicznych posiedzeniach grup w zakresie: rozporządzenia włókienniczego nr 1007/2011 (*Textile* ADCO), dyrektywy zabawkowej 2009/48 (ADCO TOYS), dyrektywy niskonapięciowej 2014/35 (ADCO LVD), dyrektywy RoHS 2011/65 (ADCO RoHS), aktów dot. ekoprojektu i zajmującej się kwestiami etykietowania energetycznego (ADCO ECO&EL), dyrektywy

pirotechnicznej 2013/29 (ADCO PA), rozporządzenia ws. środków ochrony indywidualnej 2016/425 (ADCO PPE), a także w grupie ds. opon (*Tyres labelling* ADCO). Spotkania grup roboczych ADCO służą wymianie doświadczeń oraz dzieleniu się praktykami organów nadzoru rynku w danym sektorze. Stanowią także miejsce wymiany informacji na temat problemów interpretacyjnych i praktycznych występujących w trakcie kontroli.

Urząd uczestniczył również w dwóch posiedzeniach **Podgrupy Roboczej ds. Nadzoru Rynku** w ramach Grupy ds. Rynku Wewnętrznego Produktów (*Expert Group on the Internal Market for Products – Market Surveillance Group*, IMP-MSG⁴²). Spotkania odbyły się w czerwcu i październiku. Tematem przewodnim posiedzeń było przygotowanie do rozpoczęcia stosowania nowego rozporządzenia (UE) 2019/1020 ws. nadzoru rynku i zgodności produktów, które ma usprawnić funkcjonowanie systemu nadzoru rynku. Prace dotyczyły w szczególności utworzenia Unijnej Sieci ds. Zgodności Produktów, która rozpoczęła działanie od 1 stycznia 2021 r. Ponadto w związku z nowym rozporządzeniem (UE) 2019/1020 ws. nadzoru rynku i zgodności produktów, powołano Komitet ds. Nadzoru Rynku służący omawianiu problemów związanych z realizacją przepisów tego rozporządzenia i reformą systemu nadzoru rynku. Pierwsze dwa posiedzenia Komitetu odbyły się w listopadzie i grudniu 2020 r.

W 2020 r. odbyły się **dwa spotkania punktów kontaktowych Systemu RAPEX** (luty, październik). W posiedzeniach brali udział przedstawiciele KE (DG JUST) oraz członkowie krajowych punktów kontaktowych, w tym UOKiK. Podczas spotkań omawiano funkcjonowanie systemu RAPEX, zagrożenia stwarzane przez poszczególne produkty (np. nowe zagrożenia chemiczne) oraz planowane zmiany w legislacji dotyczącej bezpieczeństwa produktów.

Dyrekcja Generalna ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii Komisji Europejskiej (DG Connect)

DG Connect odpowiada za politykę UE w dziedzinie jednolitego rynku cyfrowego, bezpieczeństwa w Internecie oraz nauki cyfrowej i innowacji cyfrowych. W grudniu

2020 r. UOKiK uczestniczył w spotkaniu online z przedstawicielami *DG Connect*, podczas którego omawiane były kwestie ochrony konsumentów na rynku usług telekomunikacyjnych.

Międzynarodowa Sieć Ochrony Konsumentów (International Consumer Protection and Enforcement Network – ICPEN)

Sieć ICPEN tworzona jest przez organy ochrony konsumentów z ponad 60 państw. Organizacja służy wymianie informacji na temat praktyk rynkowych o wymiarze transgranicznym, które mogą mieć negatywny wpływ na interesy konsumentów. W 2020 r. UOKiK przekazywał informacje dotyczące m.in. systemów sprzedaży typu piramida, pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich, regulacji w zakresie odpowiedzialności platform cyfrowych. Jednym z wiodących tematów współpracy były kwestie ochrony konsumentów w związku z pandemią COVID-19.

Urząd zaangażowany był w projekty **Grupy Roboczej ds. Egzekwowania Przepisów w trakcie COVID-19** (*Enforcement During COVID-19 Working Group*). W ramach grupy organizowane są cykliczne, regionalne webinary. UOKiK uczestniczył w pierwszym tego typu wydarzeniu, zorganizowanym w listopadzie 2020 r. Oprócz Polski brali w nim udział partnerzy z Węgier, Niemiec i Holandii, a także przedstawiciele Sekretariatu ICPEN i KE. Podczas spotkania analizowano zagadnienia dotyczące krajowych doświadczeń (problemów i rozwiązań) w związku z COVID-19.

W ramach grupy roboczej UOKiK uczestniczył również w kolejnej części projektu dotyczącej analizy skarg konsumenckich mających związek z nieuczciwymi praktykami rynkowymi w trakcie pandemii. Planowane jest porównanie doświadczeń w tym zakresie krajów ICPEN. Projekt będzie kontynuowany w 2021 r.

W ramach ICPEN Urząd brał udział w pracach **Grupy Roboczej ds. Sztucznej Inteligencji** (*Artificial Intelligence Working Group*). Grupa zajmuje się kwestią możliwości wykorzystania sztucznej inteligencji przez organy do skutecznej ochrony konsumentów. W 2020 r. opracowano specjalną ankietę w tym zakresie dla urzędów kon-

sumenckich i rządowych agencji krajów członkowskich ICPEN. Informacje zostaną zebrane i opracowywane zbiorczo w roku 2021.

Członkowie sieci spotykają się także na konferencjach plenarnych organizowanych przez kraj sprawujący aktualnie prezydencję ICPEN. W 2020 r. UOKiK uczestniczył w dwóch tego typu wydarzeniach online. **Konferencja ICPEN Kolumbia** odbyła się 28 maja. Podczas spotkania omawiano m.in. nieuczciwe praktyki handlowe internetowych biur podróży i platform turystycznych. **Konferencja ICPEN Kanada** odbyła się w dniach: 30 listopada, 2 i 3 grudnia 2020 r. Przykłady poruszanych tematów to: egzekwowanie prawa w kontekście pandemii COVID-19 oraz platform cyfrowych, wykorzystanie sztucznej inteligencji jako narzędzia dochodzeniowego, przeciwdziałanie nieuczciwym deklaracjom przedsiębiorców w zakresie ochrony środowiska.

Komitet OECD ds. Polityki Konsumenckiej (Committee on Consumer Policy – CCP)

Komitet OECD ds. Polityki Konsumenckiej pomaga władzom publicznym w rozwijaniu skutecznych polityk konsumenckich. Działania CCP obejmują m.in. prowadzenie badań i analiz oraz opracowywanie wytycznych. W 2020 r. przedstawiciele UOKiK byli słuchaczami wirtualnego **posiedzenia Komitetu** oraz **Grupy Roboczej ds. Bezpieczeństwa Produktów** funkcjonującej w ramach CCP (*Working Party on Consumer Product Safety*). Podczas 5 dni listopadowego posiedzenia omawiano m.in. przegląd rekomendacji dla sektora *e-commerce*, a także projekt rekomendacji w zakresie bezpieczeństwa dzieci online.

⁴² 1 stycznia 2021 r. grupa IMP-MSG przekształciła się w Unijną Sieć ds. Zgodności Produktów w związku z wejściem w życie art. 29 rozporządzenia 2019/1020/UE.

Zakończenie

W 2021 r. UOKiK czeka wiele wyzwań związanych z legislacją, zarówno w obszarze konsumenckim, jak i antymonopolowym. Wynika to m.in. z konieczności **implementacji do polskiego systemu prawa przepisów europejskich: dyrektywy ECN+ oraz rozporządzenia CPC**. Oba te akty prawne mają na celu wzmocnienie krajowych urzędów, aby efektywniej egzekwowały unijne reguły konkurencji i chroniły konsumentów w świecie postępującej cyfryzacji gospodarki. Z dyrektywą ECN+ związane będzie np. doprecyzowanie uprawnień dochodzeniowych Prezesa Urzędu, ściślejsza współpraca unijnych organów antymonopolowych, zmiany w zakresie nakładania kar finansowych oraz w programie łagodzenia kar *leniency*. Natomiast dzięki nowelizacji wynikającej z rozporządzenia CPC Urząd uzyska nowe uprawnienia, np. możliwość stosowania zakupu z użyciem przybranej lub ukrytej tożsamości, blokowania stron internetowych czy przeprowadzenia przeszukań u przedsiębiorcy w sprawach konsumenckich.

Ważną inicjatywą legislacyjną Prezesa UOKiK, która powinna być sfinalizowana w 2021 r., jest **nowa ustawa deweloperska**. Dzięki utworzeniu Deweloperskiego Funduszu Gwarancyjnego ma ona zapewnić pełne bezpieczeństwo finansowe nabywcom mieszkań w takich sytuacjach, jak np. upadłość dewelopera czy banku.

Doświadczenia zebrane w pierwszym roku funkcjonowania przepisów **w zakresie przeciwdziałania zatorom płatniczym** pokazały, że wartość nakładanych kar wynikających z ustawowego wzoru jest zbyt niska, zaś postępowania w nadmierny sposób angażują zasoby Urzędu i przedsiębiorców. Wspólnie z Ministerstwami Finansów oraz Rozwoju, Pracy i Technologii **UOKiK pracuje nad zmianami legislacyjnymi**, które usprawnią prowadzenie postępowania oraz – poprzez mechanizm sankcyjny – zwiększą presję na terminowe i uczciwe rozliczanie się dużych przedsiębiorców z ich kontrahentami.

Trwają również **prace nad implementacją unijnej dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych na rynku rolno-spożywczym**. Z inicjatywy Prezesa UOKiK w projekcie ustawy, jako bezwzględnie zakazaną, wskazano praktykę dotyczącą nieuzasadnionego obniżania

należności z tytułu dostawy produktów rolnych lub spożywczych po jej przyjęciu przez nabywcę, w szczególności na skutek żądania udzielenia rabatu.

W nadchodzącym roku planowane są działania związane z **wdrożeniem dyrektywy 2019/2161** w odniesieniu do lepszego egzekwowania i unowocześnienia unijnych przepisów dotyczących ochrony konsumenta. Regulacja ta ma na celu zwiększenie przejrzystości zakupów dokonywanych przez konsumentów w Internecie oraz eliminowanie tak zwanej podwójnej jakości produktów. Wprowadzanie na rynek towaru jako identycznego z tym, który jest sprzedawany w kilku innych państwach UE, podczas gdy istotnie różni się od niego np. składem, będzie uznawane za wprowadzanie konsumentów w błąd.

Oprócz legislacji w 2021 r., jednym z głównych priorytetów Prezesa UOKiK pozostaną **sprawy finansowe** – ochrona konsumentów zarówno przed nieuczciwymi praktykami banków, jak i firm pożyczkowych czy przedsiębiorców oferujących ryzykowne inwestycje alternatywne. Analogicznie do postępowań antymonopolowych kary będą mogły być nakładane nie tylko na przedsiębiorców, ale także na osoby zarządzające odpowiedzialne za naruszenia. Ponadto w przypadku systemów promocyjnych typu piramida sankcje obejmą ich organizatorów oraz tzw. naganiaczy, np. youtuberów czy blogerów nakłaniających do inwestowania pieniędzy w tego typu projekty i wprowadzania do nich kolejnych osób.

W 2021 r. Urząd będzie kontynuował **działania edukacyjne skierowane do konsumentów**, w tym najwrażliwszych z nich. Planowane są nowe projekty edukacyjne dla najmłodszych konsumentów, gdyż podnoszenie świadomości dzieci i młodzieży to wciąż najlepsza inwestycja w bezpieczny i zrównoważony rynek. Kontynuowany będzie również projekt „UOKiK testuje”, czyli porównawcze testy konsumenckie produktów codziennego użytku, które spotkały się z dużym zainteresowaniem opinii publicznej. Jednym z kluczowych aspektów pozostanie ostrzeżenie konsumentów przed zagrożeniami ze strony nieuczciwych przedsiębiorców.

© Copyright 2021
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa
uokik@uokik.gov.pl
www.uokik.gov.pl

